

KOMLÓ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

I. kötet: Megalapozó vizsgálat

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

Készítette:
Terra Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Megalapozó vizsgálat Komló Fejlesztési Koncepciójához és Integrált
Településfejlesztési Stratégiájának teljes körű felülvizsgálatához és
átdolgozásához

Készítették: Terra Stúdió Kft., Pécsépterv Stúdió Kft., Pagony Kft, Pro Urbe Kft., KÉSZ Közmű Kft.

projektvezető

megyei koordinátor

vezető településtervező

társadalompolitikai szakértő

gazdaságfejlesztő szakértő

tájrendezési és zöldfelületi szaktervező

közlekedési szaktervező

közmű szaktervező

antiszegregációs szakértő

műemléki szakértő

Dulicz László és Kukely György

Könczey Gábor és Hohl Zsófia

Csaba Gyula

Hohl Zsófia és Rácz Andrea

Borbély Marcell és Kukely György

Vincze Attila és Herczeg Ágnes

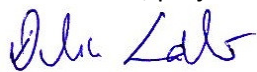
Szálka Miklós és Herczeg Zoltán

Bíró Attila és Hanczár Emőke

Herczeg Béla

Pap Zsuzsa

Dulicz László, projektvezető

KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése

KÉ-K – Közúti építmények tervezése

KÉ-L – Légitövezkedési építmények tervezése

KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése

dr. Kukely György, projektvezető,
gazdaságfejlesztési szakértő

Könczey Gábor megyei koordinátor

TKÖ –Településtervezési közlekedési
szakterület

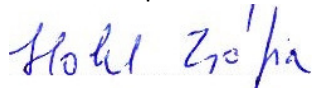
KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése

KÉ-K – Közúti építmények tervezése

KÉ-L – Légitövezkedési építmények tervezése

KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése

Hohl Zsófia megyei koordinátor,
társadalompolitikai szakértő

Rácz Andrea, társadalompolitikai szakértő,
projektkoordinátor

Csaba Gyula, felelős tervező,
településtervező

TT/1-02-0034 - Településtervező

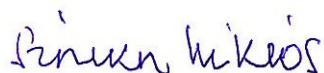
É-1-02-0034

Borbély Marcell, gazdaságfejlesztő szakértő

Szálka Miklós, közlekedés szakági tervező

TKÖ –Településtervezési közlekedési szakterület

KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése

KÉ-K – Közúti építmények tervezése

KÉ-L – Légit közlekedési építmények tervezése

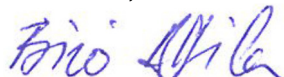
KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése

SZÉM1 – Közlekedési építmények szakértése

Herczeg Zoltán, közlekedés szakági tervező

Bíró Attila, közmű szakági tervező

VZ-TEL - Települési víziközmű tervezése

TE - Településtervezési energia-közmű szakterület

TH - Településtervezési hírközlési szakterület

TV - Településtervezési vízközmű szakterület

VZ-TER - Területi vízgazdálkodási építmények tervezése

VZ-VKG - Vízkészlet gazdálkodási építmények tervezése

Hanczár Zsoltné, közmű szakági tervező

SZÉM6 - Energetikai építmények szakértése

G-B-18 - Energiagazdálkodás

G - Építmények gépészeti tervezése

GO - Gáz- és olajipari építmények tervezése

EN-HŐ - Hőenergetikai építmények tervezése

G-B-11 - Kazánok, kazántelegek

EN-ME - Megújuló energia építmények tervezése

G-D-33 - Nyomástartó edények, tartályok, csőhálózatok

TE - Településtervezési energia-közmű szakterület

TH - Településtervezési hírközlési szakterület

TV - Településtervezési vízközmű szakterület

EN-VI - Villamosenergetikai építmények tervezése

Vincze Attila, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező

TK/1 01-5089

Herczeg Ágnes, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező TK/1 01-5025

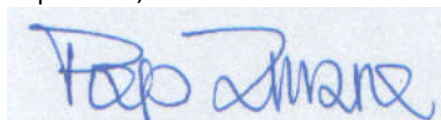

Herczeg Béla, antizsegregációs szakértő

.....
/aláírás/

Pap Zsuzsa, műemléki szakértő

TT/1É-02-0179

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	17
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	20
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	21
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	21
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	23
1.1.3 A település vonzáskörzete.....	25
1.1.4 A település dinamikája	31
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	31
1.2.1 EU 2020 stratégia	31
1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	32
1.2.3 Baranya megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja.....	35
1.2.4 Pécs MJV Városfejlesztési Konceptiója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája ...	36
1.2.5 A Komlói kistérségi fejlesztési koncepció	37
1.2.6 A Komlói járás fejlesztési programja (2014-2020).....	37
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	39
1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései	39
1.3.2 Komló az Országos Területrendezési Tervben	40
1.3.3 Komló a megyei területrendezési tervben	45
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai.....	50
1.4.1 Pécs.....	50
1.4.2 Hosszúhetény	50
1.4.3 Magyaregregy.....	50
1.4.4 Kisvaszar	50
1.4.5 Mecsekpölöske	51
1.4.6 Magyarszék.....	51
1.4.7 Mánfa	51
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	52
1.5.1 Településfejlesztési koncepció	52
1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia [2010] vonatkozó megállapításai	52

1.5.3	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	54
1.6	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	55
1.6.1	A hatályban lévő településrendezési eszközök	55
1.6.2	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	55
1.6.2.1	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai.....	55
1.6.2.2	A hatályos településszerkezeti terv tervezett/megvalósult elemei	57
1.7	A település társadalma.....	58
1.7.1	Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	58
1.7.1.1	Demográfia, népesség	58
1.7.1.2	Háztartás, család.....	61
1.7.1.3	Nemzetiségek	62
1.7.1.4	Iskolai végzettség.....	63
1.7.1.5	Foglalkoztatottság	64
1.7.1.6	Jövedelmi viszonyok	66
1.7.1.7	Életminőség	69
1.7.2	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	70
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	70
1.8	A település humán infrastruktúrája	72
1.8.1	Humán közszolgáltatások	72
1.8.1.1	Egészségügy	79
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	87
1.9	A település gazdasága	89
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	89
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	91
1.9.2.1	Mezőgazdaság, bányászat	91
1.9.2.2	Ipar.....	91
1.9.2.3	Turizmus, vendéglátás.....	92
1.9.2.4	Szolgáltatások.....	94
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	94
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.).....	95
1.9.4.1	A település külső elérhetősége, helyzete és kapcsolatai a térségben	95
1.9.4.2	Munkaerő képzettsége.....	95
1.9.4.3	K+F helyzete	96

1.9.5	Ingalanpiaci viszonyok.....	96
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	98
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	98
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	99
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	100
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	100
1.10.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	101
1.10.6	Intézményfenntartás	102
1.10.7	Energiagazdálkodás	102
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	103
1.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata	104
1.12.1	Természeti adottságok	104
1.12.1.1	Geológia és domborzat.....	104
1.12.1.2	Talaj	104
1.12.1.3	Vízrajz	104
1.12.1.4	Klíma	104
1.12.1.5	Élővilág.....	105
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	105
1.12.2.1	Tájtörténeti vizsgálat	105
1.12.2.2	Tájhasználat értékelése	106
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek:.....	106
1.12.3.1	Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	106
1.12.3.2	Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	107
1.12.3.3	Ökológiai hálózat	108
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	109
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	110
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	110
1.13.1.1	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	110
1.13.1.2	Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	113
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	113
1.14	Az épített környezet vizsgálata.....	114
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	114
1.14.1.1	A település szerkezete.....	114

1.14.1.2	A területek megoszlása ingatlan-nyilvántartási adatok alapján.....	114
1.14.1.3	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	115
1.14.1.4	Funkció vizsgálat.....	117
1.14.1.5	Alulhasznosított barnamezős területek	118
1.14.1.6	Konfliktussal terhelt terület.....	119
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	119
1.14.3	Az önkormányzati tulajdoni kataszter	120
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	120
1.14.5	Az építmények vizsgálata (beépítési karakter).....	120
1.14.6	Az épített környezet értékei	121
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	122
1.15	Közlekedés.....	123
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	123
1.15.2	Közúti közlekedés	125
1.15.3	Közösségi közlekedés	129
1.15.3.1	Közúti.....	129
1.15.3.2	Kötöttpályás.....	131
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	132
1.15.5	Parkolás	132
1.16	Közművesítés.....	133
1.16.1	Víziközművek	134
1.16.1.1	Vízgazdálkodás és vízellátás	134
1.16.1.2	Szennyvízelvezetés.	136
1.16.1.3	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	137
1.16.2	Energiaközművek	138
1.16.2.1	Energiagazdálkodás és energiaellátás	138
1.16.2.1.1.	Villamosenergia ellátás	138
1.16.2.1.2.	Földgázellátás	139
1.16.2.1.3.	Távhőellátás	140
1.16.2.1.4.	Egyéb energiaellátás.....	141
1.16.2.2	Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	141
1.16.2.3	Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	146
1.16.3	Elektronikus hírközlés.....	147
1.16.3.1	Vezetékes hírközlés	147

1.16.3.2	Vezeték nélküli hírközlés	148
1.17	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	150
1.17.1	Talaj	150
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	151
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	152
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	153
1.17.5	Sugárzás védelem	153
1.17.6	Hulladékkezelés	153
1.17.7	Vizuális környezetterhelés.....	154
1.17.8	Árvízvédelem	155
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	155
1.18	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 156	
1.18.1	Építésföldtani korlátok	156
1.18.1.1	Alábányászott területek, barlangok és pincék területei.....	156
	A Bányakapitányság nyilvántartásába szereplő felhagyott bányatérsegek:	156
1.18.1.2	Csúszás-, süllyedésveszélyes területek.....	156
1.18.1.3	Földrengés veszélyeztetett területei	157
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	157
1.18.2.1	Árvízveszélyes területek	158
1.18.2.2	Belvízveszélyes területek.....	158
1.18.2.3	Mélyfekvésű területek.....	158
1.18.2.4	Árvíz- és belvízvédelem	158
1.18.3	Egyéb	159
1.18.3.1	Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)	159
1.18.3.2	Egyéb tevékenységből adódó korlátozások	159
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely.....	160
1.20	Városi klíma	160
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	161
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	162
2.1.1	Településhálózat.....	162
2.1.2	Társadalom	162
2.1.3	Gazdaság.....	163
2.1.4	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek, környezetvédelem	164
2.1.5	Épített környezet	165

2.1.6	Közlekedés.....	166
3	HELYZETÉRTÉKELO MUNKARÉS.....	169
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	170
3.1.1	A folyamatok értékelése.....	170
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	170
3.1.2.1	A településhálózat SWOT-analízise	170
3.1.2.2	A társadalom SWOT-analízise.....	171
3.1.2.3	A gazdaság SWOT-analízise	171
3.1.2.4	táji- és természeti adottságok SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	172
3.1.2.5	A zöldfelületek SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	172
3.1.2.6	Az épített környezet SWOT-analízise	173
3.1.2.7	A közlekedés SWOT-analízise	173
3.1.2.8	A közművek SWOT-analízise.....	174
3.1.2.9	A környezetvédelem SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	174
3.1.2.10	Összefoglaló SWOT-analízis.....	175
3.1.2.11	Kockázatok.....	177
3.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	178
3.2	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	179
3.2.1	A lehatárolt településrészek helyzetének rövid bemutatása	181
3.2.1.1	Síkonda	181
3.2.1.2	Nyugati városrész (Dávidföld, Mecsekfalva, Kökönyös, Körtvélyes).....	182
3.2.1.3	Déli városrész.....	184
3.2.1.4	Belváros	185
3.2.1.5	Altáró	186
3.2.1.6	Északi városrész (Somág, Kenderföld, Szilvás).....	188
3.2.1.7	Keleti városrész (Gesztenyész, Zobák akna, Anna akna).....	189
3.2.1.8	Zobák pusztja.....	190
3.2.1.9	Mecsekjános.....	191
3.2.1.10	Kisbattyán.....	192
3.2.1.11	Külterület.....	193
3.2.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	193

4	MELLÉKLETEK.....	201
4.1	A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	202
4.2	A település társadalma.....	203
4.3	Hatályos településfejlesztési döntések	206
4.4	Az épített környezet	209
4.5	Komló alaptérkép	215

Ábrajegyzék

1.1-1. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon (Forrás: OFTK, pp. 109.).....	21
1.1-2. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK, pp. 142.).....	22
1.1-3. ábra: A városi ranggal rendelkező települések és az aprófalvak elhelyezkedése a Dél-Dunántúli Régióban (Adatok forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2013.).....	23
1.1-4. ábra: Komló közlekedési elérhetőségei	26
1.1-5. ábra: Komló autóbuszos elérhetősége a járás településeiről	27
1.1-6. ábra: Komló igazgatási vonzáskörzete	28
1.1-7. ábra: A Komlóra naponta ingázó foglalkoztatottak aránya	29
1.1-8. ábra: Komló közmű-agglomerációi	30
1.1-9. ábra: Komló komplex vonzáskörzete	31
1.3-1. ábra: Komló az OTTrt Országos Szerkezeti Tervlapján (Forrás: OTTrt).....	40
1.3-2. ábra: Országos ökológiai hálózat övezete (Forrás: OTTrt)	41
1.3-3. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (Forrás: OTTrt)	42
1.3-4. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete.....	43
1.3-5. ábra: Országos vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: OTTrt).....	44
1.3-6. ábra: Komló térségi területfelhasználási egységei (Forrás: Baranya MTrT Térségi Szerkezeti Terv, 2012).....	45
1.3-7. ábra: Ásványi nyersanyag- gazdálkodási terület övezete (Forrás: Baranya MTrT)	48
1.3-8. ábra: Földtani veszélyforrás területének övezete (Forrás: Baranya MTrT)	49
1.7-1. ábra: A népsűrűség alakulása Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, fő/km ²	58
1.7-2. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos népességnövekedés a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰.....	59
1.7-3. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰.....	60
1.7-4. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos vándorlási egyenleg a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰.....	60
1.7-5. ábra: 100 gyermekkorúra jutó időskorú az állandó népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2013, fő.....	61
1.7-6. ábra: A cigány nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, ‰.....	62
1.7-7. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, ‰.....	63
1.7-8. ábra: A nemzetiségek 10% feletti jelenléte a Dél-Dunántúlon, ill. a komlói járás településein, 2011	63
1.7-9. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, ‰	64
1.7-10. ábra: A foglalkoztatottak aránya a teljes népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, ‰.....	65

1.7-11. ábra: A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15-64 éves korúakon belül a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, %	65
1.7-12. ábra: A nyilvántartott álláskeresők arányának változása 2009-2014 között, 2009=100%	66
1.7-13. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2007-2012, Ft.....	67
1.7-14. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, 2007-2012, fő	68
1.7-15. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2013, Ft.....	68
1.7-16. ábra: A komfortos és összkomfortos lakások együttes aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %.....	69
1.8-1. ábra: 3-5 évesek száma az állandó népességből (fő) Komlón Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis	74
1.8-2. ábra: Óvodai férőhelyek száma Komlón (gyógypedagógiai neveléssel együtt) Forrás: TelR.....	75
1.8-3. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma Komlón (fő) Forrás: TelR.....	75
1.8-4. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) Komlón (fő) Forrás: TelR.....	76
1.8-5. ábra: 6-14 évesek száma az állandó népességből (fő) Komlón Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis	77
1.8-6. ábra: Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő) Komlón Forrás: KSH	77
1.8-7. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő) Komló Forrás: TelR	78
1.8-8. ábra: Az elbocsájtott betegek száma a kórházban (fő) Komlón Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis	80
1.8-9. ábra: A kórházban ténylegesen teljesített ápolási napok száma (nap) Komlón Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis.....	80
1.8-10. ábra: A támogatásban részesülők számának (fő) alakulása Komlón a főbb rendszeres önkormányzati segélyezési kategóriákban. Forrás: Komló Város Önkormányzata	82
1.8-11. ábra: Az önkormányzati támogatásra felhasznált összeg (ezer Ft) Komlón Forrás: Komló Város Önkormányzata	82
1.8-12. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma (fő) Forrás: TelR	84
1.9-1. ábra: Működő vállalkozások aránya térségenként és méretkategóriánként (az összes százalékában), 2013.	90
1.9-2. ábra: 10 fő feletti foglalkoztatottal rendelkező regisztrált vállalkozások aránya (‰), 2013.....	90
1.9-3. ábra: Működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként, 2013.	91
1.9-4. ábra: A Dél-Dunántúl turisztikai magterületei (barackszínnel jelölve a Mecsek turisztikai régió).	92
1.9-5. ábra: Egy (kereskedelmi és egyéb) szálláshelyre jutó eltöltött vendégéjszakák száma (db/év), 2013.....	92
1.9-6. ábra: Összes vendég számának változása (2000=100%).	93
1.9-7. ábra: Összes vendégéjszakák számának változása (2000=100%).	93
1.9-8. ábra: 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma (db), 2013	94
1.9-9. ábra: Az ingázási egyenleg alakulása Komlón és térségében	95
1.9-10. ábra: Lakóingatlanok átlagos négyzetméterenkénti átlagárak a Dél-Dunántúlon, 2013. Forrás: http://www.ingatlanet.hu/statisztika	97
1.10-1. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó (Ft), 2013	98

1.10-2. ábra: A helyi önkormányzat saját folyó bevételei a tárgyévi bevételből (%) 2011	99
1.12-1 ábra : Natura 2000-es védettség által érintett területek (sárga: Kül. Természetmegőrzési Ter.; zöld: Kül. Madárvédelmi Ter.)	108
1.12-2 ábra: Országos Ökológiai Hálózat övezete (Forrás: OTTr) -	108
1.14-1 ábra: A város szerkezeti karaktere	114
1.14-2 ábra: Komló belterületi szerkezeti tervlapja	115
1.14-3 ábra: Komló külterületi szerkezeti tervlapja	116
1.14-4 ábra: A város funkcionális egységei	117
1.14-5 ábra: Komló barnamezős területei	118
1.14-6 ábra: A város telekstruktúra jellemzői	119
1.14-7 ábra: A város régészeti lelőhelyei, a műemlékei és a helyi védelem alatt álló területei	122
1.14-8 ábra: Komló probléma térképe	123
1.15-1 ábra: - Komló járás közlekedési hálózata (Forrás: utadat.hu).....	124
1.15-2 ábra: Komló település közlekedési hálózata (Forrás: openstreetmap.hu)	126
1.15-3 ábra: Járási településekre vonatkozó közutak hossza (Forrás: KSH, 2013).....	127
1.15-4 ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma 1000 főre vetítve (Forrás: KSH, 2013)	128
1.15-5 ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma (Forrás: KSH, 2013)	128
1.15-6 ábra: Komló helyi autóbusz hálózata	131
1.16-1 ábra: Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH)	134
1.16-2 ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)	135
1.16-3 ábra: Regionális vízellátó hálózat (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)	135
1.16-4 ábra: Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH).....	136
1.16-5 ábra: Szennyvíz okozta terhelés 2000-2014 között (Forrás: KSH).....	136
1.16-6 ábra: Regionális szennyvízelvezetés (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012) ..	137
1.16-7 ábra: Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között (Forrás: KSH)	138
1.16-8 ábra: Villamosenergia-ellátás, energiahálózatok és alépítmények (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012)	139
1.16-9 ábra: Földgáz ellátottság fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH)	139
1.16-10 ábra: Gázvezeték hálózat (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012).....	140
1.16-11 ábra: Távhőellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)	140
1.16-12 ábra: A szél energiája Magyarországon (Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszék & Magyar Szélenergia Társaság).....	142
1.16-13 ábra: Az évi átlagos szélesebségek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009) (Forrás: www.met.hu)	142
1.16-14 ábra: A globálsugárzás (MJ/m ²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009) (Forrás: www.met.hu)	143
1.16-15 ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján (Forrás: www.met.hu)	143
1.16-16 ábra: Vízimunkálatok Magyarország területén, 1921 (Kogutowicz két ábrája alapján szerk. Hajdú Zoltán) (Forrás: Magyar Tudomány A Magyar Tudományos Akadémia lapja 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban/A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve)	144
1.16-17 ábra: Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek (Forrás: Pylon Kft.).....	145

1.16-18 ábra: Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe (Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó) Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei).....	145
1.16-19 ábra: Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége – A Pannon-medencének és régiójának geotermikus hő térképe (Forrás: PannErgy, Portfolio.hu)	146
1.16-20 ábra: Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak – Magyarország CH meddő kútjainak területi megoszlása (Forrás: Pylon Kft. (Szerkesztette 2001-ben))	146
1.16-21 ábra: Távbeszélő fővonalellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)	147
1.16-22 ábra: Kábeltelevíziós hálózatiellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)	148
1.16-23 ábra: Adótornyok (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012).....	149
1.17-1 ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete (Forrás: OTRT) –.....	150
1.17-2 ábra: Nitrátérzékeny területnek minősülő terület (Forrás: Teir)	150
1.17-3 ábra: Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetét (Forrás: BmTrT Pestterv-2011).....	151
1.17-4 ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: OTRT) - Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: BmTrT Pestterv-2011)	151
1.18-1 ábra: Magyarország földrengés-veszélyeztetettsége (Forrás: http://mkweb.uni-pannon.hu/tudastar/ff/10-vesz/images/001.png).....	157
1.18-2. ábra: Magyarország belvíz által veszélyeztetett területei (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)	157
1.18-3. ábra: Tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározók (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012).....	158
2.1-1. ábra: Sematikus probléma térkép.....	165
2.1-2. ábra: Komló probléma térképe	166
3.1-1. ábra: Komló település fejlesztési- és rendezési tervi kapcsolatai	178
3.2-1. ábra: A Városrészek térképi lehatárolása (Forrás: Önkormányzat)	180
3.2-2. ábra: Komló városrészeinek népességmegoszlása (Forrás: Népszámlálás, 2011).....	181
4.1-1. ábra: Az OFTK célrendszere (Forrás: OFTK).....	202
4.5-1. ábra: Komló alaptérképe.....	215

Táblázatok:

1.8-1. táblázat: A komlói óvodák főbb adatai, 2013 (Forrás: Komló Város Önkormányzata).....	73
1.8-2. táblázat: Tervezett komlói óvodai létszámbővítések.....	73
1.8-3. táblázat: Komlói sportklubok	86
1.8-4. táblázat: Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák és megoldási elképzelések Komlón (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program)	88
1.12-1. táblázat: Helyi védett természetvédelmi területek	107
1.13-1. táblázat: Komló növényzet fedettsége	110
1.13-2. táblázat: Komló közparkjai	111
1.14-1. táblázat: Az önkormányzati ingatlanok főbb jellemzői	120
1.15-1. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége	125
1.15-2. táblázat: Járási települések elérése Komlóról gépjárművel.....	127
1.15-3. táblázat: Komló elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járással	130
1.15-4. táblázat: Komló elérhetősége a járás településeiről vasúttal	132
1.16-1. táblázat: Városrészenként az alacsony komfortfokozatú lakások számának, arányának változása 2001-2011 között	133
4.2-1. táblázat: A népesség főbb demográfiai jellemzőinek alakulása Komlón és térségében, fő (Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis).....	203
4.2-2. táblázat: A népesség iskolai végzettségének alakulása Komlón és térségében % (Forrás: KSH, Népszámlálás 2011).....	204
4.2-3. táblázat: A nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népességhez viszonyítva, 2014 (Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat).....	204
4.2-4. táblázat: Egy lakosra jutó befizetett SZJA (Ft) és annak változása (%) (Forrás: TelR)	205
4.3-1. táblázat: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek katasztere	209
4.3-2. táblázat: Országosan védett műemlékek.....	210

A 2007-2013-as programozási időszakban a magyarországi városok nagyjából kétharmada készítette el a 2007-ben megjelenő, majd 2009-ben felülvizsgált, a várospolitikáért felelős minisztérium által kiadott Városfejlesztési Kézikönyv útmutatásai alapján az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS).

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiák felülvizsgálata, az azóta eltelt nagyjából 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált, illetve különösen fontos a stratégia elkészítése ott, ahol ilyen dokumentum még nem áll rendelkezésre.

A fentiek figyelembe vételével a Belügyminisztérium 2014 júniusában közbeszerzési eljárást írt ki a járasszékhely városok IVS-nek felülvizsgálatára, valamint bizonyos esetekben a Városfejlesztési Koncepció elkészítésére. A Dél-Dunántúli Régióban az eljárást a Terra Studio Kft. nyerte meg. A nyertes ajánlattevő szakemberek bevonásával a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelően 2014 decemberében megkezdte a munkát.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

A részletesebb és bővebb helyzetfeltáró munkarész fogja át Komló város térségi kapcsolatait, a különféle tervekben, koncepciókban való megjelenését, a területrendezési tervekkel kapcsolatos magállapításokat, a szomszédos településekkel terveinek a vizsgált településre vonatkozó észrevételeit és a hatályos fejlesztési dokumentumokat. Részletes elemzések készültek a település társadalmáról, a gazdaságra vonatkozó fejezetben pedig kitértünk a gazdasági szerkezet jellemzőire és annak változására. Az önkormányzati gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások vizsgálatánál törekedtünk azokra a tényezőkre felhívni a figyelmet, amelyek az önkormányzati kompetenciában és tevékenységben a településfejlesztésre, hangsúlyozottan a gazdaságfejlesztésre vonatkoznak. A táji, települési adottságokban és a zöldfelületet kezelésében történt változásokat regisztráltuk.

Alapos elemzésnek vettük alá az épített környezetet, támaszkodva a rendelkezésre álló dokumentumokra és a változásokra, az elmozdulásokra fókuszáltunk, kijelölve azokat a főbb megállapításokat, amelyek a település fejlesztésében a 2004-ben készült IVS-hez viszonyítva a napjainkig lezajlottak.

Részletes elemzéseket és áttekintést végeztünk a város közlekedési hálózatával kapcsolatban. A leggyakrabban jelentkező problémákat és azok összefüggéseit vizsgálatuk, kitérve a Város által elért eredményekre.

A környezeti, katasztrófavédelmi összefüggéseket külön ismertettük. A városi tér a környezet vonatkozásában jelentős értékeket mutat, így külön hangsúlyt adtunk ezen tényező bemutatásának.

A helyzetelemző és értékelő munkarészben nagy hangsúlyt helyeztünk az összefoglalást jelentő SWOT elemzésre, amelyet kiegészítettünk egy rövid kockázatelemzéssel, így a fejlesztés kereteihez olyan információkat kínálhatunk, amik a gondolkodás kereteiként is számba vehetők. A településrészeket egyenként értékeltük, itt a társadalmi, demográfiai paraméterek mellett a településszerkezeti elemeket is összefoglaltuk kijelölve a problémapontokat, felhívva a figyelmet a szükséges vagy kívánatos beavatkozásokra.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmazza a megalapozó vizsgálat részletes tartalmi követelményeit. A rendelet 5. § szerint a tartalom elemei összevonhatók, átcsoportosíthatók, indokolt esetben egyes elemei elhagyhatók, illetve azokat a település méretének, sajátosságainak, a településhálózatban betöltött szerepének, valamint az adott témakörnek megfelelő részletezettséggel kell kidolgozni. A településfejlesztési koncepció illetve az integrált településfejlesztési stratégia megalapozó vizsgálata a rendeletben meghatározott tartalmi követelményektől ennek megfelelően néhány pontban eltér, mivel a stratégia megalapozásához nem szükséges bizonyos, a stratégia szempontjából kevésbé releváns fejezetek részletes kidolgozása. Így a rendelet szerinti I.14.1.4., I.14.2., I.14.4. és I.14.5. és I.14.6 pontok további bontása és részletezése nem minden esetben történt meg.

A város terv-ellátottsága kedvezőnek mondható. Folyamatosan készülnek elemzések a különféle funkciókra. Ezeket az anyagokat a felméréshez felhasználtuk, megismertük.

Elemzési szemléletünk volt, hogy a város és térségére is kitekintettünk, bemutatva azokat településeket, amelyek szoros kapcsolatban vannak a várossal, annak szolgáltatásait használják.

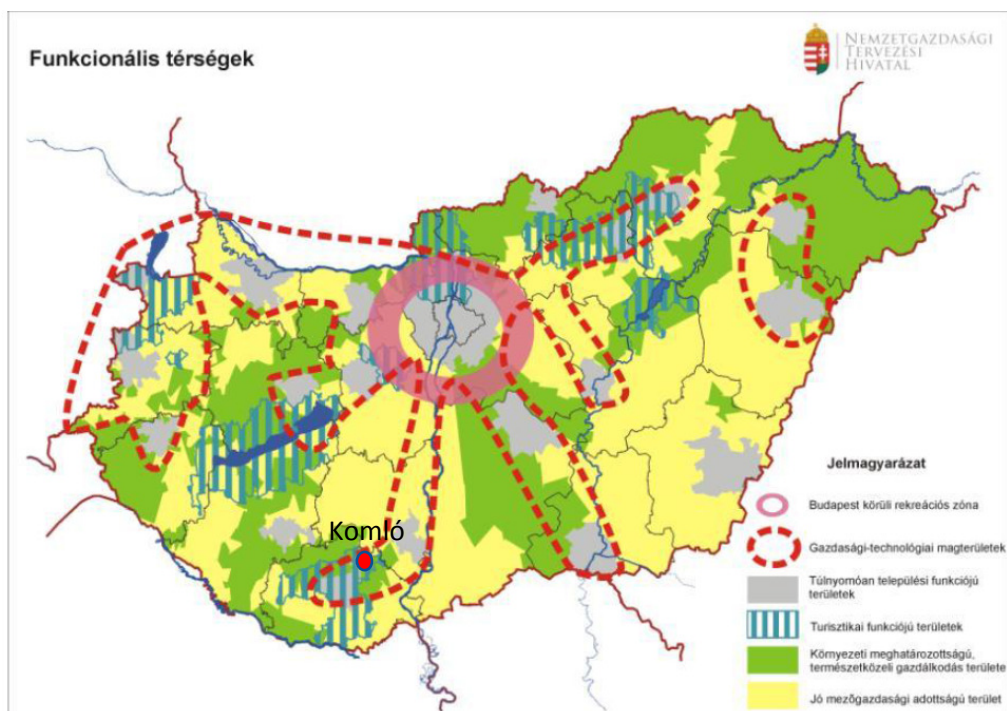
Hasonlóan elemzési szempont és szemléletmód volt, hogy az Európai Unió 2014-2020 tervezési időszak célrendszerére, valamint az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepció 2014-2020, illetve Baranya megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020 dokumentumok iránymutatásait is kövessük, hogy a város fejlesztései – éppen a helyzetfeltárás segítségével – ezekhez jól illeszkedjenek.

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

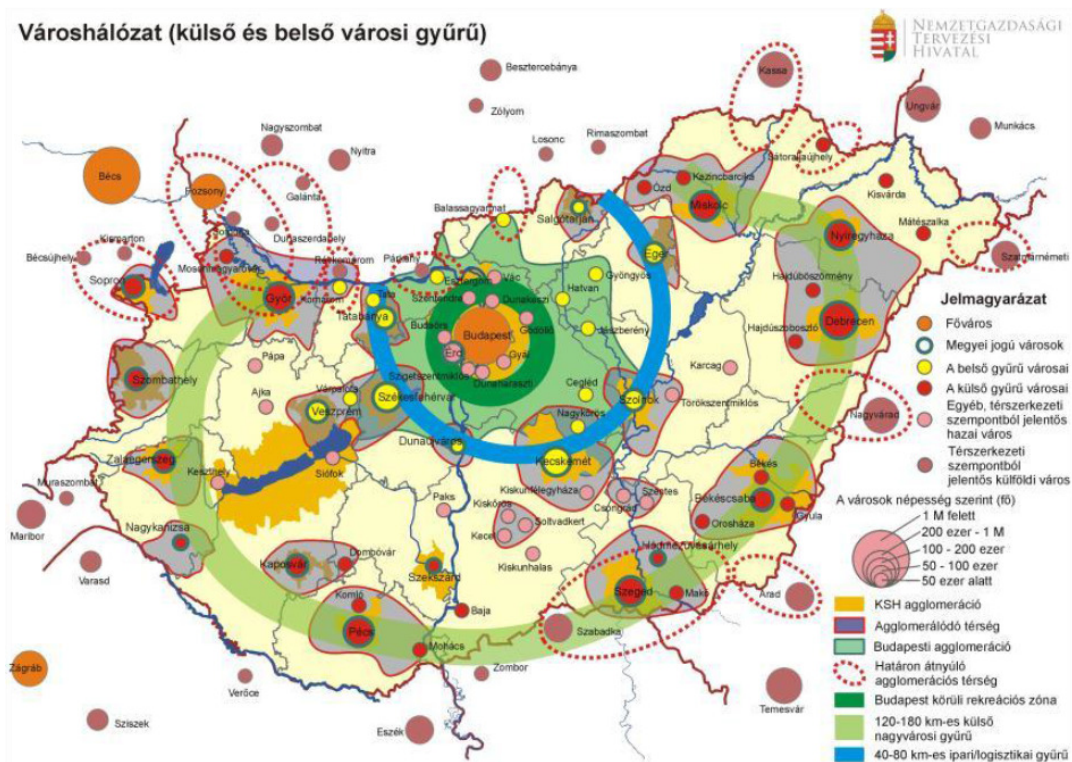
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

1.1-1. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon (Forrás: OFTK, pp. 109.)

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetőik, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben.

1.1-2. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK, pp. 142.)

Komló és szűkebb térsége az OFTK szerint egyrészt környezeti meghatározottságú, turisztikai funkciójú terület, ami a környező települések gazdasági életében a mai napig jelentős szerepet játszik, másrészt a külső (nagyvárosi) gyűrűben helyezkedik el, és Pécs agglomeráció környezetébe tartozik.

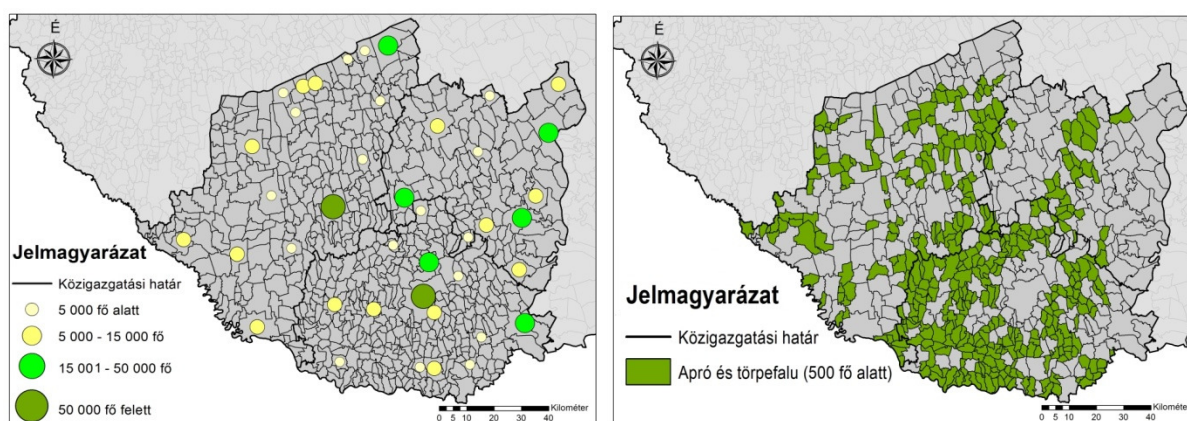
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

Komló a Dél-dunántúli Régióban, Baranya megyében fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak - és kistelepülések nagy aránya jellemző.

A Dél-dunántúli Régiót 656 település alkotja, amelyből 41 városi jogállású (6,25%). A városi népesség az ország összes régióját tekintve Észak-Magyarország után ebben a régióban a legalacsonyabb, a lakosság mindössze 58,3 %-a él városokban. A régió társadalmi-gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó jelentősége van a megyékben központi szerepet betöltő nagyvárosoknak (Pécs, Szekszárd, Kaposvár)

A régió városhálózatának gerincét a tizenegy 10-30 ezer fő közötti lakosságú város adja. A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (27 db) ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Baranya megye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék.

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. A régió településhálózatának körülbelül 55 %-át aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10 %-a. Az falvak közül 361 számít aprófalvnak, vagyis itt az 500 főt sem éri el a lakosság száma. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. A kimondottan aprófalvas Baranyában a községek közel 70 %-a 500 lakos alatti falu (Tolnában valamivel 30 %, Somogyban 50 % alatt).

1.1-3. ábra: A városi ranggal rendelkező települések és az aprófalvak elhelyezkedése a Dél-dunántúli Régióban (Adatok forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2013.)

Ahhoz, hogy Komlót el tudjuk helyezni egy társadalmi-gazdasági vizsgálatban, néhány hasonló karakterű és népességnagyságú várossal vetettük össze.

A demográfiai válság jelei valamennyi mutató tekintetében tetten érhetők. A vizsgálatba vont négy város közül Komlón kétszer-háromszor gyorsabban fogy a népesség, mint a másik három településen. A városban 2010 és 2013 között 5,6 %-kal csökkent a lakosság száma. Hasonlóan kedvezőtlen a népesség korösszetétele, a 65 év felettiek száma több mint kétszerese a fiatalokénak, az öregedési index 212 %. A lakásépítések volumenét tekintve némileg kedvezőbb a kép, fajlagosan csak Várpalotán épült több lakás a vizsgált települések közül.

Az infrastrukturális ellátottság tekintetében Komló adatai átlagosnak mondhatók, az internetellátottság és a csatornázottság mutatói sem mutatnak kirívóan alacsony vagy magas értéket.

A humán közszolgáltatások ellátottságának mutatóit nézve szintén a kedvezőtlen demográfiai helyzetre következtethetünk. Az óvodák kihasználtsága Komlón alig haladja meg a 70 %-ot, míg Oroszlányban vagy Várpalotán 90 % feletti az érték. Szintén érdekes, hogy a baranyai város középiskoláinak csupán 20 %-a bejáró, míg Várpalotán vagy Ajkán ugyanez az érték a 40-50 % körüli. Utóbbi elsősorban Pécs közelségével és elszívó hatásával magyarázható. Az egészségügyi ellátás adatai némileg kedvezőbb képet mutatnak és a három másik város adataihoz viszonyítva nem kirívó a különbség. Míg Komlón egy házi- és gyermekorvosra valamivel kevesebb, mint 1500 lakos jut, addig Várpalotán vagy Ajkán az érték messze meghaladja az 1500 főt. A kórházi ágyellátottság Ajkán messzemenően a legkedvezőbb, Komlón Várpalotához hasonlóan 8 ágy jut 1000 emberre.

A Nemzeti Foglalkoztatottsági Szolgálat adatai szerint 2014 decemberében a munkavállalási korú lakosság 5,1 % keresett állást a városban. Az adat rosszabb, mint Várpalota Oroszlány vagy Ajka vonatkozó értéke.

A lakosság anyagi helyzetét vizsgálva kijelenthető, hogy a vizsgált települések közül Komlón a legszerényebbek az emberek anyagi lehetőségei. 2013-ban 1000 főre Komlón 262 gépkocsi jutott, kevesebb, mint a többi településen. Az egy lakosra jutó nettó jövedelem összege (513 ezer Ft) alig kétharmada a három másik település hasonló értékének. Szintén az anyagi-foglalkoztatási helyzet kedvezőtlen helyzetére utal, hogy Komlón ezer lakosra alig 400 adófizető jut, míg Ajkán majdnem 500 az érték. Ennél is nagyobb különbségeket tapasztalunk az idegenforgalmi adó tekintetében. Míg Komlón egy főre 13300 Ft jut addig Ajkán az érték 48000 Ft, Oroszlányban pedig 90400 Ft.

Mutató	Idő(szak)	Komló	Oroszlány	Ajka	Várpalota
Természetes szaporodás (%)	2010-2013	-5,6 %	-2,7 %	-1,2 %	-1,8 %
Öregedési index (%)	2013	212,4 %	164,6 %	218,1 %	163 %
Épített lakások aránya a teljes lakásállomány %-ában	2013	0,03 %	0,01 %	0,02 %	0,05 %
Legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma (fő)	2013	54 %	41 %	58 %	69 %
Közcatornahálózatba bekötött lakások aránya (%)	2013	94,7 %	94,6 %	99,6 %	96,8 %
Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő)	2013	0,74	0,93	0,84	0,91
Más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)	2013	20,2	26,6	38,7	48,3
Egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok (fő)	2013	1493	1296	1599	1547
Ezer lakosra jutó működő kórházi ágyak száma (db)	2013	7,7	3,9	14,7	8,3
Nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási kórúak %-ában	2014.12.	5,1 %	3,89 %	3,05 %	4,37 %
1000 lakosra jutó személygépkocsik száma (db)	2013	262	311	329	279

Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó (Ft)	2011	13300	90400	48000	20100
Ezer lakosra jutó adófizetők száma (fő)	2013	403	451	489	470
Egy főre jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	2013	513455	825293	754386	764100

1.1-4. ábra: Komló és néhány hasonló méretű város összehasonlítása néhány társadalmi-gazdasági mutató

1.1.3 A település vonzáskörzete

A városi, illetve járásközponti rang jellemzője a környező településekkel való kapcsolat erőssége. Az erős kapcsolatban lévő környező települések alkotják a város vonzáskörzetét.

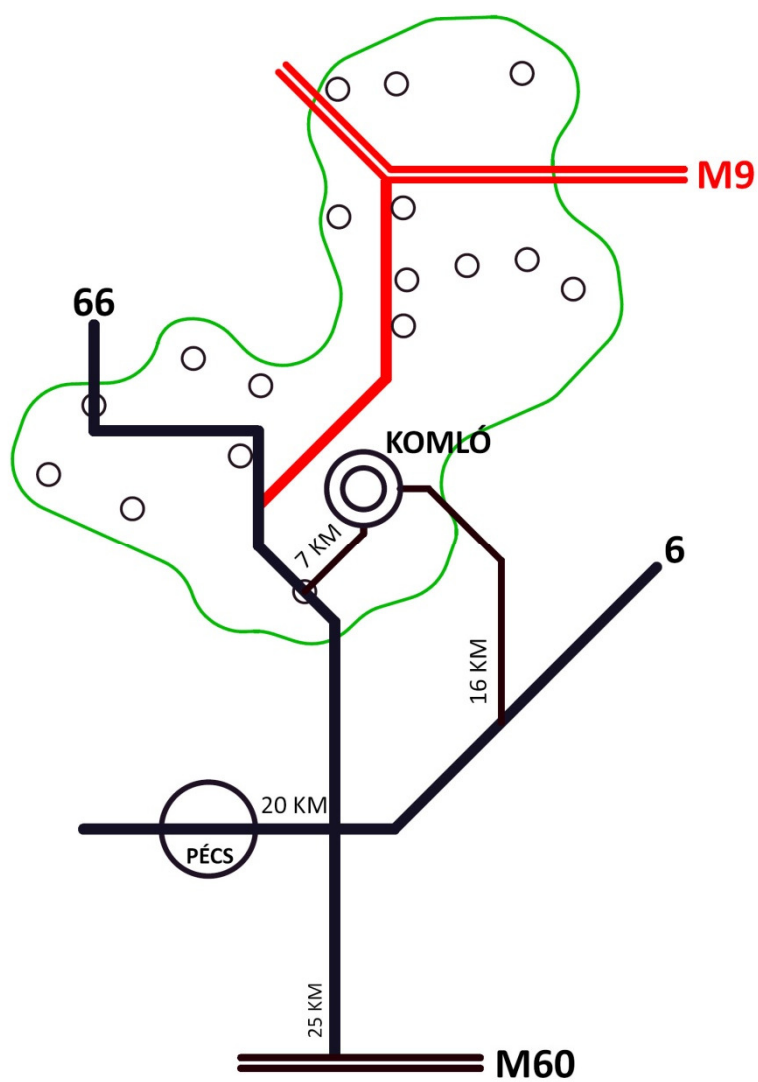
A település vonzáskörzetének megismerésére 4 témában vizsgáltuk meg a város kapcsolatát a környező településekkel, a közlekedési kapcsolatok, a közmű kapcsolatok, az igazgatási kapcsolatok és a munkaerő ingázása tekintetében. Végül ezeket a vizsgálatokat egyesítettük. Ennek alapján beszélünk elsődleges, vagy másodlagos vonzáskörzetről.

Közlekedés

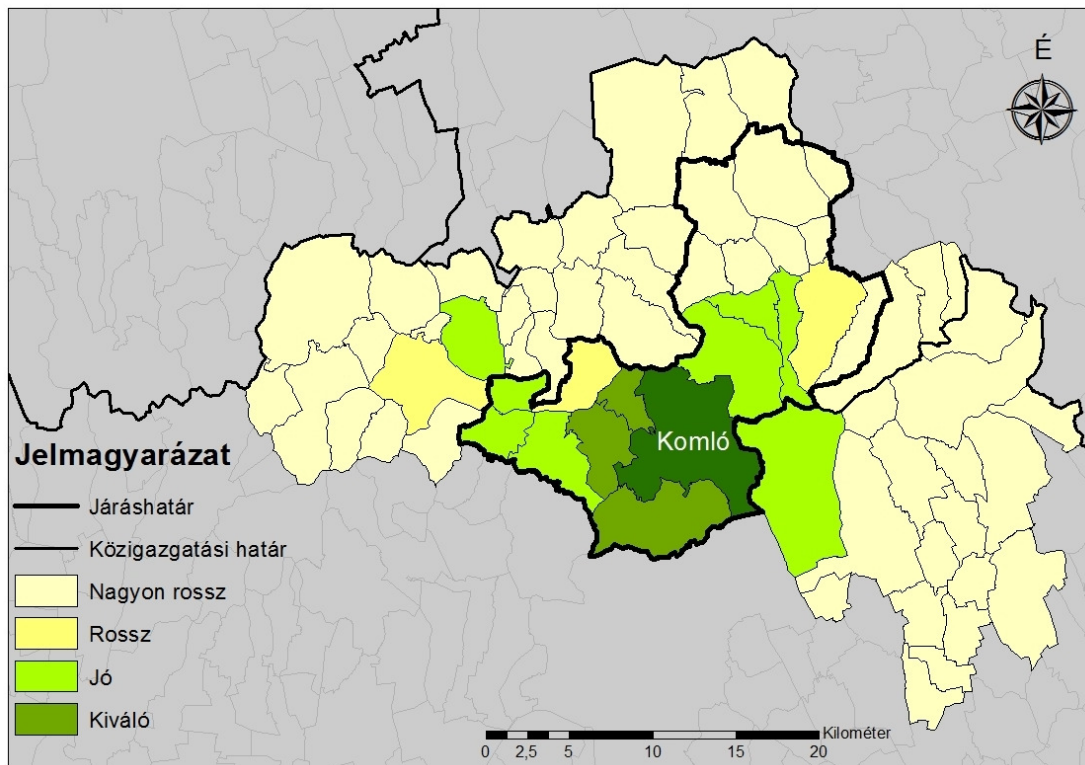
A városok vonzáskörzetét erősen befolyásolja, hogy milyen az elérhetőségük más településekről.

Komló és térsége közlekedési árnyékhelyzetben van. Főút nem érinti a települést, a 66-os út 7 km-re, a 6-os út 16 km-re érhető el a városból. Az M6-os – távolsága miatt nem segít a város elérhetőségében. A járás északi részéről főleg a Szászvár-Bikal vonal környékéről nehéz elérni Komlót.

A bánya kiszolgálására épült vasúti szárnyvonal kihasználtsága személyszállításban és áruszállításban csekély. Személyszállításban a távolsági buszok teljesen átvették a szerepét, tömegárut pedig, aminek vasúton gazdaságos a szállítása, a szénbánya bezárása óta csak a kőszállítás képviseli, ami pedig nem tudja kitölteni a vasút kapacitását.

1.1-5. ábra: Komló közlekedési elérhetőségei

1.1-6. ábra: Komló autóbuszos elérhetősége a járás településeiről

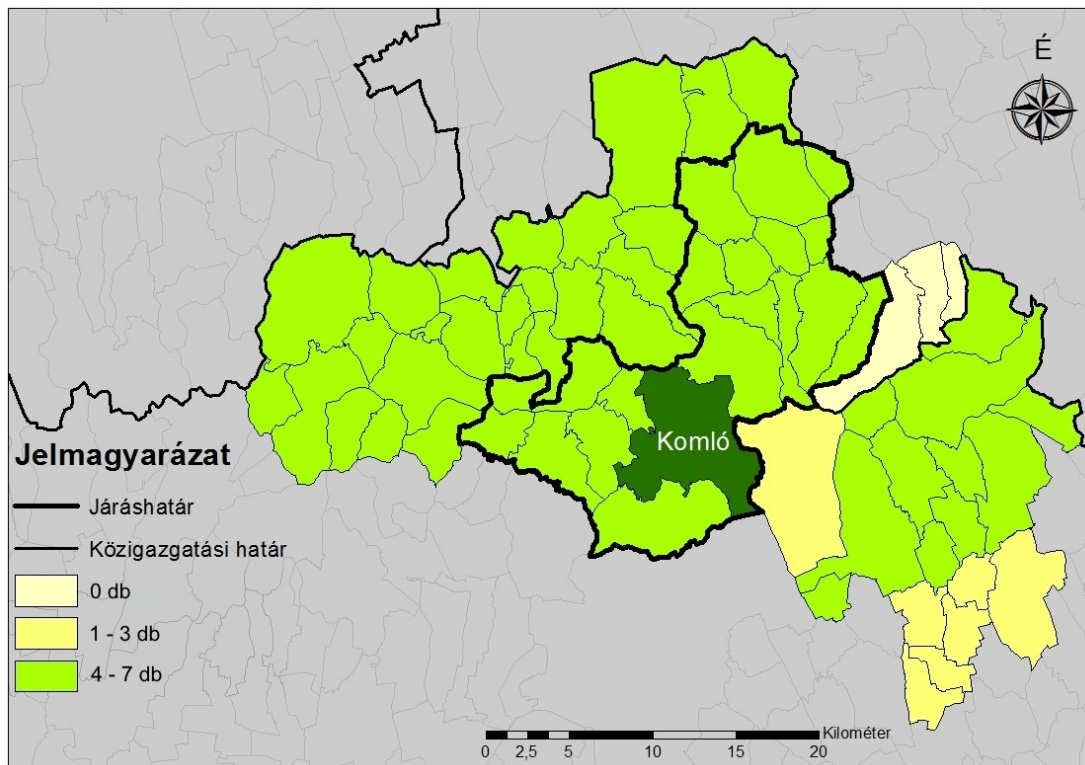
A térképről látható, hogy Mánfa, Magyarszék, és Mecsekpölöske rendelkezik kiváló kapcsolattal, Oroszló, Bodolyabér, Magyarhertelend, Magyaregregy, Kárász, Vékény és a más járáshoz tartozó Hosszúhetény kapcsolta megfelelő, de a járáshoz tartozó további 10 település elérése 25 és 60 perc közé esik.

Igazgatás

A főbb igazgatási funkciók közül 7 olyat választottunk ki, amelyek fontos szerepet töltenek be a lakosság mindennapi életében:

- tankerület,
- körzeti földhivatal,
- munkaügyi központ kirendeltsége,
- városi gyámhivatal,
- városi bíróság,
- kistérségi ÁNTSZ,
- rendőrkapitányság,

A térképből látszik, hogy a járás településeinek ellátása ilyen szempontból azonosan jó, de az is látszik, hogy 5 igazgatási fajtával Komló a sásdi, és 2-5 igazgatással a pécsváradi járást is lefedi.

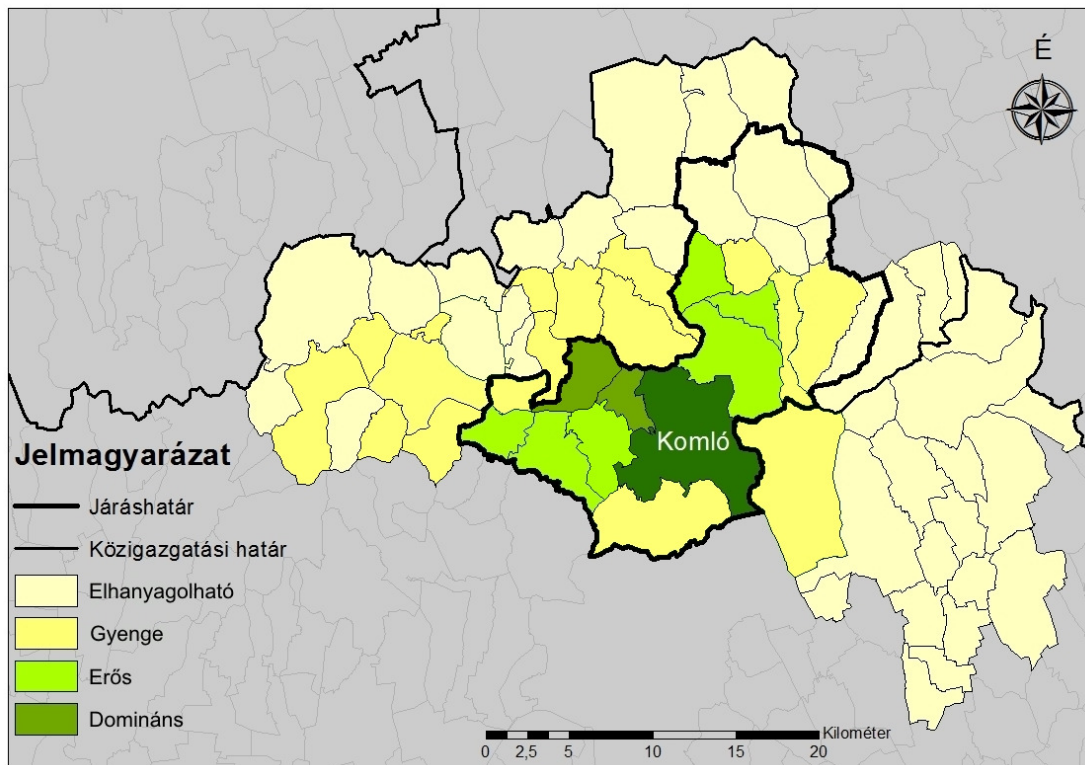

1.1-7. ábra: Komló igazgatási vonzáskörzete

Foglalkoztatás

Komló a bányabezárások előtt, gazdasági szerepénél fogva jelentős foglalkoztatási központként is funkcionált. Jelenleg azonban a város maga is foglalkoztatási gondokkal küszködik, így csak mintegy 500 fő ingázik Komlóra a járásból.

Láthatóan ebből a szempontból a jó közlekedési kapcsolat igen fontos, mert domináns, vagy erős ingázási arányú települések azonosak a jó közlekedési kapcsolattal rendelkezőkkel.

1.1-8. ábra: A Komlóra naponta ingázó foglalkoztatottak aránya

Kereskedelem

Komló széleskörű kínálatot biztosít a helyi és környékbeli lakosságnak, az alapszintű ellátáson felül is. Megtalálható sok kiskereskedelmi funkció, szaküzletek, heti kétszeri piac, bankfiókok.

Oktatás, közművelődés

Óvoda minden településen van, így a város járásközponti szerepköre ezen a téren nem érvényesül erőteljesen.

Komló tankerületi központ, és mint ilyen, hozzá tartozik 20 környező település összes állami fenntartású iskolája. A városban 6 általános iskolai feladat-ellátási hely – köztük egy művészeti képzést nyújtót, egy gyógypedagógiai ellátást biztosító és egy egyházi fenntartású iskola - működik. A járásban ezen kívül két iskolaközpont van. Az iskola nélküli településekről iskolabusz szállítja a gyerekeket. A városban 3 középfokú iskolai feladat-ellátási hely működik, közülük 1 gimnázium. Két kollégium a távolabbi településen lakó gyerekeknek biztosít otthont.

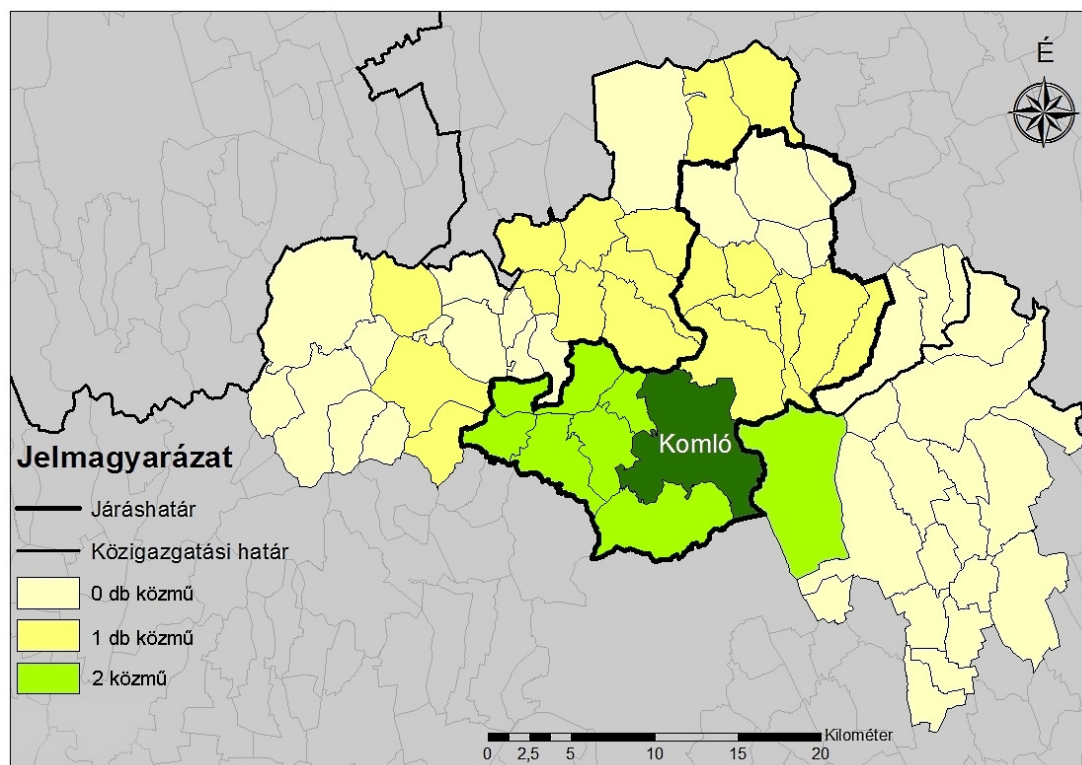
A térségben Komló kulturális centrumnak tekinthető, hiszen a kulturális központjában sokrétű programok várják a környékelieket (komoly- és népzene, mozi, kortárs képzőművészet), és muzeális gyűjteménye is van.

Egészségügy

Az alapfokú egészségügyi ellátással majdnem minden környékbeli település rendelkezik, van háziorvosa és gyógyszerháza. Komló egészségügyi intézményeivel, a kórházzal, a járóbeteg-szakrendelővel valamint a mentőállomással széleskörű közép fokú ellátási szintet képvisel.

Közműellátás

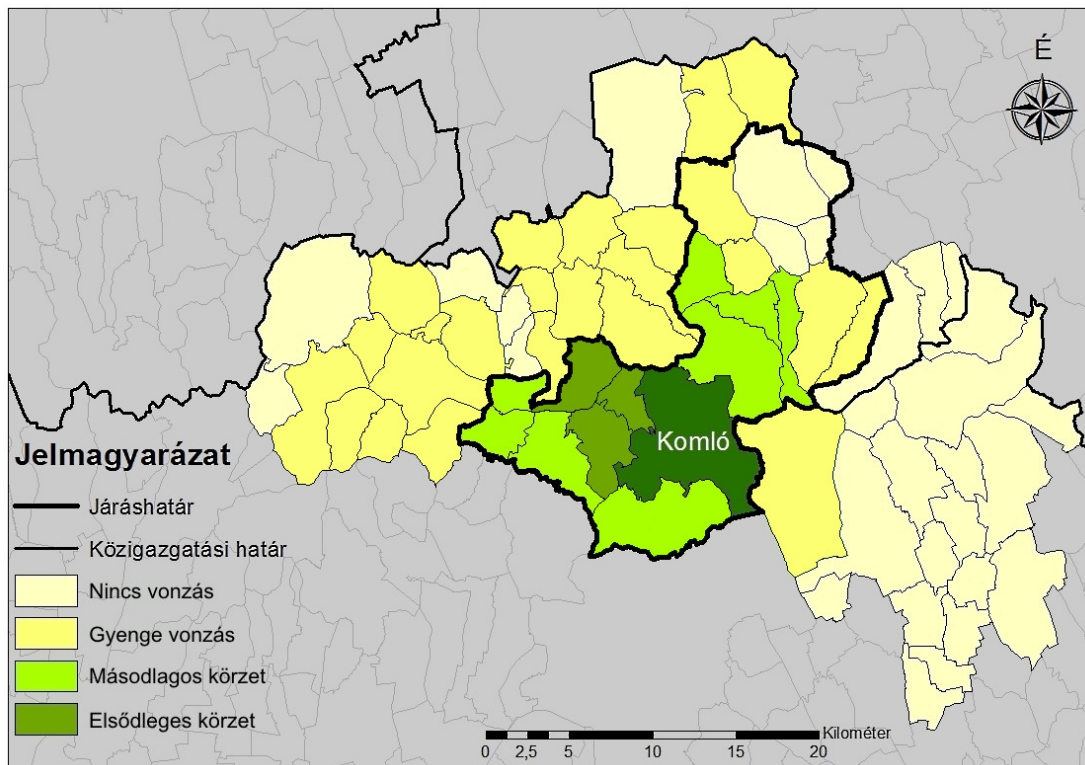
Komló városa közműellátási szempontból is központi szerepet játszik, a vízellátást, szennyvízelvezetést és -tisztítást biztosít a járás déli településeinek.

1.1-9. ábra: Komló közmű-agglomerációi

Funkcionális vonzaskörzet

A Komló környékén található települések különböző mértékben kapcsolódnak a városhoz. A szorosan vett vonzaskörzetbe 3 település tartozik, amelyek majd minden szempontból Komlóhoz integrálódnak. Ezen kívül a járás további 8 települése alkot egy gyengébben vonzott övet, a további északi települések csak igazgatási szempontból kapcsolódnak a városhoz. De ebből a szempontból viszont a sásdi és a pécsvárad járás több települése Komlóhoz kapcsolódik.

1.1-10. ábra: Kömlő komplex vonzáskörzete

1.1.4 A település dinamikája

Az 1950-85 évek között dinamikusán fejlődő város a bányá bezárással, a ruházati és cipőipar rendszerváltozás utáni összeomlásával bénult állapotba került. A gazdaság leépülésével együtt a társadalom elszegényedett, elöregedett és a fiatalok elvándorlása egyre nagyobb méreteket öltött. Az elmúlt 20-25 év során a gazdaság lassan kezd talpra állni, de a népesség fogyása és öregedése nem állt meg. Míg korábban maga is foglalkoztatási központ volt, most Pécs segít a város foglalkoztatási helyzetének konszolidálásában. A krízis a városkörnyéken, illetve a járás településein még súlyosabb és a helyzet javulása is nehezebben érhető el.

Összességében a város vonzása az utóbbi időszakban csökkent és közben nőtt a Pécsre való ráutaltsága.

1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének kereteit számos fejlesztéspolitikai dokumentum meghatározza, melyekhez igazodni, illeszkedni szükséges.

1.2.1 EU 2020 stratégia

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája. Célja, hogy az EU gazdasága **intelligens, fenntartható és inkluzív** legyen. E három, egymást kölcsönösen erősítő prioritás azt hivatott elősegíteni, hogy az Unióban és a tagállamokban magas legyen a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erősödjön a társadalmi kohézió. Az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és az éghajlat/energiapolitika területén, melyeket 2020-ig kíván megvalósítani. Mindegyik tagállam saját nemzeti célokat fogadott el az említett területeken.

Magyarország számára a legfontosabb fejlesztéspolitikai célkitűzés az ország gazdasági teljesítményének (GDP), valamint a foglalkoztatás szintjének, minőségének növelése, amelyek révén az életminőség és az életkörülmények érdemi javulása érhető el. Mindehhez kapcsolódva a Nemzeti Reform Program vállalásai a következők:

- a 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 60%-ról legalább 75%-ra növelését;
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelését;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedését a 2005. évi szinthez képest; a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra történő növelését; a 10 százalékos energia megtakarítás elérését;
- a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelését a 30-34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentését a 18-24 éves népességen belül;
- a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 450 000 fővel való csökkentését, amely 5 százalékpontos csökkentést jelent.

1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az OFTK – felszámolva az ágazati (Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió) és a területi (Országos Területfejlesztési Konceptió) fejlesztés dualitását - a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban ***Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz***, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

Az OFTK az alábbi - Komló készülő stratégiájában is meghatározó - főbb területpolitikai irányokat és teendőket határozza meg:

- hálózati szemlélettel működő, valamint települési adottságokat és lehetőségeket egyaránt figyelembe vevő területi tervezési folyamat kialakítása, amely decentralizált térszerkezet kialakulását és hálózatos térszerkezetet eredményez.
- városhálózati megközelítés, a térszerkezet funkcionális fejlesztése (részletesebben ld 1.1.1 fejezet)
- a város-vidék együttműködése, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködésekben alapuló kapcsolatrendszer kialakítása
- hatékonyan és fenntarthatóan működő gazdasági térszerkezet megvalósítása az adott térség valós potenciáljainak, igényeinek és kitörési lehetőségeinek felismerésével
- periférikus térségek felzárkóztatása a helyi adottságaik figyelembe vételével
- hátrányos helyzetű – különös tekintettel a leromlott városrészekben koncentrálódó – társadalmi csoportok szociális, oktatási és lakhatási helyzetének javítása, fejlesztése

Komlót a dokumentum a **leszakadó ipari válságtérségek**, rozsdáövezetek közé sorolja. Ezekre a területekre jellemző a használaton kívül került, vagy alulhasznosított, általában leromlott fizikai állapotban lévő, esetenként műemlékvédelem alatt álló volt ipari épületek és/vagy környezetszennyezéssel terhelt egykori iparterületek, gazdasági területek, illetve használaton kívüli honvédségi területek. Többnyire nagymértékű és strukturális munkanélküliség sújtja ezeket a térségeket, a korábban meghatározó gazdasági, ágazati szerkezet pedig valószínűleg már hosszú távon sem állítható vissza, vagy fejleszthető a kívánatos mértékben. Az egykori ipari övezetek fejlesztéspolitikai feladatait az OFTK a következőkben határozza meg:

- A gazdasági szerkezetváltás, újraiparosítás elősegítése.
- Környezetbarát technológiák preferálása, bevezetése. Helyi energetikai rendszerek, intelligens hálózatok, ipari ökoszisztémák és autonóm ellátási rendszerek fejlesztése.
- A korábbi környezetkárosítások felszámolása, kármentesítés, tájrehabilitáció.
- A foglalkoztatás támogatása, a felnőttképzések, az átképzések és az oktatás fejlesztése.
- A környezeti nevelés bevezetése, szélesebb körű alkalmazása.
- A térségi elérhetőség javítása, a meglévő infrastruktúra megújítása, a térségi szerepkör erősítése és ahol releváns, ott a határon átnyúló kapcsolatok javítása.
- A leszakadó rétegek felemelése, erősebb szociális háló, mentálhigiénés szolgáltatások kiépítése, fejlesztése.
- Ipari örökségvédelem, az arra alapuló további fejlesztések (pl. turisztikai, kulturális célú), és a fenntartható környezetgazdálkodás és környezeti kármentesítés támogatása.

Komló esetében szót kell ejteni az **aprófalvakról** is, hiszen a járástelepüléseinek jelentős része 500 főnél kisebb lélekszámú aprófal. Társadalmuk kiemelten sérülékeny, többségüket rendkívül kedvezőtlen demográfiai és társadalmi folyamatok jellemzik, amely a gazdasági teljesítményükre is negatív hatással van. A demográfiai és a társadalmi problémák halmozottan jelentkeznek azon aprófalvak esetében, amelyek térszerkezeti, településhálózati szempontból és gazdaságilag is perifériális térségben, a gazdasági centrumoktól távol találhatók. Számos aprófal küzd közlekedési, elérhetőségi nehézségekkel, s ez a munkába és az iskolába járást is ellehetetleníti. A társadalmi és infrastrukturális problémák következtében e térség települései különösen ki vannak téve a klímaváltozás negatív hatásainak.

Az aprófalvak esetében az OFTK a következő, főbb fejlesztéspolitikai feladatokat határozza meg, amelyet Komló esetében is szem előtt kell tartani:

- A napi munkába járás, ingázás igényeihez maximálisan illeszkedő akadálymentes és fenntartható közösségi közlekedés fejlesztése, a hiányzó térségi kapcsolatok kiépítése különösen a zsáktelepülések, határ menti települések esetében.
- Az aprófalvak gazdasági létalapját biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése. Helyi, autonóm ellátási, energetikai rendszerek kialakítása.
- A szociális és önellátó gazdaság kialakulásának, tartós és fenntartható működésének ösztönzése.
- A helyi népesség szociális, egészségügyi, adminisztrációs igényeinek minél kevesebb utazással történő kielégítése, rendszeres mobil szolgáltató rendszerek kiépítésének támogatása.

- A klímaváltozás elleni védekezés elősegítése az egészségügyi szolgáltatások fejlesztésével és az agrárium átalakításával (pl. szárazságtűrő, a helyi ökoszisztémába illeszkedő növények elterjesztése).
- A helyben élő tehetséges fiatalok mentorálása. Hosszú távú programmal szükséges őket segíteni taníttatásuk és elhelyezkedésük során. Helyben maradást és letelepedést segítő programokkal az értelmiség helyben tartásának segítése.
- Helyi közösségek kialakulásának, fejlesztési programjaik közös kidolgozásának segítése, a kultúrához való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, kulturális örökség megőrzése.
- Az aprófalvak falusi turizmushoz, öko- és aktív turizmushoz kapcsolódó infrastruktúrájának és a kapcsolódó szolgáltatások kínálatának térségileg összehangolt fejlesztése.
- Az aprófalvas térségekben található nagyszámú üresen álló ingatlan felmérése, koncepció kidolgozása a hasznosításukra.

Komlót az OFTK Pécs várostérségébe pozicionálja. Az OFTK megyei szinten a következő fejlesztési irányokat határozza meg Baranya megyére:

- A kedvező mező- és agrárgazdálkodásban rejlő potenciál jobb kihasználása.
- A rugalmasan reagálni képes szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése.
- A foglalkoztatottak létszámának és arányának növelése, a képzetlen vagy alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztatásának segítése a munkaigényes mezőgazdasági kultúrák és az erre épülő feldolgozó-ipar kialakításával, fejlesztésével, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.
- A megye közlekedési zártságának oldása, a megyén áthaladó TEN-T közlekedési korridorok valamint ezek csomópontjai és a kapcsolódó hálózat fejlesztése, különös tekintettel a horvátországi, illetve bosznia-hercegovinai összeköttetésekre.
- Intermodális közlekedési csomópont és logisztikai központ kiépítése a pécsi agglomerációban, a pécsi befektetési és tudásövezet fejlesztése. A megyei fejlesztési pólus központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítése és a megye városainak képessé tétele az innováció befogadására.
- A helyi természeti, környezeti és gazdasági erőforrásokon alapuló komplex önfenntartó fejlesztési programok megvalósítása.
- Turisztikai fejlesztések: világörökségi helyszín/helyszínek, bor, kulturális, gyógy- és termálturizmus. Az építészeti értékek védelme, az épített örökség megőrzése.
- A Pécsi Tudományegyetemben rejlő lehetőségek kihasználása, a K+F tevékenység színvonalának jelentős emelése a minőségi oktatás, kutatás és innováció területén.

1.2.3 Baranya megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja

A koncepció célja, hogy kijelölje Baranya megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyekre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni.

A megye jövőképe „Baranya megye 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi csomóponttá válik, elsősorban értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás.” A jövőképben megfogalmazott célállapot alapját egy a megye belső erőforrásaira építő, de kifelé is nyitott, a megye és tágabb környezete számára is térségszervező erővel bíró gazdaság kiépítése és megerősítése jelenti. A három átfogó cél elérését a célrendszer részeként meghatározott 7 stratégiai cél és Baranya megye sajátos térszerkezetéhez illeszkedő 4 területi célkitűzés szolgálja. A stratégiai célok egyfajta fókuszaltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a megye értékválasztásának tengelyeit.

Komlót a megyei koncepció a termelési szerkezet-átalakítás és gazdasági szemléletváltás térségeként definiálja (2. területi cél). Komló és szűkebb környezete esetében kihasználható adottságot jelent a bányászati-ipari örökség, az ipari hagyományok, több jelentős, és stabil pozíciót elért vállalkozás, valamint a munkaerő jelenléte. A térség szabad vállalkozási zónává minősítése is segítheti azt a folyamatot, amelynek keretében szükséges komplex, Komló és tágabb környezetét érintő problémákat együtt kezelni képes kitörési és fejlesztési program kidolgozása és megvalósítása, mely akár a megyehatáron túlnyúlva segítheti Baranya, Tolna és Somogy megyék közös belső perifériájának vitalizálását.

Baranya megye Területfejlesztési Programja középtávon értelmezett programdokumentum, mely 7-10 éves időtávban fogalmazza meg a megye terület- és vidékfejlesztéshez kapcsolódó vállalásait, határozza meg a koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulását elősegítő intézkedéseket. A program területi jellegénél fogva kiemelt szerepet szán a komplex térségi fejlesztéseknek, az együttműködésben megvalósítandó programoknak, kiemelt projekteknek. Ilyen komplex program Komló és térségének ipari megújítása is (elhagyott bányai ipari létesítmények újrahasznosítása; új ipari-szolgáltató tevékenységek megtelepedése; tiszta szén technológiával történő kitermeléssel kapcsolatos fejlesztések). Az alábbiakban a megyei programon belül idézzük azokat a prioritásokat, tervezett intézkedéseket és ahhoz tervezett tevékenységeket (beavatkozási területeket), amelyekben konkrétan pl. területi fókuszban nevesítve megjelenik Komló városa:

- II. prioritás: (Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében)
 - 2.1. intézkedés: Vállalkozások versenyképességének javítása, termelő és szolgáltató kapacitásaik bővítése: Az intézkedés célja a vállalkozások foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének növelése.
 - 2.2. intézkedés: Kutatási-fejlesztési és innovációs tevékenységek erősítését szolgáló fejlesztések: Az intézkedés célja a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek vállalati versenyképességhez való hozzájárulásának az erősítése, ennek érdekében a kutatási infrastruktúra fejlesztése, a vállalkozások innováció-tudatosságának növelése (ezáltal a K+F+I tevékenységek erősítése), a vállalkozások és a kutatóhelyek kapcsolatának kiépítése, szorosabbá fűzése. A K+F+I tevékenység esetében az

- egészségipar, környezetipar, kulturális és kreatív ipar, élelmiszeripar, gépgyártás, elektronika, informatika ágazatokra kell összpontosítani.
- 2.4. intézkedés: Befektetés-ösztönzést szolgáló akciók megvalósítása: Az intézkedés célja a Baranya megyébe érkező külső források növelése, kapcsolódva az üzleti infrastruktúrafejlesztések (pl. ipari parkok, Szabad Vállalkozási Zónák) hasznosításához. Célként fogalmazható meg új vállalkozások létrejöttének segítése és a meglévő vállalkozások hatékonyságának erősítése tanácsadási és visszatérítendő pénzügyi konstrukciók alkalmazásával, valamint a munkaerő képzettségének és a gazdasági szféra igényeinek összehangolása.
 - IV. prioritás: Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
 - 4.1. intézkedés: Településfejlesztési akciók megvalósítása: Az intézkedés célja a megye települései vonzerejének és népességmegtartó erejének a növelése, ennek érdekében a városok elsősorban foglalkoztató, szolgáltató, valamint a lakó, közösségi és rekreációs funkcióinak a megszilárdítása, illetve az attraktív, a mindennapok során élhető települési környezet kialakítása. A falvak esetében cél a helyi gazdasági (helyi piaci), lakó és közösségi funkciók megerősítése, a vonzó vidéki lakókörnyezet biztosítása. Az intézkedéshez kapcsolódó fejlesztések tervezett eredményeképpen csökkenek a társadalmi különbségek, aktivizálódnak, megerősödnek a helyi közösségek, továbbá erősödik a helyi identitás.

1.2.4 Pécs MJV Városfejlesztési Konceptiója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Pécs MJV Városfejlesztési Konceptiója 2030-ra az alábbi, fenntartható városról szóló jövőképet fogalmazta meg: „Fenntartható fejlődésű városnak a belső motivációk által generált fejlődésre és önmaga fenntartására képes várost tekintjük, amely belső erőforrásainak hatékony hasznosítása révén, egyedi döntésű működési támogatások nélkül képes pozitív jövedelemáram létrehozására és fenntartására, a külső kockázatok kezelésére, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodásra, az alapvetően független működésre.” A cél elérése érdekében fontos, hogy a város szűkebb környezetében és nagytérégi tekintetben is megerősítse kapcsolatrendszerét, és képes legyen azt aktivizálni a gazdasági és innovációs szférában. A közelebbi kapcsolatrendszerben a környező települések, megyei szinten elsősorban Komló, Bóly és Mohács térsége jelentik a legoperatívabban fejlesztendő kapcsolati szintet. A regionális léptékű hazai kapcsolatrendszerben a Pécs- Komló logisztikai- gazdaságfejlesztési zóna jelentősége is felértékelődik.

Az **Integrált Településfejlesztési Stratégia** konkrétan nem nevezi meg Komlót, de Pécs gazdasági alapjainak újjáépítéséhez elengedhetetlen a térségi együttműködés. Ezen a téren számolni kell a város és városkörnyék termelési célú együttműködésének kialakításával, erősítésével, valamint Komló természeti erőforrásaiban (szén, megújuló energiaforrások) rejlő potenciáljával és a hasznosítási lehetőségek feltárásával.

1.2.5 A Komlói kistérségi fejlesztési koncepció

A komlói kistérség fejlesztési koncepciója 2005-ben készült. A kiemelt fejlesztési területeket Komlóra az alábbiak szerint határozta meg:

1. Belváros rehabilitáció.
 - Ezen belül a fűtőmű kitelepítése, a vasúti pályaudvar és autóbusz pályaudvar áthelyezése a Zrínyi tér vonalába, a kőrakodó áthelyezése az északi elkerülő út Ipari út csatlakozásához, átfogó közterület rendezés a Kossuth utca, Templom tér, Újváros, Pécsi út által határolt területen.
2. Turizmusfejlesztés
 - Kistérségi összefogással szelíd és termál turizmus fejlesztés, Gadány bekapcsolása a turizmusba.
3. Ipari park
 - Altárói terület Zrínyi tér felé való kicsatlakozása, termál kutak hasznosítása.
4. Körtvélyesi oldal
 - Magas életminőséget biztosító lakóterület és gazdasági területfejlesztés
5. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése
 - Béta oldali kijárat a kőbányához, hosszúhetényi elkerülő, M-9 és becsatlakozó, M-65, északi elkerülő, nyugati elkerülő.
6. Kiemelt közszolgáltatások fejlesztése
 - Közüzemi infrastruktúra tervszerű, ütemezett felújítása.
7. Béta Ipari Park
8. Intézményrendszer
 - A 40-50 ezer főre kiépített rendszeren belül a hangsúlyok áthelyezése és racionalizálása.
9. Lakásgazdálkodás
 - A privatizáció után önkormányzati tulajdonban megmaradt rossz helyen lévő, és rossz állagú lakások felújítása.
10. Tömbházak rekonstrukciója (lakótelepek)
11. Informatika fejlesztése
12. Térségi kapcsolatok fejlesztése (Kistérség, Pécs)

1.2.6 A Komlói járás fejlesztési programja (2014-2020)

A Komlói járás fejlesztési elképzelései alapján az alábbi fő prioritások és beavatkozási területek azonosíthatóak:

- I. A helyi erőforrásokon alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével
- II. Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében
- III. A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése

- IV. Az elérhetőbb települések, elérhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
- V. A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímatudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése
- VI. Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása

Projektcsomagok:

- A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (TOP 1.4. intézkedés)
- Vállalkozásbarát, népességmegtartó, városi fókuszú településfejlesztés (TOP 2.1. intézkedés)
- Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés (TOP 2.2. intézkedés)
- Fenntartható települési közlekedésfejlesztés (TOP 3.1. intézkedés)
- A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás, valamint a helyi alkalmazkodás támogatása (TOP 3.2. intézkedés)
- Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (TOP 4.1. intézkedés)
- A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése (TOP 4.2. intézkedés)
- A meglévő, önkormányzati feladatellátást szolgáló intézmények akadálymentesítése, családbarát funkciók kialakítása (TOP 4.3. intézkedés)
- Leromlott városi területek rehabilitációja (TOP 4.4. intézkedés)
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (TOP 6.3. intézkedés)
- A helyi identitás és kohézió erősítése (TOP 6.4. intézkedés)

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTTrT) áll, amelyet az országgyűlés a 2003. évi XXXVI. törvénnyel hagyott jóvá és 2008-ban, valamint 2013-ban módosított (a módosító jogszabályok: 2008. évi L. tv. és 2013. évi CCXXIX. törvény). Az OTTrT határozza meg az ország egyes térségeinek térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. Az OTTrT az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

A térségi, illetve megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek figyelembe vételével, azok pontosításával.

Komló város Baranya megyében található, amely megyére vonatkozó területrendezési tervet Baranya Megye Közgyűlése a 9/2005. (V. 12.) számú rendelettel fogadott el és a 14/2012 (VI. 1.) számú rendelettel módosított. A területrendezési intézkedéseket és ajánlásokat – amelyek többek között a településrendezés számára iránymutatást tartalmaznak a megyei területrendezési terv elhatározásainak érvényre juttatása érdekében – határozattal fogadta el a Közgyűlés.

A fentiek alapján az OTTrT több övezet vonatkozásában is eltér a megyei tervtől. A hatályos OTTrT-hez igazodó megyei területrendezési terv elkészültéig az OTTrT-ben előírtakat kell alapul venni.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfeleléseit.

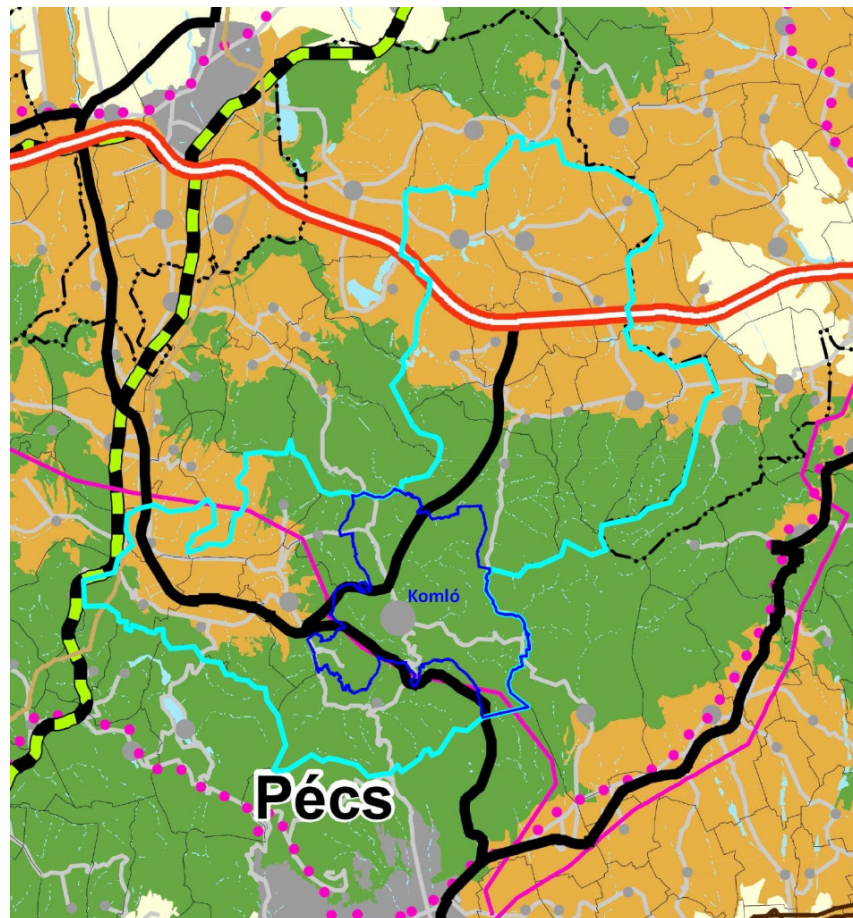
A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 2003. évi XXVI. tv. 6. § (3) bekezdése szerint „az országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük”. Fenti előírás következtében településrendezési terv készítés esetén az összhangot a területfelhasználási kategóriák és a megyei övezetek tekintetében a vonatkozó megyei területrendezési tervvel, az országos övezetek tekintetében az OTTrT-vel is kell biztosítani.

A 2003. évi XXVI. tv. szerint a településrendezési tervek készítése során:

- 9. § (6) b: az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb $\pm 5\%$ -kal térhet el a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.

- 9. § (5) b: az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a tervezési területre vetített hossza legfeljebb $\pm 10\%$ -kal térhet el az ország szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.
- 12/A. § (4): településrendezési eszközök készítésénél a hatályos kiemelt térségi és megyei területrendezési terv térségi övezeteinek lehatárolásához képest a térségi övezetek területének a település közigazgatási területére eső része legfeljebb $\pm 5\%$ -kal változhat.

1.3.2 Komló az Országos Területrendezési Tervben

1.3-1. ábra: Komló az OTrT Országos Szerkezeti Tervlapján (Forrás: OTrT)

Erdőgazdálkodási térség

Komló szinte teljes területét ebbe a térségbe sorolja kissé elnagyolva. A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Vízgazdálkodási térség

Az OTrT a település területén vízgazdálkodási térségként szerepelteti a közigazgatási területet érintő állandó vízfolyásokat és jelentősebb árkokat, valamint a síkondai tavakat. A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Települési térség

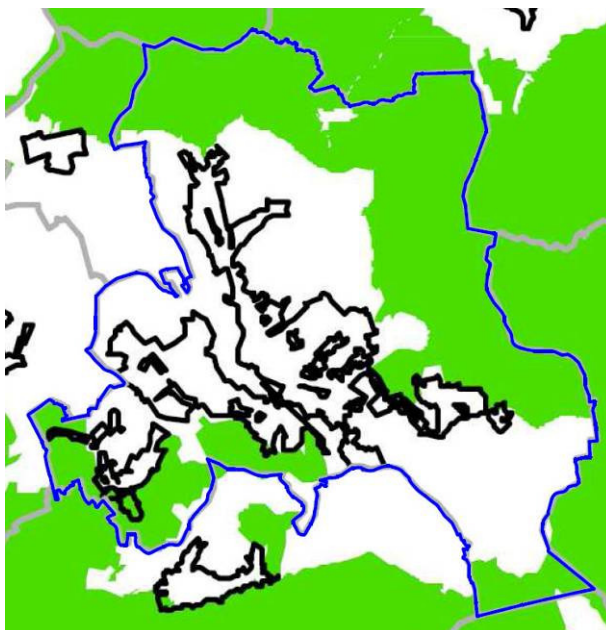
Az ország szerkezeti terve csak Komló központi belterületét jelöli települési térségként, a különálló belterületi részeket, mint Kisbattyán vagy Sikonda nem. A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Építmények által igénybe vett térség

Az OTrT szerkezeti tervén olyan nyomvonalas elemeket jelöl, mint a meglévő és tervezett utak – az M-9 autópálya és bekötő főútja a 66-os útra is rákötve, és a korábban M65-nek nevezett autópálya nyomvonalon új főút, továbbá a 400 kV-os átviteli hálózat távvezetéke. A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Az országos övezetek közül Komló területét a következő övezetek érintik:

Országos ökológiai hálózat övezete

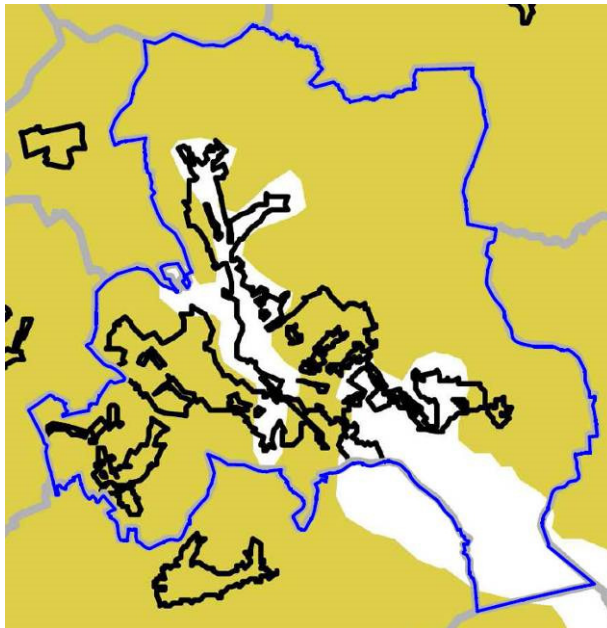
1.3-2. ábra: Országos ökológiai hálózat övezete (Forrás: OTrT)

Az OTrT-ben jelölt országos ökológiai hálózatot a megyei terv eltérően részletezi, így azt figyelmen kívül hagyjuk, és nem ábrázoljuk a magterület övezetét, az ökológiai folyosó övezetét külön. Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

1.3-3. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (Forrás: OTrT)

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

Az érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

A pontosított területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

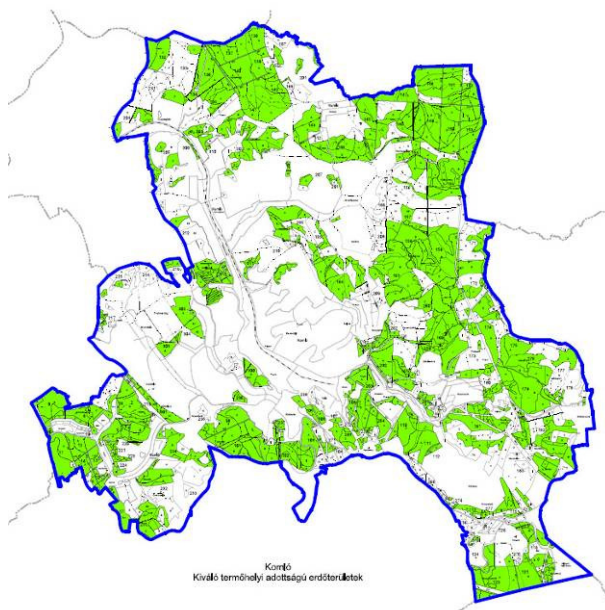
A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

A hatályos településszerkezeti terv az OTTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

1.3-4. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

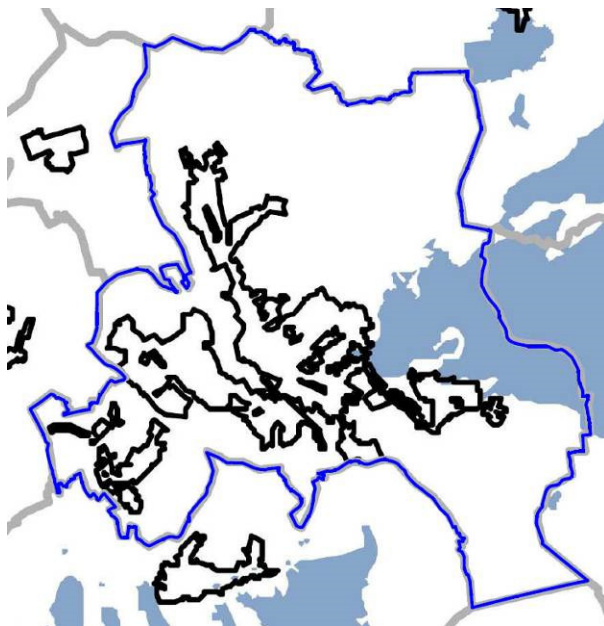
A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében is eltér az országos és a megyei terv, itt azonban az illetékes államigazgatási szerv adatszolgáltatásként megküldte az övezet pontos lehatárolását, így ez alapján kerül jelölésre az övezete.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

Országos vízminőség-védelmi terület övezete

1.3-5. ábra: Országos vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: OTrT)

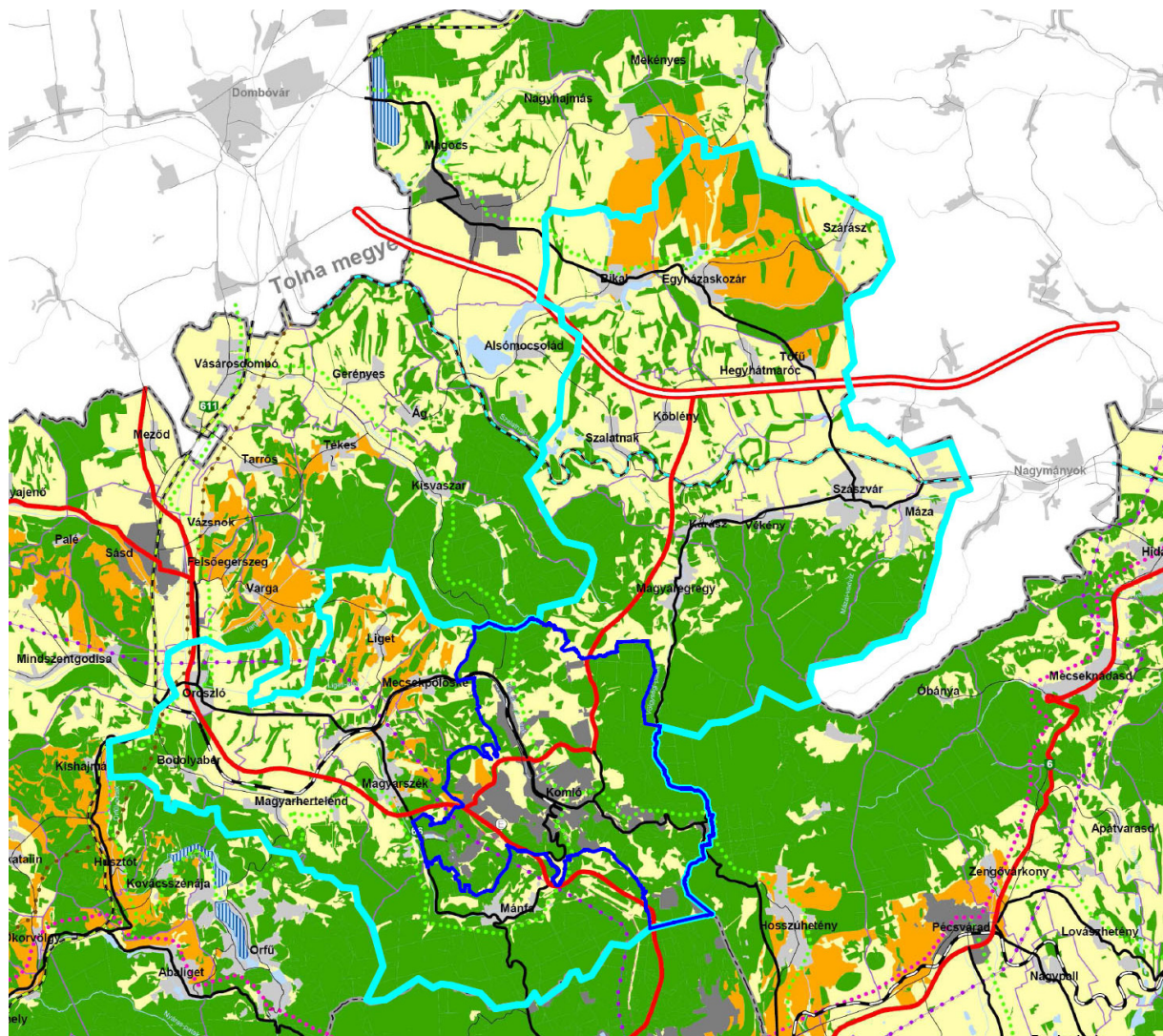
Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

A hatályos településszerkezeti terv az OTrT vonatkozó előírásaival összhangban van.

1.3.3 Komló a megyei területrendezési tervben

1.3-6. ábra: Komló térségi területfelhasználási egységei (Forrás: Baranya MTrT Térségi Szerkezeti Terv, 2012)

A megyei TrT Térségi Szerkezeti Terve hatféle térségi területfelhasználási egységet különböztet meg, ezek közül Komló területén mind a hatféle megjelenik.

Mezőgazdasági térség

A város közigazgatási területén túlnyomó részt elaprózva találhatók kis mezőgazdasági térségek, egy-egy nagyobb folt a Dávidföldtől északra és a Mecsekjánositól keletre található. Ezen területek hasznosítása nem csupán nagyparcellás szántókra korlátozódik, jelentős területen jelen vannak a régi zártkertek is.

Mezőgazdasági térség 927,4 ha (19,92 %).

A települési területfelhasználási egységek kijelölése során a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki.

A hatályos településszerkezeti terv a mezőgazdasági térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervétől a megengedett határértéken belül tér el.

Erdőgazdálkodási térség

Komlón külterületének legnagyobb része erdőgazdálkodási térség. Ezen területek a valóságban is intenzíven beerdősültek.

Erdőgazdálkodási térség 27711,31 ha (58,24 %).

A települési területfelhasználási egységek kijelölése során az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

A hatályos településszerkezeti terv az erdőgazdálkodási térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervétől a megengedett határértéken belül tér el.

Vegyes területfelhasználású térség

Komlón két kisebb, egykori zártkerti területen jelenik meg vegyes területfelhasználású térség Mecsekfalú két oldalán. Ezek jellemzően lazább tagolású kertek.

Vegyes területfelhasználású térség 45,37 ha (0,97 %).

A települési területfelhasználási egységek kijelölése során a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.

A hatályos településszerkezeti terv a vegyes területfelhasználású térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervével összhangban van.

Vízgazdálkodási térség

A külterületen több terület is a vízgazdálkodási térség besorolás alá esik. A két nagyobb egybefüggő vízfelületet a Sikondai tavak alkotják. Jelölve vannak még kisebb vízfolyások, a Kaszánya-patak és a Völgységi-patak medrei és parti sávjai.

A települési területfelhasználási egységek kijelölése során a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni.

A hatályos településszerkezeti terv a vegyes területfelhasználású térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervével összhangban van.

Települési térség

Komló városias térségbe tartozik, melyből a legnagyobb terület a városközponti belterülete. A domborzati viszonyok adta tagoltságnak köszönhetően a települési térség szerteágazó, melybe beletartoznak az olyan különálló belterületi részek, mint Kisbattyán vagy Sikonda, valamint egyéb beépítésre szánt területek.

Városias települési térség 965,88 ha (20,75 %).

A települési területfelhasználási egységek kijelölése során a települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható.

A hatályos településszerkezeti terv a települési térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervével összhangban van.

Építmények által igénybe vett térség

A *műszaki infrastruktúra* területe tartozik ebbe a kategóriába, köztük a közlekedési- és a közműhálózatok elemei.

Közlekedési hálózatok:

- Közúti közlekedés: térségi jelentőségű főút (66. sz. főút) és annak tervezett települést elkerülő szakasza. Új főúti kapcsolt Köblény térsége (M9) – Komló térsége (66. sz. főút) között. A Komló – Mánfa, a Komló keleti elkerülő út és a Komló – Mecsekpölöske – Magyarszék mellékutak.
- Vasúti mellékvonal: Mindszentgodisa – Komló.
- Térségi kerékpárút-hálózat: Vásárosdombó – Hosszúhetény Dél-dunántúli kerékpárút és Komló - Abaliget

Közműhálózatok:

- Kiserőmű;
- 400 kV-os átviteli hálózat távvezetéke, valamint a térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat eleme.

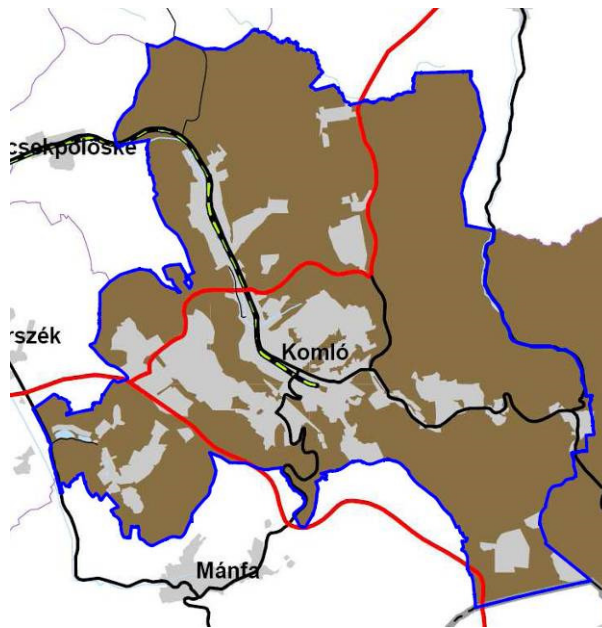
A települési területfelhasználási egységek kijelölése során az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

A hatályos településszerkezeti terv az építmények által igénybe vett térség vonatkozásában a megye szerkezeti tervével összhangban van.

A megyei övezetek közül Komló területét a következő övezetek érintik:

Azok az övezetek, melyeket az OTrT megszüntetett, vagy szakhatóság lehatárolása alapján történik a kijelölésük, nem kerülnek bemutatásra.

Ásványi nyersanyag- gazdálkodási terület övezete

1.3-7. ábra: Ásványi nyersanyag- gazdálkodási terület övezete (Forrás: Baranya MTrT)

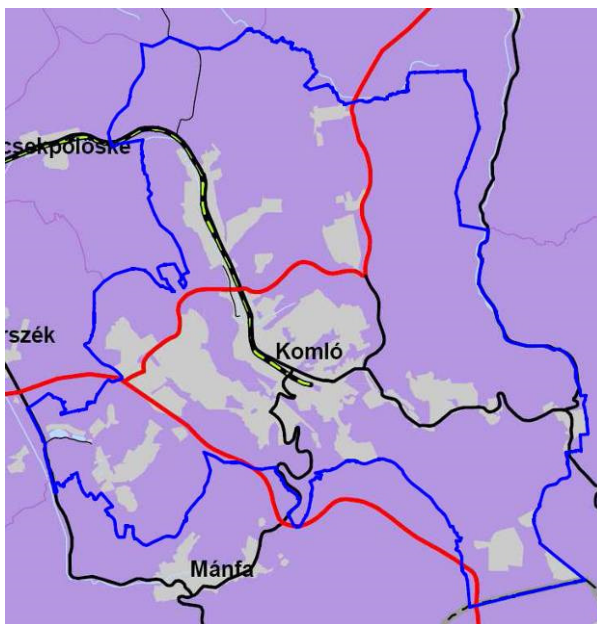
A Bm TRT az érintett települések közigazgatási területét jelöli részletes belső területi lehatárolás nélkül.

Az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

A településrendezési eszközökben a kijelölt területen csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

A hatályos településszerkezeti terv nem tartalmazza az övezet tényleges kiterjedésének megfelelő lehatárolását.

Földtani veszélyforrás területének övezete

1.3-8. ábra: Földtani veszélyforrás területének övezete (Forrás: Baranya MTrT)

A Bm TRT az érintett települések közigazgatási területét jelöli részletes belső területi lehatárolás nélkül.

A földtani veszélyforrás területének övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

Az övezet területén új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

A hatályos településszerkezeti terv nem tartalmazza az övezet tényleges kiterjedésének megfelelő lehatárolását.

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Komló települést hét Baranya megyei település határolja.

1.4.1 Pécs

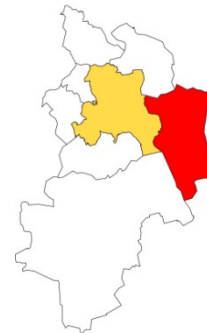
A településszerkezeti tervét az 550/2003.(XI. 27.) határozattal hagyta jóvá és azóta 11-szer módosította.

Pécs Komlóhoz csatlakozó részét ugyancsak a bezárt bányák jellemzik, amelyek közül a Vasas melletti külfejtést újra művelésbe vették. Komló szempontjából fontos, hogy a szerkezeti terv egy 200 hektáros tervezett iparterület jelöl az M60 autópálya mellett.

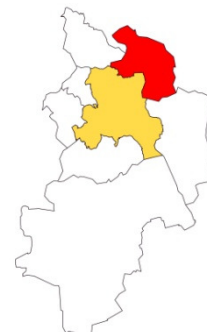
1.4.2 Hosszúhetény

A településrendezési terv 2003-ban készült, amelyet a község képviselőtestülete 16/2003. (XII.1.) számú rendelettel fogatott el és azóta többször módosított. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

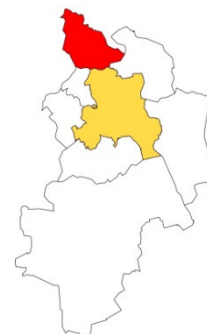
1.4.3 Magyaregregy

Magyaregregy településrendezési tervét 2001-ben készítette a Hübner Tervező Kft., amelyet a község képviselőtestülete 6/2001. (XI.5.) számú rendelettel fogatott el. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

1.4.4 Kísvaszar

A településrendezési tervet 2005-ben készítette Stadler József, amelyet a község képviselőtestülete 3/2005. (II.25.) számú rendelettel fogatott el. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

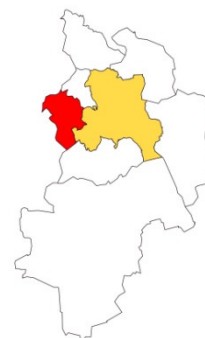
1.4.5 Mecsekpölöske

Mecsekpölöske településrendezési tervét 2006-ban készítette az A. D. & U. Kft. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

1.4.6 Magyarszék

Mecsekpölöske településrendezési tervét 2006-ban készítette az A.D.&U. Kft., amelyet a község képviselőtestülete 4/2006. (VII.4.) számú rendelettel fogatott el. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

1.4.7 Mánfa

Mánfa településrendezési tervét 2006-ban készítette a Hübner Tervező Kft. A terv nem tartalmaz Komló települést befolyásoló megállapításokat.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1 Településfejlesztési koncepció

Komló városnak nincs hatályos településfejlesztési koncepciója. A kistérségre készült fejlesztési koncepció 2005-ben, ez érinti Komlót is. Részletesen az 1.2.5 fejezet mutatja be.

1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia [2010] vonatkozó megállapításai

Jövőkép: 15-20 év múlva Komló egy modern, mégis hangulatos, pezsgő kulturális és sportélettel rendelkező, gazdasági potenciáljának és nívós szolgáltatásainak köszönhetően lakosainak az európai életszínvonalat biztosítani képes vidéki kisváros lesz, amely egyúttal eredményesen betölti a kistérség szellemi, ipai, kereskedelmi és idegenforgalmi központjának szerepét, ezzel húzóerőt gyakorolva a kistérség lakosainak életminőségére.

A jövőképen alapulva átfogó hosszú távú célnak tekinti

- a minőségi élet fenntartható feltételeinek megteremtését,
- és a kistérség oktatási-, kulturális-, művészeti-, gazdasági-, és sportcentrumává válását

Három tematikus célt és hozzájuk tartozó alcélokat fogalmaz meg

- a gazdaság versenyképességének növelése, ezen belül
 - a tőkevonzó képesség javítása,
 - a periférikus közlekedési helyzet csökkentése,
- a társadalmi kohézió és az identitás megerősítése, népesség megtartása, ezen belül
 - munkahelyteremtés,
 - az elvándorlási folyamat megállítása,
 - az ifjúság helyben maradásának elősegítése, tudatos ifjúsági koncepció megvalósítása,
 - magas színvonalú oktatási rendszer kialakítása,
 - perifériális településrészek speciális problémáinak megoldása,
 - szolgáltatások fejlesztésének elősegítése, közszolgáltatások színvonalának emelése
 - a társadalmi élet aktivizálása,
 - a közbiztonság javítása,
- a helyi természeti és épített örökség megőrzése és fenntartható fejlődésének elősegítése, ezen belül
 - a természeti területek védelme,
 - a környezeti ártalmak csökkentése,
 - a barnamezős területek rehabilitálása,
 - építészeti emlékek megőrzése

Területi célok:

- Sikonda: turisztikai központ kialakítása
- Nyugati városrész: élhető lakókörnyezet kialakítása, lakóhelyteremtés
- Déli városrész: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Belváros: modern, szolgáltató és szabadidős városközpont kialakítása
- Altáró: gazdaságfejlesztés
- Északi városrész: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Keleti városrész: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Zobákpuszt: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Mecsekjánosi: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Kisbattyán: élhető lakókörnyezet kialakítása
- Külterület: rossz lakóépületek felszámolása, a lakók belterületre telepítésének elősegítése

A 2009-2015 során fejlesztendő akcióterületnek a belvárost jelöli meg, ahol a fejlesztést 3 ütemre bontja:

- a város kulturális intézményhálózatának és programkínálatának fejlesztése 2009-2010
- a városközpont funkcióbővítő rehabilitációja 2011-2012
- a városközpont funkciómódosító fejlesztései 2014-2015

A belváros fejlesztése és rehabilitációja a város által már régóta dédelgetett elképzelés. Az ezalatt a címszó alatt összeállított projektcsomagnak csak az első üteme valósult meg. Az a része, amely a vasút Zrínyi térig való visszahúzásával függött össze nem tudott elindulni. Erre a sorsra jutott az új buszpályaudvar és értelemszerűen a vasút és a buszpályaudvar felszabadult helyének a városközponti funkciókra való hasznosulása. De ezzel összefüggésben az Altárói út Zrínyi téri kikötése is várat magára. Ugyancsak nem valósult meg a Fűtőerőmű kitelepítésének a szándéka sem, illetve a helyének a belvárosba kapcsolása.

Sikeresen elindult a Sport utcai és a Kazinczy utcai szegregátumok felszámolása.

Kialakításra került Dávidföldön 15 telek, a további tervezett telkek helyére inkább egy napelem park került kijelölésre.

Megvalósult az altárói iparterületnek a Park utcai kikötése, de nem valósult meg Mecsekjánosiban a teherpályaudvar kialakítása és ezzel összefüggésben a vasúti kőrakodónak az áthelyezése.

A Sikondán tervezett közterület fejlesztéseknek csak egy része valósult meg.

A célok összességében ma is érvényesek, de sokszor általános jellegűek, inkább egy fejlesztési koncepció céljainak felelnek meg. A célrendszer és az akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések meghatározása során érezhetően még nem tudták helyesen értelmezni a 2008-as válság várható hatásait - egy dinamikus fejlődés víziója volt a szemük előtt - és ezért végül is a fejlesztések jelentős része nem valósult. A tervezett, de meg nem valósult fejlesztések közül több, ma is betervezhető, de van olyan, ami még ma is csak egy hosszútávú fejlesztési cél lehet.

(Az IVS-ben meghatározott városi célok elérésének vizsgálatáról és a településen megvalósult (funkcióbővítő és szociális célú) városrehabilitációs projektek hatásainak értékeléséről készült táblázat a mellékletben szerepel.)

1.5.3 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Aktuálisan nincs érvényben lévő településfejlesztési, vagy településrendezési szerződés.

1.6 A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

- Jogsabályi háttér: Komló város Településszerkezeti Tervét a Képviselőtestület a 177/2010 (XII. 17.) határozattal hagyta jóvá, ezt módosította a 185/2012 (XII. 14.) és a 147/213 (IX. 26) határozat. Egy módosítás jelenleg is folyamatban van.
- Jogsabályi háttér: Komló Város Helyi Építési Szabályzatát a Képviselőtestület 28/2012 (XI. 15) rendelettel hagyta jóvá és módosította a 28/2013 (IX. 27.) rendelettel. Módosítása jelenleg is folyamatban van.

A szabályozási tervek és a vonatkozó (beépített) módosítások megtalálhatóak a város honlapján (<http://www.komlo.ekisterseg.hu/koncepcio/rendezesiterv>). A módosítások folyamatosan átvezetésre kerülnek a város térinformatikai rendszerében.

Amennyiben a megjelenő fejlesztési igények nem voltak összhangban az érvényes településrendezési eszközökkel, a város a magasabb rendű tervek figyelembevétele mellett módosította a Településszerkezeti Tervét, vagy Helyi Építési szabályzatát.

A rendezési terv módosítása a korábban keletkezett indítványok alapján ezévbén is folyamatban van. Ez a módosítás az utolsó, amelynél még az érvényben lévő terv módosítható. 2016. január 1-től a tervek még 2018-ig használhatók, de módosítani már ezen időszakban nem lehet. 2016 és 2018 között új településrendezési terv készítendő a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben foglalt tartalmi követelmények, fogalmak és jelölési rendszerek figyelembe vételével. Ha a készítendő ITS be olyan projektek kerülnek be, amelyek az érvényes településrendezési terv módosítását igénylik, akkor a projekt végrehajthatósága érdekében a módosítás mielőbb le kell, hogy fusson.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A településszerkezeti terv – összhangban az országos és megyei területrendezési tervekkel – hosszú távra meghatározza Komló fejlődésének térbeli irányait, lehetőségeit, korlátait, kialakítja a településszerkezet fejlesztésének újabb elemeit.

Lakóterületek

A *nagyvárosias* lakóterület sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, jellemzően 12,5 m-es építménymagasságot meghaladó lakóépületek elhelyezésére szolgál. (telepszerű, többszintes lakótelepek, Körtvélyes, Kökönyös, Kenderföld, Szilvás)

A *kisvárosias* lakóterület sűrű beépítésű, utcafrontra épülő zárt sorú, vagy zárt sorúsodó földszintes lakóépületek elhelyezésére szolgál. (Újtelep)

A *kertvárosias* lakóterületek elsősorban laza beépítésű, szabadonálló összefüggő nagy kertes, jellemzően 6,0 m-es építménymagasságot meg nem haladó lakóépületek elhelyezésére szolgál. (Dávidföld, Somág, Gesztenyés)

A *falusias* lakóterület legfeljebb 4,5 m-es építménymagasságú lakóépületek, a mező- és erdőgazdasági építmények, továbbá a helyi lakosság ellátását szolgáló, nem zavaró hatású

kereskedelmi-, szolgáltató- és kézműipari építmények elhelyezésére szolgál. (Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán)

Központrendszer, az intézményellátás

A *településközpont vegyes terület* több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó és olyan helyi települési szintű igazgatási-, kereskedelmi-, szolgáltató-, vendéglátó-, szálláshely szolgáltató-, egyházi-, oktatási-, egészségügyi-, szociális- épületek, valamint sportlétesítmények elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra. (Kossuth Lajos utca, Berek utca térsége).

A *központi vegyes terület* több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban központi igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági épületek elhelyezésére szolgál. Ez esetünkben többségében az oktatási és egyéb intézmények területét jelenti.

Üdülőtérület

Az üdülőtérület, Komló esetében a sikondai területen található

A gazdasági területek

A *kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület* elsősorban nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. (Altáró központ felőli része, Sport-völgy, Közüzemi völgy és más lakóterület, vagy városközpont közelében lévő gazdasági területek)

Az *ipari gazdasági terület* olyan gazdasági célú ipari létesítmények elhelyezésére szolgál, amelyek más beépítésre nem szánt területen nem helyezhetők el. (Altáró területe)

Különleges területek (turizmus, sport, rekreációs stb.)

A *különleges terület*be azok a területek tartoznak, amelyek a rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége miatt (helyhez kötöttek, jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek) és más beépítésre szánt terület-felhasználású területektől eltérnek. (hulladékkezelő és lerakó területek, szennyvíz telep, bányaterületek, zöldfelület jellegű különleges területek, sport, temető, közlekedési- és közműépítmények területei, kórház területe).

Közlekedési terület

A *közlekedési és közműelhelyezésre szolgáló terület* az országos és helyi közutak, a kerékpárutak, a gépjármű várakozóhelyek (parkolók), a járdák és a gyalogutak, mindezek csomópontjai, (ezek többségükben közterületen helyezkednek el) vízelvezetési rendszere és környezetvédelmi létesítményei, a közforgalmú vasutak, továbbá a közművek és a hírközlés építményeinek elhelyezésére szolgál.

Zöldterület

A *zöldterület*ként lehatárolt területek a közösségi használatra szánt parkok, kertek, játszóterek.

Erdőterület

Az *erdőterületeken* az erdő rendeltetésének (védelmi, gazdasági, egészségügyi-szociális, turisztikai) megfelelő építmények helyezhetők el az OTÉK 28. §(3)-(4) bekezdésében foglalt korlátozások szerint.

Mezőgazdasági terület

A *mezőgazdasági területen* a növénytermesztés, az állattenyésztés és a halászat, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és –tárolás, valamint turisztikai hasznosítás építményei helyezhetők. Komlón kevés ide sorolható terület van. Ennek a területfelhasználási kategóriának egy sajátos fajtája a kertes mezőgazdasági terület, a kiskertek, régi nevükön zártkertek, amiből Komlón sok van.

Vízgazdálkodási terület

A területfelhasználási egységbe tavak vízfolyások, valamint vízművek és kutak területei tartoznak. A területen építményeket elhelyezni csak a *vízgazdálkodási* szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet.

Természetközeli terület

A *természetközeli* területek a város mocsár és nádas művelési ágban nyilvántartott területei. A természetközeli területeken épületet elhelyezni nem lehet.

1.6.2.2 A hatályos településszerkezeti terv tervezett/megvalósult elemei

Komló Város településszerkezeti terve 2010-ban készült, ezért tervezett elemei korlátozott mértékben valósultak meg.

Tervezett/megvalósult területi elemek:

- Kertvárosias lakóterület: Dávidföld és a tervezett elkerülő út között, folyamatosan, de lassú ütemben épül ki. Ma már egy kicsit nagynak tűnik a tervezett fejlesztés.
- Központi vegyes terület: A városközpont déli fejlesztése a hőerőmű helyén, nem valósult meg. Ugyancsak a városközpont bővítésére szolgálna a keleti irányban üzemi területek funkcióváltásával, csak részben valósult meg. Zobák akna déli részén, volt bányászati terület új funkcióra való hasznosításával. Nem valósult meg.
- Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület: A Kossuth Lajos utca és a vasút között, a Városház tértől a Tompa Mihály útig. Megvalósult. Körtvélyes déli részén. Részben felhasználásra került.
- Ipari terület: Kossuth-akna és Béta-akna területe. Funkcióváltás nem jött létre.
- Üdülő terület: Sikonda déli részén. Nem jött létre.
- Különleges terület: A Közüzemi völgyben MotoCross pálya. Megvalósult.

Közlekedéshálózati fejlesztési elemei:

- Nyugati és keleti tehermentesítő út. Nem valósult meg.
- Országos hálózat tervezett eleme az 66-os út elkerülő szakaszai, és az M9-hez való csatlakozás. Egyik sem valósult meg.

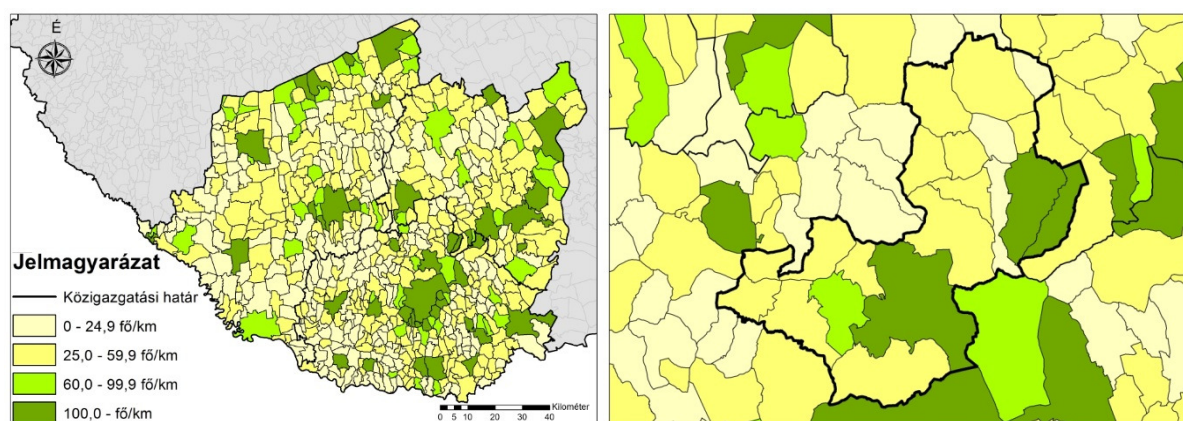
1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1 Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfia, népesesség

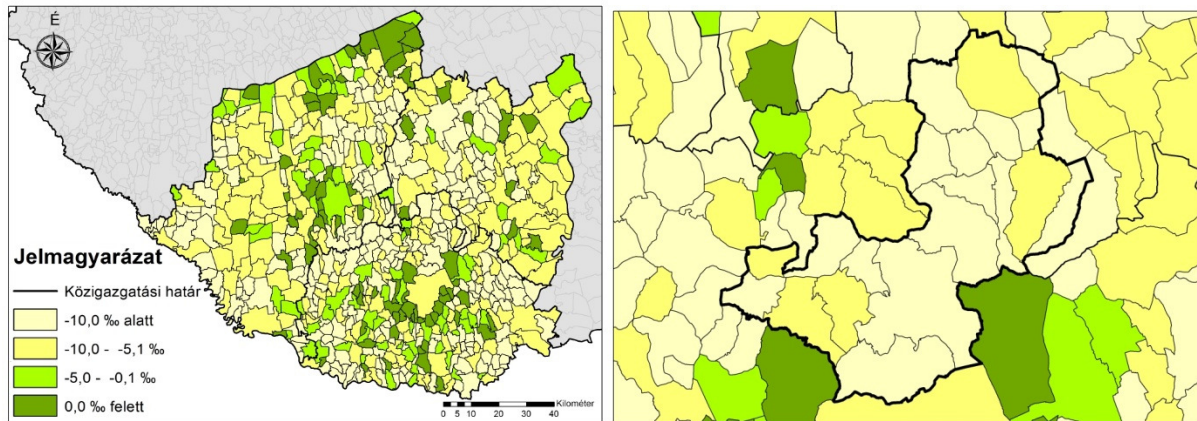
Komló Baranya megye második legnépesebb városa. 2013. január 1-jén 23 889 fő élt a településen, amely Baranya megye lakosságának 6,4 %-át teszi ki. **Népsűrűségét** tekintve (513,2 fő/km²) a sűrűn lakott járásközpontok közé tartozik, messze meghaladja mind a megye (64,6 fő/km²), mind pedig a komlói járás (118,9 fő/km²) átlagát.

A komlói járás legtöbb települését közepes, 25 és 60 fő/km² közötti népsűrűség jellemzi. Komlóhoz hasonló, 100 fő/km²-t elérő népességgkoncentrációval csak Szászvár (112,5 fő/km²) és Máza (113,5 fő/km²) jellemezhető.

1.7-1. ábra: A népsűrűség alakulása Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, fő/km²
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés.

Az ország demográfiai trendje, vagyis a **lakosságszám** csökkenése összességében mind Komlóra, mind a járásra, s tágabb térségére jellemző. A komlói járás 20 települése közül mindegyik esetében a népesség csökkenése figyelhető meg a 2001-2013 közötti időszak átlagában. Komló a lakónépesség változásának tekintetében a baranyai járásközpontok átlagát is meghaladja, népessége a 2001-2013-as időszakban átlagosan 10,4 %-kal csökkent évente. A járás települései abszolút számban a 2001 és 2013 közötti időszakban összesen mintegy 5500 főnyi lakosságot veszítettek el.

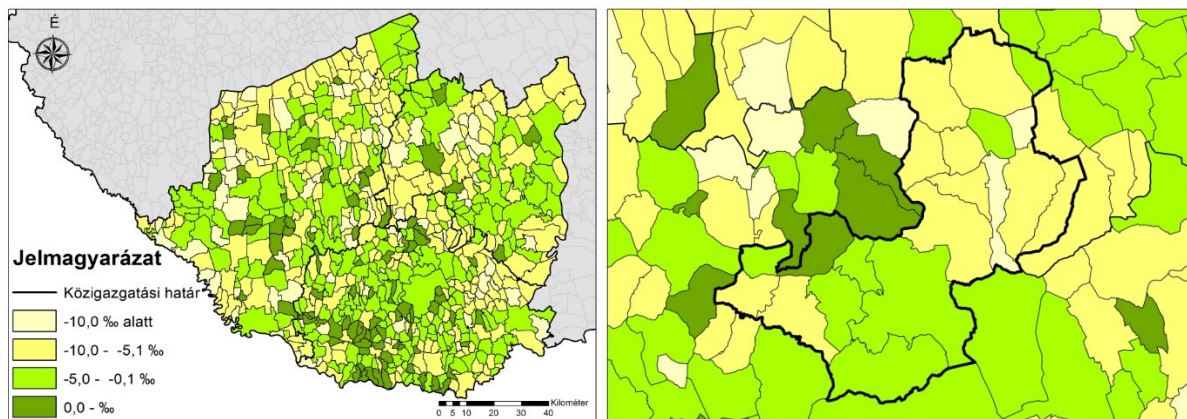

1.7-2. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos népességnövekedés a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰
Adatok forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés.

A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg.

A természetes szaporodás/fogyás az **élveszületések** és a halálozások számának különbségét mutatja. A születések abszolút számának tekintetében Komlón 2001 és 2011 között egyértelmű csökkenés rajzolódik ki: 2001-ben 230, 2013-ban csak 141 élveszületés volt a településen. A járás településeit összegezve kis fluktuáció mutatható ki ugyan a születések számában, de a tendencia, akár csak Baranya megye egészének esetében, egyértelműen csökkenő. Ha a születések számát ezer főre vetítve vizsgáljuk, Komlón 2001-hez képest 2013-ban szintén csökkenés tapasztalható. (Mellékletek 4.7-1.)

A születésekkel ellentétben az ezer főre jutó **halálozások** számában egyértelmű növekedés rajzolódik ki. A halálozási arányszám értéke Komlón 2013-ban megegyezett a járással, azonban mind a megyei, mind pedig az országos átlagot meghaladta, s a város a többi Baranya megyei járásközponttal összehasonlítva a középmezőnyben található e tekintetben. (Mellékletek 4.7-1.) Az élveszületések és a halálozások számának alakulását **összevetve** megállapítható, hogy Komlón 2001 és 2013 között a halálozások száma – változó mértékben – minden évben meghaladta a születések számát, amelynek eredményeképpen a városra a természetes fogyás a jellemző (2013-ban 8,58 ‰, mely a 2001-2013-as időszak 5 ‰-es évi átlagát is jócskán meghaladja). A természetes fogyás évi átlaga a megyei és a regionális átlagnál is nagyobb. A járás egészét vizsgálva számos települést találunk, melyek átlagos természetes fogyása a vizsgált időszakban a komlónál nagyobb mértékű (pl.: Tófű 10,9 ‰, Vékény 13,2 ‰), ugyanakkor csak egyetlen település van a járásban, melyet természetes szaporodás jellemez (Liget 1,3 ‰).

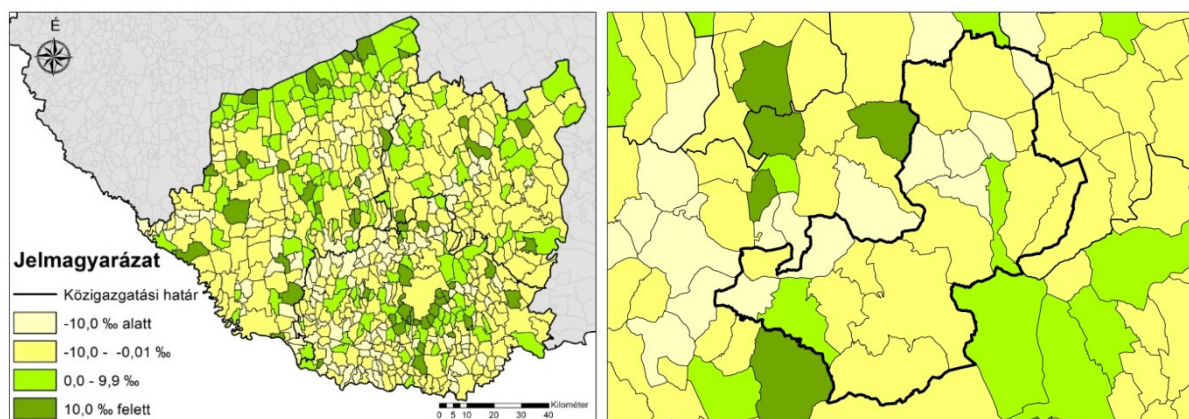
1.7-3. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés.

A település lakosságának tényleges szaporodását (vagy fogyását) a természetes szaporodáson kívül a vándorlási egyenleg befolyásolja. A vándorlási egyenleg a településre beköltözők és a kiköltözők különbségét jelenti. Komló az **odavándorlások abszolút számának** tekintetében évről évre ingadozást mutat (minimum: 2009-ben 769 fő, maximum: 2002-ben 1206 fő). 2013-ban a Komlóra beköltözők 1000 főre vetített száma (46,42) nem érte el sem a járási, sem a megyei, sem a dél-dunántúli átlagot, a többi baranyai járásközpontéval és az országgéval viszont közel azonos volt.

A városból történő **elvándorlásban** szintén ingadozás tapasztalható (minimum: 2009-ben 953 fő, maximum: 2006-ban 1286 fő). Mindennek ellenére Komló 2013-ban az 1000 főre jutó elvándorlások számát tekintve (43) kedvezőbb értéket produkált a járás, Baranya megye, a Dél-Dunántúl, s a teljes ország átlagánál is. (Mellékletek 4.7-1.)

Ha az odavándorlást és az elvándorlást összevetjük, akkor megállapítható, hogy Komlón a **vándorlási egyenleg** alakulása a kis aktívumot mutató 2002-es és 2013-as év kivételével minden vizsgálati évben negatív. 2001 és 2013 között a vándorlási egyenleg évi átlaga -5,5 ‰. A járásban egyes települések vándorlási egyenlege a 2001-2013-as időszakra átlagolva pozitív (Vékény 2,8 ‰, Magyarhertelend 0,2 ‰), ugyanakkor olyan településeket is találunk, melyeket -10 ‰-et meghaladó vándorlási veszteség jellemez (Szárász -40,6 ‰, Hegyhátmáróc -23,1 ‰, Köblény -15,6 ‰, Szalatnak -14,0 ‰, Kárász -10,0 ‰, Liget -18,6 ‰, Bodolyabér -10,7 ‰).

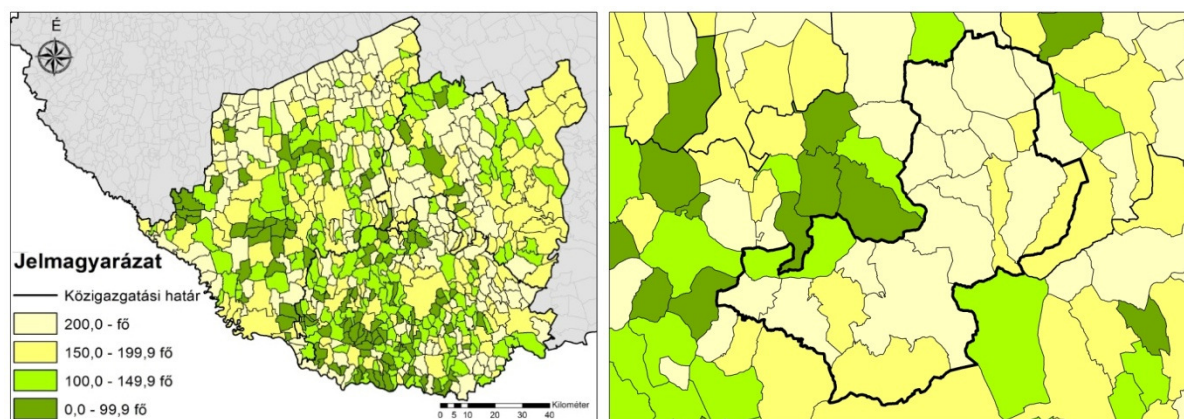
1.7-4. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos vándorlási egyenleg a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, ‰

Adatok forrása: KSH, Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés.

A vizsgált időszak alatt a város lakosságának **nemi arányát** a stabilitás, ugyanakkor jelentősebb nőtöbbség jellemezte. 2011-ben a nők a város lakosságának 53,2 %-át, a férfiak pedig a 46,8%-át tették ki.

A népesség **korösszetételét** tekintve általánosságban megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan Komló városának és térségének a lakosságát is az előregedés is jellemezte. Ennek eredményeképpen 2013. január 1-jén az állandó népesség 12,8 %-át alkották a 14 év alatti fiatalok és 27,2 %-át a 60 évnél idősebbek. Mindkét érték kedvezőtlenebb (a fiatalok esetében alacsonyabb, az idős korosztály esetében magasabb) az országos, a regionális, a megyei átlagnál, a járásával pedig közel megegyeznek.

Az idős népesség számarányának növekedése és a fiatalok arányának csökkenése következtében Komló **öregedési indexe** is magas mind országos, mind megyei összehasonlításban, a járási átlaggal viszont megegyezik. Komlón 2013-ban 100 gyermekkorúra 212 időskorú jutott. A komlói járás átlaga (213) nagyobb különbségeket fed el, egyaránt vannak fiatalosabb (pl.: Oroszló (125), Liget (115)) és nagyon előregedett (pl.: Bikal (321), Szárazs (700)) korszerkezetű települések.

1.7-5. ábra: 100 gyermekkorúra jutó időskorú az állandó népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2013, fő

Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis, saját szerkesztés.

Összességében megállapítható, hogy Komlón évről évre csökken a lakosság létszáma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának növekedésével magyarázható. Az öregedési index értéke az országos átlagot meghaladja. Komló kedvezőtlen korösszetételű, demográfiai problémákkal küzdő járásközpont.

1.7.1.2 Háztartás, család

Komlón összesen 11 070 háztartást regisztráltak a 2011-es népszámlálás során. A háztartások 61,5%-a (6825) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába. A családháztartások szinte kizárólag (99,3%-ban) egy családból állnak.

Az egy családos háztartások 76,7%-át házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élők alkotják, a fennmaradó 23,3% (1577 háztartás) gyermekekből, s őket egyedül nevelő szülőkből áll. A komlói háztartások 38,5%-a nem alkot családháztartást. A nem családháztartások túlnyomó része (92,9%-a) egyyszemélyes, azaz egyedül élő személy alkotja.

A vizsgált területi egységekben közel hasonlóak a háztartási jellemzők. A legszembetűnőbb különbség a családháztartások esetében figyelhető meg: míg országos átlagban a családháztartások összes háztartáson belüli aránya 64,9%, addig Komlón csak 61,7% (a komlói járásban 64,3%). Komlón az országos, megyei, és regionális adatokhoz képest magas az egyszemélyes háztartások aránya az összes háztartáson belül (35,7%), tehát sok az egyedül élő ember.

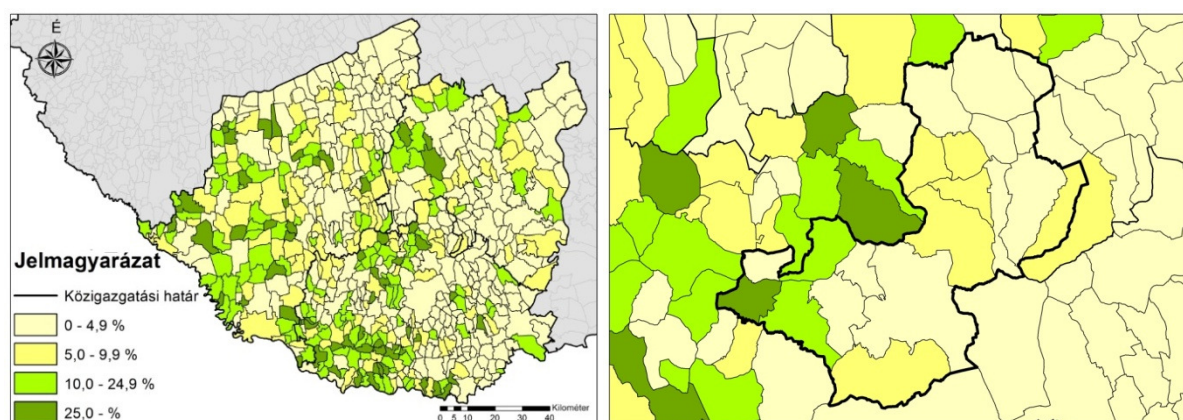
Komlón 2011-ben száz háztartásra 77 foglalkoztatott jutott. Ez az adat mind az országos (95), mind a dél-dunántúli (90), mind a baranyai (88) átlagtól elmarad. A teljes komlói járás átlaga (79 foglalkoztatott/100 háztartás) valamivel kedvezőbb a város értékénél, azonban a baranyai járásokkal összehasonlítva így is a legkedvezőtlenebb.

Komlón alacsonyabb a családháztartások aránya, mint az összehasonlításban szereplő nagyobb terület egységekben (ország, régió, megye), amely kedvezőtlen tendenciát jelent, hiszen több az egyedül élő ember. Szintén negatívum a háztartásokra jutó alacsony foglalkoztatottsági arány, amely elmarad mind az országos, mind a megye, mind a járási átlagtól.

1.7.1.3 Nemzetiségek

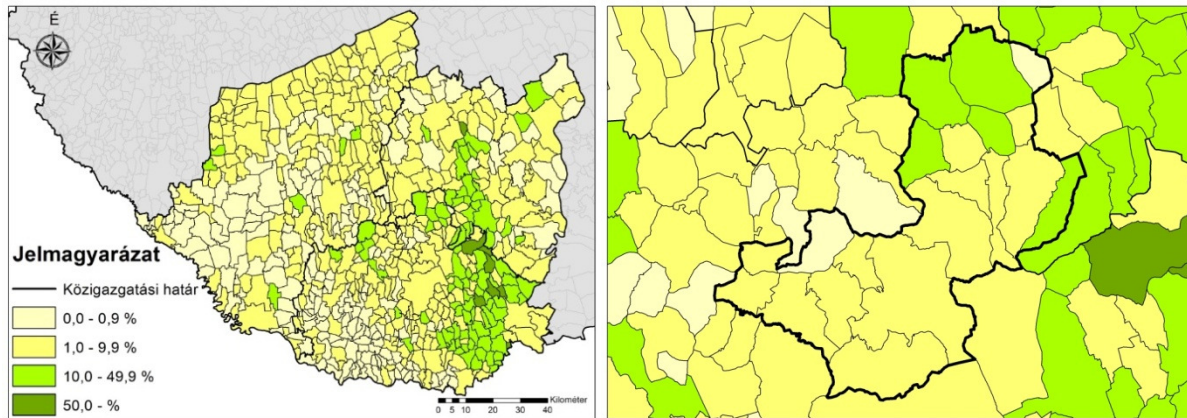
Komlón a 2011-es népszámlálás során a népesség 8,6%-a (2015 fő) vallotta magát a nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben használt nyelv legalább egyike alapján valamely hazai nemzetiséghez tartozónak, amely elmarad a járási (10%), és a megyei (13,7) átlagtól is. Komlón a hazai nemzetiséghez tartozók 56,8%-a cigány, 33,4%-a német volt a legutóbbi népszámlálás adatai alapján.

A nemzetiségi kötődésűek számát a település teljes lakosságához viszonyítva Komlón a lakosság 4,7%-a a cigány, 2,8%-a a német nemzetiséghez tartozik. Ennek a két nemzetiségnek a jelenléte dominál a járás többi településénél is, bár arányuk jelentős eltéréseket mutat (Bodolyabéren a cigányok aránya a 30%-ot is eléri, a járás északi részén a németek aránya 10 és 20% közötti).

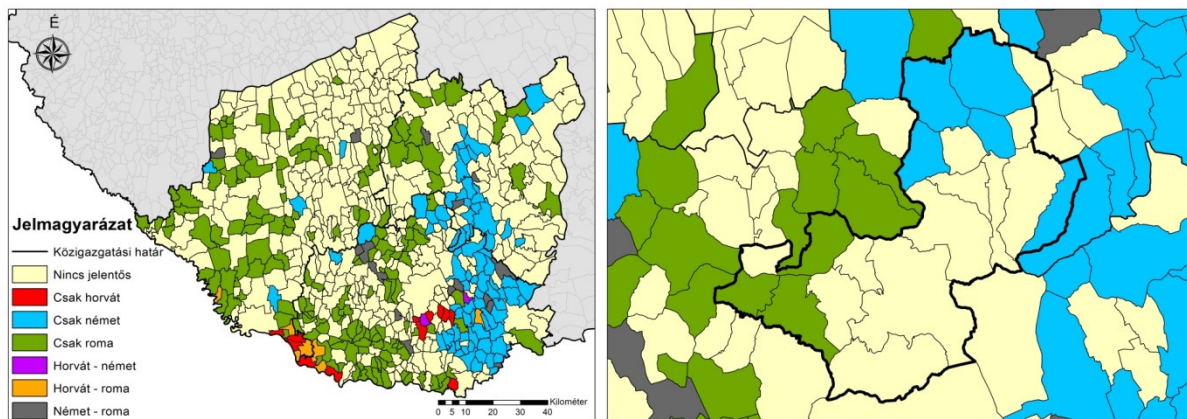
1.7-6. ábra: A cigány nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011., saját szerkesztés

1.7-7. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011., saját szerkesztés

1.7-8. ábra: A nemzetiségek 10% feletti jelenléte a Dél-Dunántúlon, ill. a komlói járás településeiben, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011., saját szerkesztés

A fent említett két nemzetiség mellett bolgár, görög, horvát, lengyel, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nemzetiségűek élnek még a járás területén, de arányuk a teljes népességhez viszonyítva minimális.

Komlón a magyar mellett három jelentősebb nemzetiség, a horvát, a cigány és a német van jelen nagyobb arányban. A járás egészét vizsgálva a településeken belüli nemzetiségi arányok változatos képet mutatnak.

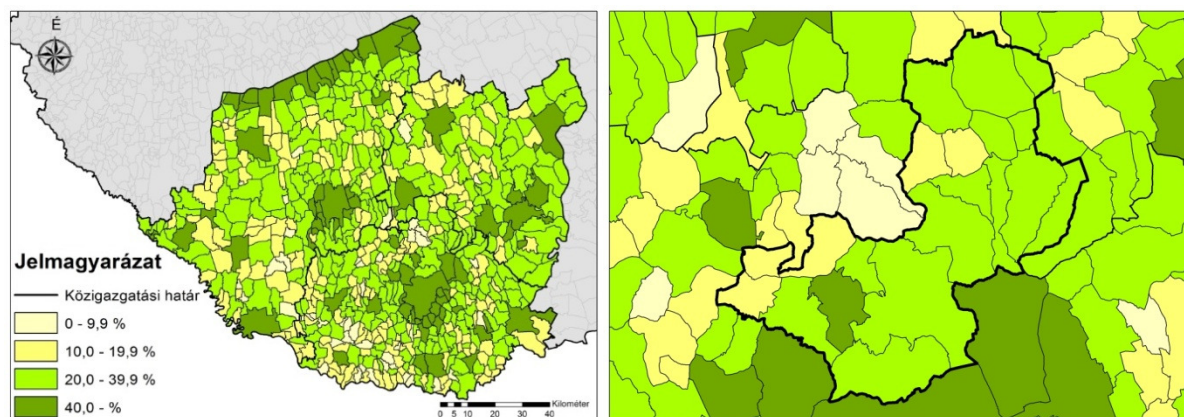
1.7.1.4 Iskolai végzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Komló lakosságának képzettségi, végzettségi mutatói – a 10 év feletti népességen belül az általános iskola első osztályát el nem végzettek kivételével – minden tekintetben kedvezőbbek a járási adatoknál. Az érettségivel és felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát vizsgálva a város adatai azonban a megyei, regionális és országos mutatóktól elmaradnak.

A járás egészét tekintve a települések között nagy különbségek rajzolódnak ki. Egyes települések képzettségi mutatói kedvezőbbek is Komlóénál (pl. Kárászon és Magyarszéken magasabb az érettségivel és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya is); ugyanakkor Bodolyabér,

Egyházaskozár, Hegyhátmáróc, Köblény, Liget, Oroszló, Szalatnak, Tófű, Vékény mutatói minden vizsgálati szempont szerint kedvezőtlenebbek.

Régiós kitekintés esetében látványosan kirajzolódnak azok a települések, melyeken nagyobb számban élnek magasabb végzettségűek. Komló ebből a szempontból nem képez egyértelműen „szigetet”, mind a járásban, mind pedig tágabb körzetében találhatók hasonló képzettségi színvonalú települések.

1.7-9. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011., saját szerkesztés

Ha a végzettséget a nemek közötti megoszlás alapján is megvizsgáljuk, akkor látszik, hogy a járástérség és Komló trendjei megegyeznek. Az általános iskola első évfolyamát sem elvégzettek között nőttöbblet jelentkezik, ugyanakkor az általános iskolai végzettséggel, érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezőket vizsgálva mind a járásban, mind Komlón kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek a nők férfiaknál (Komlón 2011-ben felsőfokú végzettséggel 708 férfi és 1138 nő rendelkezett).

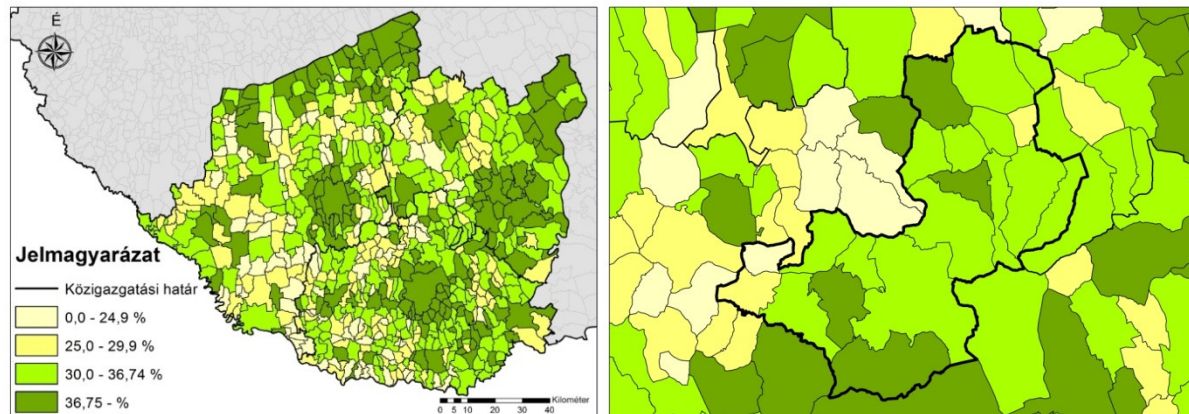
Komló iskolai végzettségi mutatói kedvezőbbek ugyan a járási adatoknál, azonban a megyei és országos értékektől elmaradnak. A nemek közötti megosztottság tekintetében a magasabban képzettek esetében rajzolódik ki városi szinten nagyobb eltérések a nők javára. A járás többi települése változatos képet mutat a képzettség terén.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

Az ország népessége gazdaságilag aktív (foglalkoztatott és munkanélküli), valamint gazdaságilag nem aktív (inaktív kereső, eltartott) népességből tevődik össze. A gazdaságilag aktív népesség aránya a 2011-es népszámlálási adatok alapján, országos szinten 10 százalékponttal nőtt 2001 hasonló adataihoz képest, míg a gazdaságilag nem aktív népesség ugyanezen időszak alatt 10 százalékponttal csökkent a teljes népességhez viszonyítva. Ez a tendencia érvényes mind a Dél-dunántúli Régióra, mind Baranya megyére, mind pedig a komlói járásra. Megyei szinten a változás az országosnál szerényebb, 5 százalékpontos, Komlón 6,9 százalékpontos.

A **foglalkoztatottak** számának változását vizsgálva megállapítható, hogy Komlón közel 200 fővel több foglalkoztatottat regisztráltak a 2011-es népszámláláskor (8498 fő), mint tíz évvel korábban (8291 fő). Baranya megyében a foglalkoztatottak száma 10 év alatt több mint 5000 fővel nőtt. 2011-ben Komlón 8498 fő volt foglalkoztatott, amely a teljes népesség 34,8%-át teszi ki. Ez az érték

alacsonyabb a megyei (36,7%) és az országos átlagnál (39,7%) is, a járási átlaggal pedig megegyezik. A foglalkoztatottság tekintetében nagyobb különbségek is felfedezhetők Komlón és a járás többi települése között. A foglalkoztatottak aránya Bikalon például közel 10 százalékponttal magasabb, mint Komlón, Oroszlón és Tófűn pedig csaknem ugyanennyivel alacsonyabb.

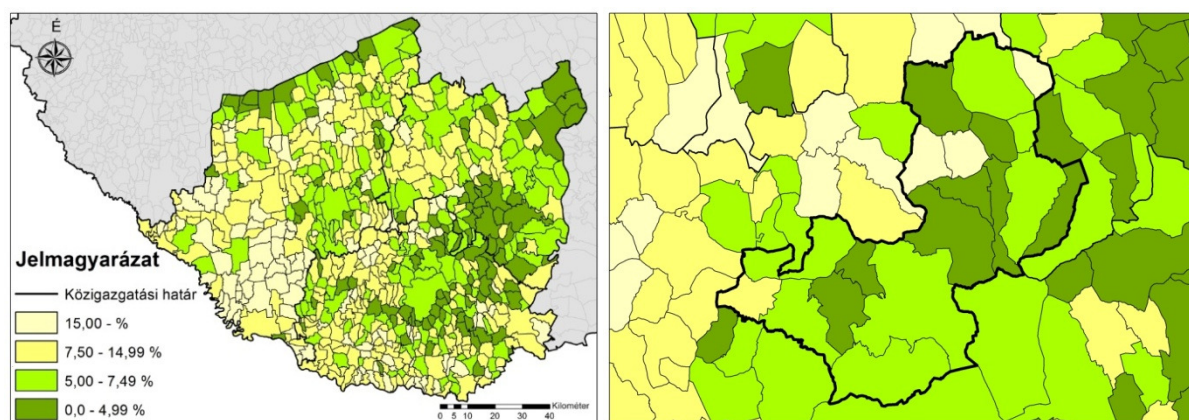
1.7-10. ábra: A foglalkoztatottak aránya a teljes népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011., saját szerkesztés

A foglalkoztatottak nemek közötti megoszlását is vizsgálva megállapítható, hogy nagyobb hányadukat a férfiak teszik ki (51,5%). Ez a tendencia érvényes országos és régiós szinten is. A járás területének átlagában az egyenlőtlenség 1,5 százalékponttal nagyobb a nők hátrányára (47 % szemben a férfiak 53%-ával).

A **munkanélküliségi** adatok 2001 és 2011 között jelentősen emelkedtek mind országos, mind térségi szinten, s ez alól Komló és járástérsége sem képezett kivételt. A 2011-es népszámláláskor a városban 1912 főt tartottak nyilván munkanélküliként, amely a lakosság 7,8%-át tette ki (ugyanaz az arány 2001-ben csak 5,2% volt). A munkanélküliek között 52,4% a nők aránya.

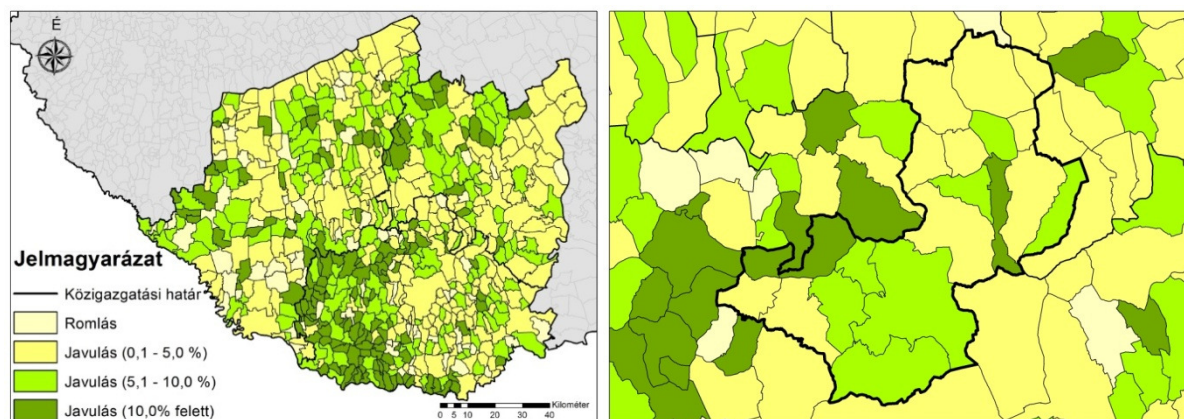
A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 2014-ben Komlón 918 fő **nyilvántartott álláskereső** volt, amely a munkavállalási korú népesség 5,1%-át tette ki (Mellékletek 4.2-3). Ez az arány alacsonyabb a nagy különbségeket elfedő járási átlagnál.

1.7-11. ábra: A nyilvántartott álláskereső aránya a 15-64 éves korúakon belül a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, %

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, saját szerkesztés

Az 5,1%-os arányszám 7,7 százalékponttal kevesebb az öt évvel korábbinál. A nyilvántartott állás keresők munkaképes korú lakossághoz viszonyított száma alapján Komlónál kedvezőbb helyzetben volt 2014-ben a járáson belül Mecsekpölöske, Magyarszék, Magyaregregy, Vékény, Kárász, Hegyhátmárc, Bikal és Máza, azonban Köblény, Szalatnak és Száráz településeken a regisztrált állás keresők arány a 15%-ot is meghaladta. 2009 és 2014 között a nyilvántartott állás keresők arányában a járás valamennyi településén javulás tapasztalható.

1.7-12. ábra: A nyilvántartott állás keresők arányának változása 2009-2014 között, 2009=100%
Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

Komlón csak minden ötödik nyilvántartott állás kereső számít **tartós munkanélkülinek**, vagyis több mint 365 napja nem rendelkezik állással. Ez az arány kedvezőbb a járási átlagnál.

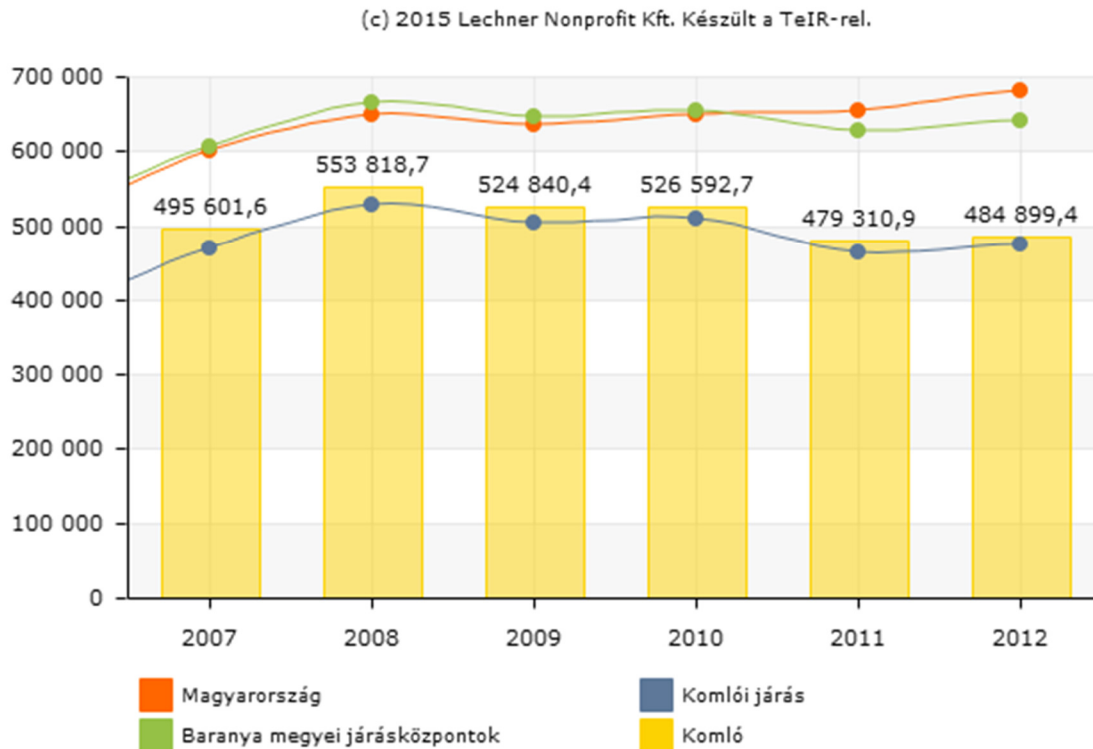
Az **intaktív keresők** aránya Komlón csökkent, 2001-ben a lakosság 37,4%-át (10117 fő), 2011-ben 35,2%-át (8590 fő) tették ki az inaktív keresők. Az abszolút értékeket vizsgálva az inaktívak száma – a település népességszámával összhangban – jelentősen csökkent. A mutató tekintetében a nők abszolút felülreprezentáltak (2011-ben 60,1%).

Az **eltartottak** össznépességen belüli aránya 10 év alatt 4,7 százalékponttal csökkent Komlón, ennek hatására 2011-ben 5394 eltartott személyt tartottak nyilván (a teljes lakosság 22,1%-át). Az eltartottak csökkenő arányának hátterében a csökkenő születésszám is tetten érhető.

Komló a foglalkoztatottság tekintetében nincs egyértelműen kedvezőbb helyzetben, mint a járás többi települése, egyes községek kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a teljes népesség 34,8%-a foglalkoztatott, a munkanélküliek aránya 7,8% volt. 2009 és 2014 között a nyilvántartott állás keresők számában pozitív változás tapasztalható.

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

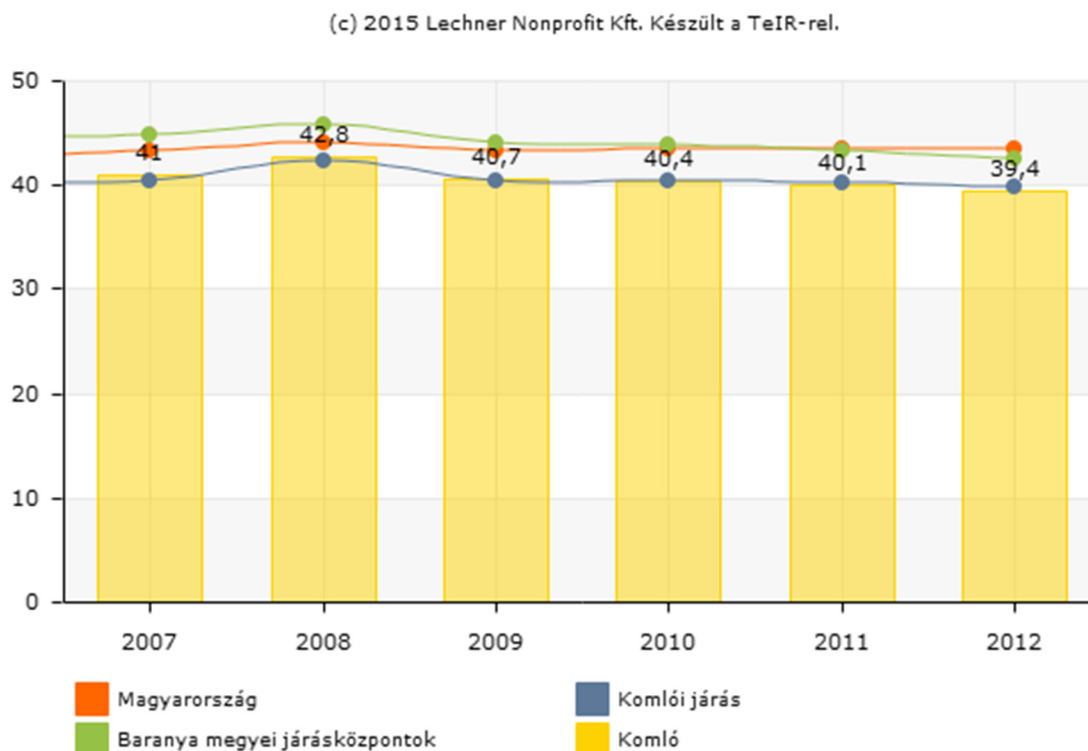
Komlón 2012-ben 2,2%-kal volt alacsonyabb az egy főre jutó nettó jövedelem, mint 2007-ben, s 12,5%-kal mint a dinamikus növekedést mutató 2008-as évben. 2012-ben a város lakossága személyenként nettó 484 899 forint jövedelmet realizálhatott. A jövedelemszint a teljes vizsgált időszak alatt alacsonyabb volt mind az ország, mind a megyei járásközpontok átlagnál, s körülbelül megegyezett a járási értékkel.

1.7-13. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2007-2012, Ft
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A járás települései a nettó jövedelem szempontjából sem alkotnak homogén egységet. Komlóéhoz hasonló jövedelemszinttel rendelkezik még néhány település (Mánfa, Magyarszék, Szászvár, Kárász), s kiemelkedik a járásból Bikal, ahol az egy lakosra jutó jövedelem 2012-ben 584 900 Ft volt. A járásban a legalacsonyabb nettó belföldi jövedelemmel rendelkező települések Szárász, Bodolyabér és Oroszló, melyek a járás peremén helyezkednek el.

A száz lakosra jutó adófizetők számában 2007-2012 között kisebb fluktuáció volt, a 2012-es érték 1,6 százalékponttal alacsonyabb a 2007-esnél. Komlón 2012-ben a lakosok kevesebb, mint 40%-a fizetett adót, ez az arány alacsonyabb mind az ország, mind a többi baranyai járásközpont átlagánál.

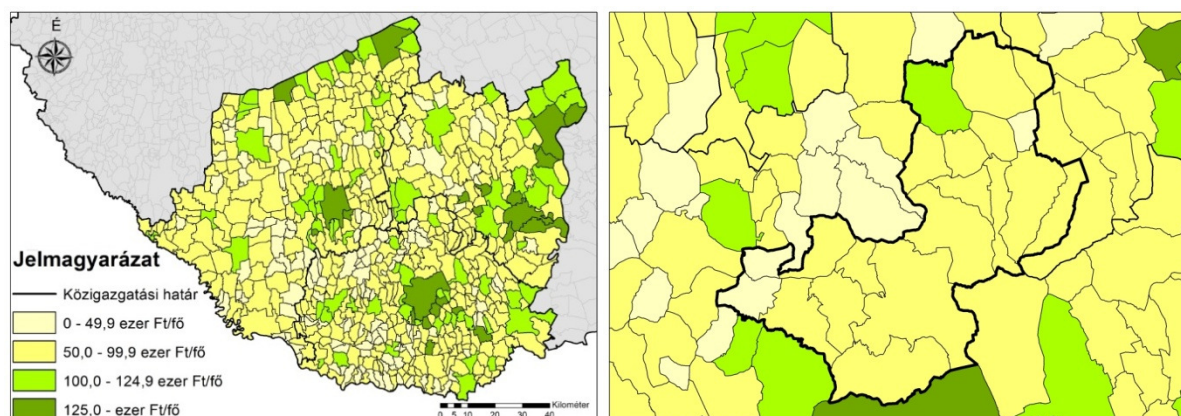

1.7-14. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, 2007-2012, fő

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A járási egészében e mutató települések közötti különbségei alapvetően az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem térbeli mintázatát követik. Az adófizetők 100 lakosra vetített számát tekintve több járási település jelentősen megelőzi Komlót, így például Bikal (44,9), Kárász (45,2), Mánfa (44,9).

Az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó (SZJA) Komlón 2013-ban 83 022 forint volt, ez 7,8%-kal alacsonyabb, mint 2007-ben (Mellékletek 4.2-4. táblázat). A komlói lakosok által befizetett egy főre jutó SZJA átlagosan több mint 48 000 forinttal maradt el az országos átlagtól 2013-ban. A járás települései között e mutató tekintetében is nagy különbségek vannak. Az egy főre jutó SZJA csak Bicalon volt 100 000 és 125 000 forint közötti, míg a járás 16 településen az 50 000 és 100 000 forint közötti, Oroszlón, Bodolyabéren és Tófűn pedig az 50 000 forintot sem érte el.

1.7-15. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2013, Ft

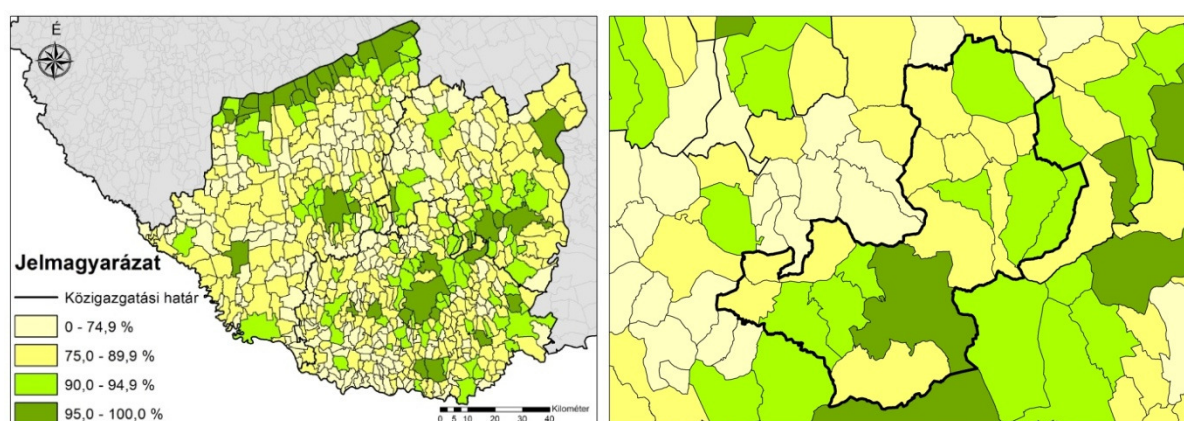
Forrás: TeIR T-STAR, saját szerkesztés

Összességében elmondható, hogy Komlón a járás többi településével összehasonlítva nem minden esetben kedvezőbbek a munkavállalói feltételek és a jövedelmi viszonyok, a település pozíciója országos és regionális összehasonlításban is kedvezőtlen.

1.7.1.7 Életminőség

Komlón 2001 óta 5,7%-al csökkent a **lakásállomány**, 2013-ban 11265 db lakóingatlant tartottak nyilván a városban. Mindez több tényezőtől adódik: Komló népessége csökkent, így az elhagyott ingatlanok száma gyarapodott, valamint a megszűnő lakásállományt pótló újlakás építések üteme elmaradt a lakáskivonások mértékétől. Az ország, a régió és a megye lakásállományát a vizsgált időszakban növekedés jellemezte. Komlón az építési kedv 2004 óta folyamatosan csökkent, 2013-ban az új lakások aránya a teljes lakásállomány mindössze 0,3 ezreléke volt. A 100 lakott lakásra jutó lakók száma Komlón 2013-ban 223 fő volt, amellyel a közepes **laksűrűségű** települések közé tartozik a járásban.

A komlói lakások **komfortfokozata** a regionális átlagot meghaladja, de a megyeitől elmarad. A lakások 95,5%-a komfortos és összkomfortos. A járás többi településén azonban nem ennyire kedvező a helyzet, Komlón kívül egy településen sem teszik ki a komfortos és összkomfortos lakások a lakásállomány 95%-át. 7 településen arányuk 90 és 95 %, további 11 településen 75 és 90% közötti, egyedül Szárászon nem éri el a 75%-ot.

1.7-16. ábra: A komfortos és összkomfortos lakások együttes aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Komlón és térségében, 2011, %

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011., saját szerkesztés

Komlón a **4 és több szobás** lakások aránya a városban mindössze 6,6%, amely sokkal elmarad az országos átlagtól (20%). A teljes lakásállományon belül a legmagasabb a kétszobás lakások aránya (54,45%)

Komlón a lakások **közműellátottsága** megfelelő színvonalú. Hálózati vízvezetékekkel szinte az összes lakás rendelkezik, a közcsontra hálózatra a lakások 94,7%-a bekapcsolt, 45%-uk távfűtésű. A komlói járásban szintén a lakások közel 90%-a kapcsolódott a csatornahálózathoz, ez az érték országos és megyei összehasonlításban is magas.

Komló lakásállományában az utóbbi években nem figyelhető meg jelentős változás. A lakóegységek átlagos szobaszáma alacsony, a lakások komfortfokozata és közműellátottsága kielégítő színvonalú.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A helyi népességi adatok alapján, a város belterületén két szegregációs gócpont került beazonosításra, továbbá jelentősnek lehet ítélni a KSH adatszolgáltatása alapján a külterületi, szegregációba hajló körülmények között élő népesség nagyságát. E negatív társadalmi jelenség összefüggéseinek vizsgálata szükséges ahhoz, hogy az integrált településfejlesztési stratégiában az antiszegregációs program sikeresen tudjon reagálni a társadalmi leszakadási folyamatok fékezésére, megállítására, a folyamat negatív hatásainak visszaszorítására.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

Komló identitását a bányászat és a bányászvárosi múlt adja. Mindez azonban a bányák bezárásával a bányák megszűnésével elkezdett halványulni, különösen, hogy a fiatalok többségének a bányászathoz ma már kevés kötődése van. Komlónak ezért az elkövetkezendő időszakban fontos feladata lesz a saját identitásának újragondolása, és ennek erősítése – annak ellenére, hogy időről-időre hallani a bányászat újra felfuttatásának lehetőségéről a városban.

Az új városkép kialakításába a civil szféra és a közvélemény is eredményesen bevonható. A városimázzsal való azonosulást segíti, ha abban megjelennek olyan elemek, melyek a civil szervezetek tevékenységének tárgyát képezik, vagyis a kultúra, a sport, a természetvédelem, a Mecsek, valamint a fiatalos gondolkodásmód, a gyorsaság, az újítások.

A települési honlap információi szerint (http://komlo.ekisterseg.hu/index.php?akt_menu=3425) számos civil szervezet, pl. Civil Fórum működik Komlón, amelyek tevékenysége jelentősen hozzájárul többek között a városbeli kulturális és sportprogramok szervezéséhez is, számos nagy hagyománnyal bíró városi rendezvénynek és szabadidős programnak civilek a szervezői. Ugyanakkor a jövőben a civil szervezetek döntéshozatali részvételére is hatványozottan szükséges lenne az új identitás széleskörű elfogadottsága érdekében. Célszerű lenne ebbe a folyamatba Közösségek Házát is bevonni, mivel ez az a helyszín, ahol a civilek találkozhatnak, tevékenységüket szervezik, tapasztalatokat cserélhetnek.

A város identitásképző építészeti, kulturális örökségei közül kiemelkedik a bányászat, ennek építészeti emlékei a városban, valamint a bányász múlthoz kapcsolódó identitás. A bányarendszer, mára bezárt, betömedékelése, lezárása teljes mértékben megtörtént. Ennek idegenforgalmi hasznosítása ennek következtében nem lehetséges. De emblematikusnak tekinthetők a szocializmust, a szocialista múltat felelevenítő falfestmények, térplasztikák, műemlékek melyek mára lepusztult állapotba kerültek a városban. Ezek felmérése és ehhez kapcsolódóan – de más helyi identitáselemhez kapcsolódóan is – tematikus útvonalak kijelölése szintén lehetőség lehet a város számára, mellyel a helyiek kapcsolódását segítheti egy-egy jellemző komlói tulajdonsághoz kapcsolódóan. Ehhez a város emlékeit, jellemző – helyieket is érdeklő tulajdonságait – érdemes helyi civil szervezetek támogatásával és segítségével felmérni.

Az identitás megerősítését segítheti a meglévő épített értékek köztudatban tartása, a fennmaradt emlékek megóvása, ahol lehet hasznosításuk. Fontos tudni, hogy Komlónak római kori és Árpád-kori emléke is van. 2011-től pedig védett műemlék a Jánosi-pusztán lévő Engel Adolf kastély, a gazdasági épületeivel és parkjával.

Komló város honlapja naprakész információt nyújt a város lakosainak, valamint alapvető adatokat adva mutatja be a várost az érdeklődőknek. A település széles körben kommunikált városi szlogennel, vagy imázsfilmmel nem rendelkezik, így a városmarketing terén további beavatkozások szükségesek. A városmarketing esetén fontos, hogy a helyiek felé is közvetítse a város értékeit, melyek hitelesek és elfogadhatóak az itt élők számára is.

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1 Humán közszolgáltatások

A városban élő emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) és azok minősége.

1.8.1.1 Köznevelés

Komlón a születések számának csökkenő tendenciája meghatározó szempont az egyes kapacitások jövőbeli tervezésekor. Emellett figyelembe kell venni a születésszámok magas fluktuációját is (2000 és 2013 között az évi születésszám maximuma 252 (2005), minimuma ennek alig több mint fele, 141 (2013) volt), mely nagy ingadozást jelenthet a köznevelési férőhelyek iránti igényben.

Komlón a köznevelés több képzési szintje megtalálható az óvodától a középiskoláig. Járásközponti szerepkörének megfelelően egyes oktatási intézményeinek nemcsak a városban, hanem a járás többi településén felmerülő igényeket is ki kell elégítenie.

Jogsabályi háttér

Az utóbbi években a köznevelés jogi szabályozásában számos változás történt, emiatt érdemes megvizsgálni, hogy a város köznevelési intézményei hogyan tudtak ezen átalakulásoknak megfelelni. A köznevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szabályozza.

Az óvodai nevelésről a települési önkormányzat köteles gondoskodni. A jelenleg hatályos szabályozás szerint az ötödik életévüket betöltött gyerekek napi négy órát kötelesek az óvodai nevelésben részt venni. Ez a szabályozás 2015 szeptemberétől úgy módosul, hogy a gyermekek három éves kortól legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesznek részt. Ez a változás jelentős férőhelynövelést igényelhet.

Az általános iskolák fenntartása 2013 óta állami feladat, az iskolák működtetéséért a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) felelős. A köznevelési feladatok ellátásának egysége a járási tankerület lett, melynek illetékességi területe megegyezik az adott járás közigazgatási területével.

Óvodai nevelés

Komlón kilenc óvoda (feladat-ellátási hely) működik. Az óvodákban összesen 29 csoportban 725 férőhely található, amely összevetve az érintett 3-5 éves korú lakosok létszámával (610 fő) elegendő, sőt, az óvodai férőhelyek egy része évek óta kihasználhatatlan. Figyelembe véve azonban a születésszám nagyarányú fluktuációját és a város járásközponti szerepkörét, a szabad helyek biztosítják a megbízható feladatellátást. Azonban ezek mértéke túlzó. Ennek kezelésére a kezdeményezésre került az óvodai férőhelyek számának csökkentése, egyes feladat-ellátási helyeken csoportok összevonása, megszüntetése.

Az óvodákba összesen 627 gyerek jár, a legmagasabb létszámú óvodában 111 fő, míg a legalacsonyabb létszámúakban 26-26 fő a tanulói létszám. A gyermekek 27%-a (171 fő) az adott óvoda ellátási körzetén kívül él. Az ellátási körzeten kívüli gyermekek létszáma a Belvárosi Óvodában a legmagasabb, az oda beírt gyerekek 45%-a más körzetből érkezett. Öt óvodába összesen 26 sajátos nevelési igényű gyermek jár, arányuk a Hunyadi Utcai Óvodában a legmagasabb, ahol a gyermekek

közel tizedét teszik ki – ebben az intézményben az óvodapedagógusok fele rendelkezik fejlesztő óvodapedagógusi szakvizsgával, emellett gyógypedagógus, pszichológus és logopédus szakember is foglalkozik a gyerekekkel.

Intézmény (feladat-ellátási hely) neve	Férőhely-szám	Létszám	Osztályterem száma
Gesztenyési	25	25	1 + tornaszoba
Mecsekjánosi	25	25	1
Hunyadi	75	59	3
Szilvási	100	76	4 + tornaszoba
Felsőszilvási	75	55	3 + tornaszoba
Belvárosi	75	71	3
Komló Városi	75	73	3
Körtvélyesi	150	131	6
Kökönyösi	125	109	5

1.8-1. táblázat: A komlóói óvodák főbb adatai, 2013 (Forrás: Komló Város Önkormányzata)

A csökkenő tendenciát mutató gyermekszám ellenére az óvodai férőhelyek száma az utóbbi években növekedett Komlón, emiatt csökkent a kihasználtság, 2013-ban 70%-os volt. Ez az arány az országos, megyei és járási átlagnál is alacsonyabb, a gyerekszám fluktuációja miatt szükség van a tartalékkapacitásra az akadálytalan feladatellátás biztosítása érdekében, azonban ennek mértéke Komló esetében túlzó. Az utóbbi években végbement férőhely-növekedés elégségességének értékelése a 2015 szeptemberétől hatályba lépő törvénymódosítást követően vizsgálható, hiszen a három éves kortól kötelező óvodai nevelés jelentősen növeli az óvodások létszámát.

Erre való felkészülés érdekében a védőnői szolgálat által biztosított adatokat is felhasználva az önkormányzat tárgyalta és a jövőben is tárgyalni fogja a Komló Városi Óvoda átszervezésére tett javaslatot.

A javaslat értelmében három érintett feladat-ellátási hely csoportlétszámait, illetve az oda felvehető maximális gyermeklétszámot az alábbiak szerint kívánja módosítani a város:

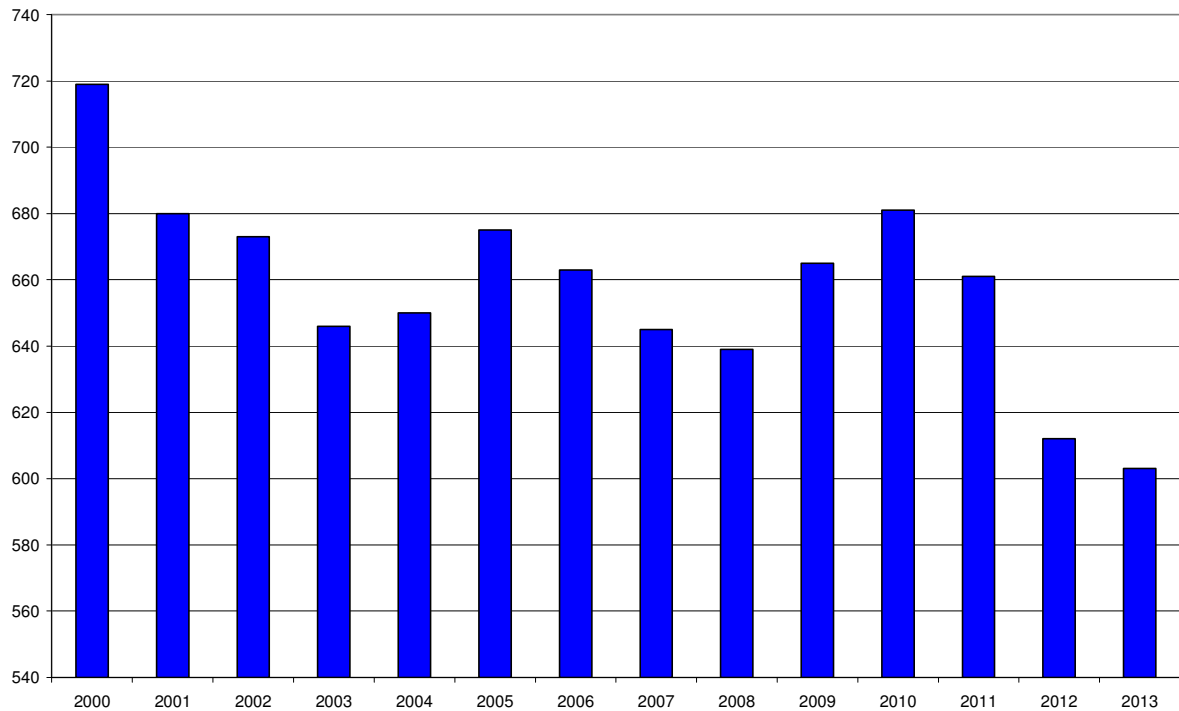
Tagintézmény megnevezése	Csoportlétszám	Maximális felvehető gyermeklétszám
Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvoda	3	75
Komló Városi Óvoda Felsőszilvási Tagóvoda	2	50
Komló Városi Óvoda Kökényösi Tagóvoda	4	100

1.8-2. táblázat: Tervezett komlóói óvodai létszámbővítések

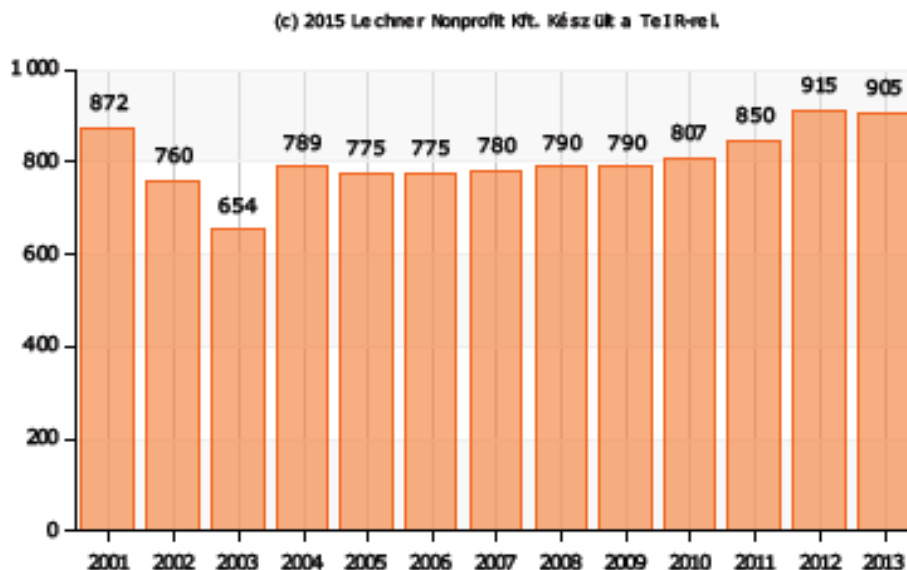
Az átszervezés következtében a felsorolt feladat-ellátási helyeken 1-1 csoport szűnne meg, így 6 pedagógus és 3 pedagógiai munkát segítő alkalmazott munkája válik szükségtelenné. A 2015-ben nyugdíjba vonuló közalkalmazottak felmentése és a tartós távollévők helyettesítését ellátó, határozott idejű közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezők kinevezésének lejárata révén azonban létszámcsökkenés nélkül végrehajtható az intézkedés.

A gyermeklétszám folyamatos csökkenése előrevetíti annak lehetőségét, hogy a Szilvási Tagóvoda és a Felsőszilvási Tagóvoda csoportjai el fognak férni majd egy épületben, a Szilvási Tagóvoda épületében. Azonban ez egyelőre nincs napirenden a város vezetése előtt, mindez középtávú lehetőségként jelenik meg.

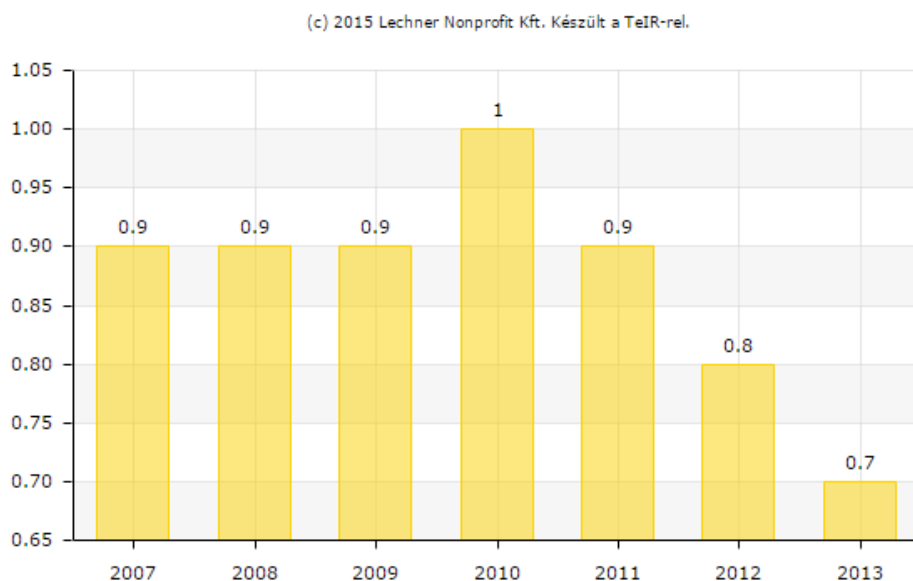
Pozitívum, hogy a Kökönyösi Óvoda csoportszám csökkentésével lehetőség nyílik az intézményben tornaszoba létesítésére, melynek kialakítása a jogszabályi rendelkezések szerint kötelező.

1.8-1. ábra: 3-5 évesek száma az állandó népességből (fő) Komlón
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.8-2. ábra: Óvodai férőhelyek száma Komlón (gyógypedagógiai neveléssel együtt)
Forrás: TeIR

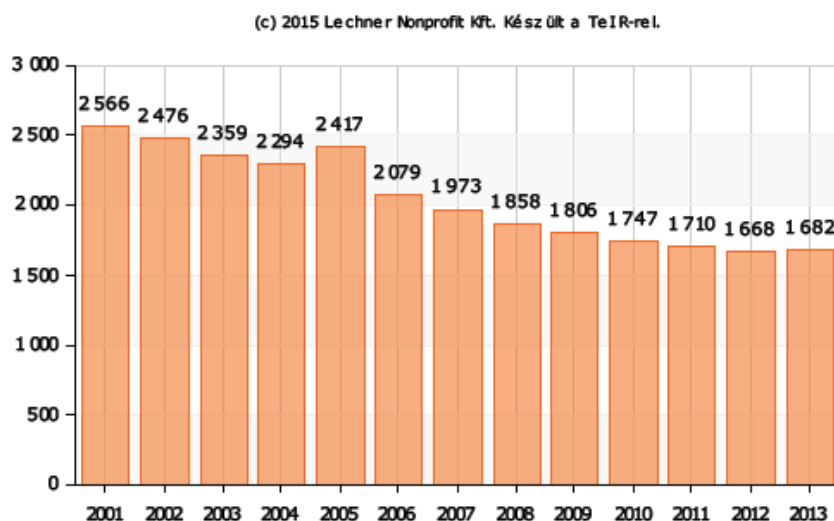
1.8-3. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma Komlón (fő)
Forrás: TeIR

Az óvodai ellátás minőségéről elmondható, hogy a fentebb vázolt óvodai létszámmal 60 óvodapedagógus foglalkozik, egy pedagógusra a feladat-ellátási helyeken 9–13 gyermek jut. Egy tanteremben átlagosan 18-26 gyermek kerül elhelyezésre, azonban az óvodák közül csak háromban található tornaszoba.

Három óvodában van német nemzetiségi oktatás.

Általános iskolai oktatás

Komlói város területén 6 általános iskolai feladat-ellátási hely működik. A KLIK Komlói Tankerületébe tartozik a járás összes intézménye egy a Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye által fenntartott intézmény kivételével. Ennek értelmében 5 feladat-ellátási helyet működtet Komlón a KLIK. Ebből 1 szegregáltan oktatható, sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását biztosítja. Az egyes feladat-ellátási helyek átlagos létszáma 280. Az iskolák közül egy középiskolai oktatást is biztosít. Az általános iskolák az alapoktatás mellett testnevelés, angol nyelv, német nemzetiségi és ének-zene tantárgyakból emeltszintű oktatást is biztosítanak. Külön említést érdeme az Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola, ahol 3 művészeti ágban zene, tánc, képző- és iparművészet történik 14 tanszakon alapfokú oktatás.

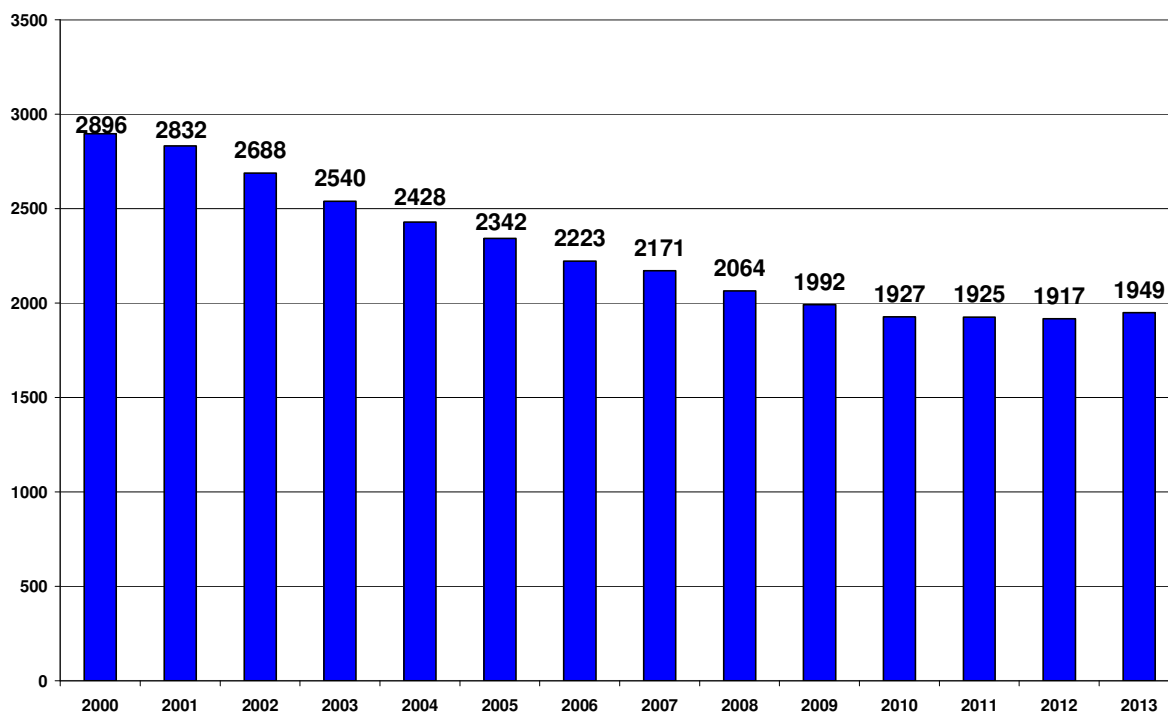

1.8-4. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt) Komlón (fő)
Forrás: TeIR

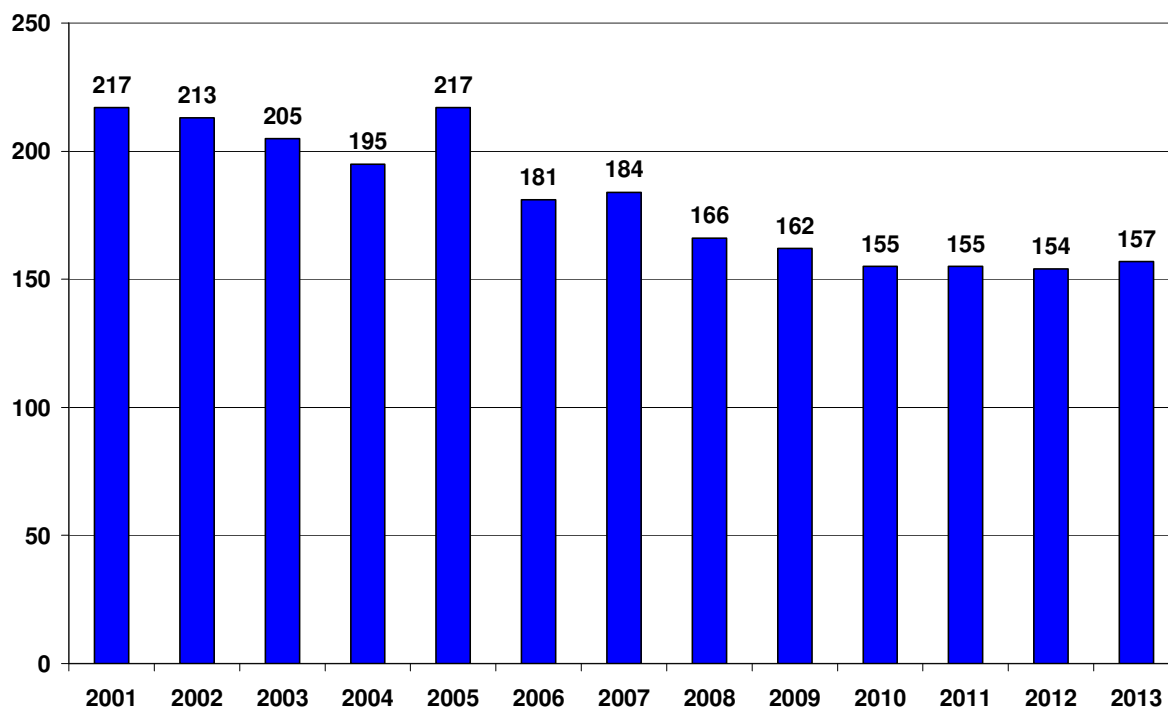
Az intézményekben 2013-ban, a 85 általános iskolai osztályban összesen 1682 tanuló vett részt általános iskolai oktatásban. A tanulók száma azonban az utóbbi évtizedben jelentősen csökkent. 2013-ban a tanulói létszám már csak a 2003-as adat 71%-a volt, míg az érintett 6-14 éves korcsoportot tekintve a fogyás kisebb, a 2013. évi létszám a 2003. évi 77%-a. Ez azt is jelenti, hogy egyre több komlói más településre jár általános iskolába, elsősorban Pécsre. Német nemzetiségi oktatás kettő általános iskolában folyik, 2013-ban 376 diákkal.

Az általános iskolások 42%-a (706 fő) hátrányos helyzetű.

Az általános iskolai főállású pedagógusok száma 157 fő, létszámuk szintén jelentősen csökkent az elmúlt évtizedben.

1.8-5. ábra: 6-14 évesek száma az állandó népességből (fő) Komlón
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

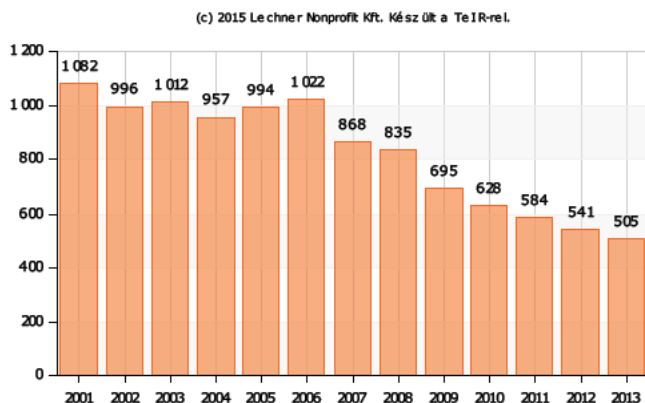

1.8-6. ábra: Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő) Komlón
Forrás: KSH

Más településről az általános iskolások 5,5%-a (92 fő, 2013) jár Komlóra tanulni, ez az arány messze elmarad az országos átlagtól, s elmarad a többi Baranya megyei járásközpont adatától is.

Középfokú oktatás

Komlón a középfokú oktatást a Kökönyösi Szakközépiskola látja el, mely 3 telephelyen működik, egy gimnáziumi és kettő szakközépiskolai, szakiskolai feladat-ellátási hellyel. A középiskolai tanulók száma az utóbbi évtizedben drasztikusan csökkent, 2013-ban nem érte el a tíz évvel korábbi tanulói létszám felét sem.

**1.8-7. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma
(a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő) Komló**
Forrás: TeIR

A Nagy László Gimnáziumban angol és német nyelvi előkészítő osztályba (öt évfolyamos képzés), német nemzetiségi nyelvoktató programra, rendészeti képzésre és általános gimnáziumi képzésre jelentkezhetnek a diákok. Az iskolában angol, német, olasz, orosz és francia nyelvet oktatnak.

A Kökönyösi Szakközépiskolában a diákok szakmai tantárgyakat is tanulnak, így az érettségi után az adott ágazatban elvégzett OKJ-s szakképzés ideje 1 évre rövidül. Az iskolában közgazdasági, kereskedelmi, ügyviteli, informatikai, szociális és egészségügyi képzésből lehet választani, melyek vállalkozási és bérügyintéző, pénzügyi-számviteli ügyintéző, logisztikai ügyintéző, ügyviteli titkár, gazdasági informatikus, informatikai rendszergazda, kisgyermek-gondozó, -nevelő, szociális asszisztens, egészségügyi asszisztens OKJ-s szakképzések elvégzésére készítene fel.

A Kökönyösi Szakközépiskola Nagy László Szakközépiskolája, Szakiskolája, Speciális Szakiskolája és Kollégiumában végezhető duális szakképzési rendszer keretében, az általános iskola 8. osztályára épülő 3 éves szakiskolai képzés végezhető (asztalos, eladó, épület- és szerkezetasztalos, gépi forgácsoló, hegesztő, ipari gépész, kőműves és hidegburkoló, női szabó, vágár). A tanulóknak van lehetőségük a 10. évfolyamra épülő (vagy érettségi után is elvégezhető) 2 éves képzések elvégzésére is (gépi forgácsoló, hegesztő, CNC-gépkezelő).

A városban működik a felsoroltakon kívül az alsószentmártoni székhelyű Kis Tigris Gimnázium és Szakiskola egyik esti tagozata is. A Tan Kapuja Buddhista Egyház által működtetett intézmény fő célja a hagyományos iskolarendszertől kihulló, többségében roma/cigány fiatalok felzárkóztatása, érettségihez, piacképes szakmához juttatása.

Sajátos nevelési igényű diákok oktatása

A tanulásban és értelmileg akadályozott gyermekek óvodai nevelése, általános iskolai, speciális szakiskolai és készségfejlesztő speciális szakiskolai nevelése, oktatása, képzése a Komlói Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégiumban zajlik. Emellett a Kökönyösi Szakközépiskola Nagy László Szakközépiskolája, Szakiskolája, Speciális Szakiskolája és Kollégiuma nyújt az eltérő tantervű általános iskolát végzett tanulók számára szakképzést (konyhai kisegítő, sütőipari és gyorspékségi munkás, asztalosipari szerelő, textiltermék-összeállító).

Kollégiumi ellátás

A városban kollégiumi ellátás is elérhető a más településekről érkező diákok számára. A „Kökönyösi Oktatási Központ” Kollégiuma ingyenes lakhatást biztosít, csak étkezési hozzájárulást kell a diákoknak fizetniük. 40 lány és 32 fiú elhelyezésére van lehetőség kollégiumban.

A Komlói Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium saját tanulói számára biztosítja a kollégiumi ellátást.

Alapfokú művészetoktatás

Az alapfokú művészeti oktatást a város önkormányzata által fenntartott Erkel Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény végzi.

1.8.1.1 Egészségügy

Orvosi alapellátás

A városban 10 felnőtt háziorvosi körzet található, számuk az utóbbi években csökkent (2007-ig 12 háziorvosi körzet volt). Ezenkívül 5 gyermek háziorvosi körzet, valamint 6 fogorvosi körzet működik Komlón. Ez alapján kijelenthető, hogy a város minden városrésze megfelelően ellátott háziorvosi szolgálattal. A fogorvosi szolgáltatás a belvárosban vehető igénybe, mely a külső városrészekről, pl. Körtvélyes, vagy Dávidföld messzebb esik. A háziorvosi ügyelet szintén a belvárosban működik. A fogorvosi ügyeleti ellátás a Pécsi Tudományegyetem Dischka utcai rendelőjében történik.

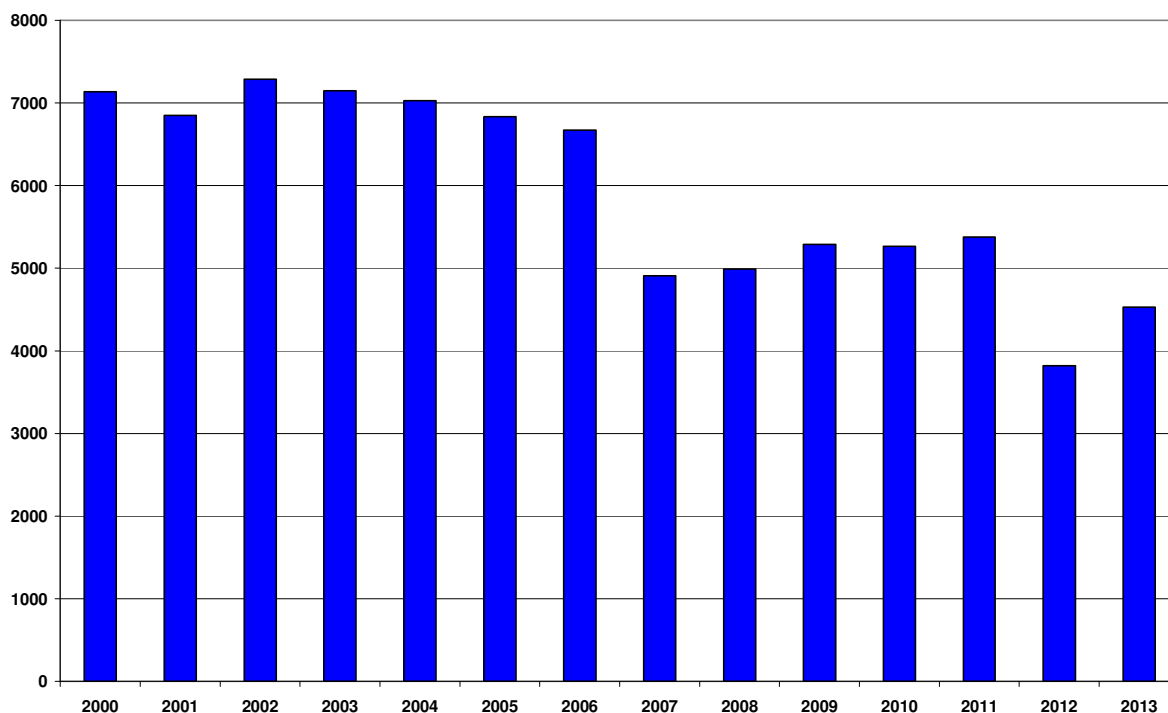
A házi gyermekorvosi körzetek száma 5. Ez a csökkenő gyermekszám mellett azt eredményezi, hogy egy házi gyermekorvosra egyre kevesebb ellátandó gyermek (0-17 évesek) jut (2003: 989, 2013: 742). Ez a szám jóval alacsonyabb az országos átlagnál (2013: 1166).

Szakorvosi és kórházi ellátás

Valamennyi szakterületen működik járóbeteg-ellátás a városban, így a legfontosabbak területeken teljes körű az ellátás, például ortopédia, szemészet, urológia, reumatológia, bőr és nemi beteg gondozó, képalkotó diagnosztika, sebészet, onkológia, nőgyógyászat, gasztroenterológia, tüdőgyógyászat.

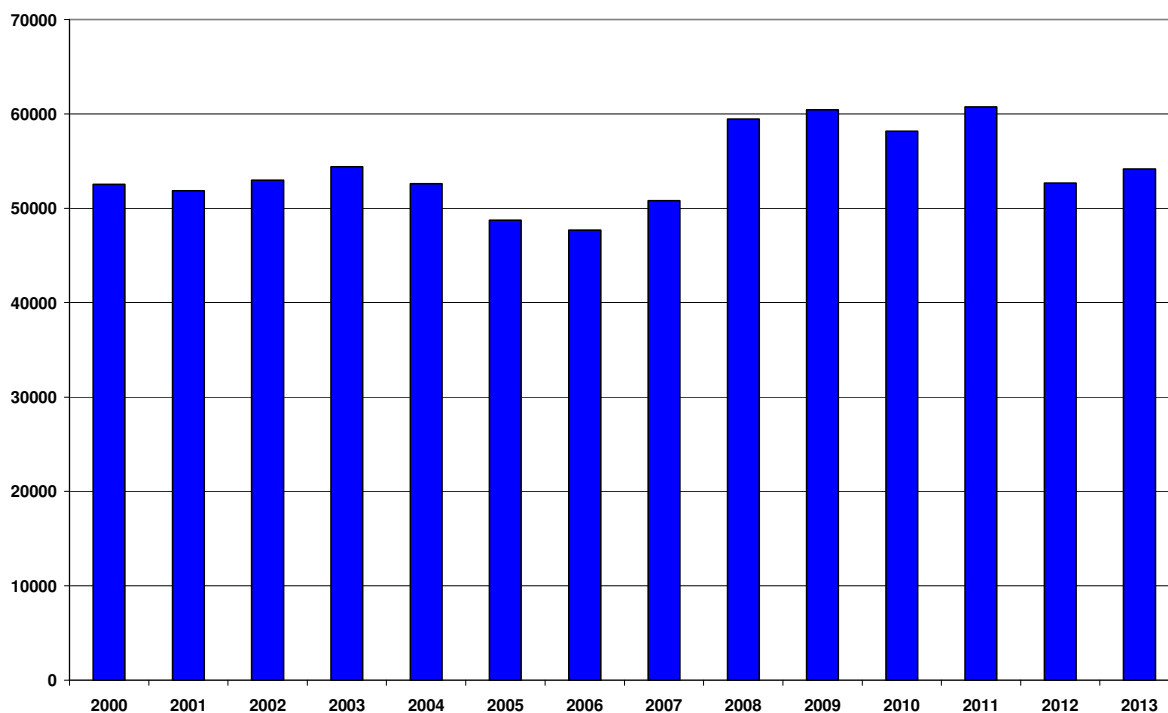
A Komlói Egységcentrum mintegy 40 000 fős vonzáskörzetben biztosítja a járó- és fekvőbeteg-ellátást. A város önkormányzata 2012-ben adta át az intézményt a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézetnek. A kórházban szakrendelők, egynapos sebészet, aktív belgyógyászati- és sebészeti osztály, pulmonológiai rehabilitációs osztály és ápolási és krónikus

osztály található. A kórházi ágyak száma 184. Az elbocsájtott betegek száma az utóbbi években jelentősen csökkent. A kórházban ténylegesen teljesített ápolási napok száma az utóbbi évtizedben enyhe növekedést mutat, tehát a kórházi ápolás időtartama egyre hosszabb.

1.8-8. ábra: Az elbocsájtott betegek száma a kórházban (fő) Komlón

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.8-9. ábra: A kórházban ténylegesen teljesített ápolási napok száma (nap) Komlón

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.8.1.4 Szociális közszolgáltatások

A nyújtandó és nyújtható szociális közszolgáltatásokat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szabályozza. Az utóbbi években a szociális közszolgáltatások rendszerében jelentős jogszabályi változások történtek. A Szoc. tv. hatálya alól kikerült a segélyezés, ennek értelmében az önkormányzat helyi rendeletben állapítja meg a települési támogatást és szabályozza annak folyósítás feltételeit.

A korábbi állami, majd városi feladatok közül az aktív korúak ellátásával kapcsolatos feladatok átkerültek a Járási Hivatalhoz.

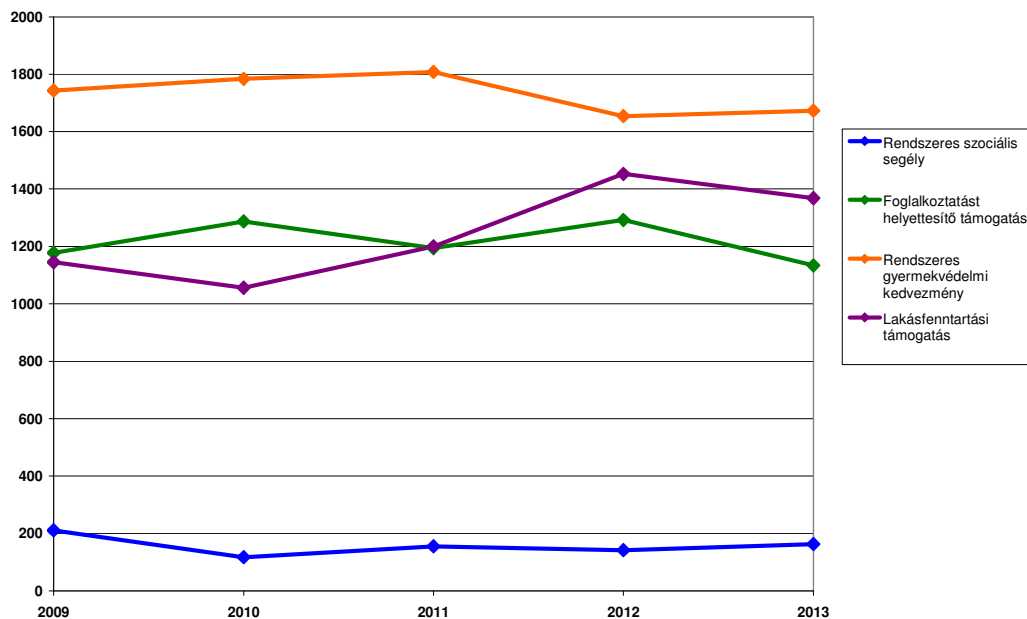
A Komlón igénybe vehető szociális ellátás jelentős része térségi együttműködés keretein belül zajlik. Az igénybe vehető szolgáltatások az alábbiak:

- családsegítés, gyermekjóléti alapellátás
- szociális alapellátás
- idősek nappali ellátása
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- étkeztetés
- szociális szakellátás
- családok átmeneti otthona
- hajléktalanok átmeneti szállása

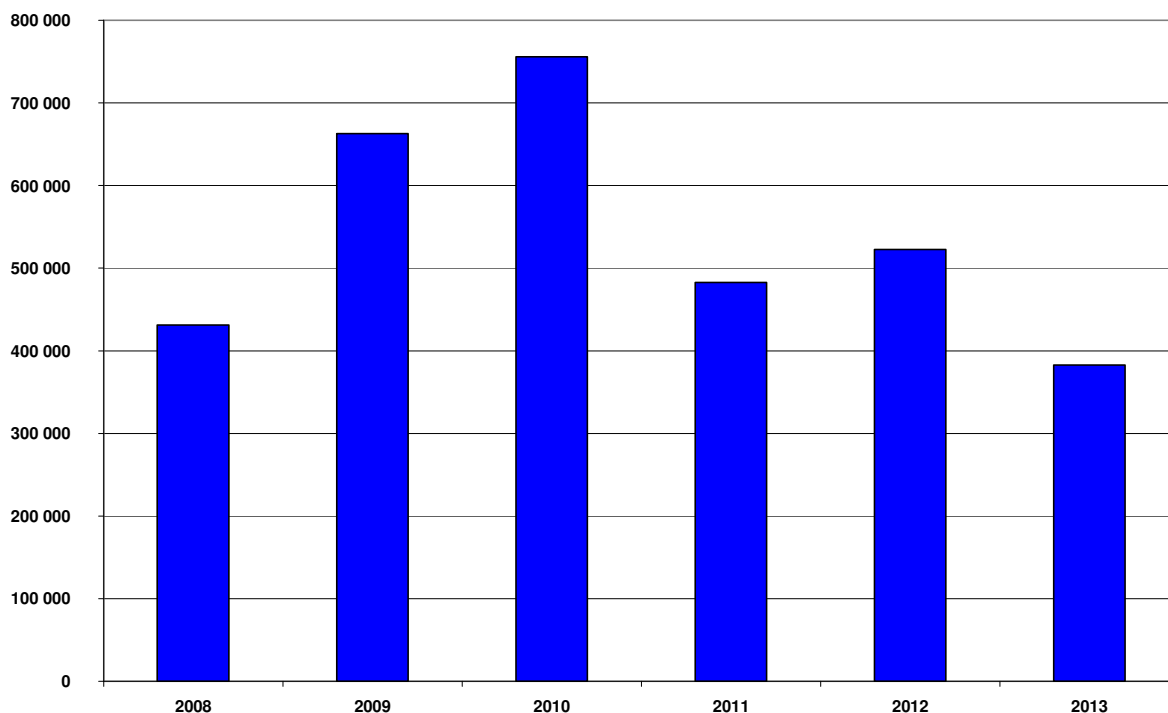
A város önkormányzata 2013-ban több mint 380 millió forintot költött önkormányzati segélyezésre. Ez az összeg azonban jelentősen kisebb volt a korábbi években megszokottól (2010: 756 millió Ft).

Az önkormányzat által 2013-ban nyújtott támogatási formák az alábbiak voltak:

- Rendszeres ellátások:
 - Aktív korúak ellátása:
 - Rendszeres szociális segély (163 fő, 50,8 millió Ft)
 - Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (1134 fő, 211,8 millió Ft)
 - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (1673 fő, 19,1 millió Ft)
 - Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (9 fő, 0,6 millió Ft)
 - Lakásfenntartási támogatás (1368 fő, 67,9 millió Ft)
 - Adósságkezelési szolgáltatás (96 fő, 7,5 millió Ft)
 - Óvodáztatási támogatás (39 fő, 1,1 millió Ft)
- Egyéb ellátások:
 - Átmeneti segély (1188 fő, 6,8 millió Ft)
 - Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (1395 fő, 10,9 millió Ft)
 - Temetési segély (74 fő, 1,5 millió Ft)
 - Köztemetés (24 fő, 2,1 millió Ft)
 - Lakhatással kapcsolatos támogatás (224 fő, 2,5 millió Ft)

1.8-10. ábra: A támogatásban részesülők számának (fő) alakulása Komlón a főbb rendszeres önkormányzati segélyezési kategóriákban.
Forrás: Komlói Város Önkormányzata

1.8-11. ábra: Az önkormányzati támogatásra felhasznált összeg (ezer Ft) Komlón
Forrás: Komlói Város Önkormányzata

Komlón és környékén a Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás fenntartásában működő Szociális Szolgáltatások Központja, valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja a szociális alapszolgáltatásokat. A Szociális Szolgáltató Központ Komlón nyújt étkeztetési, házi segítségnyújtási és jelzőrendszeres házi segítségnyújtási feladatokat. A Komlói Kistérség

települései közül három helyen működtet a Szociális Szolgáltató Központ idősek nappali ellátását végző intézményt:

- „Arany Alkony” Idősek klubja ellátási területe: Komló, Hosszúhetény, Magyarszék, Mecsekpölöske, Liget, Magyarhertelend, Bodolyabér, Mánfa, Oroszló közigazgatási területe.
- Szászvári Idősek klubja ellátási területe: Szászvár, Magyaregregy, Kárász, Köblény, Vékény, Szalatnak, Máza közigazgatási területe.
- Egyházaskozári Idősek klubja ellátási területe: Egyházaskozár, Szárász, Tófű, Hegyhátmaróc közigazgatási területe.

Szintén a Szociális Szolgáltató Központba integrált a Hajléktalanok Átmeneti Szállása. A Szociális Szolgáltató Központ feladatellátás kapacitásai az alábbiak szerint alakulnak:

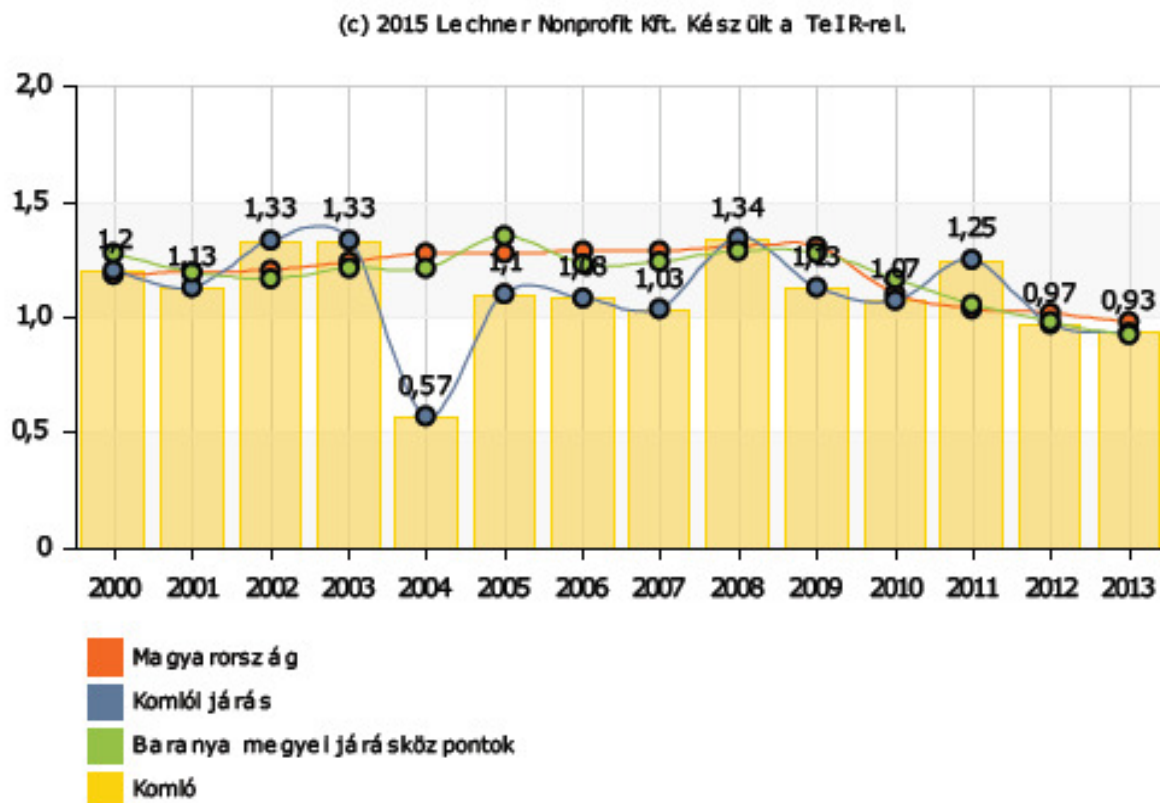
- házi segítségnyújtás: 405 fő,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: 80 fő,
- hajléktalanok átmeneti szállása: 24 fő,
- idősek nappali ellátása: 40 fő.

A Szent Borbála Otthon Nonprofit Közhasznú Kft. az utóbbi években három idősek otthonának fenntartását is átvette a város önkormányzatától, s a három telephelyen 220 fő részére nyújt idősek otthonai szolgáltatást. Az otthonokban a napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű nyugdíjkorhatárt betöltött, valamint 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni nem képes személyeket ápolnak, személyi térítési díj fejében. Emellett Mecsekjánosiban működik egy 48 fő befogadására alkalmas idősek otthona. Szintén a Szent Borbála Otthon Kft. működteti a Családok átmeneti otthonát, 40 fő kapacitással.

A családsegítő és gyermekjóléti feladat ellátását a Komlói Kistérségi Társulás fenntartásában működő Komló Térségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja a komlói kistérség minden települése számára.

Bölcsődei ellátás

Komlón a Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás működteti a járás egyetlen bölcsődéjét. A bölcsődében a férőhelyek száma 68, melyet összevetve az érintett 0-2 éves korú gyermekek számával (csak Komlón 504 fő) megállapítható, hogy rendkívül kevés a rendelkezésre álló férőhely, a csökkenő gyerekszám ellenére is. Ugyanakkor, mivel a bölcsődei ellátást sok, gyermekével otthon maradó szülő nem veszi igénybe, így a kis férőhelyszám ellenére a bölcsőde kihasználtsága csak 93%-os volt 2013-ban, mely megfelel az országos trendeknek. Az elmúlt évtizedben azonban a bölcsőde kihasználtsága több évben meghaladta a 100%-ot, így indokolt lehet a férőhelynövelés, mellyel a meglévő keresleten kívül a jelenleg még nem ismert látens igényeket is ki lehet elégíteni.

1.8-12. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma (fő)
Forrás: TeIR

1.8.1.5 Községi művelődés, kultúra

Komló legjelentősebb kulturális és közművelődési intézménye a Községek Háza, Színház- és Hangversenyterem, mely három, az 1990-es években megszűnt intézmény, a Városi Művelődési Központ, a Május 1. Művelődési Ház és a Gyermekek- és Ifjúsági Ház jogutódjaként 2000-ben jött létre. Az intézmény könyvtárnak, számos kulturális programnak, kiállításnak, civil szervezetnek, képzéseknek ad otthont, s fellépési lehetőséget biztosít a helyi művészeti egyesületeknek. A város (a Községek Házának szervezésében) 1972 óta rendezi meg (kétévente) a Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkorú Fesztivált. Szintén önkormányzati fenntartású a községi művelődés másik fontos helyi intézménye, a Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény.

A városi színház vendégprodukciókat fogad be, önálló színházi társulata nincsen. Mozi terem sem található a városban.

Komló életében jelentős szerepet tölt be a jelenleg működő csaknem 140 civil szervezet. A közművelődési és kulturális tevékenységet folytató szervezetek közül kiemelendő a Komló Városért Alapítvány, a Független Ifjúsági és Kulturális Szervezet, a Pöndölly Néptánc és Hagyományőrző Egyesület, a Fekete Gyémántok Cigány Hagyományőrző Egyesület, a Komlói Honismereti és Városházépítő Egyesület. A nemzetiségi önkormányzatok szintén végeznek kulturális tevékenységet.

Közösen szervezik meg a Komlói Napok rendezvénysorozat keretében a „Nemzetiségi Színpad” elnevezésű eseményt, ahol fellépési lehetőséget biztosítanak a sajátos kultúrájukat bemutató hazai, esetenként külföldi művészeti csoportoknak, együtteseknek.

Komló város önkormányzat legfontosabb, önálló rendezvényei a Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál és a Komló Napok. A nagyrendezvények finanszírozását részben Komló Város Önkormányzata költségvetésében biztosítja, a szervezőmunkát a Községek Háza, az érintett alapítványok és egyesületek végzik. A települési civil élet élénkségét mutatja, hogy a rendezvények lebonyolításában nagyszámú önkéntes vesz részt. A fesztiválok célközönsége elsősorban a város és a kistérség lakossága. A rendezvények felvállalt célkitűzése a lokálpatriotizmus megőrzése, a közélet fejlesztése, a városszeretet további erősítése.

A városi kultúrát szolgáló épületek műszakilag, esztétikailag és energetikailag is pályázati forrásból felújításra került, megújultak a 2007-2013-as programozási ciklusban. Így nem csak a kultúrát, hanem a szemléletformálást is hitelesen tudják szolgálni.

1.8.1.6 Sport

Komlón a sport kiemelt jelentőségű, ezt bizonyítja, hogy a képviselő-testület 111/2011. (V.26.) számú határozatával fogadta el Komló Város Sportkoncepcióját. A koncepció részletesen tartalmazza Komló sportéletének történetét a kezdetektől napjainkig, bemutatja a sport társadalmi és gazdasági környezetét. Külön jellemzi az iskolai testnevelést és diáksportot, a szabadidősportot, a versenysportot és utánpótlás-nevelést, valamint a fogyatékkal élők sportját. A koncepció fejlesztési irányokat is megfogalmaz. A sportkoncepció informál a városi sportlétesítmények helyzetéről, a sportfinanszírozásról is.

Komlón a sportélet két legfontosabb központja a Komló Városi Sportközpont és a Komlói Bányász Sport Klub.

Sportlétesítmény neve	Tulajdonos, fenntartó	Kapacitás, befogadóképesség	Kihasználtság
Komló Városi Sportközpont	tulajdonos: Komló Város Önkormányzat fenntartó: Komlói Fűtőerőmű Zrt.	területe: 3700 m ² ; befogadóképesség nézőszám tekintetében: 800 fő	A sportlétesítmény kihasználtsága éves szinten 2014-ben sporttevékenységenként az alábbiak szerint alakult: (óra/hó) iskolai sport: 1234 utánpótlás: 1309 versenysport: 928 szabadidősport: 981 egyéb: 380
Komlói Bányász Sport Klub (KBSK)	tulajdonos: Komló Város Önkormányzat; fenntartó: Komlói Bányász Sport Klub	területe: 4200 m ² ; befogadóképesség a nézőszám tekintetében: 15 000 fő;	A sportlétesítmény kihasználtsága éves szinten 2014-ben sporttevékenységenként az alábbiak szerint alakult: (óra/hó) iskolai sport: 82 utánpótlás: 790 versenysport: 1180 szabadidősport: 248

1.8-3. táblázat: Komlói sportklubok

A városközpontban található sportközpontban működik a város uszodája is, mely széleskörű lehetőséget biztosít a sportolásra az uszodán kívül is, pl. konditerem, bérelhető edző-, fitneszterem, szauna, masszázs. Itt játssza mérkőzéseit a komlói kézilabdacsapat, mely az NB1-ben szerepel, valamint a PINKK kosárlabdacsapat is a sportcsarnok pályáját használja.

A városközpontban ezen kívül a Carbon Sport- és Fitneszközpont, valamint a Tenkes Fitnesz működik, ahol lehetőség van fallabdázásra, testépítő-kondicionáló edzésekre.

A kökönyösi városrészen működik a KBSK sporttelepe, ahol tekepálya, több edző és műfüves, valamint nagypályás futball létesítmény, sportcsarnok és asztali tenisz terem is található. Emellett felújított teniszpályák is rendelkezésre állnak, és több lovarda is van a településen.

A város sportéletében fontos szerepet töltenek be a Komló Város Önkormányzatának köznevelési feladatot ellátó ingatlanjaiban lévő, sportolás céljára alkalmas tornatermek, melyek a következők:

- Kenderföld-Somági Általános Iskola – 1 db tornaterem, 1 db sportpálya;
- Kodály Zoltán Ének-zenei Katolikus Általános iskola – 1 db tornaterem, 1 db sportpálya;
- Felsőszilvási Általános Iskola – 1 db tornaterem, 1 db sportpálya;
- Kökönyösi Szakközépiskola (Alkotmány u. 2-2/b.) – 1 db tornaterem, 1 db tornaszoba, 1 db sportpálya;
- Szilvási Általános Iskola – 1 db tornaterem, 1 db sportpálya;
- Kökönyösi Szakközépiskola Gagarin Általános Iskola – 1 db sportcsarnok, 1 db sportpálya;
- Kökönyösi Szakközépiskola Nagy László Szakiskola – 1 db tornaterem, 1 db sportpálya;
- Komló Városi Óvoda Körtvélyesi tagóvodája – 1 db tornaszoba;
- Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája – 1 db tornaszoba;
- Komló Városi Óvoda Felsőszilvási Tagóvodája – 1 db tornaszoba.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Komló Város önkormányzata és intézményei munkája során érvényesül az esélyegyenlőség. Az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében elfogadott esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik a település. Komló Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a 2013-2018-as időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) 129./2013. (VIII.29.) határozatával fogadta el. Az esélyegyenlőségi tervben rögzítésre kerültek az esélyegyenlőség megvalósulása érdekében elvégzendő feladatok. Komló városa a helyi esélyegyenlőségi programot az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján készítette el.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) a lakosság helyzetének megfelelően kiemelten foglalkozik az egyes helyben leginkább érintett csoportok (idősek, fogyatékkal élők, gyerekek, nők, mélyszegénységben élők) helyzetének javításával. A HEP átfogó célja az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, a diszkrimináció- és szegregációmentesség biztosítása; valamint a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén jelentkező problémák komplex kezelése.

A HEP IT célja olyan beavatkozások tervezése, melyek konkrét elmozdulásokat okoznak az egyes esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetében.

Az esélyegyenlőség szempontjából beazonosított problémák és lehetőségek	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, az érintettek száma nem csökken.	Közfoglalkoztatás folytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
A hátrányos helyzet generációkon keresztül öröklődik, leginkább a szegregált területeken.	Szegregáció oldása, lakhatási integráció. Szociális és gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztató, fejlesztési programok szervezése.
A mélyszegénységben élők hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi és gazdasági probléma eredője.	Komplex programok indítása (szociális, képzési, foglalkoztatási) pályázati források felhasználásával.
A mélyszegénységben élők egészségügyi állapota elmarad az országos átlagtól.	Egészségügyi szűrések népszerűsítése, egészségtudatos életmódra nevelés.
A digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerőpiacon való elhelyezkedését.	Képzések bővítése.
A szegregált lakóköznyezetben lévő, vagy szegregációval veszélyeztetett területeken fekvő lakások leromlott állapotúak.	A szegregált környezetben lakhatásra alkalmatlanná vált lakóépületek felszámolása, leromlott állapotú ingatlanok felújítása.
A gyerekek esetében a családok anyagi helyzetéből, széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos és kulturált helyszínek működtetése. Szakemberek továbbképzése a problémák kezelése érdekében.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma emelkedik.	Felzárkóztató, hátránykompenzáló programok szervezése.
A tartós munkanélküliek aránya a nők körében magasabb.	Bővíteni a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiacról hosszabb ideig távol maradók képzési lehetőségeit. Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Rugalmas és részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése.
A többgyermekes családok, és a gyermeküket egyedül nevelők esetében nő a szegénység kockázata.	Szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokon, ellátásokon belül célzott támogatások kialakítása.

Az idősek között magas az egyedül élők aránya.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése.
A morbiditási statisztikák rangsorában a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák és pszichés problémák szerepelnek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése, szűrővizsgálatok szervezése, a prevenció szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése.
Az idősek gyakran válnak áldozattá.	Az idősek környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Nemzedékek közötti kapcsolatok hiánya.	Többgenerációs programok szervezése.
A fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférése nem teljes körűen biztosított.	Fizikai környezetben található, valamint információs és kommunikációs akadályok megszüntetése. Lakókörnyezet akadálymentesítése.
A fogyatékkal élők munkaerő-piaci elhelyezkedése nem biztosított.	Foglalkoztatási programok indítása.
Az egészségügyi prevenció szolgáltatásokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe.	A mozgásukban korlátozottak szűrőprogramokra való eljutásának segítése.

1.8-4. táblázat: Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák és megoldási elképzelések Komlón (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program)

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

Komló gazdaságát a bányászváros múltja, valamint a viszonylagos elszigeteltsége határozza meg. A város annak ellenére kissé periférikus helyzetű, hogy Pécsről csupán 20 km-re fekszik. Gazdaságát korábban a bányászat, valamint a könnyűipar határozta meg; a Péccsel való kapcsolat csak másodlagos jelentőségű volt. A rendszerváltást követő leépítések óta Pécs és az ottani nagy foglalkoztatók egyre nagyobb hatást gyakorolnak Komlóra, amelynek eredményeképpen a város alvóváros jellege erősödik. A gazdasági válság hatására számos vállalkozás Pécsen is bezárta kapuját vagy olyan helyre telepítette át az üzemét, ahol a munkaerő költségei még alacsonyabbak. Ez Komló és a járás számára a munkanélküliség növekedését eredményezte, amely a vásárlóerő további csökkenését is jelenti. Különösen az Elcoteq Kft. pécsi üzemének bezárása volt negatív hatással a város lakosságának életére.

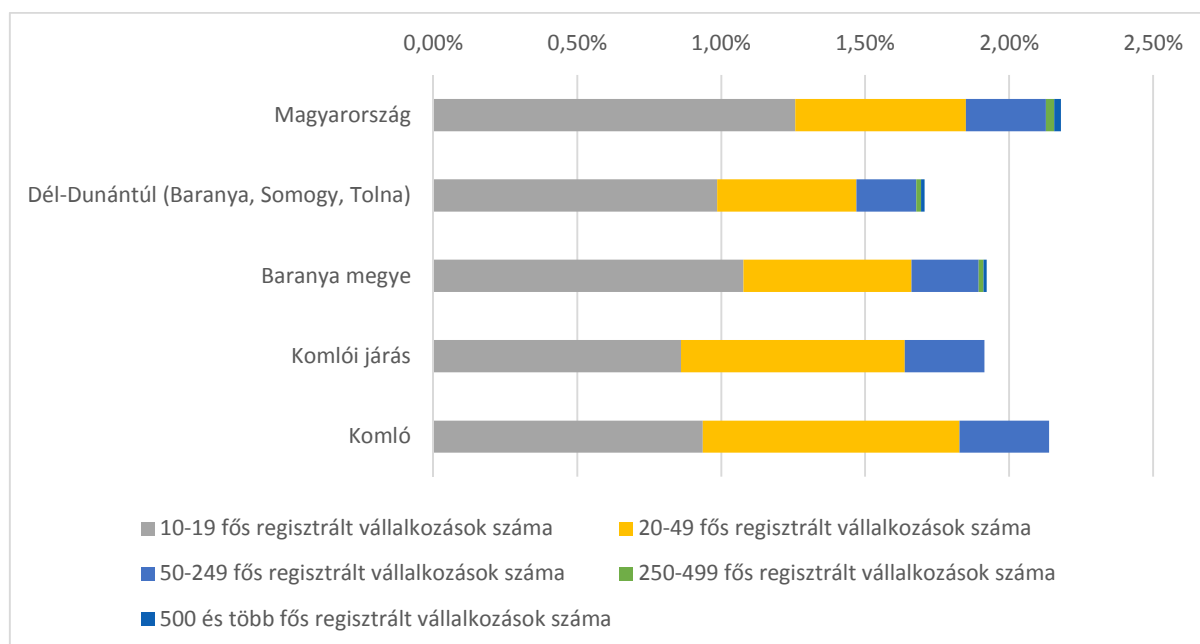
A járás lakossága a hazai átlaghoz képest kevésbé kvalifikált, így elsősorban betanított, vagy legfeljebb érettségihez kötött munkaköröket töltenek be. A magasabban képzettek sajnos sok esetben elhagyták a várost.

Komló számára a gazdaságfejlesztés terén a legjárhatóbb út a vállalkozásokkal szinte együtt lélegezve, vállalkozó önkormányzattá válni, amely nem statikus módon él a településfejlesztési eszközökkel, pályázati lehetőségekkel, hanem dinamikusán, elsősorban bevételt termelő beruházásokba fekteti az energiáit, és a változásokra mindig új, egyedi válaszokat tud adni. Ehhez fejlesztések adminisztratív keretének biztosítása lesz leginkább az önkormányzat feladata a 2014-2020-as tervezési időszakban.

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Komló gazdasági súlya a járásán kívül ma már gyenge, mivel különleges, egyedi foglalkoztató nincs a városban. A városban ma már egyetlen nagyvállalat sem található, amely köré jelentős beszállítói piac tudott volna megszerveződni. Természetesen a helyi tulajdonú középvállalkozások szerepét nem szabad elvitatni, azonban a beszállítói körük kevésbé kiterjedt. Több speciális igényű vállalkozás is működik a városban, pl. az autóipar területén, amelyek a szigorú szabványok miatt több esetben nem helyi, környéki beszállítókkal állnak kapcsolatban.

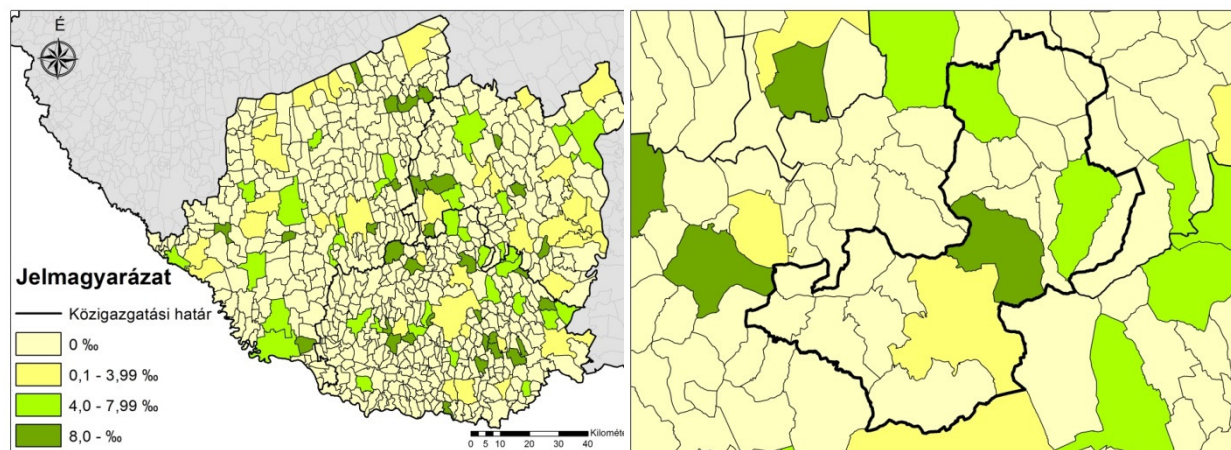
A városban a bányák bezárását követően a struktúraváltás nem zajlott le teljes mértékben, és a munka nélkül maradt aktív korú népességet a kialakuló KKV-k sem tudták felszívni. Ez részben annak is köszönhető, hogy a nagyipari múlt miatt még ma is viszonylag alacsony a vállalkozási hajlandóság.

1.9-1. ábra: Működő vállalkozások aránya térségenként és méretkategóriánként (az összes százalékában), 2013.

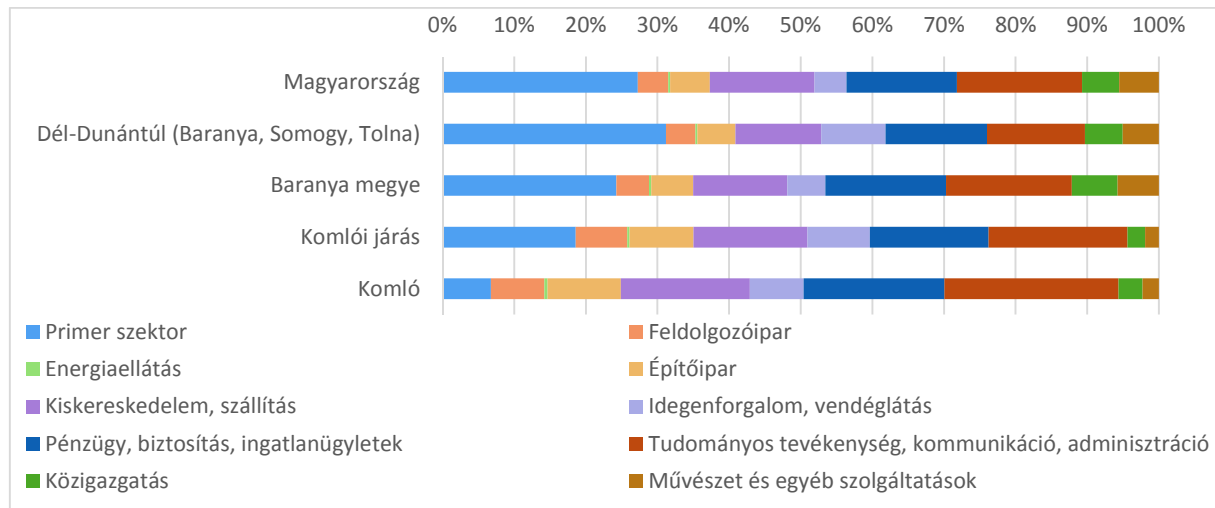
Forrás: KSH T-Star adatbázis

A működő vállalkozásokat méretük alapján elemezve Komlóról elmondható, hogy a mikro- és kisvállalkozások térnyerése a legjellemzőbb folyamat. A nagyobb méretű vállalkozások aránya kismértékű csökkenést mutat. Ez a vállalkozások általánosan alacsony tőkeerejét is jelenti, mely csak korlátozottan alkalmas arra, hogy hosszútávon is fenntartható és fejlődő gazdaság épüljön ki Komlón. A város gazdaságát ma sem elsősorban ezek a vállalkozások, hanem a néhány nagyobb foglalkoztató határozza meg.

1.9-2. ábra: 10 fő feletti foglalkoztatottal rendelkező regisztrált vállalkozások aránya (%), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.9-3. ábra: Működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként, 2013.

Forrás: KSH T-Star adatbázis

Komlón a működő vállalkozások közül a legtöbb a kereskedelem, valamint ingatlanügyletek és gazdasági szolgáltatások, illetve a tudományos, szakmai és adminisztrációs tevékenységek nemzetgazdasági ágaiban működik. Nagyobb térségi összehasonlításban azonban a bányászat, feldolgozóipar, villamos energia, gáz-, gőz-, vízellátás, illetve építőipar nemzetgazdasági ágakban jelenleg is túlreprezentáltak a város vállalkozásai. Ezzel szemben a mezőgazdaság, valamint a közigazgatáshoz kapcsolódó egészségügy és szociális szolgáltatások a város gazdaságában nem töltenek be kiemelkedő szerepet.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Mezőgazdaság, bányászat

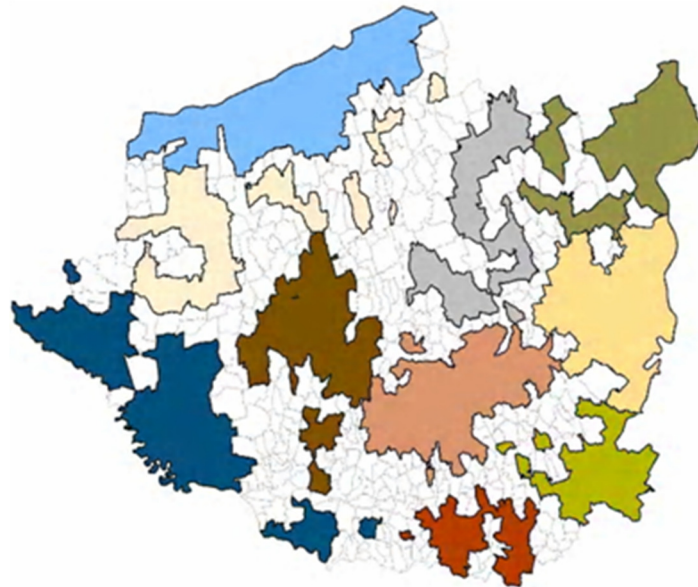
Komlón – a városokra általánosan jellemzően – a primer szektor alulreprezentált. A város természeti adottságaiból adódóan a mezőgazdaság kevésbé jellemző Komlóra, helyette jelentős szeletet képvisel az erdőgazdálkodás. Mezőgazdaságából leginkább a saját fogyasztásra termelt zöldségek és gyümölcsök említhetők meg az energiafű termesztése mellett. Az erdőgazdálkodás a Mecsekerdő Zrt. feladatkörébe tartozik. A város és a járása országosan is kiemelkedő helyet foglal e gazdasági ágban.

A bányászat ma már csak a kőbányát jelenti Komló életében, azonban a város alatt ma is jelentős ásványvagyon található, melynek kiaknázásának csupán gazdaságossági feltétele van. A kőbánya jelentőségét mutatja, hogy az egyik legnagyobb adófizető a városban.

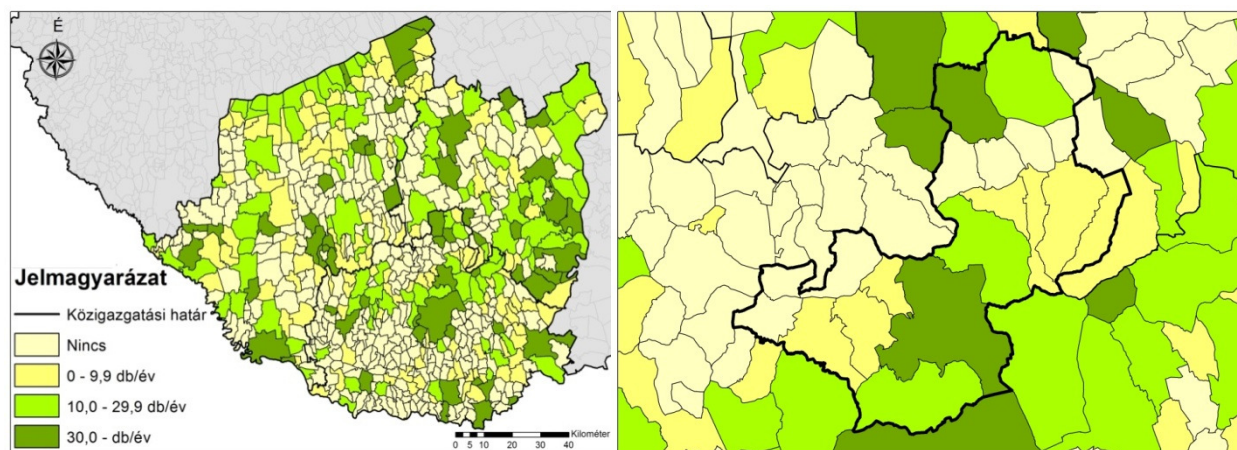
1.9.2.2 Ipar

A rendszerváltást követően a bányászat és a rá épülő egyoldalú ipar szinte teljes egészében összeomlott, a bányák bezártak. A bányák bezárását követően helyi tulajdonú kis- és középvállalkozások segítségével sikerült a város iparának talpon maradnia, azonban nagyvállalat, amely stabilan magas létszámú munkaerőt foglalkoztatna, ma sincs a városban. Ez a foglalkoztatottság szempontjából komoly probléma. Komlón 1999 óta működik ipari park, amely sikeresen ad helyet a helyi vállalkozásoknak. Az átalakult ipar elsősorban a gépgyártás, járműipar (pl. Rati Kft.) irányába tolódott el, de a fémipar is jelentős. Az iparban működő vállalatok közül fontos kiemelni a város hőerőművét.

1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás

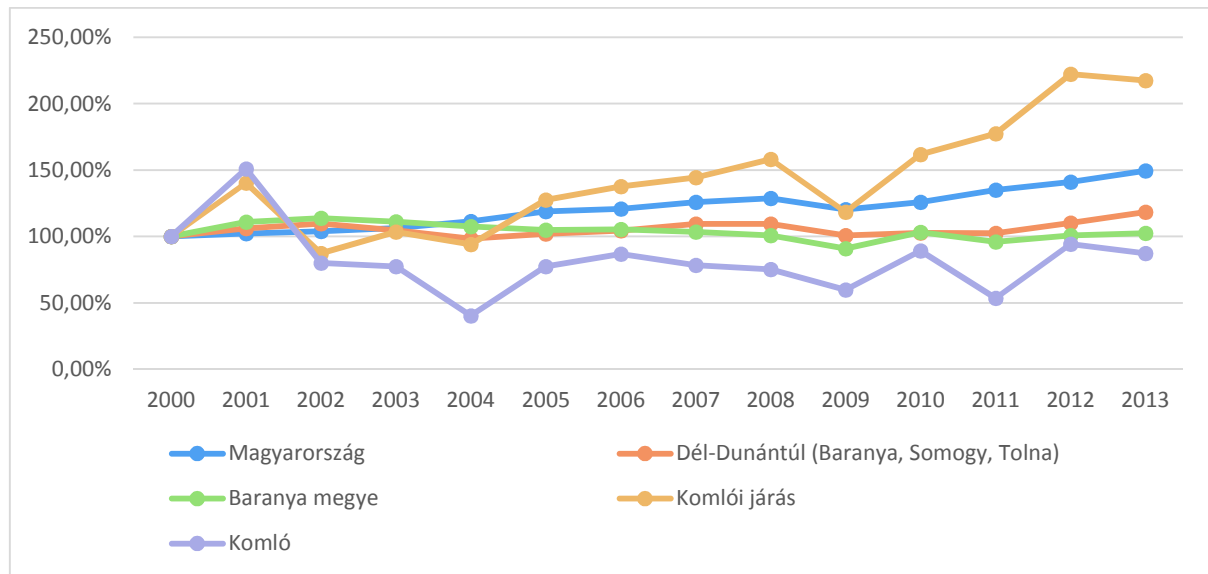

1.9-4. ábra: A Dél-Dunántúl turisztikai magterületei (barackszínnel jelölve a Mecsek turisztikai régió).
Forrás: Magyarország turisztikai régiói (szerk.: Aubert A. – Pirkhoffer E. – Szabó G.), 2007.

1.9-5. ábra: Egy (kereskedelmi és egyéb) szálláshelyre jutó eltöltött vendégéjszakák száma (db/év), 2013
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

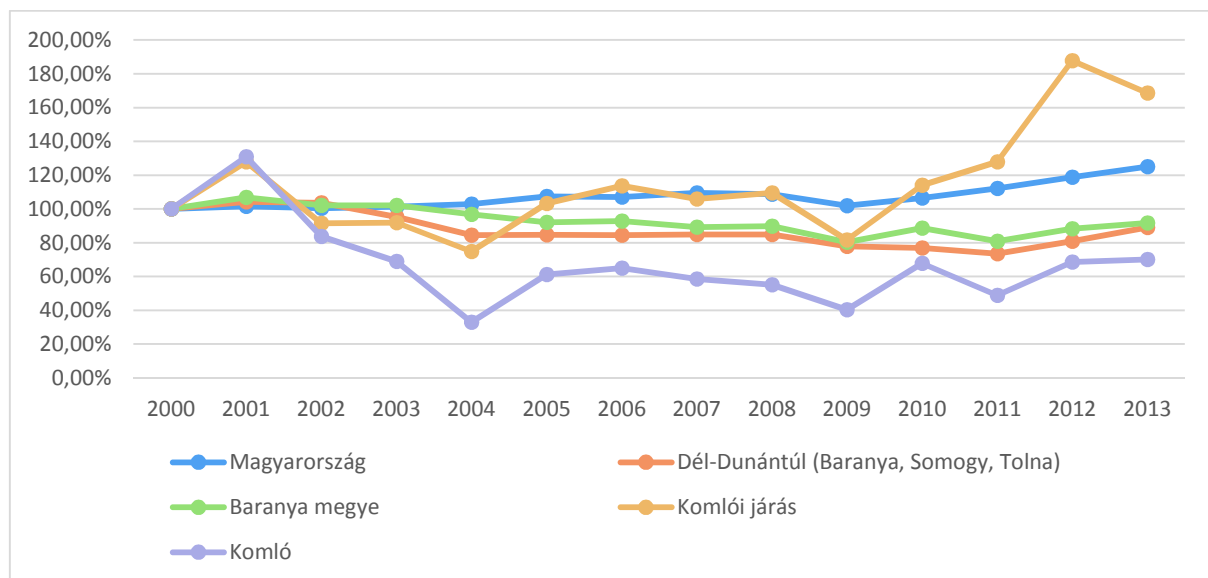
A legtöbb hazai településen a turizmusra, mint húzóágazatra tekintenek. Komló esetében azonban ez kevésbé jellemző. Ki kell emelni mindenképpen Sikondát és a termálfürdőt. A hazai gyógy- és termálfürdőkkel összehasonlítva azonban nem tartozik ismertségét tekintve az élmezőnybe, ez hátráltatja a fejlődését is, annak ellenére, hogy a környezete számos kiemelkedő látnivalót kínál, valamint a fürdő közvetlen természeti környezete is kiválóan alkalmas a tartalmas és pihentető kikapcsolódásra. Jelenleg van kialakulóban egy új turisztikai terület Kisbattyán, Jánosi-pusztán, és a Gadányi-tavak körzetében. Egyre nagyobb ismertségnek örvend a Közüzemi-völgyben lévő crosspálya. A járás területén található Bikal és az ott található élménybirtok ezzel szemben országosan ismert. Ez a legtöbb turistát vonzó attrakció a járásban, itt a legmagasabb a vendégek és vendégéjszakák száma is. Pécs – a 2010-es EKF-évet leszámítva – nem gyakorol hatást Komló idegenforgalmára.

1.9-6. ábra: Összes vendég számának változása (2000=100%).

Forrás: KSH T-Star adatbázis.

A turizmus területén azonban Komlónak is komoly lehetőségei vannak. A természeti környezet, a Mecsek lankái számos kirándulót, túrázót vonzanak. Ők azonban Komló szolgáltatásait nem, vagy csak nagyon kis mértékben veszik igénybe. Mindez részben köszönhető annak, hogy megfelelő színvonalú turisztikai szolgáltatásból a városban kevés található, valamint, hogy a város turisztikai marketingje viszonylag gyenge, így annak attrakciói, programjai ismeretlenek sokak számára. A Mecseken kívül az építészeti emlékek is komoly értéket képviselnek Komlón. A szocializmus időszakára jellemző építészet szinte minden elemét magán viseli a város, így erre az egyediségére alapozva turisztikai stratégiáját is ki tudja alakítani.

1.9-7. ábra: Összes vendégéjszakák számának változása (2000=100%).

Forrás: KSH T-Star adatbázis.

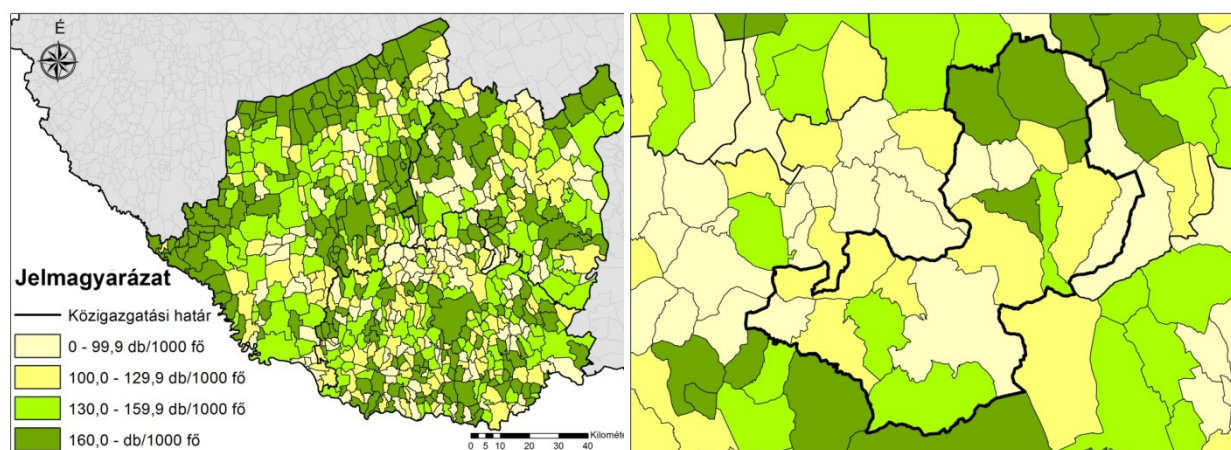
A diagramokat elemezve látható, hogy a vendégéjszakák száma a járásban kisebb mértékben növekedett, mint a vendégek száma, illetve Komló esetében a vendégéjszakák száma nagyobb mértékű visszaesést mutat, mint a vendégek száma. Ez azt jelenti, hogy nem csak a vendégek száma

csökkent Komlón, hanem az általuk a város szálláshelyein töltött átlagos vendégéjszakák száma is. A járás esetében is jellemző, hogy a vendégéjszakák növekedésének üteme elmarad a vendégszám növekedésének mértékétől, azaz, bár több turista érkezik, mértékében a vendégéjszakák növekedése ettől valamivel elmarad. Egyetlen kivétel a bikali élménybirtok. Ennek köszönhető, hogy a járási érték nagymértékben növekedett 2000-hez viszonyítva mindkét mutató esetében. Bikaon megtízszereződött mind a vendégek, mind a vendégéjszakák száma.

1.9.2.4 Szolgáltatások

A terciér szektorban működik a legtöbb vállalkozás a városban, azaz Komló gazdasága a jelentős ipari hagyományai ellenére ma már a szolgáltatói szektorra épül. Mindez megfelel az országos trendeknek. A városban az alapvető szolgáltatások mellett több supermarket is található. Egymáshoz viszonyított arányaiban az egyes kapcsolódó nemzetgazdasági ágak az országos átlaghoz közeli, jelentős eltérés nincs, de ki kell emelni az ingatlan és pénzügyi szolgáltatások felülreprezentáltságát. Komló jelenleg a lakosságának alapvető ellátására alkalmas, de a szolgáltatások egy részét Pécsen szerzik be a város lakói.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

1.9-8. ábra: 1000 főre jutó regisztrált vállalkozások száma (db), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Komlón és a járásban, a 2007-2013-as időszakban több kis- és közép vállalat is volt, amely jelentős beruházást valósított meg, azonban számuk, és ezáltal a foglalkoztatottak számának növekedése nem tudta elérni azt a szintet, hogy a bányabezárás miatt munkanélkülivé vált munkaképes korú lakosságot fel tudja szívni. A 2015. február 18-án tartott műhelytalálkozó keretében kiderült, hogy a vállalkozások többsége elkötelezett Komló mellett, de a munkaerő képzettségi színvonala sok esetben a fejlődés gátja. Több esetben a járáson kívülről lenne szükséges a megfelelően képzett munkaerő importálása, azonban a vállalatok által biztosítani tudott körülmények nem, vagy csak nehezen teszik versenyképpé Komlót, mint céltelepülést a magas képzettséggel és munkatapasztalattal rendelkezők körében. Sajnos meg kell jegyezni, hogy emiatt van vállalat, amelyik a városból való kivonulást, illetve a további fejlesztések más régióba való összpontosítását helyezte kilátásba. E probléma megoldásában a városnak a képzett munkaerő letelepedésének elősegítése, támogatása a feladata, amelyben a vállalkozásokkal szorosan együtt kell működnie.

Ahhoz, hogy jelentős beruházások történjenek a városban, megfelelő méretű sík terület szükséges, ez azonban Komló domborzati adottságai miatt nem áll rendelkezésre, így a barnamezős bányaterületek revitalizációja, ipari területté való átalakítása jelenthet megoldást a város számára. Emellett Péccsel is érdemes szorosan együttműködnie Komlónak.

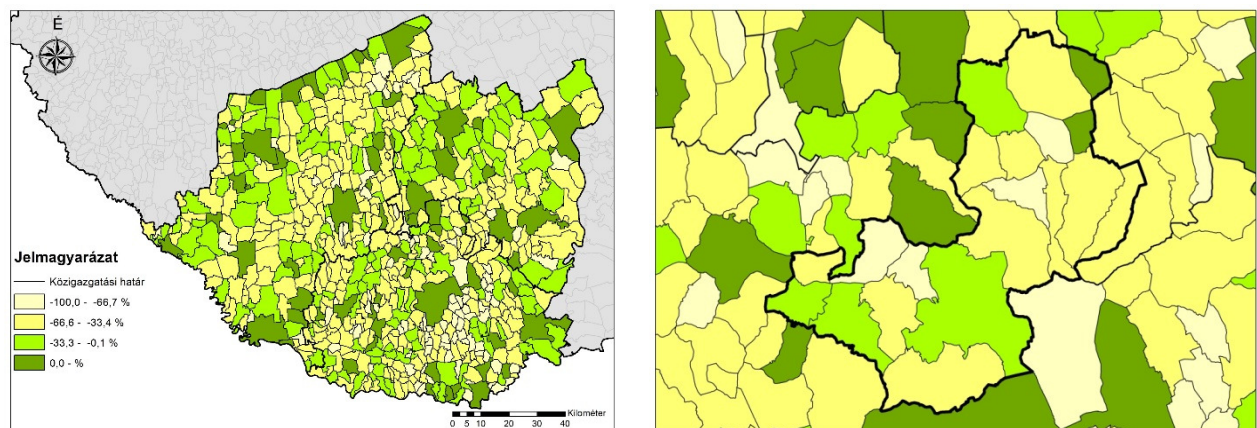
1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

1.9.4.1 A település külső elérhetősége, helyzete és kapcsolatai a térségben

Komló külső megközelíthetősége, a régió átlagánál is rosszabb. Az M6 autópálya viszonylag nagy távolsága miatt nem játszik szerepet a város elérhetőségében. Péccsel való összeköttetése kiváló, így a megye gazdasági centrumával a kooperáció fizikai lehetőségei biztosítottak.

A város vasúti megközelíthetősége rossz, de a közúti személyszállítás megfelelő színvonalú.

Repülőtér legközelebb Pécsen található, azonban itt menetrendszerinti közlekedés, nincs. A repülőtér felszereltsége összességében jó, nappali időszakban nagyobb gépek fogadására is alkalmas. Nemzetközi repülőtér legközelebb Eszéken, Budapesten és Zágrábban található. Eszék 2 óra, Budapest 2,5 óra, míg Zágráb 4 óra alatt érhető el.

1.9-9. ábra: Az ingázási egyenleg alakulása Komlón és térségében

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.9.4.2 Munkaerő képzettsége

Baranya megye rendelkezik az egész Dél-Dunántúlon a legrosszabb statisztikákkal a munkaerő képzettsége és a foglalkoztatás tekintetében. A lakosság gazdasági aktivitását tekintve Komló és térsége a megyei átlaghoz hasonló, de a magyarországi átlagnál rosszabb, viszonylag magas a munkanélküliség és alacsony a foglalkoztatottság. Ez a negatív mutató a munkaerő képzettségével is magyarázható. A felnőtt lakosság egy részének a 6 általános iskolai végzettsége sincs meg, így beiskoláztatása is nehézkes annak érdekében, hogy végzettséget szerezzen. A helyben rendelkezésre álló munkaerő alacsony képzettségű, tudása leginkább a bányában szükséges tudásra korlátozódik. Ez mára elavultnak számít. Jelentős átképzés, szakképesítést nyújtó oktatás volt korábban Komlón, valamint zajlik ma is a helyi vállalatokkal együttműködve. Ez azonban nem helyben érvényesül, mivel a szakvizsga teljesítését követően jellemzően külföldön helyezkednek el az így végzettséget szerzett tanulók.

Azok, akik nem tudnak elhelyezkedni a városban többségében 40 év felettiek, képzettségüket tekintve pedig végzettség nélküliek, vagy 8 általános iskolai osztályt végeztek el.

Komlón és a járásban több középfokú oktatási intézmény is van, valamint egy gimnázium is működik. Pécs közelsége ezen felül is pozitívan hat a legfiatalabb korosztály képzési lehetőségeire, mivel ott, felsőoktatási intézmény, képzőközpont is elérhető.

Komló esetében sajnos általánosan jellemző az elsődleges munkaerőpiac hiánya. Ez abból fakad, hogy a megfelelő képzettséggel rendelkező középkorúak nagy része elhagyta a várost. A középkorúak elköltözése hosszútávon azt a problémát is felveti, hogy jellemzően családotól költöztek, így a fiatal korosztály száma alacsony, amely az elöregedés mellett mind a minőségi, mind a mennyiségi munkaerőhiányt is magával hozhatja hosszútávon.

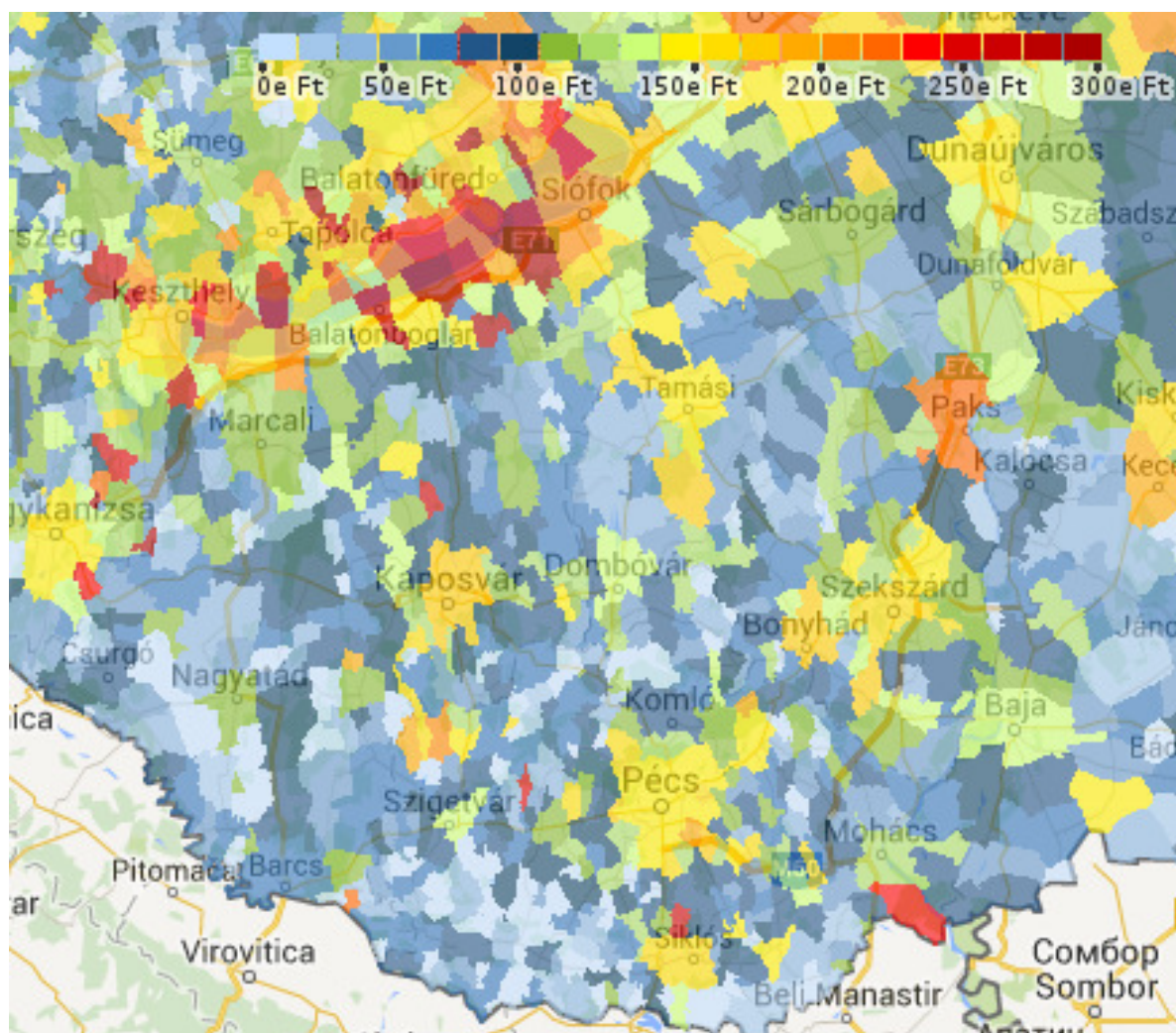
1.9.4.3 K+F helyzete

A K+F helyzete hazánkban az Európai Unió legfejlettebb országaival összehasonlítva kevésbé pozitív. Egy olyan városban, amiről az előző fejezetekben feltárt gazdasági kép a realitás mégis érdemes egy vállalatot – a Rati Kft.-t – kiemelni, amely mára több jelentős autóipari vállalat beszállítója. Feladatait összeszereléssel kezdte, mára azonban a K+F is jelentős szerepet kapott a palettáján. Ennek megfelelően magasan képzett szakemberekre, mérnökökre lenne szüksége, amelyek a járásban nehezen érhetőek el, illetve csábíthatók ide. Ez összességében – nem csak a Rati Kft. esetében – a K+F-re negatív hatást gyakorol a térségben.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

Baranya megye lakóingatlan piaca jobbra Pécs, Mohács, Siklós és e városok környékét jelenti. Komló bár Pécs mellett fekszik, azaz viszonylag jó helyzetben van, ingatlanpiaca mégsem jelentős. Ezt bizonyítja, hogy a városban csekély számú új ingatlan épül, valamint az ingatlanok ára is alacsony. Amint az, az 1.9-10. ábrán is látható, az átlagos négyzetméterár 80-100 ezer Ft körül alakul, miközben Pécsen 150 ezer Ft felett van, és a megyei átlag is 120 ezer Ft.

Az ingatlanpiac egyik speciális szegmensét képviselik a bérlemények. 2015. február 2-8. közötti időszakban a járásban az internetes keresők alapján nem voltak kiadó lakóingatlanok. Ez a beruházók számára lehet negatív, mivel ha nem tudják a környékről ingázással kielégíteni a munkaerőigényeiket, akkor távolabbról sem képesek senkit sem idecsábítani, mivel a lakhatását nem tudják biztosítani. Ebben az esetben az önkormányzat lakáspolitikáját érdemes átalakítani, amelyhez a vállalkozásokkal való szoros együttműködés szükséges.

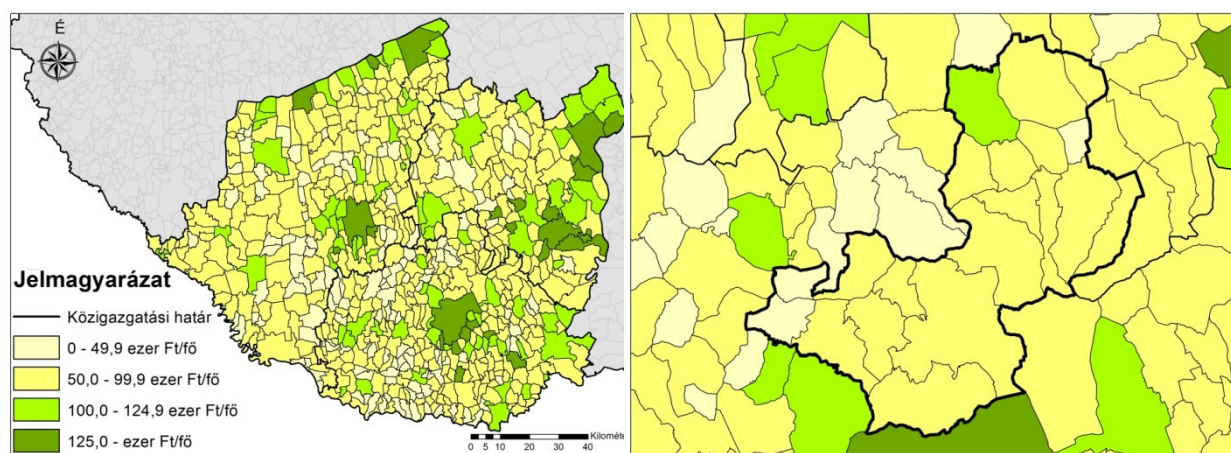
1.9-10. ábra: Lakóingatlanok átlagos négyzetméterenkénti átlagárak a Dél-Dunántúlon, 2013. Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika>

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Komló Város Önkormányzata jogszabályi kötelezettségének eleget téve önkormányzati ciklusonként elkészíti gazdasági programját. Ezek alapján megállapítható, hogy a város pénzügyi helyzete stabil, likviditási problémái nincsenek. A pénzügyi beszámolókból látható, hogy a város hitelállománya jelentősen lecsökkent, azonban hitel felvétele nélkül nem tud gazdálkodni, beruházásokat végrehajtani. Ez utóbbiak leginkább pályázatok útján elérhető támogatások önrészét jelentik.

A pozitív helyzetkép ellenére érdemes megjegyezni, hogy, bár a város jelentős összegből gazdálkodik, és komoly állami támogatáshoz is jut, anyagi lehetőségei összességében szűkösek, mely beszűkíti a város fejlesztési lehetőségeit is. A beszámolók alapján látható, hogy felelős pénzügyi gazdálkodás folyik a településen, azonban jelenlegi körülmények mellett az önkormányzat a szükséges önerőt növelni nem tudja, így a fejlesztések fokozására a város likviditásának megőrzése mellett csak kismértékben mutatkozik lehetőség. Ennek értelmében a projektek egymásutánisága, egymásra épülésének tervezése jelentős energiaráfordítást igényel az önkormányzat szakértői részéről, mivel egy nem megfelelően tervezett és ütemezett beruházás a város költségvetését nem várt mértékben módosíthatja. A szűkös kerettel való gazdálkodás és a bevételi-kiadási oldal közötti egyensúly folyamatos megteremtése a város és környezete elérni kívánt fejlődése mellett kizárólag nagyobb tőke bevonásával lehetséges. Ezt az összeget azonban nem a városnak, hanem a helyi és a betelepülni kívánó gazdálkodó szervezeteknek kell biztosítania.

1.10-1. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó (Ft), 2013

Forrás: TeIR T-STAR adatbázis

A város területén működő közszolgáltatások esetében (pl. oktatás, egészségügy, azaz alapfeladatokat ellátó intézmények) az állami támogatáson felül, önkormányzati saját erőből (intézményi működési bevételek) történő finanszírozása is szükséges. A finanszírozott összeg mértéke a város költségvetésének 5%-át jelenti.

A költségvetés kiadási oldalának kétharmadát a kötelező feladatok ellátása adja. A legjelentősebb tétel a nem kötelező feladatok közül az egyes pályázatok önerejének előteremtése (13,8%), valamint részben az oktatásra és közművelődésre fordított összegek (26,6%). A kötelező feladatok közül a szociális kiadások (19,8%) és az igazgatás, rendészeti feladatok ellátása (18,3%) emelhető ki. Az intézményi finanszírozás mértékét szükséges lenne a költségvetés 50%-a alá szorítani, mivel jelenleg

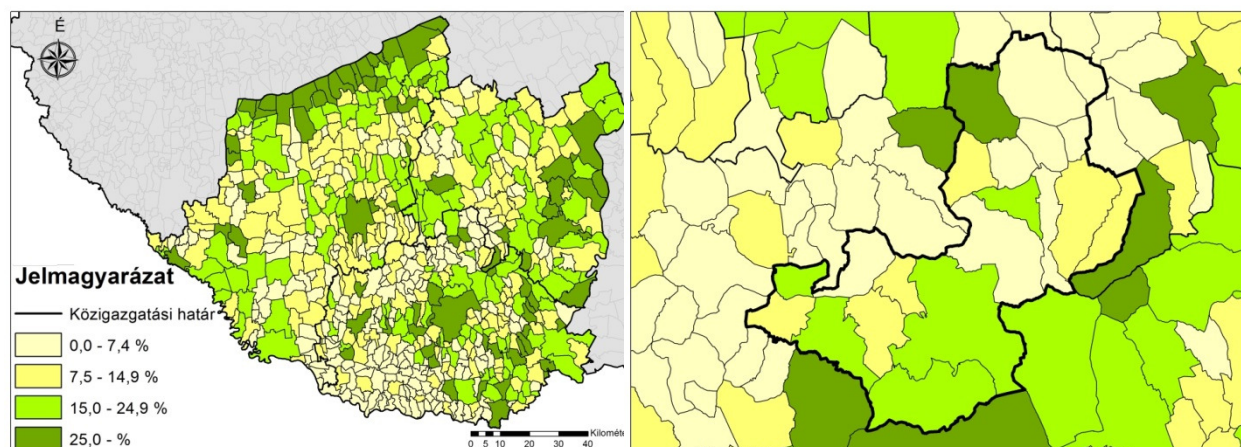
ezek minden esetben olyan intézmények finanszírozását jelentik, amelyből az önkormányzatnak bevétele nem származik.

Bár Komlón közel két évtizede van helyi adópolitika, a költségvetés bevételi oldalát nagymértékben módosíthatja, hogy 2015. január 1-től kezdődően az önkormányzatok központilag még be nem vezetett új adókat is bevezethetnek. Ez Komló Város Önkormányzatát is különösen felelős adópolitika kialakítására ösztönzi, amely a város likviditását és gazdasági versenyképességét döntően befolyásolja. A helyi adók kivetésének lehetőségét a jövőben nem csak, mint bevételi forrás, hanem mint településfejlesztési eszköz is fontos figyelembe venni.

Komló város saját bevételei a teljes bevételi oldal közel 19%-át teszik ki. Ez legnagyobb részt helyi iparűzési adóból származik.

Komlón az alábbi helyi adók kerülnek kivetésre:

- építményadó,
- magánszemélyek kommunális adója,
- idegenforgalmi adó,
- iparűzési adó,
- telekadó,
- gépjárműadó (átengedett központi adóbevétel)

1.10-2. ábra: A helyi önkormányzat saját folyó bevételei a tárgyévi bevételből (%) 2011

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A településfejlesztés intézményrendszere két részterületre bontható, az egyik a város önkormányzata a másik az önkormányzati közös hivatal illetékes irodái.

Az önkormányzat szervezetén belül működik a Gazdasági és Településfejlesztési Bizottság. Külön, nevesített hatáskörébe tartoznak mind a településfejlesztési, mind a helyi gazdasági kérdések. A képviselőtestület elé olyan anyag kerülhet, amelyet a bizottság véleményezett.

Az önkormányzati közös hivatal szervezetén belül a városüzemeltetéssel, az adóügyekkel és az ingatlangazdálkodással foglalkozó irodák hatásköre állást foglalni, döntéseket hozni.

A városban városfejlesztő társaság, vagy egyéb a városüzemeltetéshez kapcsolódó társaság nem működik. Az ehhez kapcsolódó feladatokat az önkormányzati közös hivatal munkatársai látják el.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi gazdaságfejlesztésre érdemes úgy tekinteni, mint a településfejlesztés kihívásaira adott leghatékonyabb megoldás. A településfejlesztési tevékenység során meghatározásra kerül egy település részéről, milyen utat kíván bejárni, hová szeretne eljutni. A tervezés során azonban érdemes eldönteni, hogy a város a helyi energiákra, erősségekre kíván elsősorban támaszkodni, és ennek megfelelően kialakítani a fejlesztési céljait, vagy a térség erőforrásai helyett külső befektetőket ösztönöz a letelepedésre, akik a tőke és a szaktudás mellett munkahelyeket is hoznak a városba. Komló korábban a bányászatra és a kapcsolódó iparra építette egyoldalú gazdaságát. Ennek megszűnését követően hamar kialakult a helyi tulajdonú kis- és középvállalkozások rendszere. A komlói ipari park létrehozásával a város vezetésének szándéka volt a külső tőke térségbe vonzása, azonban ezt a célt teljes mértékben nem érte el. Ehelyett a helyi vállalkozások egyik célterülete lett, amely szintén sikeren tekinthető. A belső energiák kiaknázásában azonban Komlónak sok nehézséggel kell szembenéznie. A város infrastruktúrája fejlett, azonban a munkaerő színvonala jelenleg alacsony, valamint Komló marketingje, kommunikációja is gyenge. Ennek ellenére a természeti környezetéből fakadóan komoly lehetőségei vannak, miközben részben mentesülni tud attól, hogy kívülről komoly hatást gyakorolhasson bármely befektető is a város gazdaságára. A belső erők pozitív kihasználásaként mindenképpen érdemes megemlíteni a megújuló energiát használó erőművet (biomassza erőmű, napenergiára épülő energiaellátás több intézmény esetében), amelyek növekvő számban találhatók a járás területén, és további kiaknázatlan lehetőséget jelentenek. De olyan nem kézzel fogható értékek is képzik a térség erejét, mint a bányászati, valamint a szocialista iparváros múlt, ennek emlékei, a vonzó természeti környezet, az erdők nyújtotta faanyag, Mindezt összefoglalva a város korábbi - jól bevált sablonokat követő - külső erőforrásokra építő gazdaságfejlesztő, tőkét vonzó tevékenysége kevésbé működött jól. Komló mára kezdi egy alvóváros jegyeit mutatni, azaz lakosainak nagy része Pécsen dolgozik, naponta ingázik. A megyeszékhelyen veszik igénybe a legtöbb szolgáltatást, a napi ügyeket ott intézik, Komlóra aludni, pihenni járnak haza. A város gazdasága szempontjából ez egy nemkívánatos folyamat, mivel a lakosai által megtermelt javak máshol érvényesülnek, miközben pl. az infrastruktúra elemeit Komlón veszik igénybe. Mindez környezetterhelési szempontból sem elhanyagolható, mivel jelentős számú utazást generál Komló és Pécs között. A városban csupán néhány nagyobb helyi vállalkozás működik. A fenntarthatósághoz és a helyi javak jobb elosztásához azonban mindenképpen a belső erőforrások felé szükséges fordulni. Ehhez a város vezetése a helyben előállított termékeknek a helyben való hasznosulásához mintegy keretet adva tud hozzájárulni, nemcsak fizikailag, vagy beruházásokkal, mint az ipari park fejlesztése, hanem szellemileg is, szervezőtevékenységet felvállalva. A fentiek értelmében az önkormányzat feladatává szükséges, hogy váljon a helyi gazdaságfejlesztés, egyfajta ügynökségként ellátva ezt a feladatot.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

A város vezetése foglalkoztatáspolitikájának alapköveit a gazdasági programjában rögzítette. Kiemelt feladatának tartja a város vezetése, hogy megelőzze a munkanélküliséget, növelje a foglalkoztatást, nem csak a munkanélküliek romló életkörülményei miatt, hanem mivel az önkormányzat kiadásait is növeli a segélyezés.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat az alábbiakat határozta meg a vállalkozások számára nyújtott támogatásként:

- ingatlan kedvezményes vagy ingyenes tulajdonba adása,
- ingatlan kedvezményes bérbeadása vagy ingyenes használatba adása,
- az előző pontokba foglalt támogatásokkal együtt vagy önállóan kedvezményezett részére vételi jog biztosítása,
- kamattámogatás,
- beruházással, munkahelyteremtéssel kapcsolatos kiadások, díjak (részbeni) átvállalása,
- beruházáshoz szükséges munkák, tanulmányok elvégeztetése,
- munkahelyteremtéssel érintett leendő foglalkoztatottak képzési, helyi lakhatási kiadásaihoz történő hozzájárulás, amennyiben ezen kiadások a munkáltatót terhelik,
- tőkejuttatás,
- pályázati önerő kiegészítése,
- egyéb, nem pénzbeli juttatás.

Annak érdekében, hogy a munkanélkülieket vissza tudja vezetni az önkormányzat a munka világába a közmunka programban is részt vesz. Ez a tevékenység Komlón valódi értékteremtéssel párosul, pl. energiafű termesztés, szociális bolt üzemeltetés, ahol a közmunka programban résztvevők által készített termékek is megtalálhatók.

A képzési rendszer helyi igényekhez való alakítására Komlón több példa is volt, azonban ezek a várt sikert ritkán érték el. Általánosan jellemző, hogy a szakképzésekre jelentkezők száma magas, legnagyobb részük sikeres vizsgát is tesz, azonban nem a városban, vagy közvetlen környékén helyezkednek el, hanem már a képzés ideje alatt külföldi munkalehetőséget találnak maguk számára és elhagyják a várost a vizsga letétele után.

További lehetőség az élhető és boldog város megteremtéséhez a szociális gazdaság és a nonprofit jellegű foglalkoztatás támogatása, mivel a közmunka program nem mindenki számára tud megoldást kínálni. Azoknak az embereknek, akik dolgozni kívánnak, fontos a munkatapasztalat, amire a nonprofit foglalkoztatás programja kiutat és megoldást jelenthet, és amellyel a foglalkoztató is hasonlóan pozitív élményeket szerezhet. Komlón ennek ellenére az önkormányzat által támogatott, szervezett tevékenységből erre példák nincsenek.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

A lakás- és helyiséggazdálkodással kapcsolatos feladatokat az Önkormányzat Városgondnoksága látja el. Az ezzel kapcsolatos rendelet és koncepció megalkotása is a feladatai közé tartozik. Az önkormányzat a lakás és az egyéb, nem lakáscélú helyiségei kihasználásának lehetőségeit rendszeresen megvizsgálja. A hasznosítás során figyelembe veszi a közszolgáltatások biztosításának elsőbbségét, majd a felesleges kapacitások gazdaságos kihasználására törekszik.

A város tulajdonában jelenleg 559 bérlakás van. Méretük változatos, az egyszobástól az ötszobásig terjed, komfortfokozatukat tekintve is hasonlóan széles a skála, van köztük összkomfortos, de szükséglakás is, így széles igénykör kielégítésére alkalmasak. A lakások és helyiségek bérletéről szóló önkormányzati rendelet értelmében a Szociális Bizottság pályáztatás útján felállított névjegyzék sorrendisége alapján dönt a bérlakásokhoz jutás sorrendjéről, melyet a képviselő testület hagy jóvá.

1.10.6 Intézményfenntartás

Komló Város Önkormányzata törvényi kötelezettségeit meghaladó oktatási és intézményhálózatot működtet, hiszen az önkormányzati törvényből kötelező feladatként csak az óvodai nevelés biztosítását írják elő számára.

Az Önkormányzat a fentiekén túl bölcsődei intézményt is fenntart. Ennek jelentőségét növeli, hogy bölcsőde csak Komlón található a járásban.

Az intézmények anyagi fenntartása biztosított, azonban komoly terhet ró a városra, mivel a működtetéshez szükséges 2/3-át fedezik csak az állami források. A működéshez szükséges feltételrendszer jó, és folyamatosan javul. Ennek keretében energiahatékonysági fejlesztések is megvalósultak, amelyek a fenntarthatóság szempontjából is fontosak.

Az előregedő városi lakosság miatt az idősek ellátására a jövőben várhatóan nagyobb figyelmet kell fordítani, ennek intézményi feltételeit szükséges a város részéről biztosítani.

A Képviselő-testület fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások további biztosítását is. Ennek érdekében

- gondoskodik a település sportéletének helyet adó épületek és pályák folyamatos karbantartásáról, rendben tartásáról,
- támogatja a település sportegyesületeit,
- segíti és szorgalmazza a sportegyesületeinek pályázati tevékenységét.

1.10.7 Energiagazdálkodás

Komló városa tudatos energiasztratégiával nem rendelkezik, a városi tervek között nincs elkülönítve egy energiasztratégia, azonban a fejlesztések során ma már figyelembe veszi a város és vezetése az energiahatékonyságot, illetve jó néhány olyan intézményfejlesztés történt az elmúlt néhány év során, mely kizárólag az energiahatékonyságra helyezte a hangsúlyt. Egy intézmény kivételével minden intézményi épület energetikai korszerűsítésére sor került (hőszigetelés, nyílászáró csere, gépészeti korszerűsítés). Több épületre is napelemes rendszert telepítettek. Ezek a beruházások pályázati forrásból valósultak meg és jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a város által az energiáért fizetett költségek csökkenjenek. Elsősorban a napenergia hasznosítására helyezték ezek a fejlesztések a hangsúlyt. A városban emellett energiafű ültetvény létesült, amelyet a helyi biomassza fűtőmű hasznosít.

Emellett a város az energia beszerzése során – jogszabályi kötelezettségéből fakadóan is – közbeszerzést ír ki, így biztosítja a versenyt és a minél alacsonyabb ár és magasabb szolgáltatási színvonal elérését.

A fentiekén túli fejlesztési lehetőségeket megalapozandó elkészült a Baranya megye teljes területére vonatkozó geotermikus energiapotenciál felméréséről szóló tanulmány, amely szerint Baranya D-i, K-i, DNY-i területe illetve a Pécsi síkság kiválóan alkalmas geotermikus energetikai beruházásokra. Komló nem tartozik e területek közé, azonban a sikondai termálfürdő, valamint a két lezárt altárói termálkút is bizonyítja, hogy a város környezetében is érdemes lehet furásokat végezni. A konkrét gazdaságossági számítások döntenek el, hogy milyen technológia mellett érdemes ezen energiahordozók hasznosítása.

Összességében a jövőben Komló városa prioritásként kezeli a megújuló energiák hasznosítására épülő energiazdálkodását. Annak érdekében, hogy ne csak pontszerű beruházások valósuljanak

meg, hanem valódi rendszerben gondolkozzon az energiasztratégia mellett egy felelős személy kinevezése is szükségessé válhat az önkormányzat szervezetén belül, aki nem csak az egyes beruházásokat felügyeli, hanem a városrendezési és fejlesztési dokumentumait is véleményezi energiahatékonysági szempontból.

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei a következők, zárójelben a feladatot ellátó szervezet):

- köztemetők kialakítása és fenntartása (Komlói Városgondnokság),
- a közvilágításról való gondoskodás (Komló Város Önkormányzata az E-on Dél-Dunántúli Áramszolgáltatóval kötött közszolgáltatási szerződés alapján),
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása (Baranya Megyei Önkormányzata, vállalkozóval kötött közszolgáltatási szerződés alapján),
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása (Komlói Városgondnokság),
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása (Komlói Városgondnokság),
- gépjárművek parkolásának biztosítására kijelölt fizetőparkoló övezet nincs a városban;
- környezet-egészségügy (Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.)
 - köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása,
 - rovar- és rágcsálóirtás;
- A helyi közösségi közlekedést a Dél-Dunántúli Közlekedési Központ Zrt. biztosítja hasonlóan a közúti helyközi és távolsági közlekedéshez, vasúton ugyanezt a MÁV-Start Zrt. biztosítja;
- hulladékgazdálkodás (Komlói Városgazdálkodási Zrt., illetve a Komlóról való hulladékelszállítást a szekszárdi székhelyű REKOM Kft. végzi);
- távhőszolgáltatást a Komlói Fűtőerőmű Zrt. biztosítja;
- víziközmű-szolgáltatás (Baranya-Víz Zrt. Komlói Üzemigazgatóság)

Komlón városfejlesztő társaság nem működik. A városüzemeltetési feladatokat a városgondnokság, illetve a városgazdálkodás látja el.

1.12 A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1 Természeti adottságok

1.12.1.1 Geológia és domborzat

Komló a Baranyai-hegyhát kistájhoz tartozik, ami a Mecsek keleti- és nyugati része közé ékelődik. Tengerszint feletti magassága 150-300 m között változik. Erős lejtők jellemezi a változatos morfológiájú települést. Egyrészt a domborzati viszonyok okozzák a belterület szabdalt alakját, másrészt pedig az, hogy korábban önálló falvak (Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán, Zobákpuszt) olvadtak a városba, amelyek részben vagy egészben továbbra is önálló belterületeket alkotnak.

A geológiai középkor hatalmas tengeri elöntései során létrejött, főként vegyi üledékes képződmények, a mészkő, a dolomit és a szenes összlettel együtt szereplő agyagpalák, illetve homokkövek a Mecsek egész területén, a felszínen találhatók. A jura időszakban létrejött mészkövek, szenes márgák és homokkövek elsősorban a Kelet-Mecsekben bukkannak felszínre. A miocén időszak vulkáni terméke a Komló határában felszínen lévő jó minőségű andezit.

1.12.1.2 Talaj

A mezozoos mészköveken, főként a meredek, déli kitettségű lejtőkön rendszina talajok, míg másutt barna erdőtalajok alakultak ki. Az agyagpalákon, de főként a kevés meszet tartalmazó homokköveken és vulkáni kőzeteken kisebb mésztartalmú agyagos, agyagbemosódásos barna erdei talajok és ezek podzolosabb változatai jöttek létre. Vízzetető képességük gyenge, víztartó képessége erős. Kémhatásuk savanyú.

A felszínt jelentős arányban meredek, 12 %-os lejtők alkotják, amely miatt fokozott erózióvesztély áll fenn.

1.12.1.3 Vízrajz

Komló és környéke a Baranya-csatorna felső vízgyűjtőjéhez tartozik. Komló városnak **felszíni vízfolyása a Kaszánya-patak és a Szopoki-patak**. A szabdalt völgyekben található további vízfolyások: Baranya-csatorna, Sikondai-árok. Tavak Sikonda, Gadány, magyaregregyi völgyekben találhatók

Sikonda termálvíz készlettel rendelkezik. A fürdő vize szénsavtartalmú, alkalikus, gyengén radioaktív, lítium tartalmú.

1.12.1.4 Klíma

Mérsékelt meleg, a magasabb helyeken mérsékelt hűvös és mindenhol mérsékelt nedves éghajlatú terület. Évente 2030-2050 óra közötti a napsütéses órák száma. Nyáron 80-820, télen 200-210 óra napsütésre számíthatunk. Az évi középhőmérséklet 9,0-9,5 °C körüli. A tenyészidőszak középhőmérséklete 15,8-16,5 °C. Kezdeté április 10-15-én, vége okt. 15-18. körül van 190-200 napon át tart. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 31,0-33,0 °C, a minimumoké -14,0 és -14,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 750 mm. A vegetációs időszakban 400-450 mm eső a megszokott. Évente 40-50 hótakarós napra számíthatunk 25-30 cm átlagos maximum hó vastagsággal. Az ariditási index

0,90-0,94. A legnagyobb gyakorisággal ÉNy-i szelek fújnak. Kedvező az éghajlat a vízigényesebb szántóföldi és kertészeti növények termesztésére.

1.12.1.5 Élővilág

A város közigazgatási területének jelentős részét – több mint felét – erdők alkotják, körülöttük kisebb területet foglalnak el a rétek, legelőterületek, mezofil dombvidéki kaszálók és szántók. A természetes és mesterséges állóvizek és vízfolyások, valamint a környezetükben lévő vizes élőhelyek fontos adottságát képezik a településnek.

A település erdősültsége becslések alapján jóval meghaladja az országos átlagot.

A terület növényföldrajzi besorolása: Pannóniai flóratartomány (Pannonicum), Dél-Dunántúl flóraidék (Praeillyricum), mecseki flórajárás (Sopianicum), valamint Alföld flóraidék (Eupannonicum) dél-alföldi flórajárása (Titelicum). Állatföldrajzi besorolása: Praeillyricum (Dél-dunántúli faunakörzet). A településre vonatkozóan nincs pontos adat a védett fajokra, élőhelyekre vonatkozóan.

Az előforduló természetes erdőtársulások ezüsthársas bükkös, gyertyános-tölgyes, extrazonális bükkös, szurdokerdő, mészkedvelő- és mészkerülő tölgyes, cseres-tölgyes. A nem őshonos fajokat tartalmazó állományok jellemezően: akácosok, erdei-, feketefenyvesek stb.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

A ma a településhez tartozó Mecsekjánosiban római kori villa maradványait tárták fel, amely jelentős agrártevékenységre utal a régióban.

Komló a Mecsek északi lábánál a Kaszánya-patak völgyelésében kialakuló hegyi település, amelyet sűrű erdőségek öveztek. Az Árpád-kori település a pécsváradi apátsághoz tartozott.

A vízfolyások mentén szántókat műveltek, míg a hegylábról leirtották az erdőket legelőkné, kaszálóknak. Az erdőművelés, legeltetési erdei állattartás, a vízimalmok működése jellemezte a művelést. A török időkben azonban a környék falvai szinte teljesen elnéptelenedtek.

A 18. századra az összefüggő erdőségek jellemzően csak a településtől délre maradtak meg, a többi irányban mozaikosan gyepek szakítják meg az erdőfoltokat. A 19. században lassú fejlődésnek indult a település a betelepülő német lakosságnak köszönhetően; a déli erdőállományok továbbra is egységes tömböt képeznek, de a völgyekben változatosabb területhasználat lett jellemzőbb: szántók, szőlők, gyümölcsösök, legelők a dombháton, kaszálók a Kaszánya patak völgyében.

Az 1879-ben készült erdészeti felmérés szerint az erdők átlag életkorát 30 évre becsülték, amely korábbi kíméletlen erdőgazdálkodásra utal. 1888-ban komoly szemléletváltás tapasztalható az erdőgazdálkodásban: erdőtelepítések kezdődtek, kíméletes legeltetést írtak elő.

A szénbányászat 1892-ben kezdődött és 2000-ig tartott. A település bányakincseinek köszönhető fellendülését, amelyet a szocialista időkben használtak ki leginkább. Komlót 1951-ben nyilvánították várossá. A változatos morfológiájú településen a bányászathoz kapcsolódó aknák, telepek, ipari létesítmények jöttek létre, teljesen átformálva az egykori település arculatát. A bányászokat

lakótelepekbe költöztették. Hozzá tartozik Sikonda üdülőfalu, 1954 óta Kisbattyán, Mecsekfalú és Mecsekjánosi is.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

Komló változatos tájképi és morfológiai adottságú, amelynek meghatározó karakter elemei az erdőkkel borított hegyek, és a völgyekből felkúszó lakó- és iparterületek.

Komló lakóterülete a hozzá csatolt sok kis település rész miatt rendkívül nagy kiterjedésű. A tájhasználatot erősen meghatározza a völgyeket összekötő utak hálózata és a vasút, amelyek a jelentős iparterületeket fűzik fel. Ezek a vonalas elemek erősen tagolják a település és a táj szerkezetét.

A közigazgatási határ északi, keleti és dél-nyugati részen összefüggő erdőállományok találhatók, összesen 2414,44 ha-on, továbbá 142,12 ha erdőtervben szereplő, de nem erdővel fedett egyéb területek. Elsődleges rendeltetés szerinti megoszlás a következő: 1920,03 ha gazdasági, 373,47 ha védelmi és 120,94 ha közjóléti erdő. A kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület nagysága 1671,06 ha. Az erdők lábainál gyepterületek és szántóföldek mozaikosan váltakoznak. Vannak még mezofil dombvidéki kaszálók a patak völgyekben, száraz dombvidéki gyepek a vízhatástól független részekben, valamint nád- és mocsárterületek. Ha ezeket összeadjuk, akkor kiderül, hogy ez az összes terület körülbelül ötven százaléka. A másik ötven százalék magában foglalja a mezőgazdasági művelésű területeket, a település által elfoglalt területeket és a fellelhető számtalan külszíni tájsebet.

Összességében: a város területfelhasználása heterogén, nem különülnek el egymástól a lakó, az intézményi, az ipari, a kereskedelmi és a szolgáltató funkciójú területek.

A Dávidföld és Mecsekfalú (kb 20ha), a Körtvélyes és Mecsekfalú (kb. 10ha) közötti területeket, valamint a körtvélyesi lakóteleptől nyugatra húzódó területet (kb. 5ha) lakásépítés céljára előirányozták, azonban ezek a területek jelenleg üresek. Sikonda Komló egy erdőtől övezett üdülőkörzete, ahol számos lehetőség nyílik fürdőzésre - termálfürdő, szabadtéri strand -, horgászatra, lovaglásra.

Országos Területrendezési Terv módosítása sok ponton felülírta a megyei tervet: kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek, a tájrehabilitáció, az ökohálózat elemei és a felszín alatti vizek védelme területén. Az erdőkről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról a 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek:

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az Országos Területrendezési Terv szerint a település majdnem egésze a térségi jelentőségű **tájképvédelmi terület övezetébe** tartozik. Ez alól a Köves-tető, Somos-tető, Vasas bányászati tevékenység által roncsolt vonulata (Gesztenyész. Kossuth-akna, Anna-akna, Béla-akna, Zobák-akna városrészek), valamint az Öreg-hegy, Nagy-hegy, Csendes-hegy és Somág-tető, Köves-tető, Határi-tető által övezett belterületi településrészek a kivételek.

A Baranya megyei területrendezési terven (2011) az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete módosításokat tartalmaz. Az országos rendezési tervhez képest a teljes beépített belterület (településmag) kikerült a tájképvédelmi besorolás alól, azonban a bányászati tevékenység által érintett külterületek tájképvédelmi besorolás alá kerültek.

Az Imretelep, Kenderföld és Szilvás településrészekről keletre és délkeletre eső területek teljes egészében az országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete alá tartoznak a megyei területrendezési tervben.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Komló városa a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területe alá tartozik. Természetvédelmi szempontból a települést országos jelentőségű természetvédelmi terület nem érinti, azonban a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzettel határos. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény tartalma meghatározó.

Név	Törzskv. szám	Védelmi kat.	Kiterjedése	Hatályba lépés
Csermaaljai-erdőrészlet	1/63/TT/83	Természetvédelmi terület	13,1 ha	1983
Mecsekjánosi miocén kori kőzetfal	1/109/TE/04	Természetvédelmi emlék	3,78 ha	2004
Sikondai-pihenőpark	1/110/TT/04	Természetvédelmi terület	4,25 ha	2004
Sikondai-tavak	1/111/TT/04	Természetvédelmi terület	8,58 ha	2004
Erzsébet királyné fája		Természeti emlék		

1.12-1. táblázat: Helyi védett természetvédelmi területek

Ezen kívül nagyon sok védett és fokozottan védett növény- és állatfaj él ezen a területen. Ezek élőhelyéről és a populációk méreteiről azonban pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre.

Komló-Magyaregrendy-Hosszúhetény hármass határnál két darab ex lege védett barlang található.

Komló területét a megyei területrendezési terv értelmében kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete nem érinti.

Natura 2000

Nemzetközi jelentőségű védettségek közül **Natura 2000** Különleges Természetmegőrzési Terület és Különleges Madárvédelmi Területi is érinti Komlót. A település északi erdőterületei (Vajda-hegytől a Tüskés-parton át a Pap-erdőig), valamint a keleti erdőszélei (Pap-erdőtől délfelé a Szög-hegyen át a Fehér-partig) különleges természetmegőrzési területek (azonosító: HUDD20030 Mecsek). Ez utóbbtól keletre fekvő területek (a Fehér-part déli lejtőit, a Cseresznyák-völgyét és a Hamvas-völgytől északra fekvő területeket kivéve) egyben madárvédelmi területek is (azonosító: HUDD10007 Mecsek).

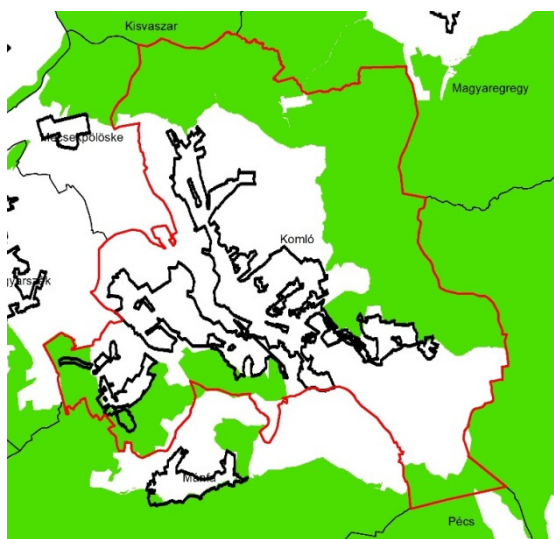
1.12-1 ábra : Natura 2000-es védetség által érintett területek (sárga: Kül. Természetmegőrzési Ter.; zöld: Kül. Madárvédelmi Ter.)

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu/>

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Komló közigazgatási területének jelentős része az Országos Ökológiai Hálózat övezetébe tartozik az Országos Területrendezési terv szerint. A településtől délre fekvő területek (Határi-tető erdőiségei és a Sikondai-erdő-Varga-hegy) és az észak-északkeleti irányban található, Natura 2000 hálózatba is tartozó erdőterületek érintettek az Országos Ökológiai Hálózat által.

A Baranya megyei területrendezési terven azonban az ökológiai hálózatba tartozó területek csökkennek az országos tervekhez képest. Ez nyilván nem lehet érvényes, mert azt az OTTr felülírta a Duna-Dráva adatszolgáltatása alapján, amely az ökológiai hálózat Komlóra eső területét teljes egészében magterületnek tekinti.

1.12-2 ábra: Országos Ökológiai Hálózat övezete (Forrás: OTTr) -

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Probléma:

- A természeti területek felmérése megtörtént, de jogszabály még nem rendelkezik azok védelméről.
- Az egyedi tájértékek kataszterezése még nem készült el.
- Ezeken a területeken gondot jelent az őshonos, természetszerű erdőállományokban a tarvágásos véghasználati mód.
- Az invazív fajok (pl.: akác) terjedése a száraz dombvidéki gyepeken és az erdőkben.
- Az elszaporodott vadlétszám miatt az erdők vadkerítések nélkül nem tudnak felújulni.
- A bányászathoz kapcsolódó építmények látványa.
- Tájsebek, meddőhányók, ipari üzemek tájromboló látványa.
- A mecsekjánosi crosspálya tájidegen látvány.

1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A városra jellemzőek a zöldterületek (közkert, közpark, fasorok), a zöldterület jellegű különleges területek, másképpen az intézményi zöldfelületek (temető, sport- és szabadidős területek, iskola udvar stb.), a belterületen művelt kertes mezőgazdasági területek, az erdőterületek a lakóterületek körül és a vízfolyások partmenti sávjai.

A település nem rendelkezik átfogó zöldfelületi koncepcióval. A város tagoltságában a környező erdők képezik az összefüggő zöldfelületi rendszert, ezeket egészítik ki a városias jellegű közparkok, fasorok, az intézményi zöldfelületek, vízpartok, és a kertes mezőgazdasági területek.

A település területe 46,55 km², a rendszeresen tisztított közterületek aránya folyamatosan emelkedett, 2013-ban 124 700 m². Zöldterületek 2 038 813 m² (4,3 %). Játsszótér, tornapályák, pihenőhelyek száma: 60 db. Ezek 2008-ban épültek, azóta nem gyarapodott a számuk. Összes területük: 42 137 m².

	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	Összesen
Összes terület, m ²	55000	355166	280000	359834	1050000
Gyep (m ²)	44000	284130	224000	287870	840000
Cserje (m ²)	11000	71036	56000	71964	210000

1.13-1. táblázat: Komló növényzet fedettsége

1. Zöldterületek

A városban számos közpark található, melyek állapota - az önkormányzat szerint – általában elfogadható.

Komló esetén az erdők közelsége miatt leginkább esztétikai és közösségi szerepük van, hiszen a településről alkotott képet erősen befolyásolja a zöldfelületek aránya és azok gondozottsága, továbbá a társadalmi együttlét helyeit biztosítják. A parkok rendezettségének fenntartása és gondozása az önkormányzatok kiemelt feladatai közé kell, hogy tartozzon.

A településeken található közparkok számát és állapotát, illetve a fásított utcák arányát az alábbi táblázat szemlélteti:

Komló összesen:	1490,5 ezer m²	jó	70-80
városrész	közpark, közkert elhelyezkedése (hrsz. vagy tér neve, vagy határoló utcák)	közpark területe (m²)	van-e játszókert, van-e sportpálya a közparkban, közkertben?
Belváros	Bányáspark (3603 hrsz.)	13285	nincs
	48-as tér (3837 hrsz.)	5700	van (játszótér)
Szilvás	Arborétum (3651; 3676/11)	75936	van (játszótér)
	Alkotmány u. (3796/4 hrsz.)	18339	van (játszótér)
	Vértanúk u. 2-8. (3740 hrsz.)	18514	van (játszótér)
Kenderföld	Petőfi u. (3532/1 hrsz.)	10813	van (játszótér)
	Tompa M. u. (3515/2 hrsz.)	12854	van (játszótér)
	Petőfi utca (3505 hrsz.)	15927	van (játszótér)
	Vörösmarty utca (2984 hrsz.)	11882	van (játszótér)
	Eötvös L. u. (3479/9 hrsz.)	41598	van (játszótér)
	Hunyadi – Irinyi u. (3105/23 hrsz.)	28844	nincs
Kökönyös (kelet)	Jószerecsét u. (1325/5 hrsz.)	14325	van (játszótér)
	Bányász u. (1137/19 hrsz.)	25842	van (játszótér)
	Bányász u. – Jószerecsét u. (1180/2 hrsz.)	28382	van (játszótér)
	Mikszáth K. u. – Móricz Zs. u. (1283 hrsz.)	4500	van (játszótér)
Kökönyös (nyugat)	Nagy László u. (2326 hrsz.)	23868	van (játszótér)
	Gorkij u. (1310/28 hrsz.)	50615	nincs
Dávidföld	Székely B. utca (1359/14 hrsz.)	16895	nincs
	Munkácsy M. utca – Benczúr u. (1902/10 hrsz.)	2025	van (játszótér)
	Mecskfalui út – Erkel F. u. közötti tér (1673/2 hrsz.)	66245	nincs
Körtvélyes	1521/68 hrsz.	168367	van (játszótér, sportpálya)
Sikonda	6039/103 hrsz.	14890	van (játszótér)
Gesztenyész	Rozmaring-Nefelejcs utca 165 hrsz	6875	van (játszótér)

1.13-2. táblázat: Komló közparkjai

2008-ban új játszóterek létesültek: Petőfi utca 3532/1 hrsz, Tompa M. utca 3515/2 hrsz, Vörösmarty utca 2984 hrsz, Mikszáth K.–Móricz Zs. utca 1283 hrsz, Rozmaring-Nefelejcs utca 165 hrsz ingatlanokon.

2 Zöldterület jellegű különleges területek, azaz az intézményi zöldfelületek elsősorban a nagy zöldfelülettel rendelkező, alacsony beépítettséget igénylő létesítmények elhelyezésére szolgálnak.

- Sport- és szabadidős létesítmények:
 - Komló Városi Sportközpont, Területe 3700 m² – a Belvárosban (ulajdonos: Komló Város Önkormányzat. Fenntartó: Komló Fűtőerőmű Zrt.)
 - Komló Bányász Sport Klub, Területe: 4200 m². – Kökönyös déli részén (Tulajdonos: Komló Város Önkormányzat; fenntartó: Komló Bányász Sport Klub)
 - Sikondai gyerektábor - Baranya Megyei Gyermek és Ifjúsági Közalapítvány

- Temetők
 - Mecsekjánosi temető
 - Új köztemető
 - Régi temető – szinte beerdősült
- Komló Városi Kórház
- Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium Sikondán
- Sikondai strand és termálfürdő
- Sikondai Kemping
- Napelem park helye, amíg el nem készül

3. Az élővizek: vízfolyásoknak és tavaknak jelentős szerepük van a helyi mikroklima alakításában, továbbá esztétikai és ökológiai szerepet töltenek be. A partok kialakításával, rendbetételével és növénytelepítéssel, sétányok vezetésével felerősíthetők ezek a szerepek.

A Sikondai településrészen kiemelt zöldfelületi érték a Sikondai-tavak és környezetük. Ezt erősíti a helyi természetvédelmi oltalom biztosítása. Említésre méltó a Gadányi tavak és környezete. Értékes parkerdő területek vannak a Szopoki-patak partján

A Kaszánya-patak a Mecsekjánosi településrészen a szennyvíztisztító telep mellett folyik el, ahol fontos a zöldfelületi és pufferterületi szerepe. Attól délre lévő szakaszon, iparterületeken halad keresztül. Gesztenyésnél kísérik zöldterületek a patak folyását.

4. Az amorf formájú települést szinte körbe erdők övezik. Ezek jelentős rész már külterületen van. Belterületi erdők találhatóak:

- Sikondán,
- Szopoki-réttől délre,
- Gesztenyésnél a Köves tető alatt,
- Szilvás településrésznél, a Baranya Megyei Vízmű területtől északra.
- Újteleptől délre
- Kenderföld településrésztől északra, a Pannon volán üzemterületei közé ékelődve mozaikosan.

5. Belterületen művelt kertes mezőgazdasági területeket a bányászok művelték. Jellemzően gyümölcsösök, kiskertek, gyepek és szántóterületek mozaikjaiból állnak össze. Ezek 30 %-a felhagyott kert, hiszen az idősebb korosztály már nem műveli őket. Komlón a kiskertek bérbeadási rendszere működik. Előfordulásuk:

- Mecsekfalu településrész nyugati felén.
- Mecsekjános településrész északi részén.
- Szilvás településrész keleti felén, ahol érintkezik a külterületi kertes mezőgazdasági területekkel.
- Somág településrész déli részén egy zárványszerű kis területen, zöldterületekkel érintkezve.
- Dávidföld mellett.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Komló belterülete mind domborzatilag, mind zöldfelületileg eléggé tagolt. A zöldfelületek közötti kapcsolatot, a már külterületen lévő erdők jelentik. A különböző adottságú, történelmű településrészek nagyon eltérő módon fejlődtek, és nagy eltérések mutatkoznak a zöldfelületi ellátottságban. Összességében a természeti- táji környezet miatt zöldfelületekkel jól ellátott a település. Ezek jelentős része parkerdő jellegű.

Sikonda a legjobb adottságú településrész, ahol a természetes erdők, a vízfelületek és zöldterületek aránya magas.

Érdemes lenne egy átfogó koncepció mentén végiggondolni a zöldfelületek használatát, kapcsolódásait, esztétikai szerepüket. Az iparterületek melletti parkerdők jellemzően véderdőként működnek, amikre nagy szükség van a levegő- és zajszennyezés miatt.

Az utcafásítás aránya a városközpontban alacsony. Ezen a település részen, a kulturális -, oktatási és bevásárló épületek közelében hiányzik az egységes karakterű, minőségi zöldterületek rendszere.

A Kaszánya-patak, több településrészt érint, belvárosi szakaszán zártszelvényre vált. Vízparti rehabilitáció és a patak vizének tisztán tartására szükség lenne, ahhoz hogy betöltse a zöldfelületi szerepét.

A város rendezett és igényesen kialakított és fenntartott zöldfelületei kedvező hatást gyakorolnak az itt élőkre és a turistákra egyaránt.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A konfliktusok jelentős része a város nem-fokozatos, hanem ugrásszerű fejlődésével függ össze. Komló szerencsés helyzetben van a táji-, természeti adottságai miatt, azonban az ipari, üzemi területek és a vizuálisan szennyező elemek magas aránya miatt nagy szükség van a zöldfelületek minőségi jelenlétére a településen, legyen szó közparkról, vagy véderdőről. A konfliktusok az alábbiak szerint foglalhatók össze:

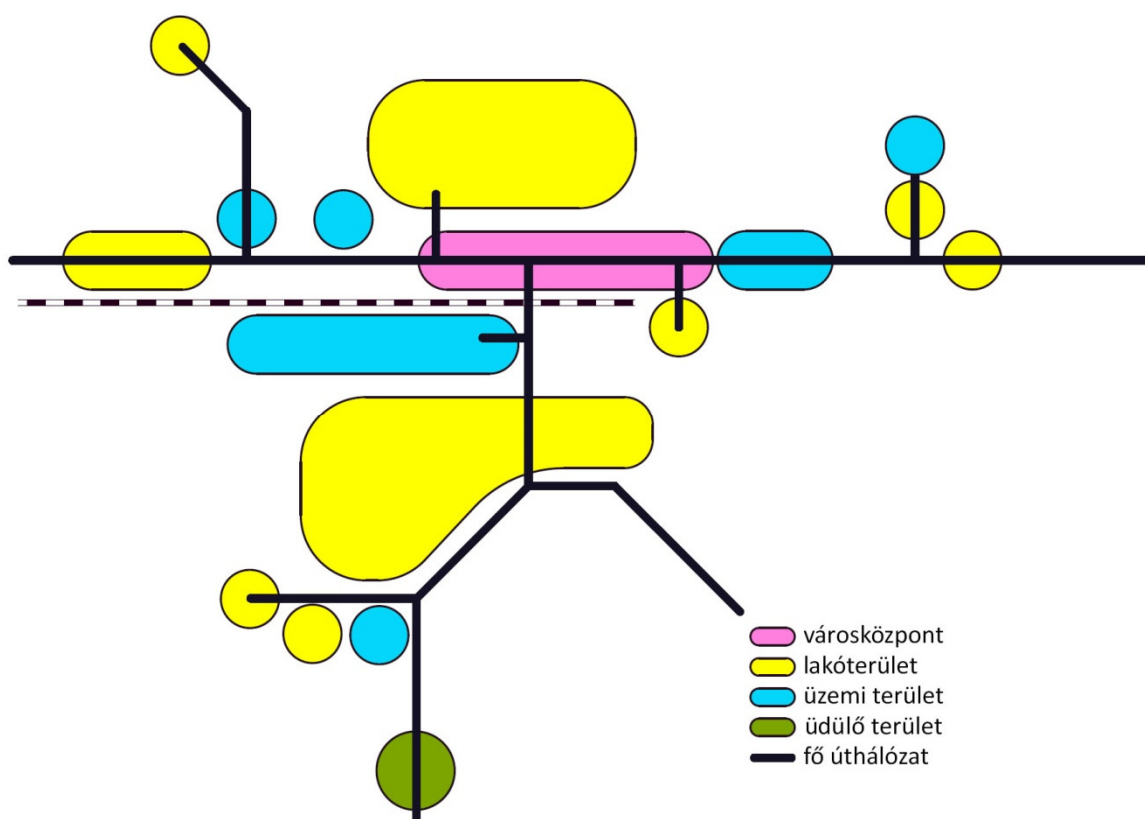
- inaktív területek nagy aránya a városközpontban
- jól megfogalmazott városközpont hiánya,
- infrastrukturális elemek szétválasztó hatása
- jól megfogalmazott városközpont hiánya
- koncepcionális arculat hiánya
- zöldfelületi rendszer felmérésének hiánya
- zöldfelületi stratégia hiánya
- zöldfelületek minősége alacsony,
- tájkarakter elemek hiánya,
- az arborétum korszerűsítésre szorul.

1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete

A város léte és kialakult szerkezete az 1950 és 1985 közötti erőltetett bányafejlesztés eredménye. A Kaszánya patak kelet-nyugati fő völgyébe helyezkedik el a volt bányaüzemi területből alakult iparterület és a városközpont, melyeket a szomszédos dombtetőkre települt lakótelepek és családi házas övezetek vesznek körül. Az ugyancsak a fő völgybe épült ki - alapvetően a bánya kiszolgálására - a vasút. Az egyes településrészek egymástól elkülönülnek, közöttük széles rézsűk, beépítetlen fás területek találhatók. Az alábbi séma szemlélteti a város szerkezetének karakterét.

1.14-1 ábra: A város szerkezeti karaktere

1.14.1.2 A területek megoszlása ingatlan-nyilvántartási adatok alapján

Komló város közigazgatási területe 46,6 km², amelyből 8,9 km² belterület, 37,7 km² külterület, amiből 2,2 km² zártkert. A közigazgatási terület 53,6 %-a erdő, 9 %-a rét legelő, 6,6 %-a szántó.

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A település területének beépítésre szánt területei az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak:

lakóterület, ezen belül

nagyvárosias lakóterület,

kisvárosias lakóterület,

kertvárosias lakóterület,

falusias lakóterület

vegyes terület, ezen belül,

településközponti vegyes terület,

intézményi terület,

gazdasági terület, ezen belül,

kereskedelmi szolgáltató terület,

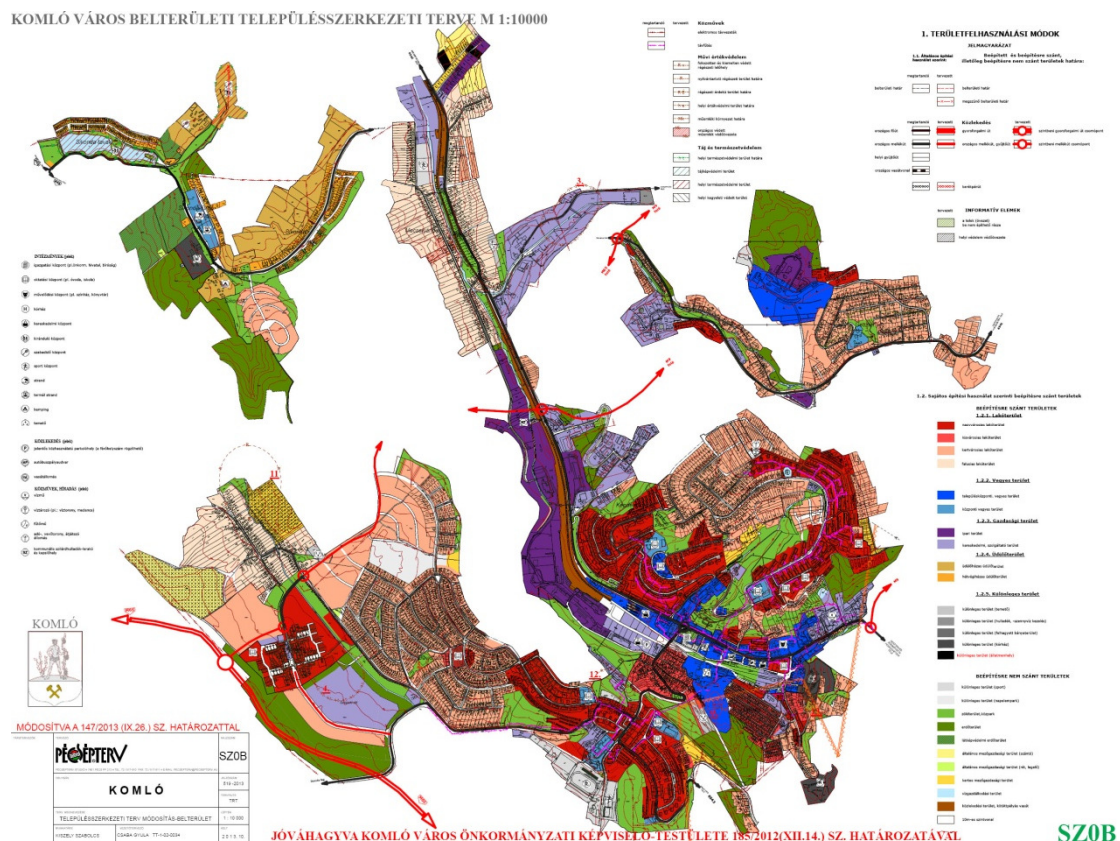
ipari terület,

üdülő terület, ezen belül,

üdülőházas terület,

hétvégi házaspár terület,

különleges terület

1.14-2 ábra: Komló belterületi szerkezeti tervlapja

A település beépítésre nem szánt területei az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak:

közlekedési- és közműelhelyezési, hírközlési terület

zöldterület,

erdő terület, ezen belül,

védelmi erdő,

gazdasági erdő,

közjóléti erdő,

mezőgazdasági terület, ezen belül,

kertes mezőgazdasági terület,

általános mezőgazdasági terület,

vízgazdálkodási terület,

különleges beépítésre nem szánt terület

1.14-3 ábra: Komló külterületi szerkezeti tervlapja

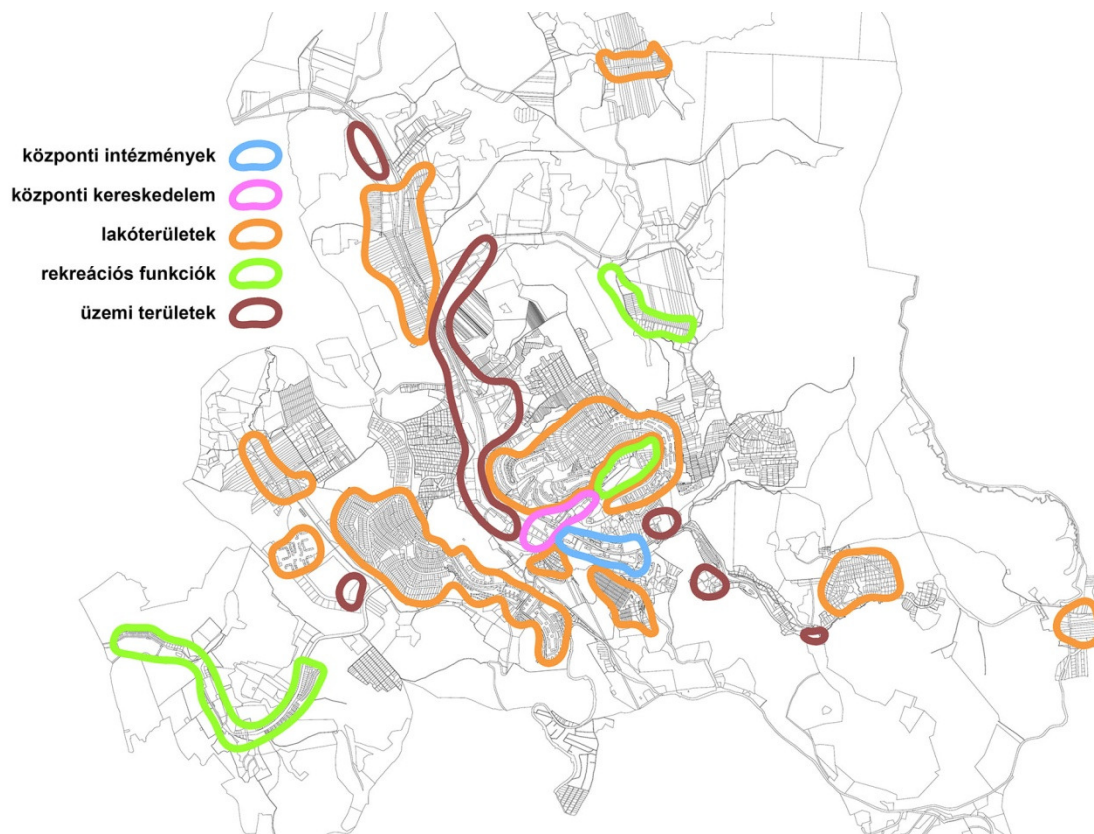
1.14.1.4 Funkció vizsgálat

A város funkcionális tagoltsága egyrészt a gyors múltbéli fejlődésének, másrészt a bekebelezett szomszédos településeknek köszönhető.

Gyors fejlesztésének idején a város fő völgyébe – a Kaszánya patak völgyébe - egymás mellé települtek a bányászati üzemek és a városközponti funkciók. A volt bányászati üzem területét – főleg az altárói részt - ma az épületek egy részének hasznosításával környezetüket figyelembe vevő üzemek foglalták el, a központhoz közel lévő területekre pedig kereskedelem és szolgáltatás települt.

A lakótelepek, majd az új családiházas övezetek a közeli dombtetőket foglalták el, ennél kijebb következnek a volt önálló falvak.

A fejlődés során három rekreációs terület alakult ki: a nagymúltú Sikonda, az újonnan felfedezett Gadányi tavak környezete, és a városközpontoz csatlakozó „arborétum”.

1.14-4 ábra: A város funkcionális egységei

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Az alábbi területeket az alulhasznátltság, a nehezen megújítható szerkezet, a zavaros telekstruktúra és tulajdonviszony jellemzi. Általában egy elhagyott vagy a megszűnés határán lévő üzem a probléma gyökere. Ide sorolható

- az Altáró területe, amely egy privatizációval átalakult volt bányászati terület, bár az új ipari használata kezd kialakulni, zavaros telekstruktúrája, hiányos közterületi rendszere, úthálózati kapcsolat hiánya, és tulajdonviszonya, fékezi az átalakulását, fejlődését,
- az Ipari út mellett, és a csatlakozó völgyekben lévő ipari üzemek, nehéz gazdasági helyzetük miatt nem tudnak megújulni, és ezzel a terület általános leromlása felé halad,
- Zobák akna egy felhagyott bányászati terület jelentős épületállománnyal, az új tulajdonosa nem használja.

Nem soroljuk ide azokat a külterületi, volt bányászati területeket (Kossuth akna, Béta akna) ahol az épületek lebontásra kerültek, és a terület rekultivációja valamilyen szinten megtörtént. Bár ezeket a területeket a szerkezeti terv ipari területnek jelöli, de hasznosításuk az alap infrastruktúra hiányában ma nem lehetséges.

1.14-5 ábra: Komló barnamezős területei

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt terület

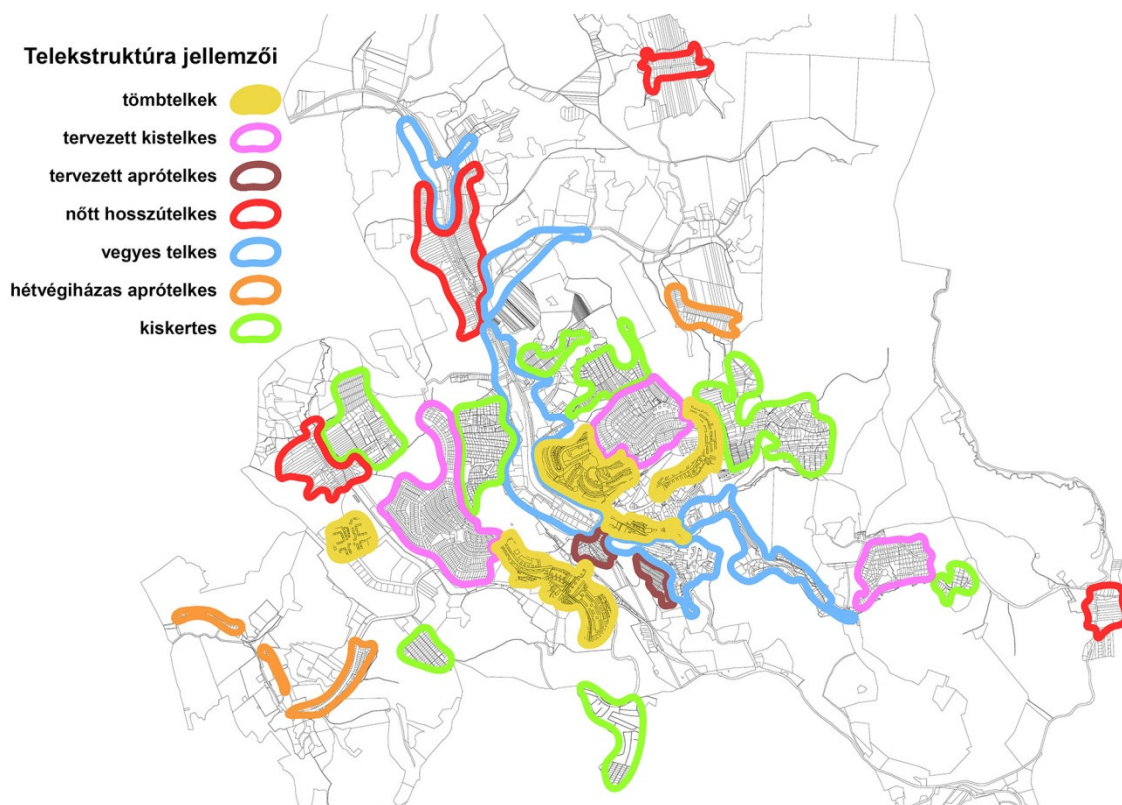
A KSH értékelése szerint Komlón a Sport völgy vége és az egyik legrégebbi lakótelep – a Kenderföld – egy tömbje nevezhető szegregátumnak. De szegregátumként kell kezelni a zártkerti területek közül a Dávidföldi kerteket, és a Szilvás melletti Cseresznyág területét is. Lásd még részletesen az antiszegregációs tervben.

A szlömösödés felé halad több lakótelep. A többségében magántulajdonú épületeket az elszegényedett tulajdonosok nem tudják megújítani, korszerűsíteni. Az épületek közötti területeken bár a növényállomány beérett, beállt, hiányoznak a közösség különböző rétegeit szolgáló közösségi találkozási helyek.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

A lakótelepek és a városközpont jelentős része – az építési idejüknek megfelelően – tömbtelkes szisztémában épültek, ahol a többségében már magántulajdonban lévő épületeken kívüli területek – tulajdonképpen az épületekhez tartozó közkertek, parkolók – az önkormányzat tulajdonában vannak.

A családházak területek és a városba olvasztott falvak területei egyedi telkes szisztémájúak, itt a telkek az épületekhez kapcsolódó egyéb funkcióknak is helyet biztosítanak. Az újonnan beépítésre szánt területeken csak egyedi telkes szisztéma jöhet létre és a jelentkező kereslet függvényében alakítják a telkeket. A városban lévő különböző sajátos telekstruktúrák területi elhelyezkedését a mellékelt ábra mutatja.

1.14-6 ábra: A város telekstruktúra jellemzői

1.14.3 Az önkormányzati tulajdoni kataszter

Az összesen 17 milliárd Ft értékű önkormányzati ingatlanokat 3 csoportba lehet osztani, attól függően, hogy fejlesztések szempontjából hogy vehetők figyelembe:

- forgalomképtelen ingatlanok,
- korlátozottan forgalomképes ingatlanok,
- forgalomképes ingatlanok.

Forgalomképtelen ingatlanok jellemzően a közterületek, ide tartoznak az utak, terek, sétányok, parkok. Bár területük az összes önkormányzati ingatlannak majdnem felét teszik ki, értékük csak harmada. Korlátozottan forgalomképesek azok az ingatlanok, amelyeket közfeladat ellátásban használ az önkormányzat és funkciójuk megváltozása, vagy kiürülése esetén forgalomképesé válhatnak. Ezek értéke az összes önkormányzati ingatlan értékének majdnem kétharmadát teszi ki, bár darabszám tekintetében csak 8 %-ot tesznek ki. A forgalomképes ingatlanok szabad piacon korlátlanul értékesíthetők, de ez nem jelenti azt, hogy a piac vevő is rájuk. Így bár értékük meghaladja az 1 milliárdot, az utóbbi években az értékesítésükből nem sok bevétele keletkezett az önkormányzatnak.

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok főbb jellemzőit az alábbi táblázat foglalja össze.

	Ingatlanok					
	száma		területe		becsült értéke	
	db	%	ha	%	Mrd Ft	%
Önkormányzati ingatlan	2021	100	727	100	17,0	100
Forgalomképtelen	856	42	386	53	5,5	32
Korlátozottan forgalomképes	156	8	146	20	10,5	62
Forgalomképes	1025	50	195	27	1,3	7

1.14-1. táblázat: Az önkormányzati ingatlanok főbb jellemzői

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány és környezetének részletes felmérése nem áll rendelkezésre. az egyes projektekhez a hozzájuk szükséges geodéziát el kell készíteni. A teljes közigazgatási terület hiteles kataszteri térképe a város rendelkezésére áll. Azt a mellékletben szerepeltetjük.

1.14.5 Az építmények vizsgálata (beépítési karakter)

Az ellátó építmények funkcióját, azok kapacitását és megfelelőségét az 1.8 fejezet mutatja be.

A mai városszerkezetben a város kialakulásának 3 időszaka jelenik meg.

A legrégebbi területek az 1950 ezelőtti időszakot idézik fel. Ide tartoznak a bekebelezett falvak és Komló régi magját képező rész, valamint a bányászkolóniák. Ezek mindegyike telkes beépítésű, a falvak fésűs, magastetős, hosszútelkes rendszerben épültek, a kolóniák aprótelkes sorolt utcával

párhuzamos magastetős karakterűek. Komló régi magjában az eredetileg fésűs beépítés utcai fejpületrésszel elindult a zárt sorúsodás útján.

A következő periódus a múlt század 50-es éve, a szocreál időszaka. Ide tartozik a városközpont nyugati része, a Városház tér környezete, és két lakótelep. E területekre az úszótelkes beépítés a jellemző, az épületek többszintes magastetős kialakításúak.

A 60-as 80-as évek az iparosított lakásépítés éve. A beépítés ebben az időben is úszótelkes volt. A lapostetős többszintes, néha közép magas épületek a városközpont keleti részét és két lakótelepet jellemeznek.

Ebben az időszakban keletkeztek a telkes családi házas beépítések is. Általában szabadonálló egyszintes épületekkel, kezdetben sátoztetővel, majd jellemzően utcával párhuzamos nyeregtetővel.

Ezek a beépítési karakterek övezeti paraméterekké formálva az érvényben lévő rendezési tervben szabállyá formálva jelennek meg.

1.14.6 Az épített környezet értékei

A város nem mondható gazdagnak műemlékek, építészeti értékek terén. Következik ez elsősorban abból, hogy nem történelmi múlttal rendelkező, nőtt városról, hanem mesterségesen létrehozott alakulatról van szó.

Hagyományos értékeket a település helyén egykor állt falvak – Mecsekfalva, Mecskjánosi, Kisbattyán – utcaképei, egyes épületei képviselnek. Bár az elmúlt években sok épületet elbontottak, a volt falvak területe még mindig fontos építészeti értékeket rejt magában.

Komló XX. század közepi erőltetett fejlesztése nem kedvezett építészeti értékek létrejöttének, így ezt a korszakot nem is vizsgálhatjuk általános mércével. A sokszor ötletszerűen egymás mellé helyezett középületek, lakótömbök és ipari létesítmények nem állnak össze egységes városszerkezetté, városképpé. Éppen ellenkezőleg: a sokféleség, az esetek többségében az építészeti minőség hiánya zavaros összképet eredményezett.

A lokális mérce ez esetben azt jelenti, hogy a település lakás- és középület állományának jelentős részét adó ún. szoc-reál stílusú épületek, épületegyüttesek adnak némi sajátos ízt a városnak.

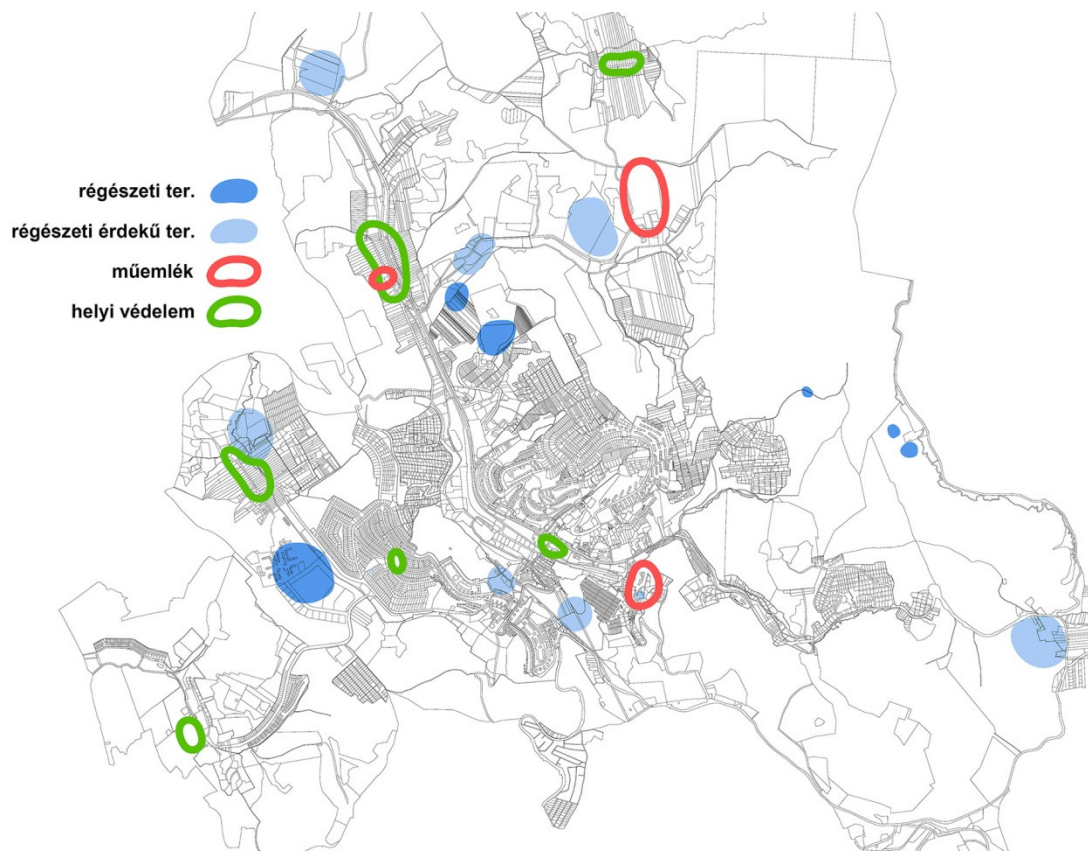
Komló területén a bronzkor óta maradt fenn régészeti lelet. A nyilvántartás 7 lelőhelyet nevez meg, amelyek közül egy kiemeltén védett van a Mecskjánosiban talált római kori villa maradványai.

Építészeti értékekben viszonylag szegény, többnyire a becsatolt falvakban található védett épületek, közülük három áll országos védelem alatt, 39 pedig helyi védelem alatt.

Két műemlék van Mecskjánosiban: a római katolikus templom és a 2011-ben műemlékké nyilvánított Jánosi-pusztán található Engel Adolf kastély az uradalmi épületekkel és a hozzá tartozó parkkal. A régi temetőben pedig – ami a pécsi út hajtókanyarjánál van – egy Árpád-kori templomrom található.

Helyileg védett épületegyüttesek közül kettő a mai városközpontban van, egyik a Városház körüli szocialista realista épületegyüttes, a másik pedig a Templom tér együttese. További három védett együttes a korábbi falvak központjában van.

A régészeti lelőhelyek, a műemlékek és a helyi védelem alatt álló épületek jegyzékét a mellékletbe helyeztük, és az alábbi térképen ábrázoltuk.

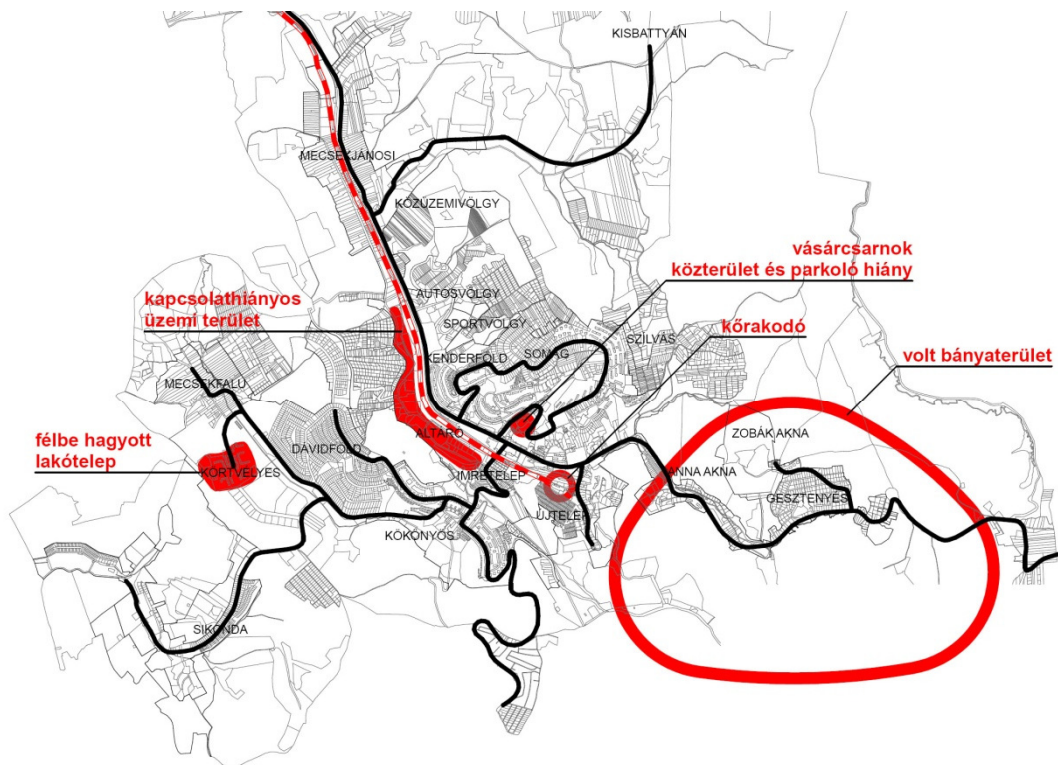

1.14-7 ábra: A város régészeti lelőhelyei, a műemlékei és a helyi védelem alatt álló területei

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezet konfliktusai, problémái:

- A volt bányauzem kiszolgálására épült vasút durván átszeli a várost, az északi és déli terület között csupán egy főhálózati átjárási lehetőséget biztosítva.
- A vasút elmegy a városközpont keleti széléig, ahol egy iskola szomszédságában működik a kőbánya vasúti rakodója. Ez a rakodó zaj és porterhelésén kívül ide hozza a kőszállító kamionokat is.
- A Berek utca, vásárcsarnok környezetében a zsúfolt beépítés, a kevés közterület és kevés parkolási lehetőség okoz problémát.
- Az Altáró területe, amely jelenleg Komló legnagyobb iparterülete majd 2 km-es hosszán nincs korrekt kapcsolata a város főúthálózatához. A nyugati kijárata lakóutcán vezet keresztül.
- A körtvélyesi lakótelep a bánya bezárása előtt kezdett épülni, de az építkezés rövidesen félbeszakadt. Befejezetlenségével és a városközponttól való mintegy 4 km-es távolságával, elhagyatottan csúszik lefelé.
- A várostól délre és keletre eső erdőkben megmaradt bánya műtárgyak, rendezetlen területek, komfort nélküli szükséglakások okoznak problémát.

1.14-8 ábra: Komló probléma térképe

1.15 KÖZLEKEDÉS

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Az országos közlekedési hálózatok erőteljesen Budapest irányúak, kelet-nyugati kapcsolatok gyengébbek.

Komlót a Dél-dunántúli Régió délnyugat-északkeleti közlekedési folyosója nem érinti emiatt az ország közúti hálózatában perifériás szerepet játszik. Első és másodrendű főutak nem haladnak keresztül a településen.

Vasúti fővonal nem halad keresztül a településen, csak egy vasúti szárnyvonal érinti, így vasúti közlekedés szempontjából is perifériás szerepet játszik.

1.15-1 ábra: - Komló járás közlekedési hálózata (Forrás: utadat.hu)

A különböző szintű térségi központok elérhetősége megfelelőnek mondható, közúton és vasúton is elérhetőek (pontos értékeket a következő táblázat tartalmazza).

Különböző szintű térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Térségi központok	Útvonal	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Megyeszékhely - Pécs	6543-66	20,4 km	27 perc	45 km/h
Régióközpont - Pécs	6543-66	20,4 km	27 perc	45 km/h
Főváros - Budapest	6542-6541-6534-6-M6	202,0 km	157 perc	77 km/h
	6542-6546-611-61-M7	200,0 km	165 perc	73 km/h

Különböző szintű térségi központok elérhetősége távolsági autóbussszal				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Megyeszékhely - Pécs	20,7 km	38 perc	33 km/h	67-71
Régió központ - Pécs	20,7 km	38 perc	33 km/h	67-71
Főváros - Budapest	224,3 km	280 perc	48 km/h	átszállással 9-9
Különböző szintű térségi központok elérhetősége vasúttal				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Megyeszékhely - Pécs	74,0 km	97 perc	46 km/h	átszállással 4-4
Régió központ - Pécs	74,0 km	97 perc	46 km/h	átszállással 4-4
Főváros - Budapest	200,0 km	190 perc	63 km/h	átszállással 2-2

1.15-1. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége

1.15.2 Közúti közlekedés¹

Magyarország közlekedési hálózatára jellemző a Budapest középpontból kiinduló sugaras I. rendű főút és gyorsforgalomi úthálózat, melyet érintőirányban II. rendű és egyéb közutak kötnek össze. Komló települést érintő legmagasabb rangú út a 6542-es számú összekötő út.

Ennek következtében Komlón elsőrendű főút nem halad át, de Hosszúhetényen keresztül közvetlen összeköttetésben áll a 6-os (Budapest – Barcs) elsőrendű főúttal.

Komlón másodrendű főút nem halad át, de közvetlen összeköttetésben áll a 66-os (Kaposvár – Pécs) másodrendű főúttal.

Összekötő utak:

- 6542 (Komló – Magyarszék összekötő út)
- 6543 (Komló – Mánfa összekötő út)

A település szerkezete sajátosság a domborzati viszonyok miatt.

Komló településen belüli főbb kiszolgáló útvonalak:

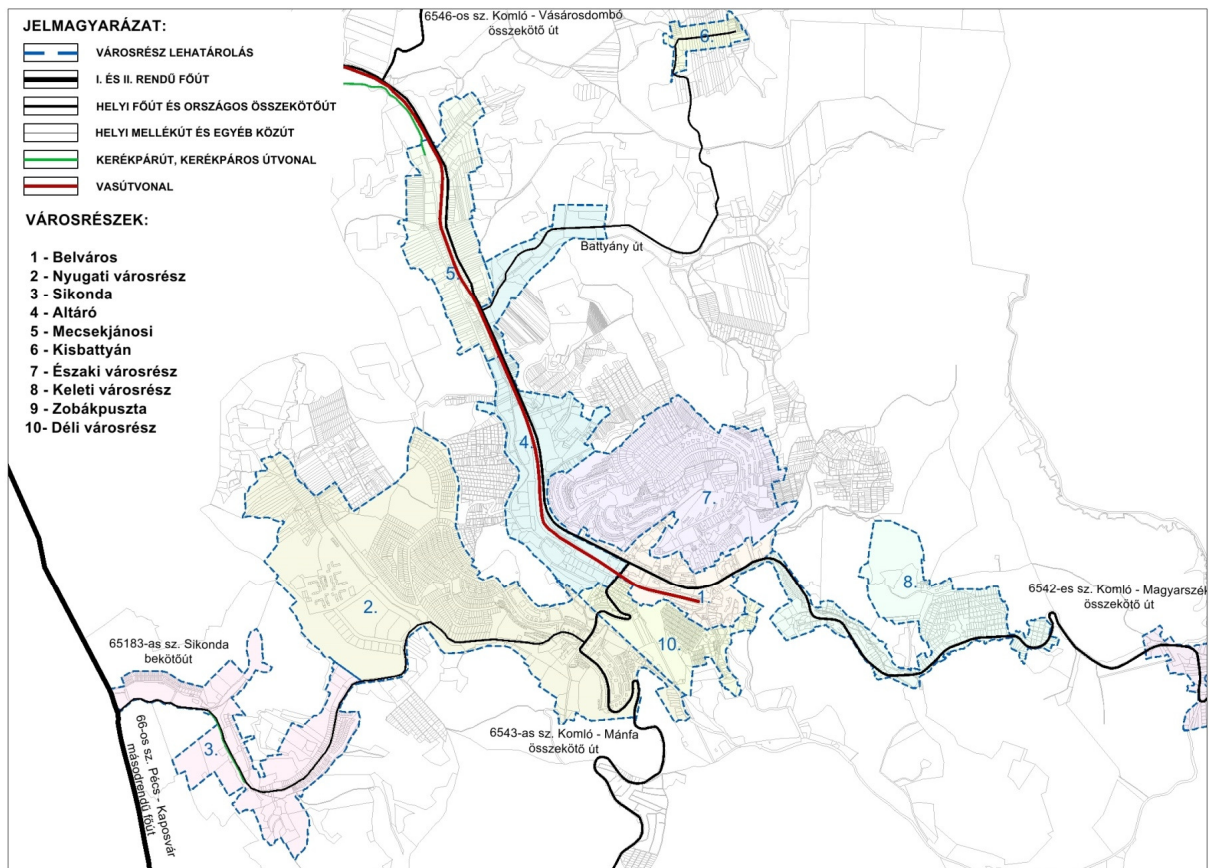
Jánosi Fő utca – Ipari út – Kossuth Lajos utca – Anna utca – Gesztenyési út: A 6542-es Komló – Magyarszék összekötő út településen belüli szakasza. 2x1 sávós aszfalt burkolatú út a be és kivezetős szakaszokon. A Bajcsy Zsilinszky utca és a Zrínyi tér között 2x2 sávós.

A Kossuth Lajos utca (6542-es út) forgalmi terhelése egy 2013-as forgalmi mérés alapján 646 egységjármű óránként. Ez a forgalomnagyság az útszakasz jelenlegi 2x2 sávós kiépítettségéhez viszonyítva 12 %-os kapacitáskihasználtságot mutat, mely nagyon alacsony érték. Az útszakasz 2x1 sávra szűkítése esetén a tervezett keresztmetszet kapacitásilag 1500 egységjármű /órás terhelést lenne képes áteresztetni. Ez az érték a mért forgalomnagyság több mint kétszerese, így az útszakaszon továbbra is zavartalanul lehetne lebonyolítani a meglévő forgalmat. Természetesen ezek

¹ A fejezetben szereplő forgalmi adatok forrása: Komló közlekedési intézkedési terv felülvizsgálat, 2011.

az adatok folyópályára vonatkoznak. A csomópontok külön elbírálás alá esnek. A Kosuth-Berek-Pécsi utcák kettős csomópontjánál sávcsökkentés nem lehetséges és a további kisebb mellékút becsatlakozásnál szükséges lehet egy-egy balra kanyarodó sáv. Ezzel a beavatkozással csomópontokon kívüli útszakaszokból 1-1 sávnyi terület visszaadható a gyalogos és zöldfelületi területek növeléséhez, egy-egy fasorhoz, vagy kerékpárúthoz.

Pécsi út – Jó Szerencsét utca: A 6543-as Komló – Mánfa összekötő út településen belüli szakasza.

1.15-2 ábra: Komló település közlekedési hálózata (Forrás: openstreetmap.hu)

Komló és a járási települések között a gépjárművel való közlekedés eljutási idejét és távolságát a következő táblázat foglalja össze. Jól látszik, hogy a legtöbb településre a járásközpontból háromnegyed órán belül el lehet érni, ami a környező járásokhoz viszonyítva hosszabb idő.

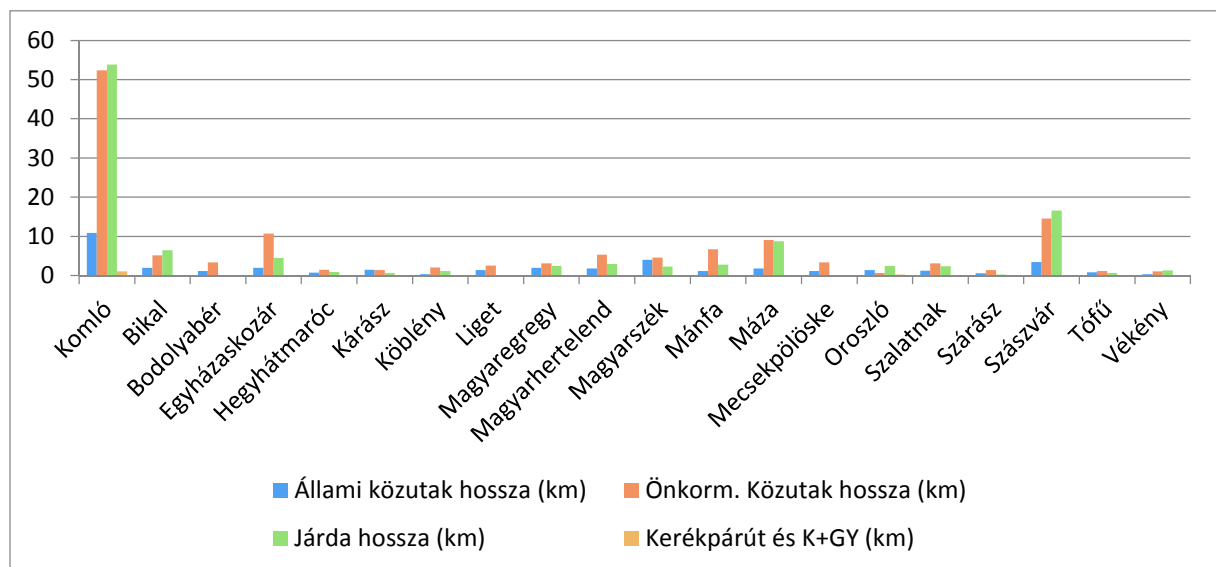
Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Bikal	34,0 km	40 perc	51 km/h
Bodolyabér	16,0 km	22 perc	44 km/h
Egyházaskozár	31,0 km	37 perc	50 km/h
Hegyhátmaróc	30,7 km	38 perc	48 km/h
Kárász	17,6 km	24 perc	44 km/h
Köblény	24,4 km	34 perc	43 km/h

Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Liget	11,8 km	18 perc	39 km/h
Magyaregregy	15,1 km	20 perc	45 km/h
Magyarhertelend	13,6 km	19 perc	43 km/h
Magyarszék	8,9 km	14 perc	38 km/h
Mánfa	7,2 km	11 perc	39 km/h
Máza	25,8 km	35 perc	44 km/h
Mecsekpölöske	7,7 km	13 perc	36 km/h
Oroszló	15,7 km	20 perc	47 km/h
Szalatnak	22,5 km	32 perc	42 km/h
Szárász	36,6 km	43 perc	51 km/h
Szászvár	22,4 km	29 perc	46 km/h
Tófű	26,8 km	33 perc	49 km/h
Vékény	19,8 km	26 perc	46 km/h

1.15-2. táblázat: Járási települések elérése Komlóról gépjárművel

Komló településen 10899 m-nyi állami és 52400 m-nyi önkormányzati közút található. A járdák összes hosszúsága 53800 m-nyi. A közutak és a járdák mellett nem összefüggően akad 1100 m-nyi kerékpárút a településen. A járás többi településéhez képest kiemelkedőek ezek az adatok.

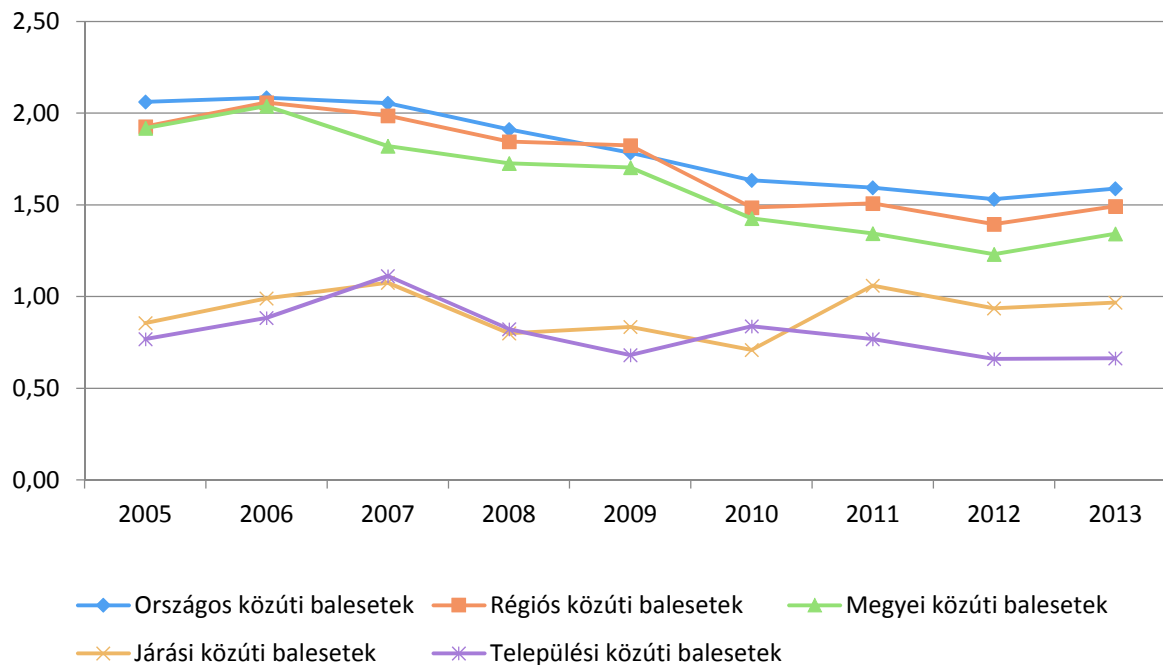
Közutak hosszát a járási központ és a járási településekre vonatkozóan a következő grafikon mutatja be:

1.15-3 ábra: Járási településekre vonatkozó közutak hossza (Forrás: KSH, 2013)

Baleseti mutatók alakulása:

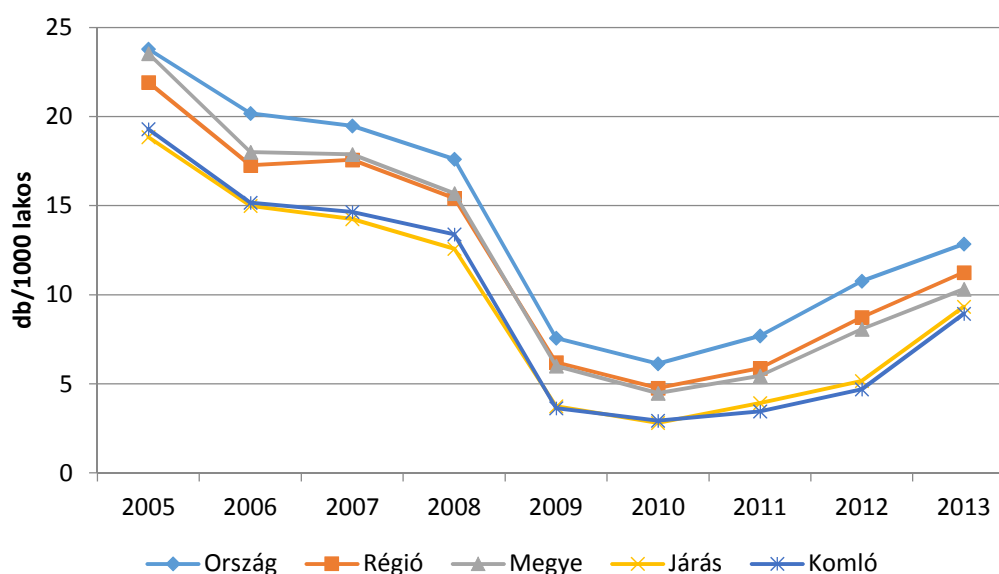
Komló településről és a járási településekről elmondható, hogy a baleseti mutatók értékei az országos, régiós és megyei értékek alatt szerepelnek.

1.15-4 ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma 1000 főre vetítve (Forrás: KSH, 2013)

Motorizációs mutatók:

Komló település és a járás településeinek motorizációs mutatói alacsonyabbak az országos, a megyei és a régiós tendenciákkal szemben.

1.15-5 ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma (Forrás: KSH, 2013)

Az elmúlt években folyamatosan csökken a benzinüzemű gépkocsik aránya (2005-ben 81%-ról 2013-ban 74%-ra) és emelkedik a gázolaj üzemű gépkocsiké (18%-ról 25%-ra). Az egyéb üzemű gépkocsik aránya is emelkedik (0%-ról 1%-ra). Ez a tendencia megegyezik az országos, régiós és megyei tendenciákkal.

1.15.3 Községi közlekedés

A helyi tömegközlekedést 19 helyi járat biztosítja melyeket a Dél-dunántúli Közlekedési Központ Zrt. üzemeltet.

A helyközi közlekedési igényeket a helyközi járatok biztosítják. A távolsági közlekedésnek meghatározója a távolsági autóbusz, de vasúti állomás révén a vasúti közlekedés is biztosítja néhány járási település és a főváros megközelíthetőségét. A környező megyék, vagy a régióközpont elérésére a vasutat nem célszerű igénybe venni.

1.15.3.1 Közúti

Helyközi közösségi közlekedés:

A helyközi járatok üzemeltetője a Dél-dunántúli Közlekedési Központ Zrt. Helyközi autóbusz pályaudvar Bem utca 12-ben található. Innen indulnak, és ide érkeznek a helyi, helyközi és távolsági autóbuszjáratok. A helyközi közlekedés minden járási települést elér, de a szolgáltatási színvonala eltérő. A következő táblázat mutatja be az egyes települések elérhetőségét.

Járási települések	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Bikal	32,5 km	52 perc	38 km/h	5-4 járat
Bodolyabér	18,3 km	29 perc	38 km/h	12-14 járat
Egyházaskozár	29,5 km	47 perc	38 km/h	5-4 járat
Hegyhátmárc	29,3 km	48 perc	37 km/h	5-4 járat
Kárász	16,2 km	25 perc	39 km/h	17-16 járat
Köblény	23,0 km	38 perc	36 km/h	1-2 járat
Liget	12,5 km	21 perc	36 km/h	8-8 járat
Magyaregregy	13,8 km	21 perc	39 km/h	17-16 járat
Magyarhertelend	12,8 km	21 perc	37 km/h	13-14 járat
Magyarszék	8,7 km	16 perc	33 km/h	22-24 járat
Mánfa	7,4 km	16 perc	28 km/h	54-58 járat
Máza	22,9 km	36 perc	38 km/h	8-8 járat
Mecsekpölöske	6,9 km	11 perc	38 km/h	21-19 járat
Oroszló	15,3 km	22 perc	42 km/h	18-21 járat
Szalatnak	21,1 km	34 perc	37 km/h	1-2 járat
Szárász	35,3 km	118 perc	18 km/h	3-3 járat (átszállással)
Szászvár	21,1 km	32 perc	40 km/h	16-15 járat
Tófü	25,5 km	40 perc	38 km/h	5-4 járat

Vékény	18,2 km	28 perc	39 km/h	16-15 járat
--------	---------	---------	---------	-------------

1.15-3. táblázat: Komló elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járáttal

Helyi közösségi közlekedés:

Komló városban összesen 19 buszviszonylat került kialakításra, amelyekkel a településen belül mindenhová el lehet jutni (1, 2, 2/A, 2/K, 4, 5, 6, 7, 8, 8/A, 8/B, 9, 12, 13, 15, 16, 78/B, 87, 113).

- 1-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Zobák Akna” útvonalon
- 2-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Mecsekjánosi, vasútállomás” útvonalon
- 2/K buszjárat: „Autóbuszállomás – Mecsekjánosi, kertészet” útvonalon
- 2/A buszjárat: „Autóbuszállomás – Mecsekjánosi - Kisbattyán” útvonalon
- 4-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Sikonda, Vadásztanya” útvonalon
- 5-ös buszjárat: „Autóbuszállomás – Dávidföld” útvonalon
- 6-os buszjárat: „Autóbuszállomás – Mecsekfalu - Körtvélyes” útvonalon
- 7-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Körtvélyes” útvonalon
- 8-as buszjárat: „Autóbuszállomás – Szilvás – Somág – Kenderföld - ” útvonalon
- 9-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Temető” útvonalon
- 12-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Kórház” útvonalon
- 13-as buszjárat: „Autóbuszállomás – Kökönyös” útvonalon
- 15-ös buszjárat: „Autóbuszállomás – Dávidföld – Kökönyös - Autóbuszállomás” útvonalon
- 16-os buszjárat: „Autóbuszállomás – MOM” útvonalon
- 78B buszjárat: „Körtvélyes – Kökönyös – Szilvás – Somág - Autóbuszállomás” útvonalon
- 87-es buszjárat: „Autóbuszállomás – Somág – Szilvás -Kökönyös” útvonalon
- 113-as buszjárat: „Zobák Akna - Kökönyös” útvonalon

Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Bodolyabér	15,0 km	20 perc	45 km/h	2-2
Kárász	Vasúti közlekedéssel nem elérhető! Megszűnt megállóhely.			
Köblény	Vasúti közlekedéssel nem elérhető! Megszűnt megállóhely.			
Magyarhertelend	12,0 km	17 perc	42 km/h	2-2; átszállással 8-8
Magyarszék	9,0 km	11 perc	49 km/h	2-2
Máza	68,0 km	100 perc	41 km/h	átszállással 2-3
Mecsekpölöske	6,0 km	8 perc	45 km/h	2-2
Szalatnak	58,0 km	88 perc	40 km/h	átszállással 2-3
Szászvár	65,0 km	96 perc	41 km/h	átszállással 2-3
Mecsekjánosi (Komló)	3,0 km	4 perc	45 km/h	2-2

1.15-4. táblázat: Komló elérhetősége a járás településeiről vasúttal

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Komló településen, illetve a településhez tartozó közigazgatási területen összesen 1,1 km-nyi kerékpáros infrastruktúra található kiépítve. Ez a szakasz a Komló és Godisa közötti kerékpárút része. Ennek a kerékpárútszakasznak a Komló – Mecsekjánosi szakaszán az utcákat használja az útvonal, de utána már kiépített, 2,0 m burkolatszélességű. A város tervezi a városközpont és Sikonda városrész kerékpárúttal történő összekötését.

Kerékpártárolók:

A településen belül még a fontosabb intézményeknél sem található kiépített, vagy kihelyezett kerékpártároló/támasz.

1.15.5 Parkolás

Helyi közutakon, Komló Városi Önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületen közúti járművel történő várakozás díjmentesen biztosított.

A magánparkolóval ellátott kereskedelmi létesítményeknél a parkolás kifejezetten csak a vásárlók részére engedélyezett.

A parkolási helyzet a városközpont déli részében megfelelő, de a kórház, bíróság, vásárcsarnok-piac és munkaügyi központ körzetében időnként kritikus.

1.16 KÖZMŰVESÍTÉS

A város közművesítése fokozatosan épült ki, közművesítettsége régóta országos átlag feletti. A település beépített területének döntő hányadán a teljes közműellátás biztosított. De valamennyi városrészben még ma is előfordulnak csak részleges, vagy hiányos közműellátással rendelkező ingatlanok. A külterületen, beépítésre nem szánt területeken élők számára jelenleg is közszolgáltatásként jellemzően csak a villamosenergia áll rendelkezésre.

A vizsgált 10 évben (2001-2011 között) ugyan jelentős közműfejlesztéseket valósítottak meg, amelynek eredményeként nőtt a teljes közművel rendelkező lakások aránya, de az egyes városrészekben még így maradtak alacsony komfortfokozatú, illetve hiányosan közművesített lakások.

	Σ	Sikon- da	Nyugati város- rész	Déli város- rész	Bel- város	Al- táró	Északi város- rész	Keleti város- rész	Zobák- puszta	Mecsek- jánosi	Kisbaty- tyán	Kül- terület
2001												
Lakás- szám	10961	18	3679	605	1161	929	3649	530	33	190	45	99
Népesség	27552	36	9848	1525	2523	2247	8348	1411	91	594	126	313
Alacsony komfort- fokozatú lakások száma	875	5	110	47	56	71	401	74	8	30	10	63
%	8	27,8	3	7,8	4,8	7,6	10,9	14	24,2	16,3	22,2	64,6
2011												
Lakás- szám	11260	44	3767	614	1190	928	3747	560	33	201	42	134
Népesség	24394	83	8753	1504	2103	2058	7236	1362	95	515	98	583
Alacsony komfort- fokozatú lakások száma	507	0	49	14	8	90	247	28	5	11	8	48
%	4,5	0	1,3	2,3	0,7	9,7	6,6	5	15,2	5,5	19	35,8

1.16-1. táblázat: Városrészenként az alacsony komfortfokozatú lakások számának, arányának változása 2001-2011 között

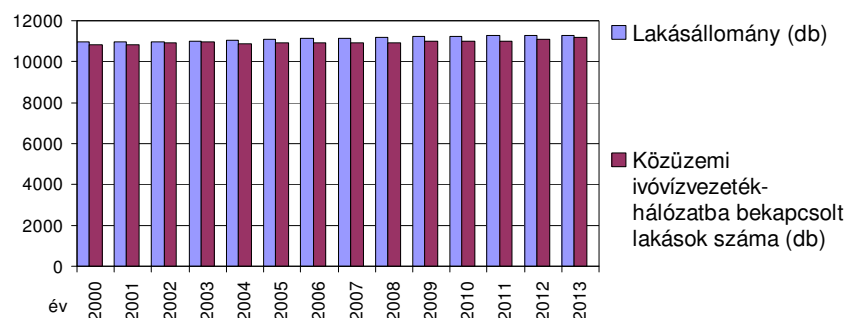
A táblázatból kiolvasható, hogy mely városrészek fejlődtek intenzívebben, s a közműellátás városrészenként eltérő mértékű fejlesztésére is lehet következtetni. Közművesítési szempontból az egyetlen városrész, amelynek közműellátottsága romlott, nőtt az alacsony komfortú lakásállomány, az, az Altáró városrész.

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 114,2 km hosszban épült ki, ezzel a vízvezeték kiépítettsége a beépítésre szánt településrészekben teljes körűnek tekinthető.

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a legutolsó statisztikai adatok alapján 11204 lakás volt 2014. január 1.-én, ez a település lakásállományának 99,5 %-a. Az ellátottság jelzi, hogy Komlón a lakosság mindössze 0,5 %-a, kb 139 fő számára nincs megoldva a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátás. Ezek ellátására a közhálózatra telepített 3 db közkifolyó áll jelenleg rendelkezésre. A közüzemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közüzemű vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként.

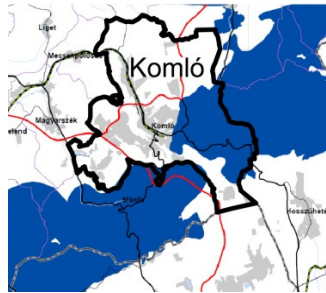
1.16-1 ábra: Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH)

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 10829 lakás, az akkori lakásállomány 98,9 %-a rendelkezett vezetékes ivóvíz ellátással, 2014. január 1.-én 11204, a lakásállomány 99,5 %-a. (Meg kell jegyezni, hogy ez idő alatt a város népességszáma 9 %-kal csökkent, a lakásállomány pedig 3 %-kal nőtt.)

Vízellátás műszaki hálózati rendszere (vízbázis, hidrogeológia, hálózati rendszer)

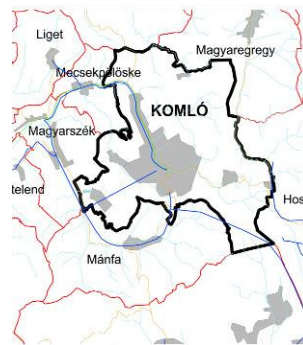
Komló vízellátó hálózatának üzemeltetője korábban a Komló és Környéke Víz- és Csatornamű Kft volt, a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény és az annak végrehajtásáról szóló, 58/2013.(II.27.) számú Kormányrendelet rendelkezései alapján, feladatát a Mohácsi központú Baranya-Víz Zrt Komlói Üzemigazgatósága vette át.

Komló és térsége ellátására létesített regionális ellátó rendszer Komló közigazgatási területe, benne a hozzá tartozó külterületi városrészei mellett, Bodolyabér, Magyarhertelend, Magyarszék, Mecsekpölöske, Mánfa települések ellátását biztosítja, de Hosszúhetény irányából a pécsi és a dunai vízbázisok felé is rendelkezik számottevő kapacitású csatlakozással.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

1.16-2 ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)

Térségi jelentőségű ivóvíz-ellátó rendszer Települési terület
Vízgyűjtőterület

1.16-3 ábra: Regionális vízellátó hálózat (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Fejlesztési igény

A vízellátó hálózat elemei már nem korszerű anyagúak és a modern fogyasztói igényeknek nem minden esetben felelnek meg szállítóképességükben, cseréjük idővel szükségessé válik.

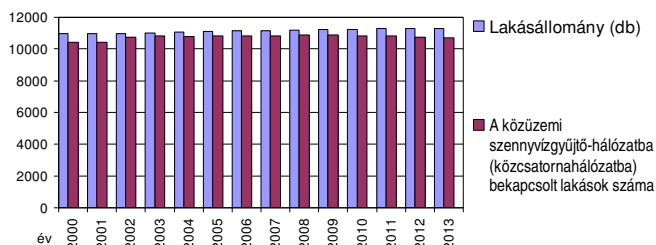
Termálvíz ellátás

A vízellátás keretében említeni kell a város termálvízellátását is. Komló területén (Sikonda városrészben) 1928-ban egy szénvagyon utáni próbafúrás kapcsán termálvizet találtak. Az 500 méter mélyről érkező termálvizet 1929-ben gyógyvízzé is nyilvánítottak. A termálkút vízhozama jelenleg 1500 l/perc.

A termál-gyógyvíz hasznosítására Sikonda városrészben fürdőt létesítettek. A fürdőben élmény medence, termálmedence, pezsgőfürdő és gyerekmédenye is üzemel.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés.

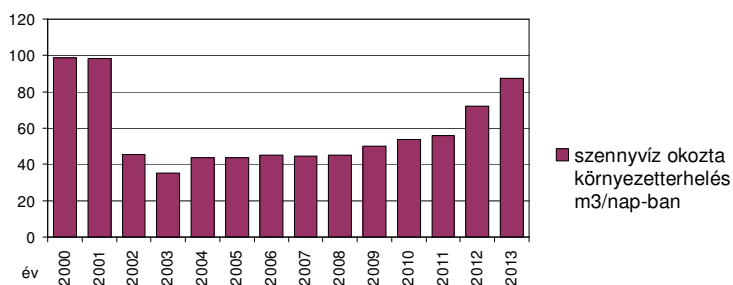
A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcsontra hálózatot létesítettek. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen 86,3 km hosszban épült ki, ezzel a csatornahálózat a Belváros és az ahhoz kapcsolódó városrészek szinte minden utcájában kiépítésre került, a peremrészek, külterületi városrészek közül pedig csak Kisbattyán és Zobák-pusztá területén nincs kiépítve a közcsontra hálózat.

1.16-4 ábra: Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH)

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 10420 lakás, az akkori lakásállomány 95,1 %-a csatlakozott a közcsontra hálózathoz, 2014. január 1-én 10670 a lakásállomány 94,7 %-a. Ebből látható, hogy a lakásállomány növekedése a közműöllő növekedését vonta maga után, amit feltehetően a szennyvízcsatornával ellátatlan területeken való lakásépítés okoz.

Meg kell jegyezni, hogy a közcsontra hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják. Az ezzel okozott szennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként ugyan csökkent, de 2009 óta növekvő tendenciájú, amely elsődlegesen abból ered, hogy az épülő házak nem mindegyike köthető közhálózatra, valamint az egyedi gazdasági nehézségek hatására előfordul a közhálózati csatlakozás megszüntetése.

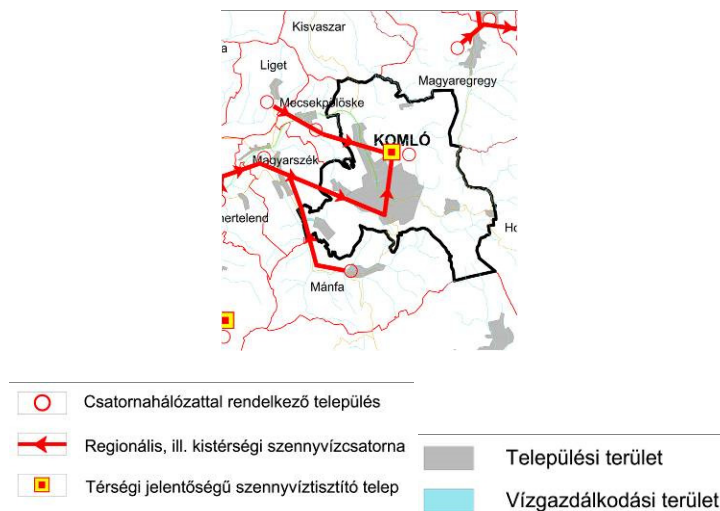
1.16-5 ábra: Szennyvíz okozta terhelés 2000-2014 között (Forrás: KSH)

Míg 2000-ben 98,9 m³/nap-ra becsülhető a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége, 2014. január 1.-re ez 87,6 m³/napra ugyan csökkent, de az utóbbi évek növekvő tendenciája nagyon kedvezőtlen.

Szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere (szennyvízkezelés, hálózati rendszer)

Komló vízellátásánál leírtakkal azonosan a szennyvízelvezetés rendszerének üzemeltetője korábban a Komló és Környéke Víz- és Csatornamű Kft volt, a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény és az annak végrehajtásáról szóló, 58/2013.(II.27.) számú Kormányrendelet rendelkezései alapján, feladatát a Mohácsi központú Baranya-Víz Zrt Komló Üzemigazgatósága vette át.

A Baranya-Víz Zrt Komlói Üzemigazgatósága üzemelteti Komló és környéki települések szennyvízgyűjtő hálózatát és az összegyűjtött szennyvizek kezelését szolgáló Komlói regionális szerepkörű szennyvíztisztító telepet, a Komló Szennyvízelvezetési Agglomeráció keretein belül.

1.16-6 ábra: Regionális szennyvízelvezetés (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012)

A szennyvíztisztító telep kapacitása 15000 m³/nap, jelenleg a szennyvíztisztító-telepre érkezett szennyvízmennyiségek átlagosan a 7500 m³/nap-ot sem érik el. A tisztított vizek befogadója a szennyvíztelep keleti oldala mellett végighaladó Kaszánya-patak.

Fejlesztési igény

A hálózat teljeskörűvé tétele, a kiépített hálózat menti ingatlanok rácsatlakozásának a növelése. Továbbá a szennyvízgyűjtő hálózat elemei már nem korszerű anyagúak, cseréjük idővel szükségessé válik.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Komló csapadékvíz elvezetése döntően nyílt árkos kialakítású, amelyek hidrológiai rendezettségére nem jellemző. Így az árok vízelvezető képessége korlátozott. Egyes szakaszai szikkasztó árokként üzemelnek, de jellemzően előfordul árokfeltöltések (pl. kocsik behajtása miatt), árokfeltöltések feliszaposodás, illetve növényzettel való benövés miatt.

Az intenzíven beépített belső területeken is jellemző a nyílt árkos elvezetés. Csak a nagyobb utak víztelenítésére épült zárt csapadékvíz elvezetés. A kisebb belső utakon a kiemelt szegéllyel próbálják a nagyobb utak árkaiba vezetni a csapadékvizeket. Zárt csapadékvíz elvezetés jelentős mértékben a 61 sz. országos főút belterületi szakasza alatt található.

Csapadékvíz elvezetés műszaki hálózati rendszere

A település felszíni vizei

Komló csapadékvizeinek befogadója Kisbattyán kivételével a Kaszánya-patak, Kisbattyán csapadékvizeit a Kisvaszari vízfolyás Angyula kúti mellékága szállítja el.

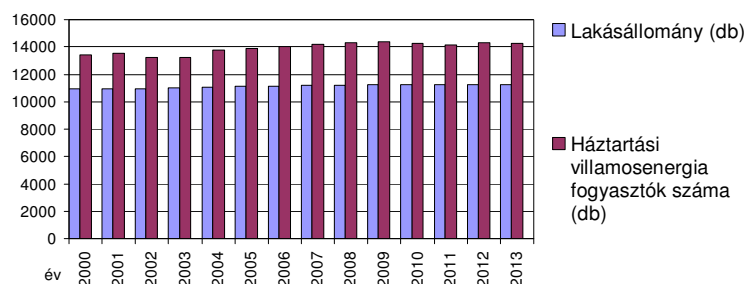
Komló változatos topográfiai adottságú területén, a természet alakította mélyvonalakon haladó, jellemzően a településen eredő vízfolyások gyűjtik össze a csapadékvizeket. Sikonda városrészben a termálkúttal felszínre hozott vízre és a Baranya-patak Sikondai mellékágának vizére alapozva létesült duzzasztott tó, amely idegenforgalmi jelentőségű. Komló teljes területe vízerózióknak kitett területen fekszik.

1.16.2 Energiaközművek

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

1.16.2.1.1. Villamosenergia ellátás

Komló villamosenergia igényeit a pécsi központú E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

1.16-7 ábra: Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között (Forrás: KSH)

A diagram jelzi, hogy a lakásállományt meghaladó a villamosenergia ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya.

A villamosenergia ellátottsági arány 100 % feletti eredményét részben a külterületi, de villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok, illetve az egy ingatlanon belüli több fogyasztóhely kialakítás indokolja. Ezért ebből közvetlen a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet. E vonatkozásban mértékadó a szolgáltató ellátottságra vonatkozó megállapítása, hogy az ellátottság teljes körű.

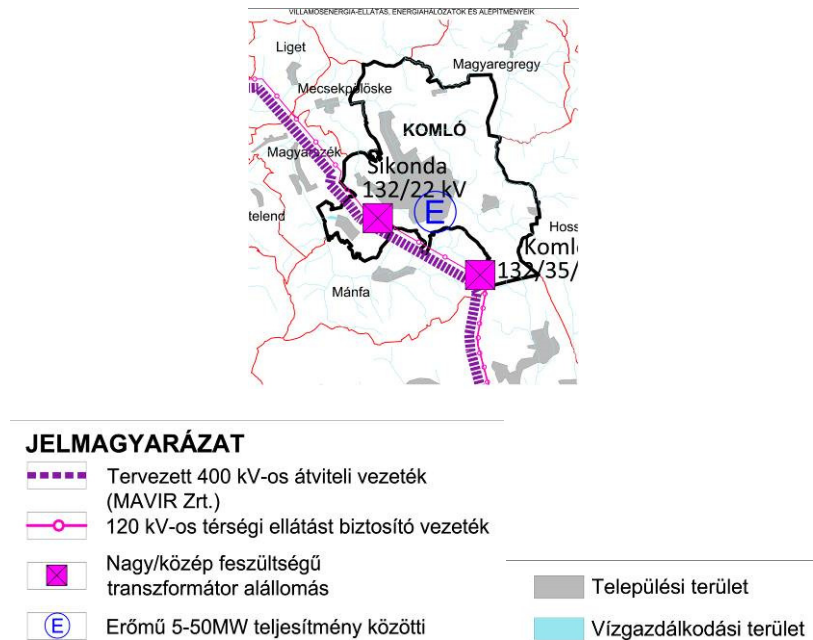
Műszaki hálózati rendszere

132 kV-os főelosztó hálózaton érkezik a villamosenergia a település déli részén Sikonda városrészbe elhelyezett 132/22 kV-os alállomáshoz, ahonnan induló középvezettségű elosztóhálózatról történik a települési igények kiszolgálására. A város dél-nyugati részén áthaladó 132 kV-os hálózatról táplálják be a Komló közigazgatási határától pár száz méterre délre, a bányaterület ellátására létesített 132/22 kV-os nagy-/középvezettségű alállomást, ahonnan a bányaterület, illetve a város déli területének ellátása történik. Az alállomásokról kiinduló középvezettségű hálózatok fűzik fel a fogyasztói transzformátorállomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról induló kiefeszűtségű elosztóhálózatról történik közvetlenül a fogyasztói igények kielégítése.

Távlati iparági tervek között szerepel egy 400 kV-os átviteli hálózat létesítése is a 132 kV-os főelosztó hálózattal párhuzamosan.

A kiépített hálózatok jellemzően föld feletti vezetésűek.

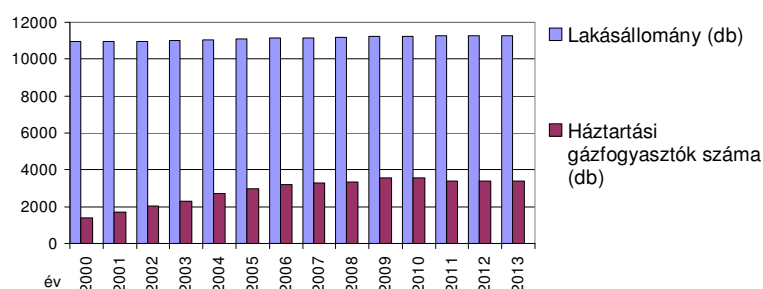
A település közvilágítása változó kialakítású. A település külső területein a kisfeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejek a jellemzőek, ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek. A belső területeken már inkább a modernebb fém vagy beton lámpaoszlopok találhatók meg.

1.16-8 ábra: Villamosenergia-ellátás, energiahálózatok és alépítmények (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012)

1.16.2.1.2. Földgázellátás

Komló földgázzal való ellátása még 1990-es évek második felétől kezdődően valósult meg.

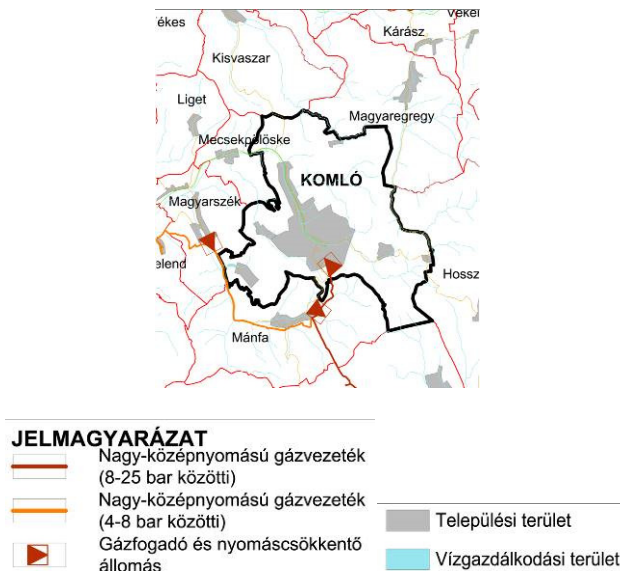
1.16-9 ábra: Földgáz ellátottság fejlődése 2000-2014 között (Forrás: KSH)

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 1421 lakás, az akkori lakásállomány 13,0 %-a rendelkezett vezetékes földgázellátással, 2014. január 1-én 3406 lakás, a lakásállomány 30,2 %-a.

A földgázbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, csökkentve a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozó fűtési célú hasznosítását.

Műszaki hálózati rendszere

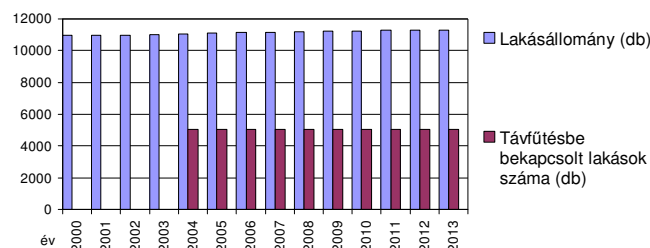
Az ellátást a pécsi központú E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. A gázellátás bázisa a kozármislenyi gázátadó állomás, ahonnan induló nagyközép-nyomású vezeték képezi a település ellátásának gerincét. A nagyközép-nyomású gerincvezeték táplálja a település gázfogadóját és nagyközép-/középnomású gáznyomáscsökkentőt, de egyes nagyobb fogyasztók ellátása közvetlenül a gerinchálózatról kiépített bekötéssel megoldott. A nagyközép-nyomású vezeték a település belső területét déli és keleti irányból övezi.

1.16-10 ábra: Gázvezeték hálózat (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012)

1.16.2.1.3. Távhőellátás

Komlóra késve érkezett meg a földgázellátás, így a városban az automatikus termikus hőellátás igényére, valamint a megvalósított lakótelep ellátására távhőszolgáltatást létesítettek. A távhőellátás hőbázisának és hőtávvezetékeinek jelenleg az üzemeltetője a Komlói Fűtőerőmű Zrt. Az önkormányzat tulajdonában levő Bem József utcai fűtőmű távhőszolgáltatás mellett a villamosenergia termelésben is részt vehetne, bár jelenleg villamosenergia termelés nem történik.

1.16-11 ábra: Távhőellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)

A városba a földgázellátás késve érkezése miatt a vezetékes termikus energiaellátást távhőszolgáltatással oldották meg. A távhőellátáshoz a hőtermelést helyi szénvagyonra alapozva indították.

A statisztikai nyilvántartás a távhőellátottságot ugyan csak 2004-től jelzi, de az ellátottság 1966-tól kezdődően már rendelkezésre állt. A statisztikai nyilvántartás szerint a távhőellátás 2004-ben 5044 lakás, az akkori lakásállomány 45,6 %-a számára volt biztosított, 2014. január 1-ig ez a mérték minimálisan változott, akkor 5066 lakás, a lakásállomány 45,0 %-a rendelkezett távhőellátással.

A vezetékes energiahordozókkal, a földgáz- és távhőbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, a kettő összesen a lakásállomány 70,5 %-ban biztosította 2014. január 1.-én a környezetbarát, automatikus üzemvitelű hőellátás lehetőségét. A lakásállomány 29,5 %-ában azonban jelenleg is a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozót hasznosítják fűtési célú hőtermelésre.

Műszaki hálózati rendszere

Az 5066 lakás ellátását nyújtó hőbázis primer energiahordozója létesítésekor a mecseki szén volt. A városba megérkező földgázellátást követően a hőbázist 1999-ben földgáztüzelésre állították át, bár a széntüzelésű kazánokat sem bontották el, azokat hidegtartalékként megőrizték. 2010-ben a KEOP-4.1.0-2008-0072 pályázaton elnyert pályázati támogatással energetikai korszerűsítésként a hőtermelés jelentős részét biomassa üzeműre állították át. A támogatás segítségével egy 18 MW-os biomassa tüzelésű kazánt létesítettek. A jelenleg szükséges 25 MW-os hőigényt a Zobák területén üzemelő biomassa erőmű mellett egy 5 MW-os kiskazán üzemeltetésével biztosítják.

1.16.2.1.4. Egyéb energiaellátás

A városban kiépített vezetékes energiaellátással, földgáz és távhővel történő termikus ellátással a lakásállomány 70,5 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 29,5 %-ában azonban ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják. Ezenél az ingatlanoknál hőtermelésre a szén és a fa használata a jellemző, bár vezetékes gázzal nem rendelkező területen a kistartályos PB gáz használata is előfordul.

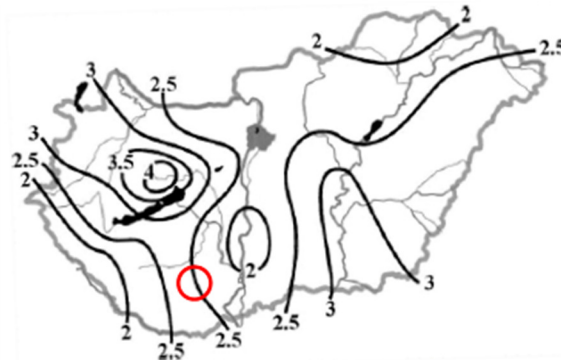
Az egyéb energiahordozóval történő ellátást érintően meg kell említeni, hogy a háztartásoknak szolgáltatott éves gázmennyiség csökkenése (2000-ben 1723 ezer m³ volt, amely 2005-re 4546 ezer m³-re nőtt, majd kicsit hullámozott, de azóta csökken. 2013-ban 3034 ezer m³ volt) 2005 óta jelzi, hogy egyre többen igyekeznek csökkenteni a gázfogyasztásukat. Az egyes gazdasági nehézségekkel küzdő ingatlanulajdonosok a fenntartási költségeiknek csökkentése érdekében rákényszerülnek arra, hogy a gázfűtést részben, vagy időszakosan, ha az ingatlan alkalmas hagyományos energiahordozó hasznosítására, költségeiknek csökkentésére a termikus hőellátásukra földgáz helyett nem vezetékes energiahordozót is hasznosítsanak. Ezzel azonban a település környezetterhelését növelik.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is, s benne Komlón is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassa-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

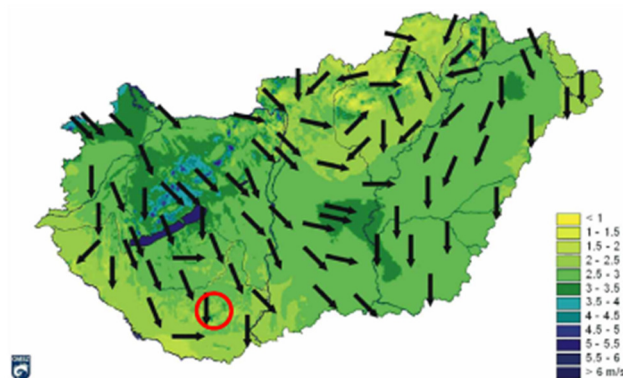
Szélenergia

1.16-12 ábra: A szél energiája Magyarországon (Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszék & Magyar Szélenergia Társaság)

A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélenergiát a szélkerék alkalmazásával közvetlen mechanikai erőátvitelre lehetett hasznosítani. Az ősi hasznosítású elvek alapján kialakított „szélkerék”-ből fejlesztett szélturbinával, amivel, mint szélerőművel közvetlen villamosenergia termelhető.

Mivel a szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét.

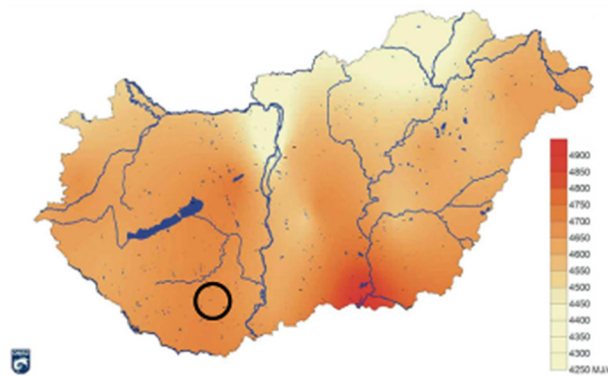

1.16-13 ábra: Az évi átlagos szélsébségek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009) (Forrás: www.met.hu)

A térképek jelzik, hogy Magyarország, mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről is leolvasható, hogy Komló és térsége nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen, de hasznosítási lehetősége nem zárható ki.

Szélerőmű létesítési szándékot azonban a település számára meghatározóbb szempontok alá kell vetni. A település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja.

Napenergia

1.16-14 ábra: A globálisugárzás (MJ/m²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009) (Forrás: www.met.hu)

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, az ősi „fekete hordó” elvén kifejlesztett napkollektorok segítségével termikus célú energiaellátásra, elsődlegesen használati meleg víz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas. A továbbfejlesztéssel kialakított napelemek közvetlen villamosenergia előállítására alkalmasak.

1.16-15 ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján (Forrás: www.met.hu)

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségeinek területi vetülete is rögzíthető.

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Komló területén 2050 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről.

Ez az a megújuló energiahordozó, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Komlón. A település fejlesztési tervei között is már szerepel naperőmű-park létesítési

szándéka. A fotovoltaikus energiahasznosító berendezések tömeges gyártásának az elindulása által elért áreséssel a megtérülésében már javulás tapasztalható, így a hasznosításának intenzív terjedése várható. Hasznosítása továbbra is célorientált lesz, így helyi jelentőségű marad.

Vízenergia

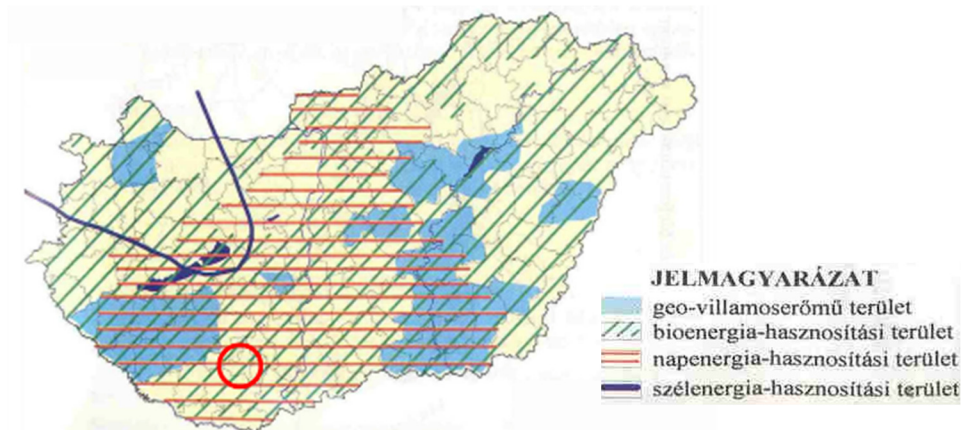
1.16-16 ábra: Vízimunkálatok Magyarország területén, 1921 (Kogutowicz két ábrája alapján szerk. Hajdú Zoltán) (Forrás: Magyar Tudomány A Magyar Tudományos Akadémia lapja 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban/A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve)

A vízfolyások esésével, mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni, amelynek hasznosításához vízierék telepítése szükséges, majd annak továbbfejlesztésével kialakították a vízturbinát, amely már közvetlen villamosenergia termelésre alkalmas. Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, így előfordulásuk Magyarország térképéről leolvashatók.

A térkép jelzi, hogy közüzemű szintű energiatermelésre alkalmas vízerőmű létesítésére Komlón nincs lehetőség.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható.

1.16-17 ábra: Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek (Forrás: Pylon Kft.)

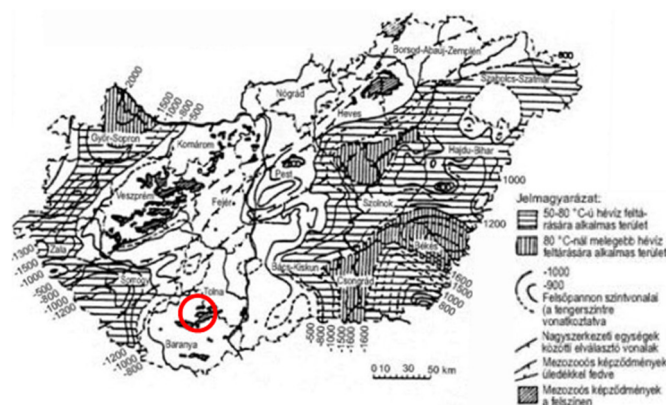
Biomassza, biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így Komló területén is van lehetőség. Az elégetése során keletkező CO_2 miatt, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert bár az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO_2 közel egyensúlyban van, csak amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezetterhelő kibocsátás az beépített területen jelentkezik.

Természetesen a biomassza hasznosítás lehetősége Komlón is rendelkezésre áll. A fűtőmű elnyert pályázati támogatást és megvalósított biomassza hasznosítást. További hasznosítási lehetőséget is terveznek, de a megvalósításra újabb gazdasági segítség szükséges.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.

A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

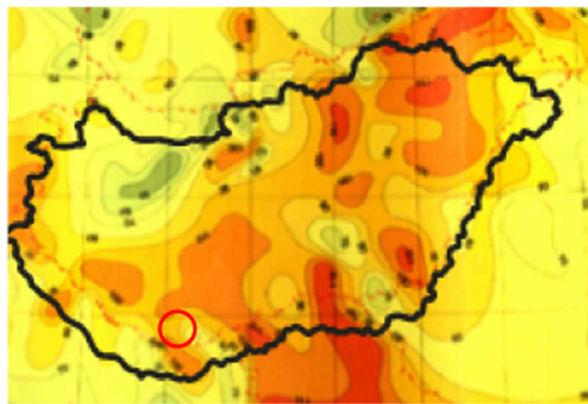
1.16-18 ábra: Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe (Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó) Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei)

A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet.

A térkép jelzi, hogy az ország területén hol lehet a termikus energia hasznosítását kedvezőbben megvalósítani. A földhő hasznosítására Komló területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható.

Energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

A térkép jelzi, hogy a termálvíz kivételére csak az alacsonyabb hőfoktartományú 50-60 °C-os vízkészletből van reálisan lehetőség, amely termálvíz, fürdési célú hasznosítását ugyan biztosítja (Sikonda), de energetikailag komplexebb hasznosításra lehetőséget a fürdő objektumon kívül nem ad.

1.16-19 ábra: Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége – A Pannon-medencének és régiójának geotermikus hőterképe (Forrás: PannErgy, Portfolio.hu)

1.16-20 ábra: Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak – Magyarország CH meddő kútjainak területi megoszlása (Forrás: Pylon Kft. (Szerkesztette 2001-ben))

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított, helyi hőbázis segítségével.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások az önkormányzat tájékoztatása szerint az elmúlt 5-6 évben az önkormányzati épületeknél egy kivétellel megvalósult, de az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosításában még bőven van lehetőség.

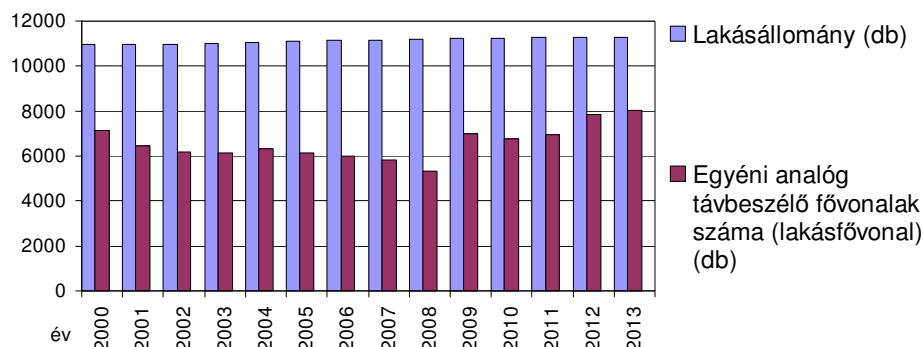
1.16.3 Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlés segítségével a város fejlődésének egyik kitörési pontja lehetne az a célkitűzés, hogy az infokommunikációs technológia széleskörű alkalmazását biztosítják a helyi lakosság és részben a turizmus számára. Az infokommunikációs technológiák széleskörű alkalmazási lehetőségének felülvizsgálatával és ésszerű átalakításával segíthetnék a település fejlődését.

Az infokommunikációs technológia alkalmazására jelenleg is fogékony a lakosság. Ezt tükrözik a statisztikai nyilvántartásban szereplő adatok is. A városban 2014. január 1.-én 6192 internet előfizetőt tartottak nyilván, amelyből 12 internet előfizetés kapcsolt vonalon (modem, dial-up, vagy ISDN-en), 1140 internet előfizetés DSL hálózaton, 2647 internet előfizető kábeltelevízió hálózaton, 21 internet előfizető vezeték nélküli hálózaton mobil internet nélkül, 2372 internet előfizető egyéb kapcsolaton (LAN, bérelt vonal stb.) csatlakozott. Ez is jelzi, hogy a lakosság fogékony az újabb technológiákra. Ezt az ellátottságot tovább növeli a mobil internet szinte korlátlan rendelkezésre állása.

1.16.3.1 Vezetékes hírközlés

Komló vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki. A Pécsi szekunderközpontoz tartozó, Komló primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. Komló a 72-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

1.16-21 ábra: Távbeszélő fővonaellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)

Jelenleg 8019 egyéni lakásfővonal üzemel, ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével csak 71,2 %-os ellátottságot jelent.

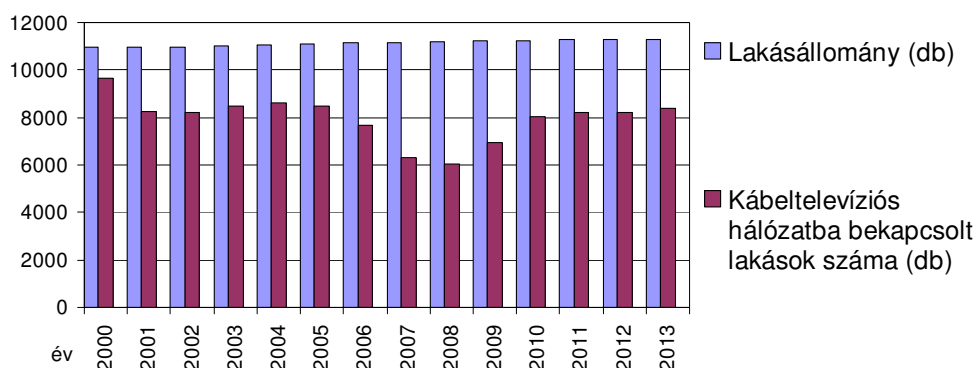
A jelenlegi ellátottsággal az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban jelentősebb volt, 2008-ig a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent. Az internet, a műsorelosztással kiegészülő komplex szolgáltatás hatására 2008 óta ismét emelkedő tendenciájú a vezetékes hírközlés iránti igény.

A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2000-ben még 95 db, mára és ebben a mobiltelefonok terjedése meghatározó szerepet töltött be, a nyilvános távbeszélő helyek iránti igény, azok kihasználtsága lényegesen csökkent, így jelenleg csak 37 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat a lazább beépítésű területeken föld feletti elhelyezésű, a lakótelepen és a városközpontban már a vezetékek földalatti elhelyezésű.

Az ágazati nyilvántartás szerint a településen 58 **vezetékes távközlési szolgáltató** áll rendelkezésre.

A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást a UPC Kft építette ki.

1.16-22 ábra: Kábeltelevíziós hálózatiellátottság alakulása 2000-2014 között (Forrás: KSH)

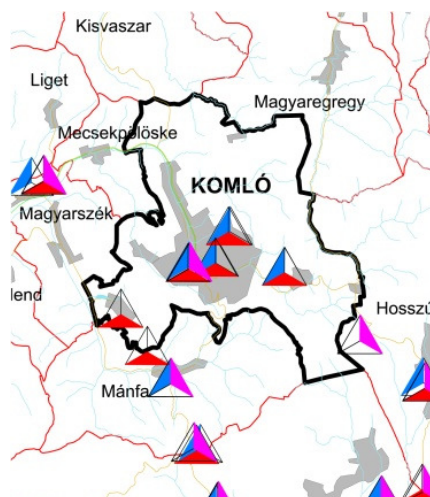
2000-ben 9653 lakás, az akkori lakásállomány 88,1 %-a, 2014. január 1.-én 8384 lakás, a lakásállomány 74,4 %-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást.

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 8 **vezetékes műsorelosztó szolgáltatót** tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg az ágazat által **vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként** a térségben 7 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

JELMAGYARÁZAT

	T-Mobile adótorony		Települési terület
	Vodafone adótorony		Vízgazdálkodási terület
	Telenor adótorony		

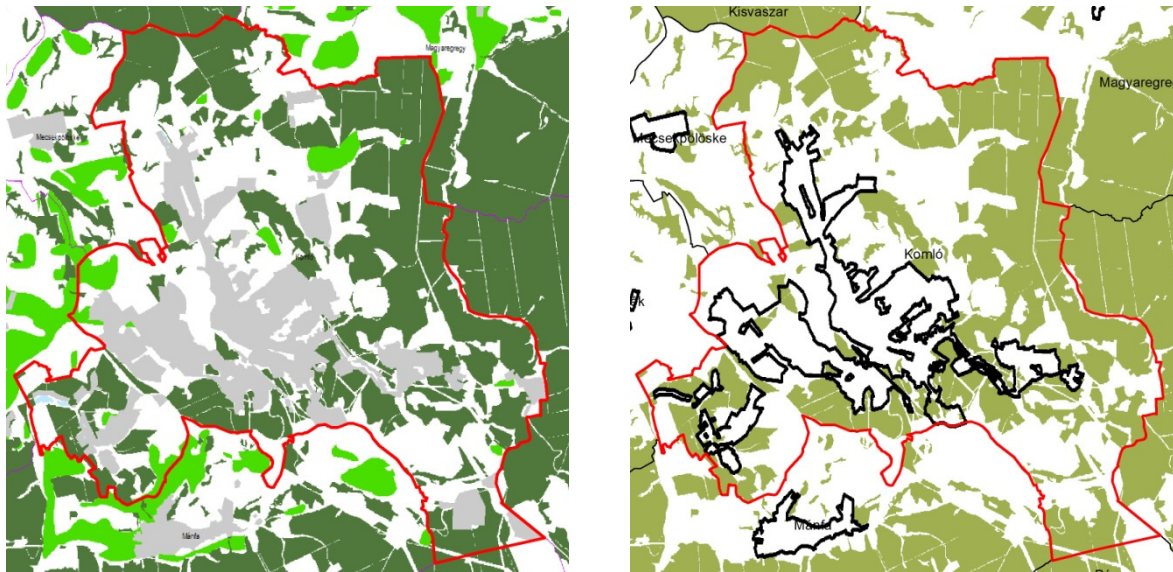
1.16-23 ábra: Adótoronyok (Forrás: Baranya megyei Területrendezési Terv 2012)

1.17 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1 Talaj

Komlót a Baranya megyei Területrendezési terv értelmében szélerózióknak kitett terület övezete nem érinti, azonban vízerózióknak kitett terület övezete a teljes közigazgatási területén érinti.

A Baranya megyei Területrendezési terv értelmében Komló területét a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete nem érinti. **Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete** mind az Országos-, mind a Baranya megyei Területrendezési tervben nagy arányban érinti a települést. Lefedettséjük teljesen megegyezik a két terven. A megyei területrendezési terv ezen felül a Hamvas-völgy északi oldalát, a Somág-tetőt és a Köves-föld keleti oldalát erdőtelepítésre alkalmas területeként ábrázolja.

1.17-1 ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete (Forrás: OTrT) – Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete (Forrás: BmTrT Pestterv-2011)

A város közigazgatási területének nyugati fele **nitrátérzékeny területnek minősül** (Teir). Az OKIR 2013-as adatai szerint már Komló teljes közigazgatási területe nitrátérzékeny terület. A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény figyelembe veendő. A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 07.) Korm. rendelet előírásai figyelembe veendők.

1.17-2 ábra: Nitrátérzékeny területnek minősülő terület (Forrás: Teir)

A Baranyai megyei Területrendezési terv szerint Komló teljes közigazgatási területével **ásványi nyersanyag gazdálkodási terület** övezetébe, valamint földtani veszélyforrás övezetébe tartozik.

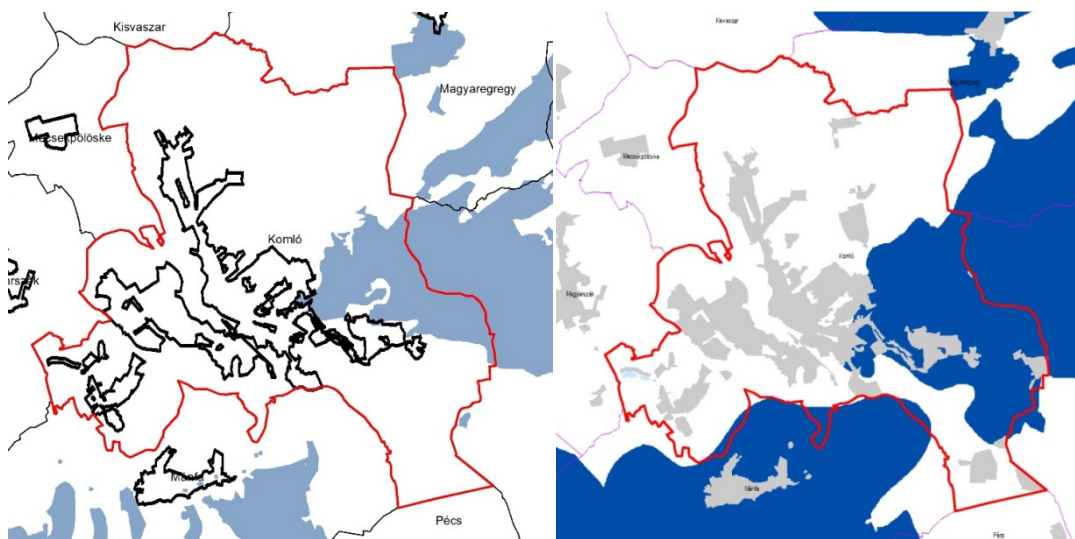
1.17-3 ábra: Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezeté
(Forrás: BmTrT Pestterv-2011)

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

Az Országos területrendezési tervben a település keleti oldalán, a Gesztenyés városrésztől északi irányban található **országos vízminőség védelmi terület** övezete.

Baranya megye területrendezési terve szerint a település területét a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete nem érinti. Megjegyzendő, azonban, hogy a közigazgatási terület keleti részét a **kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület** övezete érinti, ami az országos övezetnél nagyobb területet, a Gesztenyés városrészt és a Macskalik-patak völgyét is magába foglalja. Ezeken a területeken a felszín alatti vizek védelméről szóló 2019/2004. (VII.21.) Korm. rendeletet kell figyelembe venni.

Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer szerint felszíni vízbázis védőterület övezete nem érinti.

1.17-4 ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: OTrT) - Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete (Forrás: BmTrT Pestterv-2011)

A település élővizeit a sikondai és gadányi tavak, a magyaregregyi völgyben lévő víztározó, valamint a Kaszánya patak, a Baranya csatorna és mellékvizei alkotják. A jellemző vízhasználat a tavakon halasított víztározás. A vízfolyások vízgyűjtő területén még ma is számos – jórészt ismeretlen – szennyező forrás található, noha a kommunális szennyvizek zárt csatornában történő elvezetése a településen szinte teljes körű. A település ivóvízellátása döntően a kistérségi vízbázisra (Mánfa, Liget, Magyarország) támaszkodik.

A felszíni vízfolyások minőségét befolyásolja a szennyvíztisztító-telepekről bevezetett tisztított szennyvíz minősége és mennyisége, mely a hosszúhetényi telepről a Hosszúhetény-Hirdi vízfolyásba, a komlóiról a Kaszánya-patakba, a mázairól a Völgysegi-patakba, valamint a sikondairól a Baranya-csatornába kerül. A Kaszánya-patak vízminőségére negatív hatással van az, hogy Komló belterületén folyik át és az ottani cégek szennyezik. A többi felszíni vízfolyást jelentős ipari létesítmény nem terheli.

A város közigazgatási területe víztisztaság-védelem szempontjából „A” azaz fokozottan érzékeny besorolású.

Az erózióknak kitett, részben megoldatlan vízelvezetésű domboldalak a felszíni vizek minőségében okoznak gondot, a korábbi szénbányászat felszíni létesítményei és utódüzemei területén nem ritka a jelentős talajszennyezés.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A domborzati adottsága és az ebből következő rossz átszellőzése miatt a szűk, átszellőztetlen völgyek nem segítik a levegő tisztulását, elsősorban a közlekedésből eredő légszennyezés jellemző.

Komlón immissziós mérőpontok találhatók:

- a belvárosban,
- a Juhász Gyula utcában,
- a Toldi Miklós utcában,
- a Városháza téren.

A Komló belvárosában lévő monitorállomáson a környezeti levegő szén-monoxid, kén-dioxid, nitrogén-dioxid, szálló por és ózonszennyezettségének mértékét mérik. A Juhász Gyula utcai kívül még a nitrogén-dioxid és kén-dioxid, a Toldi Miklós utcai az üledő por, a Városháza téri pedig a kén-dioxid és a nitrogén-dioxid mennyiségéről szolgáltat adatokat még.

A monitorállomásokon mért adatokból egyértelműen kiderül, hogy Komlón a levegő NOx koncentrációi, valamint a por koncentrációja évente több alkalommal túllépi az egészségügyi határértéket.

A lakások 29,5 %-ban egyedi fűtésrendszerrel bírnak, amelyekben, jó esetben fa tüzelőanyagot használnak. A fűtésből eredő légszennyezés jellemző a település kertvárosias beépítésű részeire.

A külterületeken a gondozatlan állapotokból eredő parlagfű és egyéb allergén növények elszaporodása jelent veszélyt. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet kötelező érvényű.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

A környezet zajterhelését túlnyomórészt két zajforrás adja: a közlekedés és az ipar. Zajvédelmi szempontból gondot jelent a Hosszúhetényen, Komlón, Magyarhertelenden, Magyarszéken, Mánfán, Mecsekpölöskén és Tófűn átvezető utak forgalma is. A közúti közlekedésből eredő zajterhelés mértékét összehasonlítva a jogszabályban előírt határértékekkel megállapítható, hogy mind a nappali, mind az éjszakai időszakban a zajszint határérték fölötti. A környezet zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról a 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM rendelet szól, továbbá a zaj- és rezgésterhelés elleni védelemről a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet ír.

Komlón az ipari létesítmények zajterhelő hatása kisebb területet érint, mint a közlekedésből eredő zajhatás, de koncentráltabban jelentkeznek. A város terület-felhasználása heterogén, nem különülnek el egymástól a lakó-, intézményi, ipari, kereskedelmi és szolgáltató funkciójú területek. Az ipari parkban több cég is üzemel, melyek az északi és déli irányban lévő lakóépületekre jelentenek terhelést. Ezenkívül a város több pontján szétszórva működő ipari létesítmények pedig helyi zajterhelést jelentenek a környezetükben lévő lakóterületekre.

A környezeti rezgés két fő forrása is a közlekedés és az ipar, akárcsak a zaj esetében. Közlekedésből származó rezgéssel a rossz minőségű közutak, valamint az útviszonyokhoz képest túlsúlyos gépjárművek esetén, illetve a vasúti pályához közeli épületeknél kell számolni.

1.17.5 Sugárzás védelem

Komló közigazgatási területén belül a rendelkezésünkre álló megyei tervi adatok alapján 5 Vodafone antenna, 1 Telekom antenna, és 4 Telenor antenna található. Méretükről és védőtávolság igényükről információnk nincs. A Bataapátiban létesített kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok tárolója 30 kilométeres kiterjedésű védőzónájába esik Komló.

1.17.6 Hulladékkezelés

A megyei területrendezési terv értelmében a település közigazgatási területét a térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete nem érinti. A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény határozza meg a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásra vonatkozó általános szabályokat

Hulladék típusonként a jelenlegi hulladékszállítók:

1. állati hulla	ATEV Solt
2. gyógyászati maradék	SEPTOX KFT
3. kenőolaj- hulladék	DESIGN KFT
4. olajfelítató anyag	DESIGN KFT
5. olajos rongy	DESIGN KFT
6. olajsűrő	DESIGN KFT
7. savas akkumulátor hulladék	Banner Hungária KFT
8. gépkocsi mosó iszapja	Saubermacher Marcali KFT
9. növényvédő-szeres göngyöleg	Cseber KHT
10. vasfém hulladék	STEEL Metal KFT
11. nem vasfém hulladék	STEEL Metal KFT
12. gumiabroncs	Duna-Dráva Cementmű
13. kommunális hulladék	Komlói VG ZRT, Biokom KFT, Délkom KFT

Komlóról a **kommunális hulladékot** Cikói hulladékkezelő telepre szállítják 2012 óta.

A **Komló Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás** területén csak a Komlói komposzttelepre szállítanak be (állati eredetű hulladékok komposztálása) hulladékot, a keletkezett hulladék gyűjtése és rendszeres kiszállítása folyamatosan történik.

A szelektíven gyűjtött hulladékot a REKOM KFT Cikóin és a BIOMARK 2000 KFT Pécsen lévő hulladékkezelő csarnokba szállítják, ahol a hasznosítható anyagokat bálázzák és értékesítik

Az almos trágyát saját szállítójárművel, illetve kiszóró berendezéssel juttatják a szánóföldekre- a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő módon és időben. A kiszórást követően folyamatosan bedolgozzák a talajba a trágyát.

A kiszállított veszélyes hulladékokat a hulladékkezelők engedélyében rögzített módon ártalmatlanítják. A 102/1996. (VII.12.) Kormányrendelet szabályozza a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységeket.

A szennyvíziszapot a Komló-Víz KFT telephelyén a Komlói Városgazdálkodási ZRT végzi- a keletkező komposzt korlátozás nélkül forgalomba hozható. A Komló-Víz KFT telephelyén a kommunális szennyvíziszap, a térségben keletkező parki, kiskerti fanyesedék és fű kerül komposztálásra.

Össességében a Komló térségében keletkező szennyvíziszap (becsült mennyiség ~2500 t), valamint a parki nyesedék teljes mennyisége komposztálható. Ez azt jelenti, hogy a cikói regionális hulladékkezelő központba nem szállítanak a szelektíven gyűjthető, biológiailag lebomló anyagokból lerakásra hulladékot. Ezen hulladékok becsült mennyisége a komlói városi hulladékhoz képest közel 40 %. A régió hulladékmennyiségének mintegy 20 %-a kerül hasznosításra ezzel a módszerrel

Komló szennyvíztelepének az engedélyek szerinti kapacitása 15.000 m³ /nap, de jelenleg a telep csak a kapacitása felével üzemel, ami 7.500 m³/nap. A komlói szennyvíztelep eleveniszapos technológiájú iszaprohasztással kiegészítve. A technológiájából és kapacitásából következően a szennyvíztelep védőtávolsága 500 m. 94,7 %-a közcsontra hálózatra kötött lakások aránya. A nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják, ezzel talaj- és felszín alatti víz szennyezést okozva.

Sikondán a lakások és üdülők döntő többsége csatornázott. Az itt keletkező szennyvíz a helyi, oxidációs árkos, nagyterhelésű, biológiai szennyvíztisztító telepre kerül, melyet szintén a Komló-Víz Kft. üzemeltet. A telep 1971-ben épült. Hidraulikai kapacitása 375 m³/d, kihasználtsága körülbelül 25%-os. A szennyvíz tavalyi mennyisége 41 700 m³ volt. A tisztított szennyvíz befogadója a Baranya-csatorna.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak.

Vizuális környezetterhelést jelentenek a külszíni bányaterületek, a közművezetékek, bevásárló központok jellegtelen arculata, bakdaruk látványa. Ezek magas aránya miatt a településkép ellentétben a táj szépségével, többnyire lehangoló látványú.

1.17.8 Árvízvédelem

Komló települést a vízügyi ágazat, árvízvédelmet igénylő települések között nem tartja nyilván, azaz Komló nem árvíz-veszélyeztetett település. Ez természetesen nem zárja ki, hogy hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék nem okozhatna helyi vízelöntést, vízkár „árvízi” eseményt. Az így jelentkező vízkár nagy valószínűséggel a vízelvezető rendszer kialakításának és annak karbantartásának hiányosságából ered.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A környezeti elemek szennyeződése és ezek összeadódó hatásaikból kialakuló konfliktusok mind az emberi egészségre, mind a természeti világra nézve problémát okoznak, amelyek az alábbiak:

- Az utak rossz állapotából adódó zaj- és rezgésterhelés
- Az ipari létesítmények okozta zaj-, rezgés- és levegőterhelés
- Az andezitbányából a településen keresztül szállítják el a kitermelt anyagokat, amely jelentős terhelés
- Azokon a településeken, ahol az elmúlt évtizedeken intenzív bányászati tevékenység, és hozzá kapcsolódó ipari működés volt, jelentősen sérült és szennyeződött a talaj.
- Az allergén parlagfű elterjedése, és nem megfelelő megelőzés
- Gyenge lakossági fegyelem a szelektív hulladékgyűjtés terén
- Fűtési eredetű légszennyezés

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

A településre vonatkozó jogszabályon alapuló követelmények: a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. tv. és ennek a végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet.

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A mélyművelésű bányászattal érintett területek felett kialakulhatnak süllyedések, amelyek a felszínmozgások egy speciális esetei, ezért ezeken a térképeken az alábányászott területek is feltüntetésre kerültek.

Bezárt bányászati hulladékkezelő létesítmények nyilvántartása és kockázati besorolása — az Európai Bizottság 2006/21/EK irányelvében és az ezt harmonizáló 14/2008. (IV. 3.) GKM rendeletben meghatározott feladatok szerint:

Zobák akna – azonosító: 02-019
 Erőmű, salak-pernye hányó - azonosító: 02-022
 Kossuth akna H – azonosító: 02-029
 Béta akna A - azonosító: 02-020
 Béta akna B - azonosító: 02-024
 Béta akna C – azonosító: 02-025
 Anna akna - azonosító: 02-017
 Kossuth akna C- azonosító: e0105
 Kossuth akna D - azonosító: 2-030
 Kossuth akna E - azonosító: 02-026
 Kossuth akna F - azonosító: 02-031
 Kossuth akna G - azonosító: 02-023
 Kossuth akna H - azonosító: 02-029
 Mecsekjánosi meddő- 02-028
 Diagonál akna - 02-018

A Bányakapitányság nyilvántartásába szereplő felhagyott bányatérsegek:

Altáró, Kossuth IV. akna, Zobák-szállítóakna, Zobák-légakna, Anna-szállítóakna, Anna-légakna, Sóstói-akna, Tömedék-akna, Kossuth-légakna, Kossuth-szállítóakna, Kossuth-Új-akna, Granzler-táró, Budafai-légakna, III-as szállítóakna, III-as légakna, Zobák-diagonális légakna, Béte – Ny-i akna, Béta-K-i akna.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Komlón sajátos felszínformáló folyamatok a csuszamlások, amelyhez a feketekőszén-bányászat hatásai is hozzájárulnak. A Bányakapitányság felszínmozgásokat nyilvántartó kataszterében Komló 30 helyszínnel, ezen felül az adattárban 7 helyszínnel szerepel.

A várost magába foglaló megyei területrendezési terv alapján megállapítható, hogy Komló várost nagyvízi meder nem érinti és belvízzel veszélyeztetett területe sincs

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

Komló területét érintően a vízügyi ágazat árvízveszélyes területet nem tart nyilván.

Az előforduló „árvízi” elöntés a vízelvezető rendszer fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

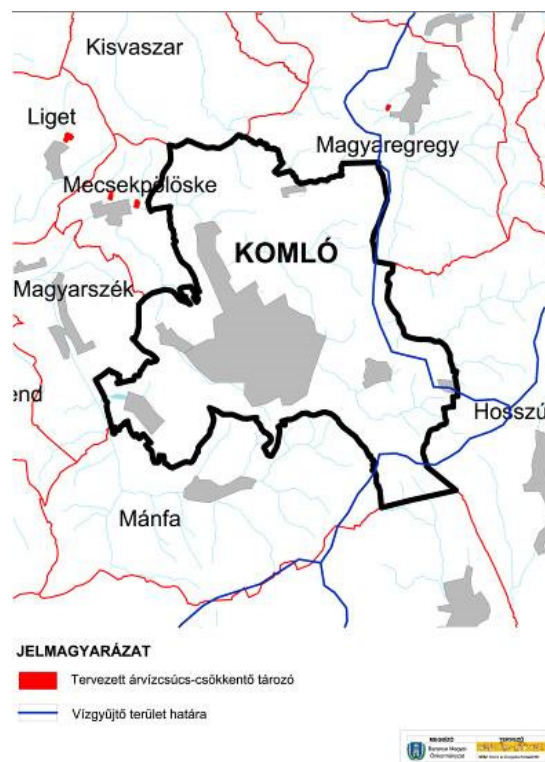
A település területét érintően belvízveszélyes területeket a vízügyi ágazat nem tart nyilván, így a település belvízzel nem veszélyeztetett.

1.18.2.3 Mélyfekvésű területek

A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetnek le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetének védelme biztosított.

1.18.2.4 Árvíz- és belvízvédelem

A településen a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint árvízi és belvízi veszélyeztetés nincs, így vízügyi szintű árvízvédelemre és belvízvédelemre szükség nincs.

1.18-3. ábra: Tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározók (Forrás: Baranya-megyei Területrendezési Terv 2012)

Az ágazat által árvízcsúcs csökkentő tározó, sem meglévő, sem tervezett nem érinti Komló közigazgatási területét.

Az előforduló vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

1.18.3 Egyéb

Baranya megye területrendezési terve szerint a település a honvédelmi és katasztrófavédelmi övezeti besorolása szerint a Paksi Atomerőmű 80 km-es veszélyeztetettségi zónájába esik. A település polgári védelmi besorolása alapján a II. csoportba tartozik. Az Országos Területrendezési terv és a 2011-es Baranya megyei Területrendezési terv értelmében kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete nem érinti a települést.

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A települést a megyei területrendezési terv szerint földtani veszélyforrás övezete érinti. A várost övező hegy-, domboldalak jellemzően 12 %, 17 %-nál meredekebbek.

1.18.3.2 Egyéb tevékenységből adódó korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén

- Települést és környező településeket ellátó regionális ivóvíz gerincvezeték és 3-3 m védőterület igénye
- vízműterületek

2. Szennyvízelvezetés

- Szennyvíztisztító telep és védőtávolsága
- Szennyvízátemelők 20 m-es (búzzár és zajszigetelés esetén) és 150 m-es (búzzár és zajszigetelés nélkül) védőtávolsága

3. Csapadékvíz elvezetés

- Felszíni vízrendezést szolgáló árkok, csatornák 3-3 m-es karbantartó sávval
- tavak menti 6 m-es mederkarbantartó sáv fenntartása

4. Energiaellátás

Villamosenergia

- tervezett 400 kV-os átviteli és üzemelő 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala és azok biztonsági övezete
- 22 kV-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete

Földgázellátás

- nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték és biztonsági övezete

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

1.19 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Baranya megye területrendezési terve szerint Komló egész külterülete az Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetébe tartozik.

A fekete kőszén bányákat 2000-ben bezárták.

Az alábbi ásványi nyersanyagvagyon területek találhatók Komlón:

- Macskaluki I/a tartalékterület – zúzott andezit nyersanyaglelőhely, kódja: 020100003.
- Komló II.-andezit D-i bővítés - zúzott andezit nyersanyaglelőhely, kódja: 020100006.

Az alábbi Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetébe tartozó bányatelek találhatók Komlón:

- „Komló II.” (Komlói Bányaüzem – komló bánya) – Andezit védnevű bányatelek. A bányatelek jogosultja: KŐ-KA-KŐ- és Kavicsbányászati Kft.
- „Pécs-Vasas-Kőszén” védnevű bányatelek. A bányatelek jogosultja: Pannon Hőerőmű Zrt.
- „Komló” védnevű bányatelek (volt mélyművelés). A bányatelek jogosultja: Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft.
- „Komló-Zobák-Kőszén” védnevű bányatelek (volt mélyművelés). A bányatelek jogosultja: Pannon Hőerőmű Zrt.
- „Vasas” védnevű bányatelek (volt mélyművelés)

1.20 VÁROSI KLÍMA

Komló város nem rendelkezik saját környezetvédelmi programmal, azonban a Komló Kistérségi Többcélú Önkormányzati Társaság készítette:

- 2011-2016. évekre szóló hulladékgazdálkodási tervet, 2011-ben.
- Kistérségi Környezetvédelmi program 2011-2016., 2011-ben.

Jelentős a civil társadalom bevonása a programokba és számos kezdeményezés kiindulópontjai. Ezek a programok mind a város élhetőbbé és környezetbarátabbá válását segítik. A lakossági szemléletformálást fontosnak tartja az önkormányzat, ezért a hivatal több programot szervez, ezen kívül az óvodákban is több program indult a gyermekek környezeti neveléséért. Több civil szervezet működik, amelyek környezettudatos szemléletformálást végeznek együttműködve az önkormányzattal.

Megvalósuló környezetvédelmi projektek:

- A Dél-Balaton Sió Völgye projekt: Dél-Balaton Sió Völgye regionális hulladékkezelő rendszer.
- A Mecsek-Dráva projekt.
- A „Környezettudatos Könyvtár a fenntarthatóbb életmódért Komlón” című, KEOP-6.2.0/B/11-2013-0012 azonosítószerű projekt 2014 decemberében indult.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEJETÉSE

2.1.1 Településhálózat

Komló az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió szerint az ország egyik gazdasági fejlesztési tengelyében fekszik, abban, amelyik a Dunamenti városokon keresztül köti össze Budapestet Péccsel. A járást környezeti meghatározottságú, turisztikai funkciójú területnek tekinti. A város a külső városgyűrűhöz tartozó Pécs agglomerálódó térségében helyezkedik el. A megye második legnagyobb városa. A járásához 20 település tartozik, melyek közül csak a 66-os út mellett fekvőkkel van megfelelő közlekedési kapcsolata. Közülük 3 tartozik elsődleges, 8 a másodlagos vonzáskörzetébe, a továbbiakkal szinte csak igazgatási kapcsolata van. Több tekintetben viszont bizonyos ellátásokat biztosít a sásdi járás és pécsváradi járás szomszédos területeire. Legfontosabb kapcsolata Péccsel van.

2.1.2 Társadalom

Komló Baranya megye második legnépesebb városa, ennek megfelelően demográfiai jellemzői is városi jelleget tükröznek. Mind Komló, mind a járás népességszáma évről évre csökken. Komlón a természetes fogyás negatív vándorlási egyenleggel is párosul. Az országos és megyei trendekhez hasonlóan Komlót és a tágabb térséget is a lakosság elöregedése jellemzi, a városban minden gyermekkorúra kettőnél több időskorú jut. Az időskorúak magas aránya együtt azt is jelenti, hogy a városban sok az egyedül élő ember. Komlón és a járásban a magyar mellett a cigány és a német nemzetiség van jelen. Komló kulturális életében a nemzetiségek aktívan részt vesznek.

Komló városi szerepköréből adódóan az iskolai végzettségi mutatói kedvezőbbek ugyan a járási adatoknál, azonban a megyei és országos értékektől elmaradnak. Komló sem az iskolázottság, sem a foglalkoztatottság, sem a jövedelmek tekintetében nincs egyértelműen jobb helyzetben, mint a járás többi települése, egyes községek kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek. A település pozíciója országos és regionális összehasonlításban is kedvezőtlen.

Komlón az alap- és középfokú oktatás biztosított. A városi óvodák országos összehasonlításban alacsonyabb kihasználtsággal működik, mely összefüggésben áll a csökkenő születésszámmal, ugyanakkor az elmúlt évek fejlesztéseit is tükrözik. Az általános iskolai feladatellátást mind állami, mind pedig egyházi intézmények végzik. A településméretekből adódóan az oktatási intézményekben alacsony a más településekről bejárók aránya. Komlón a középfokú oktatás gimnáziumi és szakközépiskolai formában is zajlik, kollégiumi elhelyezés is biztosított. A városban a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását valamint az alapfokú művészetoktatást is külön intézmények végzik. A tanulói létszám valamennyi intézmény és oktatási forma esetén csökkenő tendenciát mutat.

Komlón és mintegy 40 000 fős vonzáskörzetében a Komlói Egészségcentrum biztosítja a járó- és fekvőbeteg-ellátást. A kórházi ágyak száma 184, az intézményben az ellátott betegek száma évről évre csökken. A komlói járás egyetlen bölcsődéje kistérségi fenntartásban működik, a népességszámhoz viszonyítva kicsi kapacitással. A járásban a szociális közszolgáltatásokat jól kiépített, centralizált intézményrendszer biztosítja. A különböző szociális támogatási formákban részesülők száma növekszik. Az elöregedő lakosság növekvő terheket ró a szociális ellátórendszerre is.

Komlón a kulturális és közösségi intézményhálózat fejlett, a település képes a járás területére vonzó hatást kifejteni. A település nagyrendezvényeket is meghonosított, melyek szervezésében az erős civil szektor és a nemzetiségi önkormányzatok is aktívan szerepet vállalnak. A városban a sportolás infrastrukturális feltételei adottak, Komló sportkonceptióval is rendelkezik.

Komlón az esélyegyenlőség kapcsán beazonosított problémák között a gyermekek, az idősek és (egyben) a mélyszegénységben és a fogyatékkal élők jelennek meg hangsúlyosan. A feltárt problémák megoldását a település a szociális ellátórendszer bővítésében és megerősítésében, új intézmények és intézkedések bevezetésében látja.

2.1.3 Gazdaság

Komló gazdaságára rányomja bélyegét a bányászváros múltja, valamint, hogy a bányák bezárását követően a mai napig nem teljesen tudták az újonnan létrejött helyi vállalkozások a munkanélkülivé vált bányászokat foglalkoztatni.

A város és a járás megközelíthetősége rossz. Ez leginkább annak köszönhető, hogy az M6/M60 autópályától a kritikusnak számító 20 perces távolságon kívül fekszik a város, valamint a legfontosabb közlekedési útvonalak is elkerülik.

A városnak Péccsel jó a kapcsolata, a munkaerő ingázása is jelentős a megyeszékhely irányába.

A munkaerő képzettségi színvonala alacsony, így a város jelentős hozzáadott értéket képviselő ipar megtelepedésére csak középtávon válhat alkalmassá. Ahhoz, hogy Komló K+F terén jelentős iparral rendelkezzen, szakemberekre van szükség. Azonban a szakemberek importálása, valamint a helyi, szakképzettséggel rendelkező személyek foglalkoztatása komoly nehézségekbe ütközik. Az előbbi esetben a diplomás, képzett munkaerő nem tér vissza a városba, a Komlóra csábításuk a város általános negatív megítélése miatt, valamint az országosnál alacsonyabb bérszínvonal miatt nehéz. Az utóbbi esetben a szakképzett személyek általánosságban külföldre, Nyugat-Európába készülnek.

A város jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik. Gyönyörű természeti környezet, izgalmas múlt, és a bányászat ma is élő emlékei olyan egyveleget alkotnak a városban, melyet érdemes kihasználni. Természetesen Sikonda wellness fürdőjét sem szabad elfelejteni. E lehetőségek kiaknázását, szintén gyengíti a városról kialakult viszonylag negatív kép a magyar emberekben.

Jelentős autóiipari beszállító vállalatok működnek a városban, és a város kőbányája is fontos gazdasági szereppel bír. A primer szektorban elsősorban az erdőgazdálkodás jelent lehetőséget. A mezőgazdaságot csupán a kisebb parcellák zöldség- és gyümölcstermesztése jelenti.

Összességében Komlón gazdasági szempontból a legjelentősebb problémát a munkaerő képzettségi színvonala, a képzettséggel rendelkezők elvándorlása, illetve a városról kialakult kedvezőtlen külső megítélés jelenti. E két tényező együttesen hat abba az irányba, hogy a városba jelentős külső befektető nem érkezik – az ipari parkot is legnagyobb részt a helyi vállalkozások telepítették be.

2.1.4 Táji és természeti adottságok, zöldfelületek, környezetvédelem

Komló történetileg egy kis „hegyi” faluból alakult ki, amelyre egykor az erdőgazdálkodás, állattartás volt jellemző. Ezt a helyzetet gyökeresen átalakította a bányászat és az ahhoz kapcsolódó infrastrukturális és ipari fejlesztések. A település hirtelen, rövid időn belül növekedett és fejlődött az iparnak alárendelt módon. A nem szerves módon kialakult beépítések teszik heterogénné és sok esetben zavaróvá a város képét, ahol a lakó, az intézményi, az ipari, a kereskedelmi és a szolgáltató funkciójú területek mozaikosan váltakoznak. Magas arányú az ipar és a kereskedelmi területek aránya, amely főleg a város központi részein találhatóak.

Komló lakóterülete a hozzá csatolt sok kis település rész miatt rendkívül nagy kiterjedésű, illetve a bányászati tevékenység miatt elszórtan jöttek létre nagyon változatos jellegű lakóterületek, amelyekhez helyenként üdülőterületek csatlakoznak. Ez az amorf városszerkezet megnehezíti a közösségi igényeket és a városi funkciót jól kiszolgáló városközpont létrejöttét. A tájhasználatot erősen meghatározza a völgyeket összekötő utak és a vasút, amelyek a jelentős iparterületeket fűzik fel. Ezek a vonalas elemek erősen tagolják a település táj szerkezetét, megnehezítve egy jól működő városközpont kialakulását.

Sikonda Komló egy erdőktől övezett üdülőkörzete, ahol számos lehetőség nyílik fürdőzésre, horgászatra, lovaglásra. Jó turisztikai adottságú. A várost erdők fogják közre, amely többnyire benyúlnak a lakóterületek közé. Ez kedvező a városi klíma szempontjából.

Összességében a természeti- táji környezet adottságai miatt zöldfelületekkel jól ellátott a település. A zöldfelületek jelentős része parkerdő jellegű. Sikonda a legjobb adottságú településrész, ahol a természetes erdők, a vízfelületek és zöldterületek aránya magas.

Érdemes lenne egy átfogó koncepció mentén végiggondolni a zöldfelületek használatát, kapcsolatait, esztétikai szerepüket és a városközpont megújítását. Az iparterületek melletti parkerdők jellemzően véderdőként működnek, amikre nagy szükség van a levegő- és zajszennyezés miatt. Az utcafásítás aránya alacsony. A településközponti részen, a kulturális -, oktatási és bevásárló épületek közelében szükséges lenne egy egysége karakterű, minőségi zöldterület fejlesztés.

A Kaszánya-patak, több településrészt érint, belvárosi szakaszán jellemzően egy csatornára emlékeztet egy vízfolyás helyett. Vízparti rehabilitáció és a patak vizének tisztán tartására szükség lenne, ahhoz hogy betöltse a zöldfelületi szerepét.

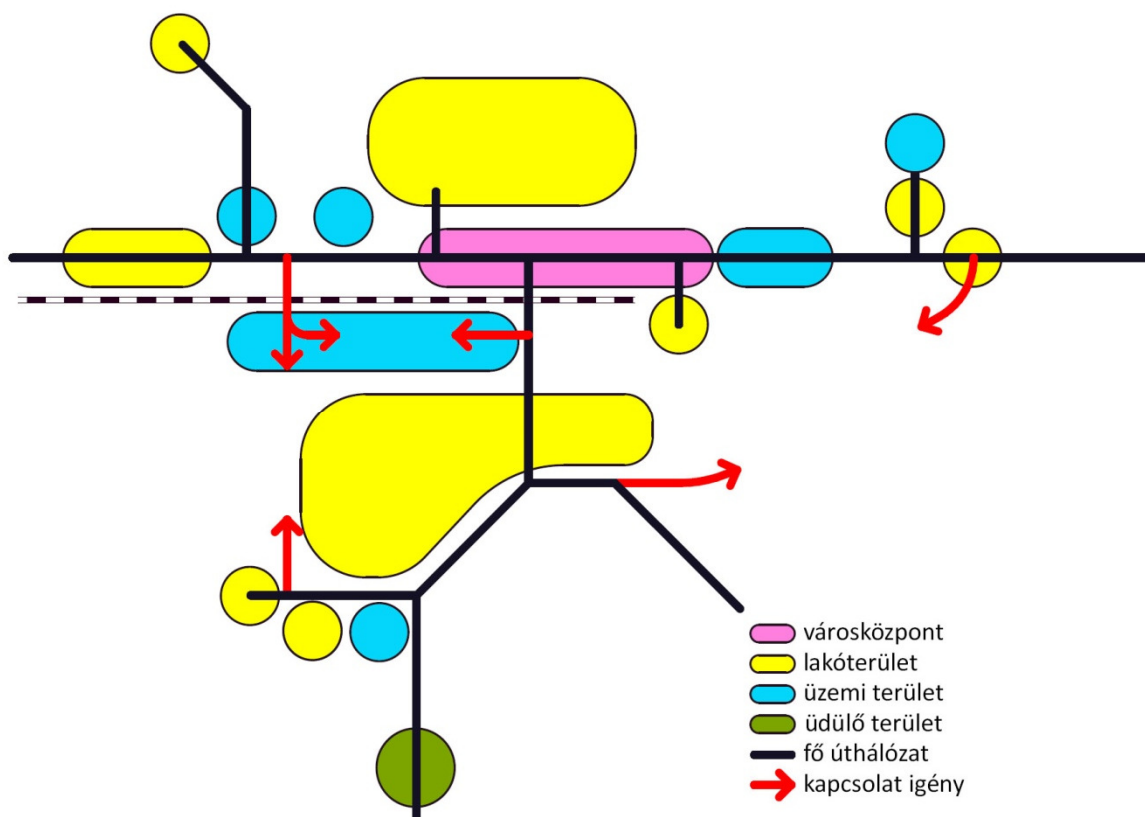
A városban a közlekedésből származó zaj- és levegőszennyezés jelentős. Különösen az andezit bánya átmenő forgalma jelent szennyező forrás. Ehhez hozzájárul az utak nem megfelelő állapota. Azokon a részekén, ahol az elmúlt évtizedeken intenzív bányászati tevékenység, és hozzá kapcsolódó ipari működés volt, jelentősen sérült és szennyeződött a talaj. Jellemző a külterületen az illegális hulladéklerakás. A fokozottan érzékeny vízbázis miatt fontos a szennyezések megakadályozása és a szennyvízcsatornára való rákötés. A település hulladék- és szennyvízkezelése megoldott. A szelektív hulladékgyűjtés rendszere működik. A település erdőterületei nagyon kedvező adottságok a környezetvédelmi – levegőtisztaság védelmi, talajvédelmi, vízvédelmi - hatásuk miatt.

2.1.5 Épített környezet

A város léte és szerkezete az 1950 és 1985 közötti erőltetett bányafejlesztés eredménye. A Kaszánya patak kelet-nyugati fő völgyébe helyezkedik el a volt bányászati területből alakult iparterület és a városközpont, melyeket a szomszédos dombtetőkre települt lakótelepek és családi házas övezetek vesznek körül. Az ugyancsak a fő völgybe épült ki - alapvetően a bánya kiszolgálására - a vasút. Az egyes településrészek egymástól elkülönülnek, közöttük széles rézsűk, beépítetlen fás területek találhatók.

A szerkezet hátránya, hogy a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve a vasút szétvágja a város északi és déli területét.

A szerkezet előnye, hogy az elkülönülő városrészek közötti beépítetlen sávokban egy zöldfelületi hálózat hozható létre.

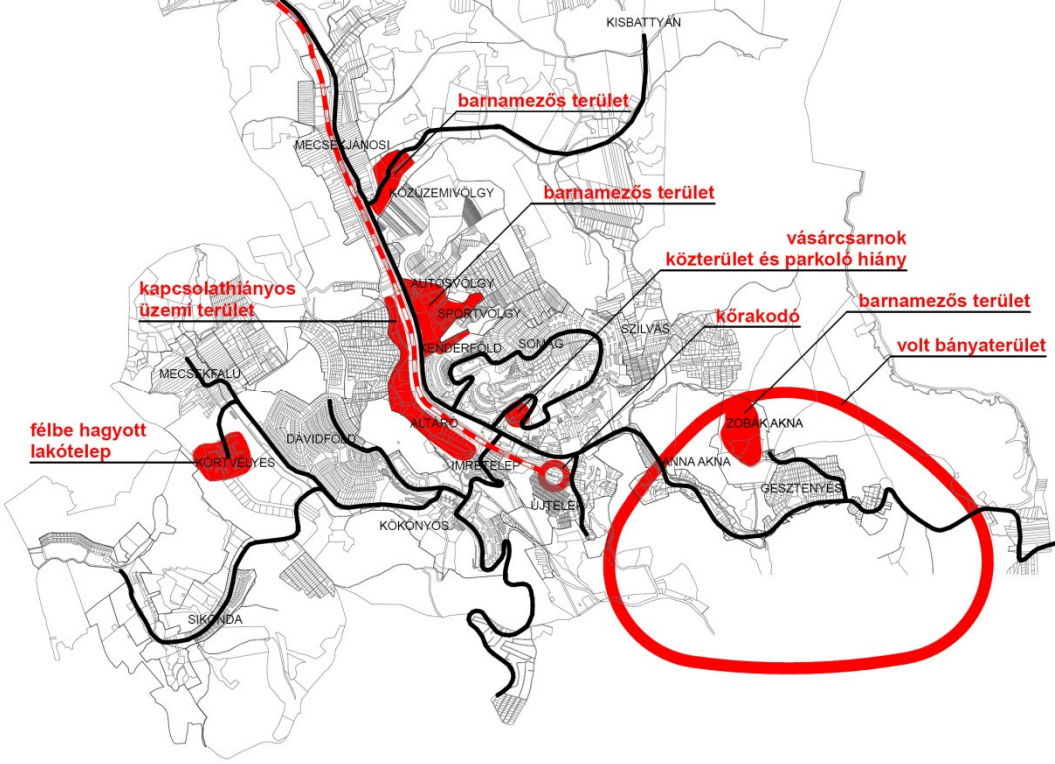

2.1-1. ábra: Sematikus probléma térkép

A város nem gazdag műemlékek, építészeti értékek terén, ami keletkezésének történetéből következik.

Hagyományos értékeket a település helyén egykor állt falvak – Mecsekfalva, Mecskjánosi, Kisbattyán – utcaképei, egyes épületei képviselnek, ahol egy-egy műemlék és helyi védett épületek találhatók.

A város XX. századi történetéből a szoc-reál épületegyüttesek jelentenek védendő értéket, amelyek sajátos jellegzetességet adnak a városnak, megmaradásuk a város fejlődéstörténeti jelképei.

2.1-2. ábra: Komló probléma térképe

2.1.6 Közlekedés

Nagytérsegi szempontból közlekedés földrajzilag a település nem fekszik kedvező helyen. Közúti, vasúti és vízi kapcsolatok révén nem kapcsolódik Komló térsége az európai közlekedési hálózathoz. Komlót országos főút sem érinti, a 66. sz. másodrendű főút körülbelül 5 km-re halad el a város mellett.

A járás közúti közlekedési hálózatának legfontosabb eleme az észak-déli tengelyű 66. sz. főút. A főúton déli irányban a megye és régiószékhely Pécs., míg északi irányban Kaposvár érhető el. A főváros elérhetősége Péctől a 6. sz. főút és M6 autópálya segítségével, míg Dombóvár irányába a 61. sz. főút és M6 autópálya által lehetséges.

Komlóról a járási településeket a főutakon kívül négy vagy több számjegyű alsóbbrendű utakon lehet elérni. Az időbeli elérhetőségük más, más képet fest a település térbeli elhelyezkedésétől függően. A megyeszékhely átlag fél óra alatt elérhető közúton és körülbelül 40 perc alatt távolsági autóbusszal, ami megfelelőnek tekinthető. Vasúton Budapest főváros elérhetőségét a ritka sásdi járat teszi használhatatlanná. Közúton kettő és háromnegyed óra alatt, míg vasúton több mint 3 óra, távolsági autóbusszal több, mint 4,5 óra az út.

A járásközpont elérhetősége a járási településekről változó. A legjobb helyzetben fekvő települések a 66-os főút mentén találhatóak, így ezek gyorsan megfelelő körülmények között érhetőek el. A járás többi településére már rosszabb állapotú, alacsonyabb rendű utakon félórát meghaladó idő alatt lehet eljutni. Vasúton 7 település van közvetlen összeköttetésben a járásközponttal.

A 2014-2020-as Európai Unió fejlesztési ciklushoz kapcsolódóan az országos jelentőségű közúti, vasúti és vízi közlekedési fejlesztéseinek indikatív listáin Komlóhoz, illetve a járási településekhez

tartozóan nem található kiemelt fejlesztés. Várhatóan a 2025-2027 közötti IV. programciklusban történik majd a 66-611. sz. új főút Dombóvár nyugat és Kozármisleny közötti szakaszának építése, mely érinti Komló déli részét.

A településen belüli közúti hálózat rossz állapotú. Az utóbbi években, évtizedekben elmaradtak a rendszeres útfelújítások a térségben, és így az utak leromlott állapotba kerültek. Ennek ellenére a település megfelelő sűrűségű és kiépítésű úthálózattal rendelkezik, alkalmas a jelenlegi forgalom levezetésére.

A 47. sz. vasútvonalon mind a személy-, mind a teherforgalom csekély. A személyszállítás a korszerűtlen körülmények miatt nem tud versenyezni a közúton közlekedő gyorsabb kényelmesebb távolsági autóbuszjáratokkal.

Jelenleg a kerékpáros hálózat nem teljesen összefüggő, több kisebb-nagyobb szakaszból áll. Ezeket a településen belüli kerékpárutakat csatlakoztatni kell egymáshoz a központban. Ezen kívül Komlót célszerű bekötni a regionális kerékpáros hálózatba.

Komló város esetében korábban 2009-ben készült IVS helyzetelemző és 2010-ben IVS stratégiai munkarész, melyekben foglalkoztak a település közlekedési problémáival. Egyik munkarész sem tartalmazott kifejezetten a közlekedéssel kapcsolatos fejezeteket, de több fejezet is említést tesz a közlekedési célokról és fejlesztési lehetőségekről.

Közúti közlekedés kapcsán megemlíti az IVS egy belvárost tehermentesítő útvonalat, mely azonban azóta sem épült meg. A városközpontra egyre jobban nehezedő belső- és átmenő gépjárműforgalom okozta problémák gyakoriak. Ennek egyik fő oka, hogy mind a város belső forgalma, mint az elsősorban Pécs felé irányuló, illetve onnan érkező helyközi forgalom lényegileg egyetlen, a Pécsi út – Berek u. - Kossuth Lajos utca találkozási csomópontján bonyolódik. A városközpontban ezen utcák csomópontjában van időnként torlódás. A magas levegőszennyezési értékek egyik okozója a buszpályaudvar, illetve a buszok folyamatos helyben tárolása.

A belvárosi környezetterhelés csökkentése érdekében fontos a megfelelő városi közlekedésszabályozás, a városi közlekedési útvonalak átszervezése. A Kossuth Lajos utcát első ütemben a Pécsi út és a Bajcsy Zsilinszky utca között kell gyalogosbaráttá átalakítani. Forgalomcsillapító intézkedéseket kell végrehajtani. A jelenlegi útpályán és járdaszakaszokon teljes közterületre kiterő átépítést kell elvégezni a gyalogosok és kerékpárosok igényeit előtérbe helyezve. A Pécsi és Berek utcai jelzőlámpás csomópontokat megfelelően kell átprogramozni, hogy ne alakulhassanak ki a maihoz hasonló torlódások a csúcsidőszakokban.

A vasútvonal visszavágása is évek óta húzódó probléma. A személyszállítás a vonalon veszteségesen üzemel, a teherszállítás (kőszállítás) tartja fenn a mai napig a vasút, ezen szakaszát. A kőbánya és a MÁV közötti szerződéseknél köszönhetően még legalább másfél évtizedig nem lehet foglalkozni a vasútvonal esetleges megszüntetésével. A vasútvonal így tovább üzemel, és emiatt megoldandó, hogy a legkevésbé legyen zavaró tényező.

A város parkolási gondokkal küzd a kórház, bíróság, a piac és vásárcsarnok környezetében.

Komló városrészeire jellemző az egymástól való elszigeteltség, melynek elsődleges okozója a vasút kettévágó szerepe, másodlagos okozója hogy hiányoznak a távolabb eső városrészeket összekötő

úthálózat elemei. Ezeknek az egymástól elválasztott városrészeknek az összekötését részben megoldja a helyi jól szervezett autóbusz hálózat működtetése, de ennek vannak gyengeségei is. A Pécsi utca – Városház tér területén torlódnak össze a helyi buszok, így ha itt bármilyen havária helyzet alakul ki, akkor megbénul a település közlekedése. Új tehermentesítő és összekötő utak nélkül a közlekedés 1 gócpontban fog összefutni a jövőben is.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

3.1.1 A folyamatok értékelése

Komló a múlt század 50-es éveiben induló erőltetett nehézipar fejlesztésnek köszönheti várossá válását. Ehhez volt ugyanis szükséges a nagy mennyiségű, jó minőségű szén, ami a komlói bányák gyorsított fejlesztésével volt elérhető. Ennek a folyamatnak eredményeként jött létre egy 5 ezer fős településből a 80-as évek közepére egy 30 ezer lakosú bányászváros, nagy területre kiterjedő munkaerővonzással. Ekkortól áll meg a bányászat és a város fejlesztése. A rendszerváltást követő bányabezárás nagy tömegű, nem konvertálható képességű bányász munkanélkülit teremt nem csak Komlón, hanem a vonzaskörzetbe tartozó településeken is. A bányabezárások sújtják – ha nem is olyan mértékben - a szomszédos nagyvárost, Pécsét is. A bányán kívül az akkori egy-két üzem a szovjet piac beszűkülése teszi tönkre. A népességnek az ország egészében a 80-as évek közepén induló csökkenésén túl Komló népességét a fiatalság elvándorlása is csökkenti és öregíti. Bár a bányavagyon egy részének privatizációjával induló kis helyi vállalkozások mára stabil középvállalatokká váltak, nekik most már a fiatal képzett munkaerő hiánya okoz gondot. A nagy szociális krízist a mai napig nem tudta kiheverni Komló és térsége és a sokszor még ma is családfenntartói szerepet betöltő bányásznyugdíjasok eltávozásával újabb nehézségek várhatók. A helyben maradt alacsony képzettségű munkaképes korú népességből 800-1000 főt közmunkásként a város hasznosan foglalkoztat. Igazi megoldást azonban a városba települő új vállalkozások jelentenének. Ehhez azonban hiányzik a város megfelelő közúti és vasúti elérhetősége, valamint a letelepedés megfelelő támogatása. Ezek hiányában a pécsi ipartelepítés adna bizonyos segítséget.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.2.1 A településhálózat SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
járásközponti szerep	A város rossz elérhetősége az országos hálózatokról
régióközpont közelsége	A járás településeinek gyenge közúti kapcsolata Komlóval
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Az M9 autópálya és a rácsatlakozó főút megnyitja az ország fejlődési súlypontjai felé a kapcsolatot	Az országos közlekedési hálózathoz való kapcsolódás hiányában a várostartós stagnálásba, esetleg csökkenésbe csúszik
Az M6 határig való levezetése lehetővé teszi a balkáni kapcsolatokat	A járáson belüli jó közlekedési kapcsolat hiányában a város nem tudja betölteni járásközponti szerepét
Kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés Péccsel	A járás északi települései egyre inkább Tolna megye városaihoz kötődne
Pécsi nagyüzemekkel való beszállítói együttműködés	Pécs gazdaságának nehézségei növelik Komlón a munkanélküliséget
Az alacsony lakásárak, a kulturált lakhatási viszonyok, a jó közlekedési kapcsolatok, vonzzák a Pécssett dolgozókat	

3.1.2.2 A társadalom SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
erős helyi civil szervezetek	kedvezőtlen demográfiai folyamatok, fogyó népesség, elöregedés
nemzetiségi kultúra jelenléte	oktatási intézmények csökkenő kihasználtsága, gyermekhiány
jól kiépített szociális ellátórendszer	hiányosságok az esélyegyenlőség biztosítása terén
valódi járásközponti szerepkör a humán közszolgáltatások terén	növekvő szociális ellátási szükségletek
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
a szociális ellátások és a hozzá kapcsolódó intézményrendszer fejlesztése	további népességvesztés és elöregedés
a civil szervezetektől és nemzetiségi közösségektől induló kezdeményezések támogatása, a civil szféra megerősítése, ezáltal a település népességmegtartó erejének növelése	fokozódó terhek a szociális ellátórendszeren
esélyegyenlőséget segítő intézkedések, intézmények	az alacsonyabb státuszú társadalmi csoportok helyzetének további romlása, szegregáció
	etnikai konfliktusok kiéleződése

3.1.2.3 A gazdaság SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Fejlett, az ipari tevékenységek fogadására alkalmas városi infrastruktúra (burkolt utak aránya, gáz-, víz-, szennyvízelvezetés)	Magas munkanélküliség,
Alacsony ingatlanárak	Alacsony foglalkoztatottság,
Jelentős ásványvagyon	Alacsony bérszínvonal,
Kihasználatlan volt bányaingatlanok	Elsődleges munkaerőpiac hiánya,
Gépgyártói, és járműbeszállítói, gépipari hagyományok	Megfelelő méretű sík területek hiánya, mely az ipar zöldmezős beruházásait lehetetleníti el
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Volt bányaingatlanok barnamezős fejlesztése,	Képzett fiatal munkaerő elvándorlása,
KKV-k támogatása,	Pécsi problémák kihatásai Komlóra a nagyfokú függés miatt,
Sikonda természeti és turisztikai vonzerejének fejlesztése,	Pécs elszívja a képzett munkaerőt,
Kerékpáros és aktív turizmus fejlesztése,	a fejlesztések nem megfelelő tervezés mellett a kelleténél nagyobb terhet rónak az önkormányzatra,
Sikeres városmarketing tevékenység, Komló Brand	marketingstratégia sikertelensége,
Megújuló energiák kihasználása,	Barnamezős területek megújulása elmarad, a városkép rohamosan romlik
Ásványvagyon hasznosítása	

3.1.2.4 táji- és természeti adottságok SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
tájképi, tájmorfológiai adottság	eltérő megjelenésű lakóter.-ekkel szabdalts tájkép
természeti elemek (erdők) közelsége	tájsebek, meddőhányók
magas erdősültségi arány	turisztikai feltártság
jó turisztikai adottság	kevés a mezőgazdaságra alkalmas terület
Pécs közelsége	vízfolyások állapota a belterületen
védett term.-i ter.-ek, értékes élőhelyek megléte	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
természet turizmus erősítése	invazív fajok térhódítása az elhagyott bánya- és ipari területeken
rekreációs funkció térnyerése	az elhagyott iparterületek magára hagyása
a táj festőiségének kihasználása	tájsebek, vizuális konfliktusok megmaradása
erdei termékek, helyi brand kialakítása	
elhagyott iparterületek felszámolása, rehabilitációja, kármentesítés	

3.1.2.5 A zöldfelületek SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
lakóterületek zöldfelületi ellátottsága jó	inaktív területek nagy aránya a városközpontban
erdőkkel való kapcsolat	zöldfelületek minősége
	tájkarakter elemek hiánya
	infrastrukturális elemek szétválasztó hatása
	jól megfogalmazott városközpont hiánya
	koncepcionális arculat hiánya
	zöldfelületi rendszer felmérésének hiánya
	zöldfelületi stratégia hiánya
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
tematikus játszóterek, közterek kialakítása	zöldfelületi stratégia hiányában a belvárosi fejlesztések a gyengeségeket erősítik
városközpont megújítása	további szétszabdaltság
közösségi kertek kialakítása, szociális kertek kialakítása	erdőkben megmaradt bánya műtárgyak, rendezetlen területek,
zöldfelületi koncepció kidolgozásával és megvalósításával létrejövő barátságosabb és tisztább város	leromlott iparterület továbbra is megmaradnak tovább rontva a településképet és környezetét

3.1.2.6 Az épített környezet SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A városrészek zöld peremekkel határoltak	A várostestet átszeli a vasút
Kiépült közüzemi és ellátó hálózat	Sok a korszerűsítetlen lakásállomány
	Sok a barnamezőbe csúszó ipari terület
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Vasút megszüntetése révén a városközpont megújítása	Lakótelepek szlömösödése
Városrészek kapcsolathányainak kiküszöbölése	A barnamezőbe csúszó iparterületek
Lakótelepi közösségi terek létesítése	
Társasházak energetikai korszerűsítésének támogatása	
Külterületi volt bányászati területek ipartelepítésre való előkészítése	

3.1.2.7 A közlekedés SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Helyi közösségi közlekedés megléte	Nehezen megközelíthető egyéni és tömegközlekedést tekintve
A buszállomás központi elhelyezkedése	Kedvezőtlen országos közúti kapcsolatok
Pécs közelsége	Túlterhelt, egyre romló állapotú közlekedési infrastruktúra a város több pontján
	Kihasználatlan vasúti szárnyvonal
	Tömegközlekedés számára elégtelen keresztmetszetű utak
	Buszpályaudvar leromlott, terjengős, korszerűtlen
	Település egyes részein parkolóhelyek hiánya
	Regionális kerékpáros kapcsolatok hiánya
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Térség elérhetőségének javítása	Fő közlekedési útvonalak fejl.-ének elhúzódnása,
Régiós és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztésére irányuló központi beruházások felgyorsítása	Elöregedő, rossz hatékonyságú infrastruktúra
Hazai és Uniós források bevonása a fejlesztésekbe	
Vasúti nyomvonal felszámolása esetén értékes központi fejlesztési területek nyerhetők (sétálóutca, kerékpárút)	
A vasúti szárnyvonal korszerűsítése, városi szakasz városbarát kialakítása, több közúti keresztezés biztosítása	
Kossuth Lajos utca gyalogosbarát keresztmetszeti átalakítása	

3.1.2.8 A közművek SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
kedvező (országos átlag feletti) közművesítettség	közművek felszín feletti és alatti helyfoglalása
sikondai termálvízkiincs	előregedő házgári elemekből épült lakótelep
	avult közművei, növekvő közműolló
	nagyarányú távhőellátási hányad, fenntartási nehézségek
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
termálvízkiincsre alapozott fejlesztések	felszín alatti vízbázis védelem
megújuló energiahordozók használatának növelése	lakótelep fenntarthatóságának romlása a költséges távhőszolgáltatás miatt
biomassza erőművi kapacitás növelése	
naperőmű-park létesítése	
vízi sport, turisztikai lehetőség (Sikonda-tó)	
szennyvízhálózat fejlesztések a perem városrészekben	

3.1.2.9 A környezetvédelem SWOT-analízise, a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
erdők levegőtisztaság-védelmi hatása	Települési környezetvédelmi program hiánya
felújított környezetvédelmileg megfelelő térségi hulladéklerakó	közlekedési- és ipari eredetű zaj és rezgésterhelés
szennyvízkezelés és rákötések	allergén parlagfű elterjedése, és nem megfelelő megelőzés
	gyenge lakossági fegyelem a szelektív hulladékgyűjtés terén
	fűtési eredetű légszennyezés
	erózió
	szennyeződött a talaj
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
lakótelepek energiahatékonyságának javítása	a működő bánya áthaladó forgalma
prevenációs védekezés a parlagfű elszaporodásával szemben	alábányászott területek
a talaj termőképességének javítása	iparterületek szennyezése
erdőterületek növelése	havária
a szennyezett talajok ártalmatlanítása	fokozottan érzékeny vízbázisok területe
útburkolat minőségének javítása	nitrát érzékeny övezet
lakossági környezeti nevelés, óvodás kortól	illegális hulladéklerakások

3.1.2.10 Összefoglaló SWOT-analízis

Az eddig bemutatott szakmaspecifikus analíziseket két vezérgondolat köré csoportosítva szintetizáltuk. Az egyik a **foglalkoztatás**, a másik a **lakhatás**.

Foglalkoztatás

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Sikonda termál vize, turisztikai vonzereje	A városnak rossz az elérhetősége autópályáról, főúthálózatról, és a járás településeiről
A jelentős ásványvagyon	Nagy a munkanélküliség, alacsony a foglalkoztatottság, magas a képzetlen munkaerőnek aránya, a képzett, fiatal munkaerő elvándorol
Gépgyártói, járműbeszállítói, fémipari hagyományok	Komoly ipari beruházásnak megfelelő nagy összefüggő sík terület hiányzik
Pécs közelsége, foglalkoztatási lehetősége	
Fejlett, az ipari tevékenységek fogadására alkalmas városi infrastruktúra	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A megközelíthetőség javítása, az M9 autópályához való csatlakozással, ezzel egyben javul a járás településeinek közlekedési helyzete is	A közlekedési árnyékhelyzet tartósan fennmarad
Az M6 határig való levezetésével megnyílik a balkáni kapcsolat	Az iparterületek barnamezőbe csúszása nem áll meg
Külterületi, volt bányászati területek ipartelepítésre való előkészítése, a Béta aknai út megújítása	Pécs foglalkoztatási problémái tovább rontják Komló helyzetét
Az Altáró közúti kapcsolatainak erősítése a Zrínyi tér környezetében, és tervezett M-9 bekötésénél	Pécs elszívja a képzett munkaerőt
Együttműködés Péccsel a foglalkoztatás és a beszállítói kapcsolatok növelése érdekében	Tovább csökken a fiatal képzett munkaerő, és ezzel a város és társadalmának eltartó ereje
A város és környezete turisztikai kínálatának egymást erősítő fejlesztése,	

Lakhatás

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Szép természeti környezet, az erdők levegőtisztaság-védelmi hatása jelentős	Egyre nagyobb az idősek aránya, nő a szociális ellátás iránti igény
Fejlett városi intézményhálózat, és közüzemi hálózat	A vasút átszeli a várost, átkötő utak hiányában minden forgalom a városközponton keresztül zajlik
Pécs közelsége a magasabb szintű ellátás könnyű elérhetőségét jelenti	Sok a leromlott, alulhasznosított ipari terület, sok a korszerűsítetlen lakás
A város járásközponti szerepe	Az intézményi és közszolgáltatási kapacitásoknak alacsony a kihasználtsága
Erőteljes civil szervezetek	Nagy a városközpontban a kihasználatlan, inaktív, zavaró területek aránya, leromlott és terjengős vasút és buszpályaudvar, kevés gyalogos- és zöldfelület
A városi karaktert erősítő építészeti értékek	Két szegregációs góc a belterületen, jelentős külterületi népesség, szegregációba hajló körülmények között
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A városközpontban minőségi zöldfelületek és közterek, gyalogosbarát, forgalomcsillapított övezet kialakítása, utasbarát buszpályaudvar létesítése	„Szociális bomba”, tovább nő az alacsony képzettségű, munkanélküli, inaktív, rossz mentális és egészségügyi állapotú lakó, és a folyamat önmagát erősíti, fokozódik a szociális ellátórendszer terhelése
Az alig használt, csak zavaró hatású vasút felszámolása, a közszállításnak keleti irányba terelése	Az alacsonyabb státuszú társadalmi csoportok helyzetének további romlása, szegregáció
A közszállítás és rakodás környezeti terheinek csökkentése	Tovább csökken az intézményi és közszolgáltatási kapacitások kihasználtsága, nem csökken a városüzemeltetés költsége
A társasházak energetikai korszerűsítésének támogatása, a közüzemi költségek csökkentése	A lakótelepek megújulás híján szlömösödésnek indulnak
Lakótelepi közösségi terek, tematikus játszóterek létesítése	A működő kőbánya áthaladó forgalma - környezetvédelmi intézkedések híján növeli a város környezeti terhelését
A térségközponti szerep megerősítése, a város ellátási kapacitásának jobb kihasználása érdekében	Az elavuló infrastruktúra megújításához kevés a forrás, a hálózatok üzembiztonsága leromlik
A város üzemeltetés hatékonyságának javítása, a megújuló energia kihasználása	Elmarad a városközpont minőségének javítása, és ezért alulmarad a városok közötti versenyben
A civil szervezetektől induló kezdeményezések támogatása, ezáltal a település népességmegtartó képességének növelése	
Szegregált és szegregációba csúszó területek kezelése	

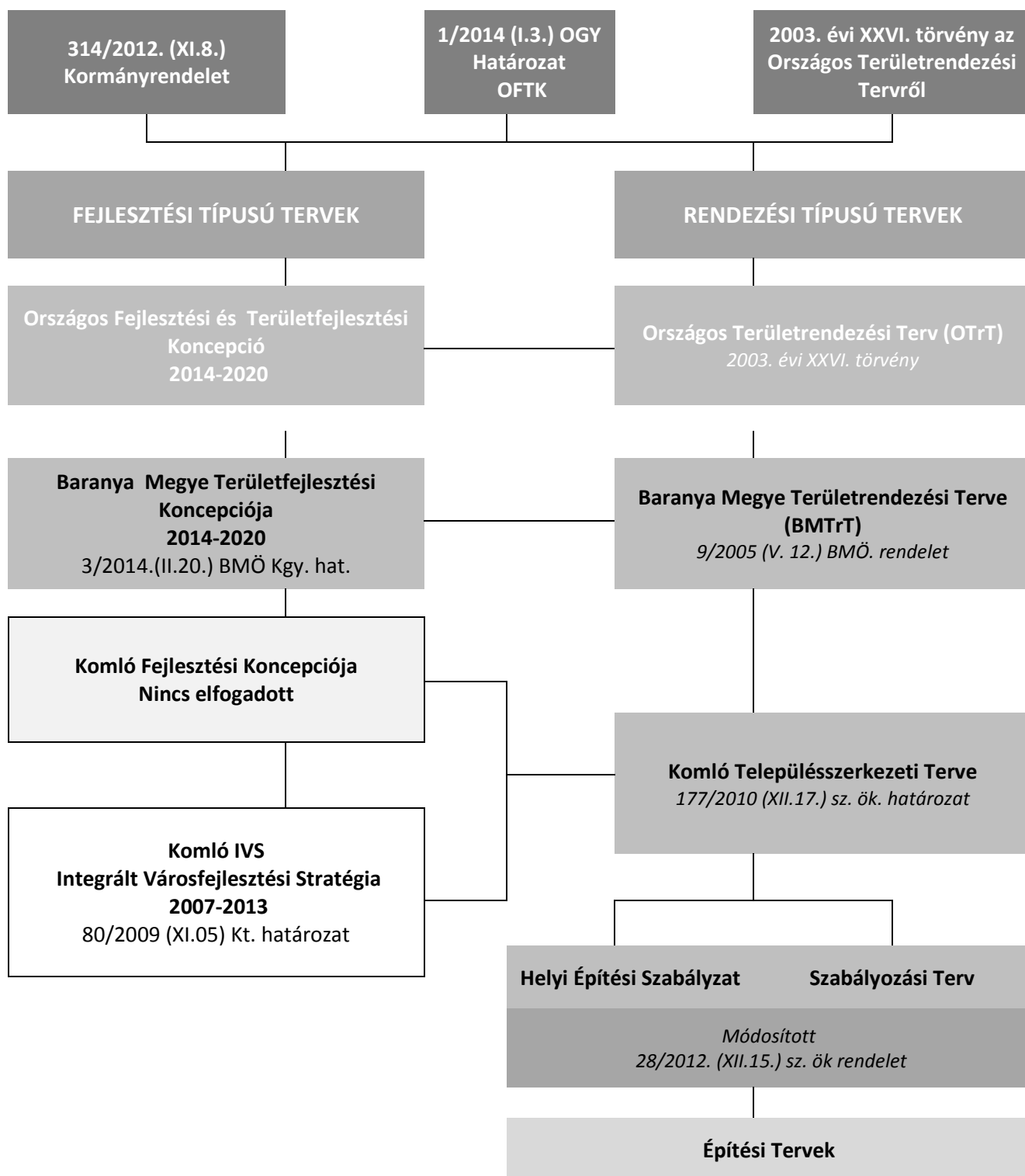
3.1.2.11 Kockázatok

Kockázatot jelenthetnek a térség problémái. Ha ugyanis a megye többi térségében és főleg Pécssett nem tud elindulni a fejlődés, akkor Komlónak nincs reménye a válságból való kilábolásra. Akkor valóban kezelhetetlen „szociális bomba” lesz a népesség leromló spirálja, és a jelenlegi foglalkoztatóknak is meg kell fontolni az ország más részébe való áttelepülést.

Ha csak Pécssett indul be a fejlődés, akkor a városnak meg kell elégedni az „alvó város” státusszal, amire a környezeti, fizikai és humán adottságai megvannak. Ahhoz, hogy a város fejlődési pályára álljon új vállalkozások megtelepülése elengedhetetlen, amihez viszont jobb elérhetőség, és a vállalkozásokat támogató gazdasági környezet szükséges.

Kockázatot jelenhetnek még a bezárt bányák, eddig rejtve maradt problémái.

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

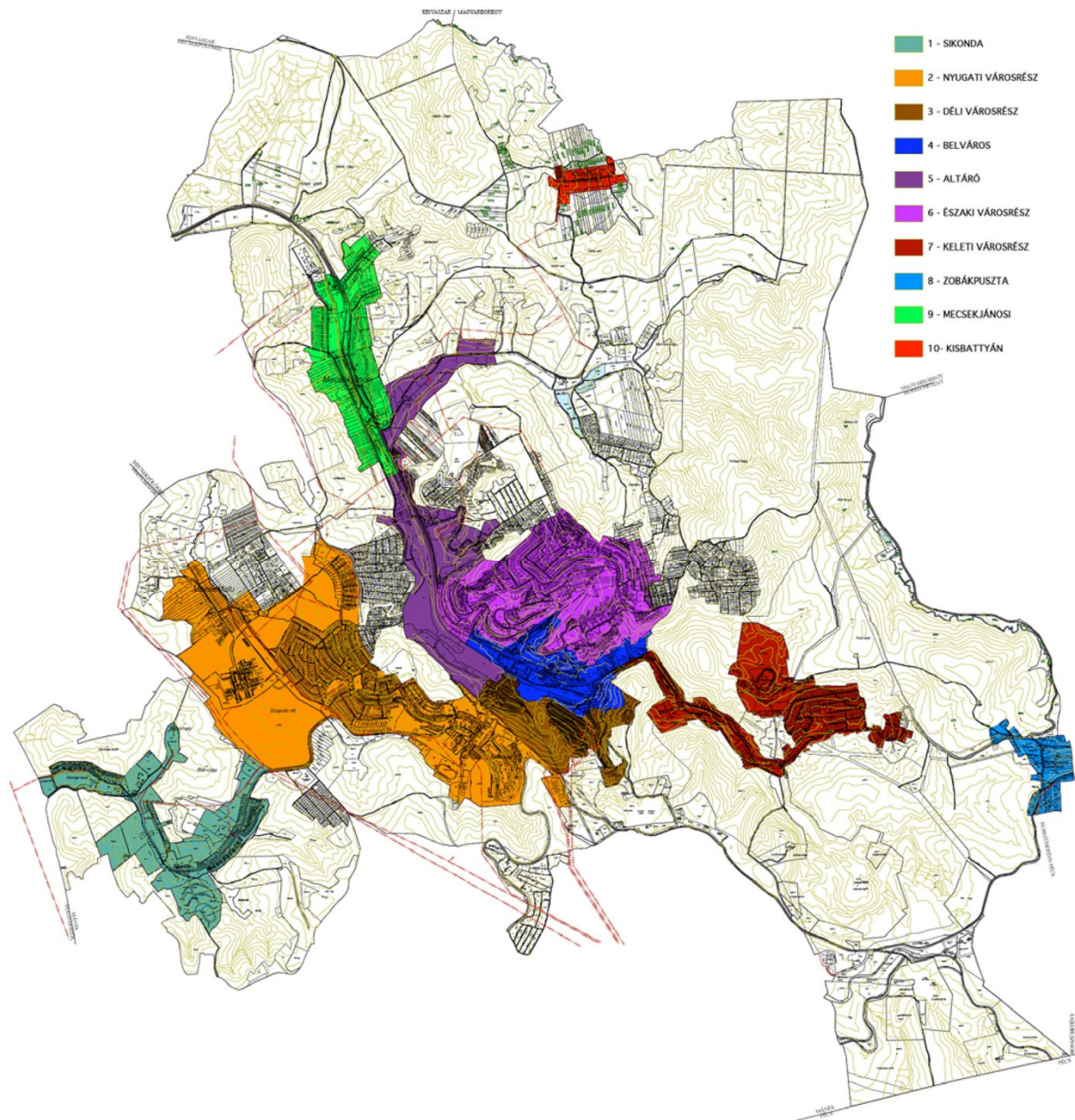

3.1-1. ábra: Komló település fejlesztési- és rendezési tervi kapcsolatai

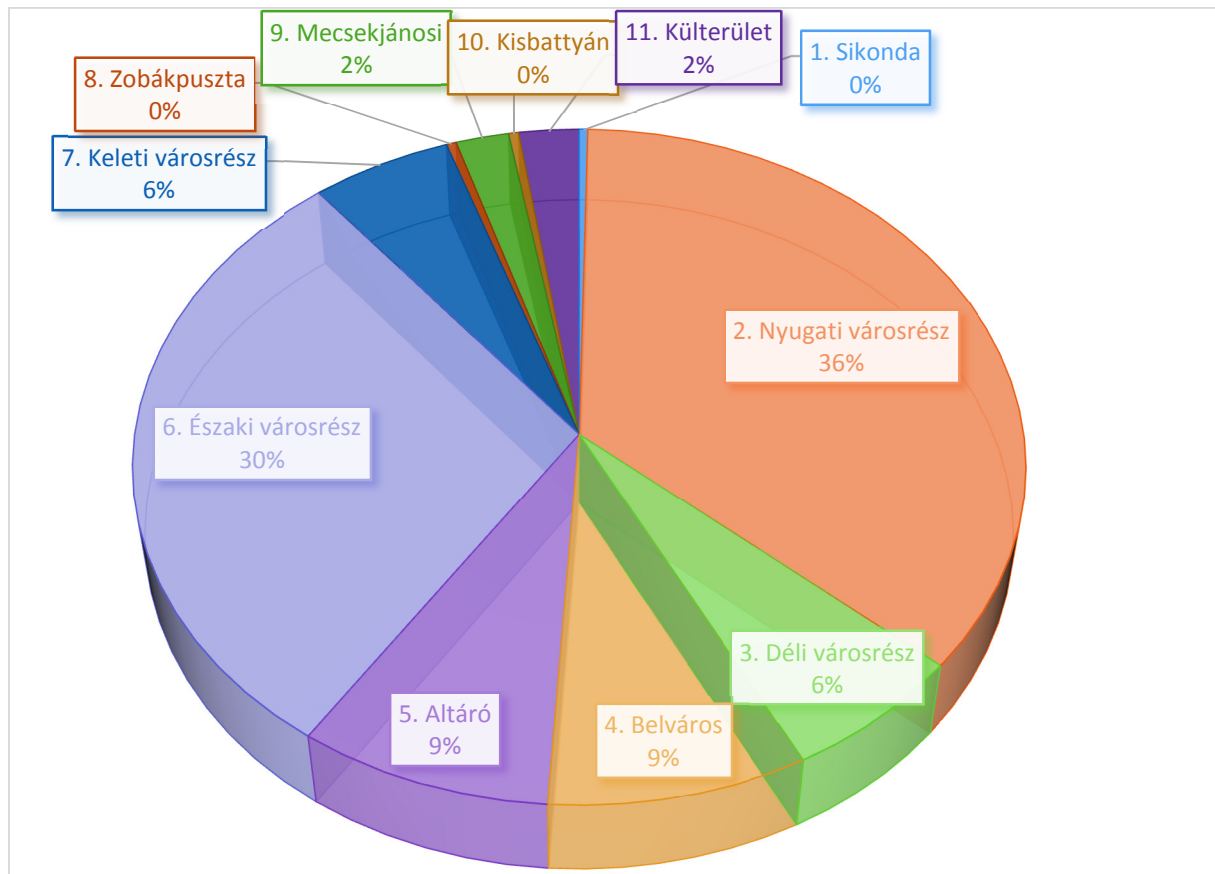
3.2 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRSZÉK

Komló szerkezetileg, városképi arculatában, karakterében és területhasználati jellemzői alapján, 14 városrészből áll, s vannak külterületi lakott részei is. A városrészek a következők:

1. Sikonda
2. Nyugati városrész
3. Déli városrész
4. Belváros
5. Altáró
6. Északi városrész
7. Keleti városrész
8. Zobákpuszt
9. Mecsekjánosi
10. Kisbattyán
11. Külterület

3.2-1. ábra: A Városrészek térképi lehatárolása (Forrás: Önkormányzat)

3.2-2. ábra: Komló városrészeinek népessémgoszlása (Forrás: Népszámlálás, 2011)

3.2.1 A lehatárolt településrészek helyzetének rövid bemutatása

3.2.1.1 Sikonda

Sikonda városrész Komló belvárosától 5 kilométerre nyugatra fekszik. A Mecsek festői lankái között meghúzódó városrész fekvése kedvező. Közlekedési feltártsága jó, alig 500 méterre található a 66-os főúttól. Vonzerejét termálfürdője, horgásztava, az érintetlen természet közelsége és az egyedülálló mikroklimája adja.

Sikonda bár nagy kiterjedésű, a 2011-es népszámlálás idején a legkisebb népességű komlói városrész volt, összesen 83-an laktak itt (Komló lakosságának 0,3%-a). A 2001-ben regisztrált 36 főnyi lakossághoz képest azonban a 2011-es népességszám is 130 százalékpontos növekedést jelent. Sikonda alacsony népsűrűségének és lakosságának háttérében a terület üdülőfunkciója áll.

A sikondai városrész korstruktúrájában alacsony a fiatalok aránya (6%), ám a 15-59 éveseké az egész városban itt a legmagasabb (68,7%). Utóbbi következményeként a gazdaságilag aktív népesség aránya (45,8%) meghaladja a városi átlagot (42,7%), a második legmagasabb a városrészek között.

A városrész társadalmának képzettségi színvonala kedvezőbb a városi átlagnál, különösen a kevésbé iskolázottak összlakosságon belüli arányát tekintve. A 15-59 éves korosztály mindössze 8,8%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (a városi átlag 15,4%), s a felsőfokú

végzettségűek aránya (12,7%) is magasabb a városi átlagnál (9,9%), bár országos összehasonlításban nem nevezhető kedvezőnek.

Sikondán a foglalkoztatottak aránya (52,3%) a városi átlagnál (50,6%) magasabb, a munkanélküliségi ráta (10,5%) viszont sokkal kedvezőbb a város egészére számolt értéknél (18,4%). 2001-hez képest javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, ami a korábbi IVS idején 45,8% volt, a 2011-es népszámlálás idején 43,9%-ra csökkent.

A városrészben gazdasági funkcióját a turizmusban érdekelt vállalkozások adják (Ambient Hotel & AromaSpa**** Sikonda, Mediano Thermal Camping és Bungalow Park, valamint kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek). Sikondán közmű-ellátottsági hiányok nem tapasztalhatók. A városrészben 44 db lakás található, mely a népszámlálás adatai szerint 26-tal (145 százalékponttal) meghaladja a 2001-es értéket, jelentős növekedés zajlott az elmúlt évtizedben. Szintén az utóbbi évek eredménye, hogy valamennyi lakás komfortos, s alapterületük is meghaladja a városi átlagot. A városrészben – üdülőterületi jellegéből adódóan – humán közszolgáltatási funkciók nem elérhetők.

Jó táji adottságú, a tavak és patakpárt természetközeli hangulatú. A város turisztikailag legkedveltebb része. Jelentős szennyező forrásról nincs adat.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
idegenforgalmi vonzerő, hozzá kapcsolódó turisztikai szolgáltatások	hiányzó humán közszolgáltatási funkció
kedvező képzettségi és foglalkoztatottsági szint	
bővülő ingatlanpiac	
optimális közművesítettség	
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
a növekvő lakásállomány révén a helyi társadalom megújulása	lemaradás a turisztikai szolgáltatások piacán (erős térségi verseny)
a népesség további növekedése esetén alapvető humán közszolgáltatások kiépítése	
turizmusban rejlő további lehetőségek kihasználása, a szolgáltatások színvonalának emelése, turisztikai desztináció menedzsment	

3.2.1.2 Nyugati városrész (Dávidföld, Mecsekfal, Kökönyös, Körtvélyes)

A városrészt alkotó településrészek csak abban azonosak, hogy mind jellemzően lakóterület. A beépítésük karakterét és múltjukat tekintve különbözőek. Dávidföld családiházak beépítésű, Mecsekfal, ahogy a neve is mutatja egy Komlóhoz csatolt falu, Kökönyös Komló egyik régi többségében szocreál lakótelepe, Körtvélyes az utolsó már panelos, a bányabezárások miatt már leállított, befejezetlen lakótelep. A tervezett lakótelep keleti befejezetlen részét, azóta az új vállalkozások telephelyként használják. A lakótelep és Mecsekfal közötti terület gazdasági területként hasznosítható.

A nyugati városrész Komló legnagyobb kiterjedésű és népességű városrésze. A 2011-es népszámlálás idején lakossága 8753 fő volt (Komló lakosságának 35,9%-a). A döntően lakófunkciójú nyugati városrész erősen előregedő, korstruktúrájában a 60 év feletti aránya (24,1%) csaknem kétszerese a fiatalok arányának (12,3%), ám a 15-59 éveseké a városi átlagnál (60,9%) magasabb (63,6%). A gazdaságilag aktív népesség aránya (44,6%) szintén meghaladja a városi átlagot (42,7%).

A városrészi képzettségi statisztikák adatai a városi átlag körül mozognak, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben 2 százalékponttal alacsonyabb (13,4%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 0,1 százalékponttal magasabb (10,0%).

A nyugati városrészben a foglalkoztatási mutatók a városi átlagnál kedvezőbbek. A foglalkoztatottak aránya 52,3% (a városi átlag 50,6%), a munkanélküliségi ráta (17,4%). Utóbbi mutató meglehetősen magas, még akkor is, ha a települési átlagot (18,4) valóban nem éri el. A városrészben 2001-hez képest jelentősen javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők (2001: 52,3%, 2011: 43,9%), illetve a foglalkoztatottak (2001: 44,4%, 2011: 52,3%) aránya. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők és a foglalkoztatottak arányában bekövetkezett csökkenést csak kis mértékben követte a foglalkoztatott nélküli háztartások arányának változása (2001: 43,4%, 2011: 42,6%).

A nyugati városrész lakófunkciójából adódóan a gazdasági funkció gyakorlatilag teljesen hiányzik, egyedül a Rati új épülete képviseli a gazdaságot, a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek eloszlása is egyenlőtlen a városrészen belül. A városrész közmű-ellátottságában szintén nagyobb különbségek érzékelhetők az egyes kisebb terület egységek (Dávidföld, Mecsekfalva, Kökönyös, Körtevényes) között, főként a szennyvíz- és gázhálózat kiépítettsége, illetve a már meg lévő infrastruktúra műszaki állapota terén. A nyugati városrész méretének és az elsődleges lakófunkciónak köszönhetően humán közszolgáltatásokkal (egészségügy, oktatás, szociális ellátás) jól ellátott.

A városrészben 3767 db lakás található, a lakáspiac az utóbbi évtizedben nem bővült, a népszámlálás adatai szerint a jelenlegi lakásszám 88-cal elmarad a 2001-es értéktől. A városrész lakásainak komfortfokozta jobb a városi átlagnál, a lakásoknak mindössze 1,2 %-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükség lakás. Az utóbbi években megszüntetett lakások jellemzően alacsony komfortfokozatúak voltak.

Kökönyösben több nagy kiterjedésű közparkok található, jellemzően fásított területek, rendelkeznek játszótérrel. A környező erdők benyúlnak a lakóterületek közé. Magas a füves sportterületek aránya.

Dávidföld is rendelkezik közparkokkal, ezek aránya viszonylag alacsony, ez a kertvárosias beépítéssel magyarázható. Hiányoznak a fasorok. Jelentős szennyező forrásról nincs adat.

Körtevényes a településtől egészen különállva létrejött településrész, amely kizárólag panelekből áll. A házak között és körül zöldfelületek vannak. Jelentős szennyező forrásról nincs adat.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
jól kiépített humán infrastruktúra	a foglalkoztatottság a háztartások szintjén nem javul, a munkanélküliség ugyanazokat a családokat sújtja
javuló foglalkoztatottság	hiányzó közösségi funkciók
a lakások átlagos komfortfokozatának emelkedése	a városrészen belül heterogén területek
	hiányos és felújításra szoruló közművek
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
a lakások komfortfokozatának emelése	a lakásállomány leromlása, szegregáció
közösségi terek kialakítása	
közterületek rehabilitációja	
a kiskereskedelem élénkítése	

3.2.1.3 Déli városrész

A lakófunkciójú déli városrészben a 2011-es népszámlálás idején 1504 fő élt, Komló lakosságának 6,2%-a). A városrész korstruktúrájában a 60 év feletti aránya (26,6%) csaknem kétszerese a fiatalok arányának (13,5%), a 15-59 éveseké a városi átlagnál (60,9%) alacsonyabb (59,9%). A gazdaságilag aktív népesség aránya (43,0%) a városi átlaggal közel megegyező (42,7%).

A városrész képzettségi mutatói a városi átlagnál kedvezőbbek, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben 3,3 százalékponttal volt alacsonyabb (12,1%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 4 százalékponttal volt magasabb (13,9%) a település teljes területére számolt középértéknél. A felsőfokú végzettségűek aránya Zobákpusztán után a déli városrészben a legmagasabb.

A déli városrészben – a képzettségi mutatókhoz hasonlóan – a foglalkoztatási mutatók is kedvezőbbek a városi átlagnál. A foglalkoztatottak aránya 52,3% (a városi átlag 50,6%), a munkanélküliségi ráta (17,0%). A munkanélküliségi mutató annak ellenére is magas, hogy a települési átlagot (18,4) nem éri el. A városrészben 2001-hez képest jelentősen javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők (2001: 48,3%, 2011: 43,0%), illetve a foglalkoztatottak (2001: 48,4%, 2011: 52,3%) aránya. A déli városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is kedvező irányba változott 2001-hez képest (2001: 42,1%, 2011: 39,8%), a városrész ebben a tekintetben is második a városrészek között.

A déli városrészben a fentiekhez hasonlóan szintén hiányzik a gazdasági funkció. A városrészben a közműhálózat hiánytalanul kiépített, azonban sem a közösségi, sem a humán közszolgáltatási funkciók nem érhetők el.

A kisvárosias jellegű, Dávidföldnél sűrűbb beépítésű családi házas városrészben a 2011-es népszámlálás idején 614 db lakás volt, 9-cel több, mint 2001-ben. A városrész lakásainak komfortfokozta jobb a városi átlagnál, a lakások 2,1 %-a komfort nélküli, félkomfortos vagy

szükség lakás, valamint az egyszobás lakások aránya (7,6%) is elmarad a települési átlagtól (12,3%). A városrészben található a nyolcutcás bányászkolónia, az úgynevezett Újtelep, melynek környezte (a korábban épített támfal) rekonstrukcióra szorul.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
magasabb társadalmi státuszú (képzettség, foglalkoztatottság) lakosság	közösségi terek, zöldfelületek hiánya
teljeskörű közművesítettség	hiányzó közösségi és humán közszolgáltatási funkciók
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
a kisvárosias jelleg erősítése, a lakókörnyezet minőségének javítása	Újtelep rendezése elmarad
közösségi kezdeményezések támogatása	
kiskereskedelem és humán közszolgáltatások kiépítése	

3.2.1.4 Belváros

A belvárosban 2011-ben 2103-an éltek, ez a szám Komló lakosságának 8,6%-át jelentette. A belváros népessége 10 év alatt több mint 400 fővel csökkent. A csökkenés oka, hogy a városrész korszerkezetében alacsony a fiatalok aránya (10,5%), ám a 60 évnél idősebbeké az egész városban itt a legmagasabb (31,0%), azaz a belvárosban minden fiatakorúra csaknem 3 idős ember jut. Ennek következményeként a gazdaságilag aktív népesség aránya alacsony, 42,4%.

A városrész társadalmának képzettségi színvonala a városi átlagnál magasabb. A 15-59 éves korosztály 9,1%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (a városi átlag 15,4%), a felsőfokú végzettségűek aránya (10,7%) kicsivel magasabb a komlói átlagnál (9,9%).

A belvárosban a foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül (55,7%) Zobákpusztá után a második legmagasabb, a munkanélküliségi ráta (15,0%) viszont kedvezőbb a város egészére számolt értéknél (18,4%), bár ennek ellenére is magas. 2001-hez képest 6,2 százalékponttal javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya is.

A városrészben a gazdasági funkció a kiskereskedelem, a vendéglátóipar és a szolgáltatások révén van jelen. A belvárosban található a nagyobb élelmiszerláncok üzletei is. A belvárosi közműhálózat teljesen kiépített, a lakások többségét a Komlói Fűtőmű látja el fűtéssel és használati melegvízzel. A belvárosban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésre szorul, a terület a közlekedési csomópont szerepét csak nehezen tudja ellátni. A városrészben a közösségi és humán közszolgáltatási funkciók széles köre érhető el.

A városrészben 1190 db lakás volt 2011-ben, mely a népszámlálás adatai szerint 29-cel meghaladja a 2001-es értéket (1161 db). A belvárosi lakásoknak mindössze 0,6%-a komfort nélküli vagy félkomfortos, s a lakások átlagos szobaszáma is meghaladja a városi átlagot. A városrészben – üdülőterületi jellegéből adódóan – humán közszolgáltatási funkciók nem elérhetők.

Több szempontból is a városközpont újragondolására van szükség. A közterületek többségét a járműközlekedés és a parkolás foglalja el. Így alig marad hely a gyalogosoknak, és a zöldfelületeknek. Emellett a lehasznált vasút és a környező üzemi területek a belvárosi funkciók elől veszik el a területet. A Kossuth Lajos utca 4 sávját a forgalom nem indokolja, és a gyalogosok számára egy nehezen leküzdhető kellemetlen akadályt jelentenek. A Berek utca- Pécsi út kettős jelzőlámpája korszerűbb forgalomfüggő szabályozást igényel. Az elavult buszpályaudvar helyett egy új utasbarát pályaudvarra van szükség, ahol a buszok nem tartózkodnak, csak az utasokat teszik le és veszik fel.

A piac jelen helyzetében sok összevissza előregedett épületet tartalmaz, és a parkolás megoldatlan. A helyzet nem javítható csak a terület használatának teljes újragondolásával.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
városi átlagot meghaladó képzettség és foglalkoztatottság	előregedő társadalom, magas az időskorúak aránya, a lakosságszám gyorsan csökken
kiskereskedelmi, vendéglátóipari funkció markáns jelenléte	valódi városközpont hiánya
teljes közművesítettség	közlekedési problémák
széles körű szociális és humán szolgáltatások	
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
közterületek, zöldterületek, közlekedési hálózat fejlesztése	a szociális ellátórendszerre nehezedő terhek fokozódása
	fokozódó közlekedési problémák

3.2.1.5 Altáró

Ide tartozik még Altáron kívül az Ipari út észak-keleti oldalán lévő iparterület (Sportvölgy, Autósvölgy, Közüzemi völgy)

A gazdasági funkciójú Altáró városrészben a 2011-es népszámlálás idején 2058 fő élt, Komló lakosságának 8,4%-a. A városrész korstruktúrájában a 60 év feletti aránya (21,2%) másfélszerese a fiatalok arányának (15,1%), a 15-59 éveseké a városi átlagnál (60,9%) magasabb (63,7%). Az időskorú lakosság arány ebben a városrészben a legalacsonyabb. A gazdaságilag aktív népesség aránya (42,4%) a városi átlaggal szinte pontosan megegyező (42,7%).

A városrész képzettségi mutatói a városi átlagnál lényegesen kedvezőtlenebbek, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben 11,9 százalékponttal volt magasabb (27,3%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 5,8 százalékponttal volt alacsonyabb (4,1%) a település teljes területére számolt középértéknél. A felsőfokú végzettségűek aránya Altáron a legalacsonyabb, az általános iskolai végzettség tekintetében is csak a külterületi lakosság jellemezhető kedvezőtlenebb értékkel.

Altáró városrészben – a képzettségi mutatókhoz hasonlóan – a foglalkoztatási mutatók is kedvezőtlenebbek a városi átlagnál. A foglalkoztatottak aránya 44,5% (a városi átlag 50,6%), a munkanélküliségi ráta (25,7%), Altáró mögött e mutatók tekintetében is csak a külterületek szerepelnek a városrészek rangsorában. A városrészben 2001-hez képest javult ugyan a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők (2001: 57,5%, 2011: 52,2%) aránya, azonban továbbra is nagyon magas. A foglalkoztatottak 44,5%-os aránya a 15-64 év közötti lakosságon belül 6,1 százalékponttal marad el a városi átlagtól. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2001-hez képest csaknem változatlan volt 2011-ben (49,4%). Összességében az Altáró városrész alacsony társadalmi státuszú terület.

Komló gazdasági funkciói egyértelműen az Altáró városrészben koncentrálódnak, itt található az Altáró Ipari Park is, melynek jobb kihasználtsága és elérhetősége érdekében közlekedési fejlesztések indokoltak. A városrészben a közműhálózat teljesen kiépített, a felhagyott bányászati és ipari területek elsősorban környezeti szempontból jelentenek problémát. Közösségi és humán közszolgáltatási funkciók a településrészben nem érhetők el.

A városrészben 928 db lakás volt a 2011-es népszámláláskor. A városrész lakásainak komfortfokozta egyértelműen rosszabb a városi átlagnál, a lakásoknak mindössze 9,2%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás, a teljes lakásállományon belül az egyszobás lakások aránya 14%. Az utóbbi években megszüntetett lakások jellemzően alacsony komfortfokozatúak voltak.

A városrészhez tartozó Sport völgy végén szegregáció alakult ki, aminek a kezelése már megindult.

A városrész jobb kihasználásához a közlekedési kapcsolatait kell javítani, a vasúton való újabb átjáróval az Ipari út irányába.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
gazdasági funkció jelenléte	alacsony társadalmi státuszú lakosság
megvalósult ipari szerkezetváltás	alacsony képzettségi és foglalkoztatási színvonal
ipari hagyományok, ipari park	az ipari park megközelíthetősége nem megfelelő
fiatalosabb korszerkezet	környezeti károk
teljes közművesítettség	
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
barnamezős fejlesztések	szegregálódás, társadalmi konfliktusok
környezeti károk enyhítése	eddig nem ismert környezeti ártalmak jelentkeznek
útfejlesztés	

3.2.1.6 Északi városrész (Somág, Kenderföld, Szilvás)

Az északi városrészben 2011-ben 7236-an éltek, ez a szám Komló lakosságának 29,7%-át jelentette. A városrész népessége 10 év alatt több mint 1100 fővel csökkent. A csökkenés oka részben a természetes fogyás valamint a kedvezőtlen korszerkezet. Az északi városrészben a komlói átlaggal éppen megegyező a fiatalok aránya (12,8%), ám a 60 évnél idősebbeké az átlagnál is magasabb (28,5%), azaz minden fiatakorúra több mint 2 idős ember jut. Ennek következményeként a gazdaságilag aktív népesség aránya alacsony, 42,3%.

A városrész társadalmának képzettségi színvonala a városi átlag körül mozog. A 15-59 éves korosztály 15,0%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (a városi átlag 15,4%), a felsőfokú végzettségűek aránya (11,2%) kicsivel magasabb a komlói átlagnál (9,9%).

A városrészben a foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül (51,1%) szintén átlag körüli, a munkanélküliségi ráta (17,7%) is csak 0,7 százalékponttal alacsonyabb a település egészére számolt középtértnél.

Az északi városrész lakófunkciójú, a gazdasági funkciót csak néhány kiskereskedelmi üzlet és vendéglátóhely, valamint egy Spar supermarket jeleníti meg. A városrész közműhálózata még fejlesztésre szorul, csak Szilvás közművesítettsége teljes. A közösségi funkciók közül a sportfunkciók adottak az északi városrészben. A városrész humán közszolgáltatásokkal (egészségügy, szociális ellátás, oktatás) jól ellátott. A városrészben 3747 db lakás volt 2011-ben, a lakásállomány a települési átlagnál rosszabb állapotú. A lakások 5,8%-a komfort nélküli vagy félkomfortos, 20,9%-a egyszobás.

Szilvásban és Kenderföldön több nagy kiterjedésű közpark is található. A lakótelepek nagy aránya miatt fokozott szükség van minőségi funkcionális zöldfelületekre.

A Kazinczy, Vörösmarty utak környéke szegregációs terület, kezelése feltétlen szükséges.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
kiépített humán közszolgáltatási funkciók	gyorsan csökkenő népesség, elöregedés
elérhető közösségi (sport) funkció	a települési átlagnál rosszabb minőségű lakásállomány
	közösségi terek hiánya
	szegregálódó területek
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
közösségi terek fejlesztése, további közösségi funkciók kiépítése	erősödő szegregáció
lakásállomány felújítása	a lakásállomány leromlása
	társadalmi/etnikai konfliktusok kiéleződése

3.2.1.7 Keleti városrész (Gesztenyés, Zobák akna, Anna akna)

A keleti városrészben a 2011-es népszámlálás idején (2001-hez hasonlóan) 1362 fő élt, Komló lakosságának 5,6%-a. A városrész korstruktúrájában a 60 év felettiek aránya (27,3%) csaknem kétszerese a fiatalok arányának (15,4%), a 15-59 éveseké a városi átlagnál (60,9%) alacsonyabb (57,3%), e tekintetben a keleti városrész mögött csak Zobákpuszt áll. A gazdaságilag aktív népesség aránya (37,9%) – az aktív korúak össznépességen belüli alacsonyabb arányával összefüggésben – szintén elmarad a városi átlagtól (42,7%).

A városrész képzettségi mutatói a városi átlagnál kedvezőtlenebbek, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben 2,8 százalékponttal volt magasabb (18,2%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 2,3 százalékponttal volt alacsonyabb (7,6%) a település teljes területére számolt középértéknél. A felsőfokú végzettségűek aránya a külterületek és Altáró után a keleti városrészben a legalacsonyabb.

A keleti városrészben – a képzettségi mutatókhoz hasonlóan, s részben azok következményeként – a foglalkoztatási mutatók is kedvezőtlenebbek a városi átlagnál, illetve azzal közel megegyezőek. A foglalkoztatottak aránya 48,3% (a városi átlag 50,6%), a munkanélküliségi ráta 17,8% (a városi átlag 18,4%). A városrészben 2001-hez képest – az országos és a többi városrészben is tapasztalható folyamatokkal összhangban – jelentősen javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők (2001: 58,7%, 2011: 46,5%), illetve a foglalkoztatottak (2001: 37,0%, 2011: 48,3%) aránya. A keleti városrészben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is kedvező irányban, s a többi városrészt meghaladó mértékben változott 2001-hez képest (2001: 56,3%, 2011: 47,6%).

A keleti városrészben a lakófunkció mellett az ipari-gazdasági funkció is jelen van, bár a szénbányászat visszaesése után már csak a kőbányászat jelentős a városrészben. A városrészben a közműhálózat hiánytalanul kiépített, a területet a helyi tömegközlekedési hálózat két vonala is érinti. A településrészen a közösségi és humán közszolgáltatási funkciók csak részben érhetők el: sportolási lehetőség biztosított, illetve óvoda és idősek otthona működik, egészségügyi ellátásra helyben nincs lehetőség, csak a belvárosban.

A városrészben a 2011-es népszámlálás idején 560 db lakás volt, 30-cal több, mint 2001-ben. A városrész lakásainak komfortfokozta a városi átlagot tükrözi, a lakások 3,9%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás, az egyszobás lakások aránya (8,1%) kevéssel marad el a települési átlagtól (12,3%).

Gesztényést kertvárosias beépítés jellemzi, körbe erdők határolják. A lepusztult és elhagyott Zobák-akna és környezete rendkívül rossz településképi elem. Feltételezhetően nem kármentesített szennyező források vannak pl.: volt Anna-akna területén. A kőbánya és a kőszállítás okoz légszennyezést.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
jelentős vállalkozások a városrészben	alacsony státuszú lakónépesség magas aránya, szegregálódó területek
elérhető humán közszolgáltatások és közösségi funkciók	előregedő népesség
	kereskedelmi funkció hiányos
	közösségi terek és zöldfelületek hiánya
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
barnamezős területek hasznosítása	szegregáció fokozódása, társadalmi konfliktusok
bánya újraindítás	növekvő munkanélküliség

3.2.1.8 Zobák puszta

Zobákpuszt a keleti városrésztől 2 kilométerre fekszik, harmadrendű közúton közelíthető meg. lakossága 2011-ben mindössze 95 fő volt, 4 fővel több, mint 2001-ben. Komlón egyedül itt haladja meg a fiatalok aránya (26,3%) az időskorúakét (23,2%), azonban az aktív korú népesség aránya is itt a legalacsonyabb (50,5%). A korszerkezet következményeként a gazdaságilag aktív népesség aránya is alacsony, 37,8%.

A városrész társadalmának képzettségi színvonala a városi átlagnál magasabb. A 15-59 éves korosztály 4,2%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (a városi átlag 15,4%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 14,3% (a komlói átlagnál 9,9%).

A városrészben a foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül (58,5%) meghaladja a városi átlagot, a munkanélküliségi ráta (16,6%) 1,8 százalékponttal alacsonyabb a település egészére számolt középértéknél.

Zobákpuszt városrész lakófunkciójú, méretéből adódóan közösségi és humán közszolgáltatási funkciók nem érhetők el helyben. A városrész közműhálózata a vezetékes földgázhálózat kivételével kiépített. A városrészben 33 db lakás volt 2011-ben és 2001-ben is. A lakásállomány a települési átlagnál rosszabb állapotú. A lakások 10,3%-a komfort nélküli vagy félkomfortos.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
természeti környezet	távol fekszik a belvárostól
méretéhez és a belvárostól való távolságához képest jól kiépített infrastruktúra	hiányzó közszolgáltatások és kiskereskedelem
jó képzettségi színvonal	
fiatalos korszerkezet	
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
közüti átmenő forgalom csillapítása	elnéptelenedés

3.2.1.9 Mecsekjánosi

Mecsekjánosi városrészben a 2011-es népszámlálás idején 515 fő élt (2001-ben 594fő), Komló lakosságának 2,1%-a. A városrész korstruktúrájában a 60 év felettiek aránya (28,0%) több mint kétszerese a fiatalok arányának (13,0%), a 15-59 éveseké a városi átlagnál (60,9%) 1,9 százalékponttal alacsonyabb (59,0%), e tekintetben Mecsekjánosi mögött csak a keleti városrész és Zobákpusztja áll. A gazdaságilag aktív népesség aránya (41,0%) – az aktív korúak össznépségen belüli alacsonyabb arányával összefüggésben – szintén elmarad a városi átlagtól (42,7%).

A városrész képzettségi mutatói a városi átlag körüliek, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben 3,6 százalékponttal (11,8%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 1,3 százalékponttal volt alacsonyabb (8,6%) a település teljes területére számolt középértéknél. A felsőfokú végzettségűek aránya a külterületek, Altáró és a keleti városrész után Mecsekjánosi városrészben a legalacsonyabb.

A Mecsekjánosi városrészben – a képzettségi mutatókhoz hasonlóan, s részben azok következményeként – a foglalkoztatási mutatók is városi átlaggal közel megegyezők. A foglalkoztatottak aránya 51,5% (a városi átlag 50,6%), a munkanélküliségi ráta 16,6% (a városi átlag 18,4%). A városrészben 2001-hez képest – az országos és a többi városrészben is tapasztalható folyamatokkal összhangban – jelentősen javult a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők (2001: 54,9%, 2011: 44,7%), illetve a foglalkoztatottak (2001: 39,5%, 2011: 51,5%) aránya.

A falusias jellegű Mecsekjánosi elsősorban lakófunkciójú, de a Hídépítő Zrt. jelentős gazdasági tényező. A városrészben a közműhálózat hiánytalanul kiépített, a területet a helyi tömegközlekedési hálózat több vonala is érinti. A településrészen a közösségi és humán közszolgáltatási funkciók csak részben érhetők el: sportolási lehetőség biztosított, illetve óvoda működik, egészségügyi és szociális ellátásra helyben nincs lehetőség, csak a belvárosban.

A városrészben a 2011-es népszámlálás idején 201 db lakás volt, 11-gyel több, mint 2001-ben. A városrész lakásainak komfortfokozta a városi átlagot tükrözi, a lakások 3,3%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás, az egyszobás lakások aránya (3,7%) azonban elmarad a települési átlagtól (12,3%), nagyobb alapterületű ingatlanok jellemzők.

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
helyi közlekedés biztosított	előregedés
részben helyben elérhető közösségi és humán közszolgáltatások	leterhelt közutak
a Hídépítő Zrt., mint jelentős munkahelyteremtő vállalkozás	kiskereskedelem hiánya
	közösségi terek és zöldterületek hiánya
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
utak tehermentesítése	szegregáció
közösségi terek kialakítása, helyi társadalom erősítése	

3.2.1.10 Kisbattyán

Kisbattyán Mecsekjánositól 3,5 a városközponttól 6,5 kilométerre fekszik. Lakossága 2011-ben mindössze 98 fő volt, 28 fővel kevesebb, mint 2001-ben, a népességszám tehát gyorsan fogy. A városrész társadalma előregedő, a fiatalok aránya 8,2%, az időskorúaké ennek csaknem háromszorosa, 23,5%. Az aktív korú népesség aránya itt a legmagasabb (68,4%). A korszerkezet következményeként a gazdaságilag aktív népesség aránya is magas, 45,9%.

A városrész társadalmának képzettségi színvonala a városi átlaggal közel megegyező. A 15-59 éves korosztály 13,4%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (a városi átlag 15,4%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya 10,8% (a komlói átlagnál 9,9%).

A városrészben a foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül (51,4%) meghaladja a városi átlagot, a munkanélküliségi ráta (15,6%) 2,8 százalékponttal alacsonyabb a település egészére számolt középértéknél.

Kisbattyán városrész lakófunkciójú, méretéből adódóan közösségi és humán közszolgáltatási funkciók nem érhetők el helyben. A városrész közműhálózata a csatornahálózat kivételével kiépített. A városrészben 42 db lakás volt 2011-ben, 2001-ben 45. A lakásállomány a települési átlagnál rosszabb állapotú. A lakásállományon belül kiugróan magas a komfort nélküli vagy félkomfortos lakások aránya, 17,9%.

Városrészi SWOT elemzés

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
falusias, természetközeli lakókörnyezet	gyors előregedés
	alacsony státuszú lakosok jelenléte
	közösségi tér hiánya
LEHETŐSÉG	VESZÉLY
	elnéptelenedés
	szociális ellátási szükségletek emelkedése

3.2.1.11 Külterület

Komló külterületén 583-an élnek 2011-ben, 134 db lakásban. 10 évvel ezelőtt 313 fő élt 99 lakásban. Tehát a lakosság gyors ütemben költözik ki a lakás céljára alig alkalmas hétvégi házakba. A lakosság elöregedett, alacsony képzettségi színvonalú, a megfelelő korosztályon belül a lakosok 38,6 %-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. A lakások harmada alacsony komfortfokozatú (komfort nélküli vagy félkomfortos), szintén harmada egyszobás. Ezek az adatok jelzik, hogy a külterületen alacsony státuszú, képzetlen, kedvezőtlen foglalkoztatottsági és lakhatási körülmények között élő népesség él. Két kiskertes övezetben - Cseresznyákban és a Dávidföldi kertekben - lakó többszáz ember halmozottan hátrányos helyzetben van. A szegregátumok kezelése közeljövőben szükségessé válik.

3.2.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat.

A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

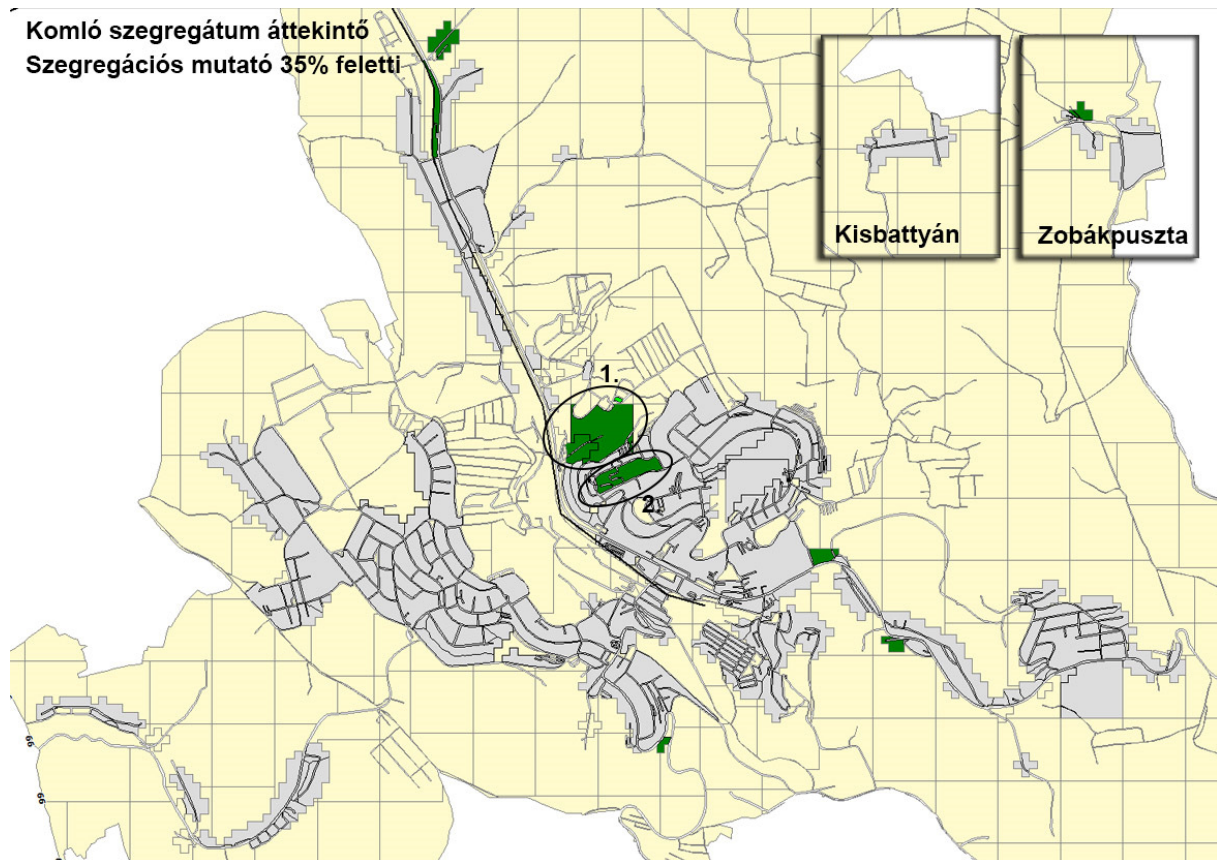
Mivel Komló járásszékhely város, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

Szegregált terület , amelynél a szegregációs mutató értéke:	Szegregációval veszélyeztetett terület , amelynél a szegregációs mutató értéke:
nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. 200 főnél kisebb települések esetében a település egészére kell meghatározni a szegregációs mutató értékét.

A 2011. évi népszámlálási adatai alapján, **Komlón négy szegregátum található, közülük kettő külterületen fekszik.**

Komló város területén két bányásztelep volt, a Kossuth-akna, és Béta-akna. Az iparág leépülésével párhuzamosan, még a 80-as évek közepétől elkezdődött ezek felszámolása, a családok kiköltöztetése. A folyamat a 90-es évek végéig tartott. A családok nagy részét a Kazinczy utcába, vagy a Sportvölgybe költöztették be, pár család a kökönyösi városrészbe került vagy saját erejéből integrált környezetben vásárolt lakást. A városban, szinte minden városrészben magas a cigány családok aránya, de a Sportvölgyben és a Kazinczy utcában nagyon erős koncentrációjuk figyelhető meg. A városnak ez a két, városszövetbe ágyazott szegregátuma (1. számú ábra).

1. számú ábra

Városszövetbe ágyazott szegregátumok

1. szegregátum

Sportvölgy és Szállásfaló (Sportvölgy mindkét oldala - Vak Bottyán u. keleti vége)

Az ipari területbe ágyazódott szegregátum a Somág-tetőtől délre, az Ipari úttól keletre és a Kenderföldről északra fekvő területen fekszik az Altárói városrészben. A városközponttól északnyugatra, a várost átszelő fő közlekedési útvonal a Kossuth utca – Ipari út mentén (6543. számú közút) mellett lévő terület a városközpontból több helyi autóbusz járáttal is megközelíthető.

A KSH által megküldött, a szegregátumokat jelző kartogramokhoz tartozó, automatikusan generált táblázatok szerint a sportvölgyi szegregátum két különböző lehatárolással jelenik meg. Azon a térképen, amely a területet abból a szempontból vizsgálja, hogy e terület szegregációs mutatója 30% feletti (2. számú ábra), négy lakással nagyobb tömböt határol le, mint a 35% feletti szegregációs

A terület részbeni felújítására és a szegregátumok felszámolására a város már tett egy kísérletet, amikor 2004-ben forrásokat szerzett erre a feladatra a PHARE előcsatlakozási alap „Küzdelem a munka világából történő kirekesztődés ellen” (HEFOP) programjából. A területen található lakások egy részét felújították, komfortosították, azonban a leszakadási folyamat megállítása nem járt sikerrel.

A területen az alacsony komfortfokozattal rendelkező lakások aránya 81%, ez rendkívül magas szám a komlói lakáshelyzet ismeretében. A 2011-es népszámlálás adatai szerint² Komlón 11.260 lakás található. Ebből 374 lakás félkomfortos, 85 lakás komfort nélküli, szükséglakás és egyéb építmény 47 darab, a többi komfortos és összkomfortos. Mindez azt jelenti, hogy míg a komlói lakások 4,5 százaléka félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakás, addig a sporttelepi szegregátumban ez az arány ennek 18-szorosa!

A korosztályos bontás nagyon eltér a városi átlagtól. A 0-14 évesek aránya a területen 37,5%, ez háromszorosa a városi aránynak, a hatvan évesek és idősebbek aránya pedig mindössze 3,1%, azaz a nyolcada a városi mutatónak.

A lakhatási szegénység szoros összefüggést mutat a foglalkoztatási helyzettel és az iskolai végzettséggel. Az itt élő 15 és 64 év közöttiek foglalkoztatási aránya mindössze 15,4%, a munkanélküliségi ráta 62,5% (2011.). A tartós munkanélküliek (legalább 360 napos munkanélküliek) aránya 18,8 százalék volt a legutóbbi népszámláláskor. A területen a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül is rendkívül magas, 60,5% (2011.) Felsőfokú végzettséggel egy 25 évesnél idősebb itt lakó sem rendelkezik.

A területen lévő szegregátumok felszámolására Komló város sikerrel pályázott a DDOP-4.1.2/B-13 pályázat keretében európai uniós forrásokra, 322 millió forintos támogatást elnyerve. A program keretében a Szállásfalun lévő két önkormányzati épületet (Vak Bottyán utca 17. és 18.) felújították, úgy, hogy az itt lévő 8 lakásból alapterület növeléssel 6 lakást alakítottak ki, valamint egy közösségi helységet, ahol a főpályázó Komló város konzorciumi partnere, a Caritas napi szinten kíván jelen lenni gyerek- és felnőtt programokkal, segítő tevékenységgel. A munkálatok 2015 márciusában már a befejezésükhöz közeledtek. Kialakítani szándékoznak továbbá egy játszóteret, fel kívánják újítani az itteni utat és a buszmegállót, továbbá térfigyelő kamerákat fognak felszerelni. További megoldandó probléma a terület közvetlen közelében elhelyezkedő sitt- és szemétkerakó felszámolása.

A Szállásfalun kialakítandó hat lakásba a Sportvölgyből költöznek családok a tervek szerint, míg a Sportvölgyből néhány családot, Szállásfaluról pedig mindenkit integrált környezetbe kívánnak költöztetni. A Sportvölgy eddig szociális bérlakásként működő két barakképülete lebontásra kerül, ezt az is indokolja, hogy 2012-ben a közvetlen közelébe hulladékudvar került kialakításra.³

Az elképzelések szerint az eredetileg Szállásfalun lakó családok mindannyian (51 fő) integrált környezetbe költöznek. Az önkormányzat 17 lakást vásárolt ennek a célnak az elérése érdekében, főként a kenderföldi és a város déli részén, a Pécsi út és a Kökönyös-kelet közé eső területen, de a város egyéb részein is. Szállásfalú felújított épületeibe pedig a csak szakaszon integrálható sportvölgyi családok kerülnek elhelyezésre.

² Forrás: Központi Statisztikai Hivatal. Elérhető: http://www.ksh.hu/nepszamlalas/docs/tablak/teruleti/02/02_4_3_4_2.xls
³ <http://www.hegyhatmedia.hu/komlohirek/varoshaza/?p=11797>

A program megvalósítás alatt van, befejezése 2015 nyarára várható.

A 2015-ös adatok szerint a lakónépesség száma a területen 39 főre csökkent, a lakóhellyel rendelkezők száma 47 fő. Közfoglalkoztatásban a tömbben élők közül huszonegyen vettek részt 2014-ben.

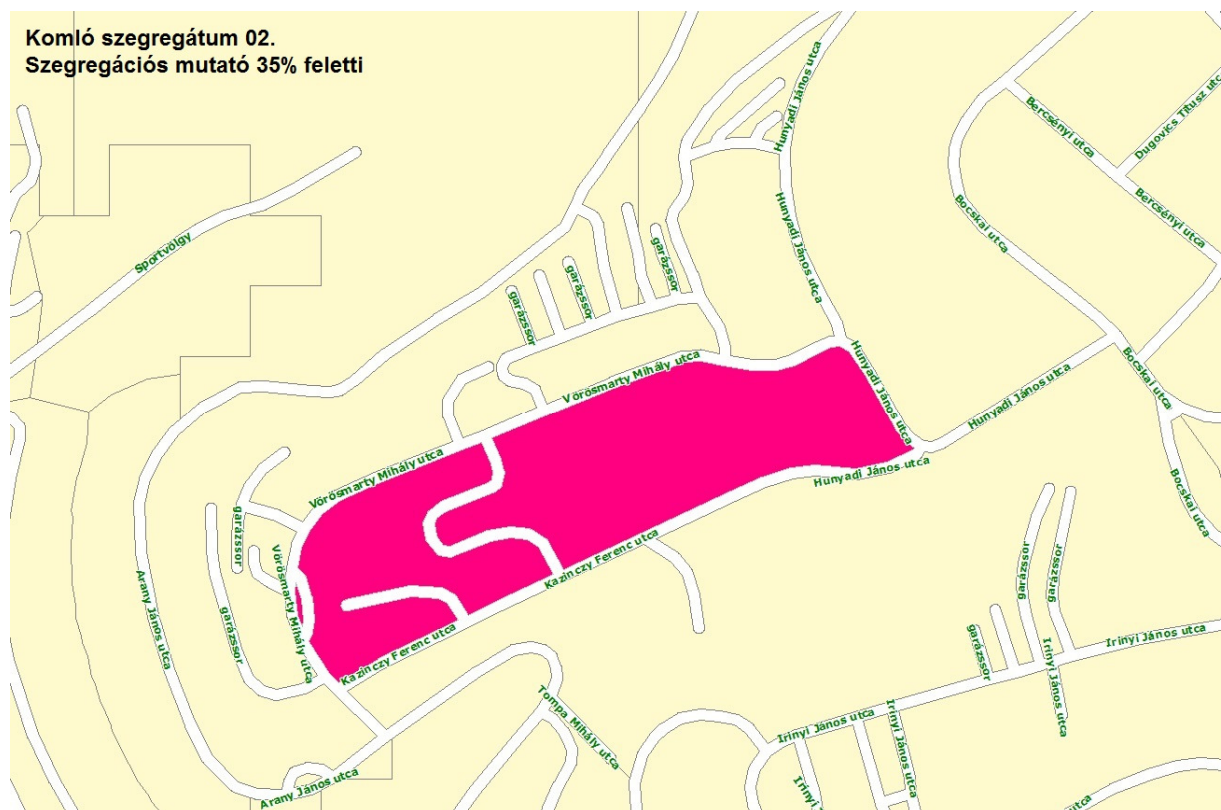
2014-ben lakásfenntartási támogatásban a szegregátumból 9 fő részesült, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 15 gyermek volt jogosult, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 9 fő, rendszeres szociális segélyben pedig senki sem részesült.

A deszegregációs programnak köszönhetően a területen mindössze hat, rendkívül rossz helyzetben lévő család marad, létszámuk egészen biztosan a KSH által a szegregátumokra előírt 50 fő alá fog csökkenni. Mivel az alacsony státuszú családok egy tömbben maradnak ipari területek közé ékelődve és a közvetlen környezetük további rendezést igényel, indokoltnak tartottuk az érintett önkormányzati épületek szegregátum státuszának fenntartását.

2. szegregátum

Kazinczy utca (Vörösmarty Mihály utca - Hunyadi János utca - Kazinczy Ferenc utca)

A terület a sportvölgyi szegregátumhoz igen közel kerül el, attól délre található (5. számú ábra). A nyolcvanas-, kilencvenes években a bezárt bányásztelepekről a legtöbb cigány családot erre a területre költöztették be. A gettósodott városrész egykor a jó keresettel rendelkező munkáscsaládoknak adott otthont, mára azonban több háztömb is teljesen lepusztult.

5. számú ábra

Ezen a területen tízszer többen laknak, mint Sportvölgyben, 630-an (2011.), a szegregációs mutató 36,8%. A KSH által utcaszinten lehatárolt terület nem nevezhető homogénnek. A Kazinczy utca bizonyos részei teljesen leromlott területek, viszont a Vörösmarty utca több tömbje is konsolidált képet mutat, a Hunyadi János utcai rész pedig családi házas övezet (azonban a környékbeli lakások magas szegregációja miatt ezek a területek is részei lettek a KSH általi lehatárolásnak, ugyan ezeket a részeket fizikai állapotuk miatt nem lehetne valódi szegregátumoknak tekinteni, azonban a rossz iskolázottsági és munkaerő-piaci mutatók indokoltá teszik, hogy a kategóriában maradjanak). A lehatárolt területen valójában a Kazinczy utca 3-5-7., 9-11-13-15., 2-4-6., 8-10-12-14. házszám alatti tömbjei és a Vörösmarty utca 2-4-6-8-10-12., 14-16-18. és 20-22. szám alatti tömbök alkotják a szegregátumot.

A Türr István Képző- és Kutató Intézet a területen felújításokat végzett 2012-ben a „Bizalom és munka” program keretében. A projekt célja az áram- és vízfogyasztással összefüggő díjhátralékok további növekedésének megállítása volt. Az önkormányzat a szegregátum területén és annak környékén 140 lakásban zárta el a vizet, ezzel párhuzamosan közutakat telepítve, majd megkezdték a lakásokban a kártyás villany- és vízmérő órák felszerelését, a vízvezetékek cseréjét. A területen a 2014. december 31-ei állapot szerint 61 kártyás vízóra található, 51 ingatlanon pedig díjhátralék miatt a vízszolgáltatást megszüntették.

A program keretében egyéb munkálatokra is sor került, néhány lépcsőház, és lakás felújítása történt meg. A „Bizalom és munka” programban való részvétel elütötte a várost attól a lehetőségtől, hogy az uniós forrásból finanszírozott „Komplex telepprogram” TÁMOP (150 millió forint) és TIOP (204,7 millió forint) pályázatain nyert forrásokat erre a nagyon gyorsan romló állapotú területre fordíthassa, mivel a pályázati kiírások nem tették lehetővé azon városrészek bevonását a deszegregációs programba, amelyek a kiírást megelőző egy évben hasonló célú támogatást kaptak. A programok így a környező kevésbé rossz helyzetű kenderföldi területeken (Vörösmarty utca, Zrínyi, utca Arany János utca, Tompa Mihály utca) valósultak meg.

A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya 18,1%, a 15-59 éveseké 68.1%, míg a 60 év felettieké 13,8% (2011.). A területen a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 46,6%, felsőfokú végzettséggel az itt élő 25 évnél idősebb korosztály 1 százaléka rendelkezik. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a területen 70,6%, a munkanélküliségi ráta 45%, a tartós munkanélküliek aránya pedig 23,8% volt a 2011-es népszámláláskor.

A szegregátum 630 lakosa 342 lakásban lakik, ezek közül (a lakottakon belül) komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakások aránya 42,5%, ez tízszerese a városi arálynak. Az egyszobás lakások aránya 69,2 százalék. A területen 199 önkormányzati bérlakás található.

A lakónépesség száma a terület 2015-re 667-re nőtt (a lakóhellyel rendelkezők száma 734 fő). Az itt élők közül 2014-ben 229 fő részesült közfoglalkoztatásban, 182 személy kapott lakásfenntartási támogatást, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 117-en, rendszeres szociális segélyben pedig 27-en részesültek, továbbá 187 gyermek volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

A településen nem csak városszövetbe ágyazott szegregátumokban koncentrálnak az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező és foglalkoztatási problémákkal küzdő helyi lakosok, hanem zártkertekben, külterületen is.

Külterületi szegregátumok

A két zártkert a 2001-es adatok alapján még nem tartozott a szegregátumok közé. Egy helyi felmérés alapján úgy lehet becsülni, hogy Komló lakosságának 2 százaléka, több mint 500 fő a kiskertekben élők száma.

3. szegregátum

Cseresznyák (külterület)

A külterületi szegregátumról a KSH nem készített térképet. A terület szegregációs mutatója 38,8%.

A városközponttól északkeletre fekvő zártkertes terület megközelítése közúzalékos úton lehetséges. A többnyire apró telkeken lévő építmények nagysága és minősége változó. A leromlott állapotú több évtizede felhúzott és azóta nem gondozott apró faházaktól a családi ház típusú ingatlanokig mindenfajta épület megtalálható itt.

A területen 80 fő lakik (2011., KSH), az itt élők között a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül igen magas, 44,9%, ez háromszor nagyobb, mint a városi mutató. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 83,7%, a munkanélküliségi ráta 57,1%, a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 13,8%. 2014-ben a közfoglalkoztatásban résztvevők száma 22 fő volt.

A KSH adatai szerint a terület lakásállománya mindössze 8 darab, amelynek negyede alacsony komfortfokozatú. Cseresznyákon (másképpen: Cseresznyeágon) ennél lényegesen több (százas nagyságrendű) épület található, az eltérés oka az lehet, hogy nagy részük lakóépületként nem került nyilvántartásba véve. Az önkormányzati adatszolgáltatás szerint a területen 156 nem lakásfunkciójú épület (pince, garázs, gazdasági épület, egyéb kerti építmény) található.

A területen nincs se közvilágítás, se pormentes út, a szennyvízhálózat nem került kiépítésre. 2010 óta nem került sor bontás elrendelésére és építési engedélyt sem adtak ki erre a zártkertre.

2014-ben a területen a lakónépesség száma 82 fő volt, a lakóhellyel rendelkezők száma 81, a tartózkodási hellyel rendelkezők száma pedig 9 volt.

2014-ben lakásfenntartási támogatásban a szegregátumból 5 fő részesült, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 5 gyermek volt jogosult, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 9 fő, rendszeres szociális segélyben pedig egy fő részesült.

4. szegregátum

Dávidföldi kertek (külterület)

A külterületi szegregátumról a KSH nem készített térképet. A szegregációs mutató 42%.

A területet nyugatról a Kaszánya-patak mellett futó Patak utca, délről a Vásártér, nyugatról a Krisztina utca, míg északról az Erzsébet utca folytatása határolja.

Az itt élő bejelentett lakosok száma 68 fő, vélhetőleg azonban többen is laknak a területen. A KSH szerint a Dávidföldi kertek részben mindössze 3 lakásban laknak, melyekből kettő alacsony komfortfokozatú. A zártkerti területen ennél lényegesen több építmény található az apró telkeken, de ezek nem lakásfunkciójú épületenként vannak nyilvántartva, hanem pinceként, garázként, gazdasági épületként, egyéb kerti építményként. A KSH adatai és a valós helyzet közötti eltérés oka tehát hasonló, mint Cseresznyák esetében.

A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya 7,4% (ez 5 százalékponttal alacsonyabb a városi mutatónál), a 15-59 éveseké 73,5%, míg a 60 év felettieké 19,1% (2011.). Az itt élők közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 48%, felsőfokú végzettséggel rendelkező személy nem lakik a zártkertben.

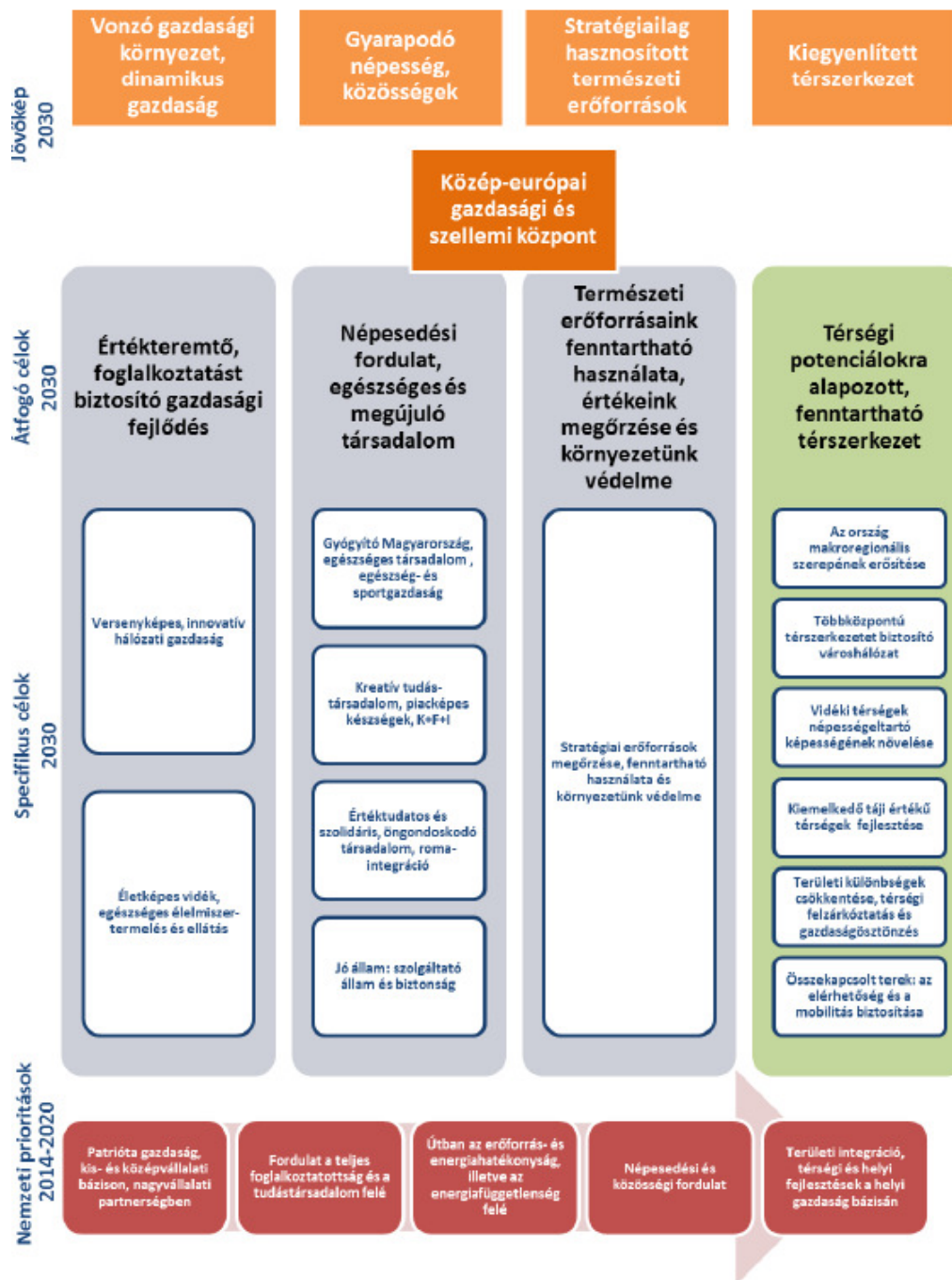
A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a területen 78%, a munkanélküliségi ráta háromszorosa a városénak, 56 százalék, a tartósan munkanélküliek aránya 48%, ez közel ötszöröse a komlói mutatónak. A Dávidföldi kertekben a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül nem éri el a 20%-ot!

A lakónépesség száma a terület 2015-re 82 főre nőtt, ez közel 20 százalékos növekedés 2011-hez képest (a tartózkodási hellyel rendelkezők száma 15 fő). Az itt élők közül 2014-ben 27 fő részesült közfoglalkoztatásban, 11 személy kapott lakásfenntartási támogatást, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 12-en, rendszeres szociális segélyben pedig hatan részesültek, továbbá 7 gyermek volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

A területen részlegesen kiépített a közvilágítás, a szennyvízhálózat nem került kiépítésre. 2010 óta nem került sor bontás elrendelésére, ellenben 3 építési engedélyt adtak ki erre a zártkerti területre.

4 MELLÉKLETEK

4.1 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

4.1-1. ábra: Az OFTK célrendszere (Forrás: OFTK)

4.2 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

4.2-1. táblázat: A népesség főbb demográfiai jellemzőinek alakulása Komlón és térségében, fő (Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis)

	1000 főre jutó élveszületés száma		1000 főre jutó halálozás száma		1000 főre jutó odavándorlás száma		1000 főre jutó elvándorlások száma	
	2001	2013	2001	2013	2001	2013	2001	2013
Komló	8,38	5,90	11,73	14,48	39,00	46,42	41,91	43,12
Bikal	6,77	6,72	14,67	16,13	48,53	25,54	55,30	51,08
Bodolyabér	3,28	8,44	19,67	12,66	55,74	67,51	55,74	67,51
Egyházaskozár	7,95	5,06	11,36	13,91	42,05	34,13	53,41	46,78
Hegyhátmaróc	14,08	7,04	9,39	7,04	70,42	35,21	136,15	28,17
Kárász	4,84	9,49	12,11	18,99	48,43	28,48	24,21	41,14
Köblény	6,73	9,35	33,67	18,69	70,71	74,77	57,24	60,75
Liget	12,77	24,39	8,51	16,26	34,04	62,33	57,45	113,82
Magyaregregy	3,53	9,46	11,78	24,32	43,58	54,05	55,36	31,08
Magyarhertelend	1,48	4,92	13,33	19,67	53,33	60,66	47,41	65,57
Magyarszék	5,29	5,75	5,29	14,38	46,74	51,77	44,09	53,69
Mánfa	1,10	7,55	14,36	13,84	61,88	91,82	83,98	89,31
Máza	7,11	6,60	13,51	11,54	68,99	42,04	74,68	48,64
Mecsekpölöske	13,02	2,59	6,51	2,59	58,57	82,90	62,91	88,08
Oroszló	14,97	6,67	14,97	16,67	59,88	50,00	50,90	60,00
Szalatnak	4,64	3,27	13,92	9,80	18,56	49,02	25,52	71,90
Szárász	32,26	0,00	0,00	0,00	112,90	131,58	629,03	78,95
Szászvár	8,40	7,56	10,59	12,59	60,99	39,04	41,64	46,18
Tófű	7,19	16,67	14,39	16,67	14,39	33,33	122,30	41,67
Vékény	0,00	0,00	18,29	21,28	48,78	148,94	24,39	92,20
Komlói járás	7,88	6,35	11,86	14,46	43,71	47,85	46,94	47,36
Bóly	6,46	6,64	15,88	12,26	39,03	47,00	29,61	54,92
Mohács	9,01	8,57	12,47	13,17	33,43	40,99	36,26	42,07
Pécsvárad	8,77	7,20	13,65	15,15	45,57	39,48	36,55	37,25
Sásd	7,56	6,08	14,85	15,36	37,25	48,34	34,17	51,22
Sellye	4,93	9,36	13,55	15,34	67,73	56,89	83,13	71,48
Siklós	7,80	6,49	15,41	16,49	41,22	49,46	42,28	48,50
Szentlőrinc	10,05	9,88	9,22	11,25	52,99	48,35	52,99	66,60
Szigetvár	7,66	6,71	13,75	15,57	46,38	53,32	38,98	46,79
többi járásközpont város (Pécs nélkül)	8,22	7,72	13,28	14,23	42,46	46,90	41,61	49,14
Pécs	9,19	8,30	12,15	13,15	35,68	44,57	41,52	46,83
Baranya megye	9,12	8,25	12,82	13,67	44,84	51,86	45,78	54,24
Dél-Dunántúl	9,15	8,21	13,19	13,78	45,44	51,89	45,69	54,87
Magyarország	9,54	8,98	12,99	12,84	39,30	46,02	39,30	46,02

4.2-2. táblázat: A népesség iskolai végzettségének alakulása Komlón és térségében % (Forrás: KSH, Népszámlálás 2011)

Terület	10– éves	15– éves	18– éves	25– éves
	általános iskola első évfolyamát sem végezte el	legalább általános iskola 8. évfolyam	legalább érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel
	a megfelelő korúak százalékában			
Komló	0,6	95,6	37,5	9,9
Bikal	0,3	93,7	37,2	9,2
Bodolyabér	0,9	89,4	13,1	4,0
Egyházaskozár	–	95,3	27,8	5,2
Hegyhátmaróc	–	95,5	20,8	4,1
Kárász	–	95,8	38,5	13,6
Köblény	0,5	94,3	12,5	1,8
Liget	0,5	94,2	19,2	4,3
Magyaregregy	0,1	92,7	30,4	8,1
Magyarhertelend	1,0	92,6	32,2	9,1
Magyarszék	0,2	96,2	42,3	11,4
Mánfa	0,5	93,5	36,2	10,4
Máza	1,0	93,4	29,6	6,9
Mecsekpölöske	0,3	94,1	28,8	4,4
Oroszló	0,8	92,9	19,2	3,8
Szalatnak	0,7	86,4	13,0	3,1
Szárász	2,9	77,1	22,9	–
Szászvár	0,6	95,1	35,5	7,9
Tófü	1,8	94,3	25,2	3,2
Vékény	1,6	90,9	22,1	2,1
Komlói járás	0,5	95,1	35,6	9,2
Baranya megye	0,6	95,2	45,2	16,8
Dél-Dunántúl	0,7	94,3	42,1	14,9
Magyarország	0,6	95,1	49,0	19,0

4.2-3. táblázat: A nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népességhez viszonyítva, 2014 (Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat)

Település	%
Komló	5,10
Bikal	3,72
Bodolyabér	8,47
Egyházaskozár	7,24
Hegyhátmaróc	3,67
Kárász	4,44
Köblény	16,17
Liget	6,13
Magyaregregy	4,73
Magyarhertelend	6,43
Magyarszék	3,21
Mánfa	5,77

Máza	4,86
Mecsekpölöske	2,90
Oroszló	6,45
Szalatnak	15,81
Szárász	20,00
Szászvár	6,37
Tófű	6,52
Vékény	3,74
Komlói járás	5,97

4.2-4. táblázat: Egy lakosra jutó befizetett SZJA (Ft) és annak változása (%) (Forrás: TelIR)

Település	2007	2013	változás (%)
Komló	90 036	83022	-7,79
Bikal	76 670	103725	35,29
Bodolyabér	22 715	49496	117,90
Egyházaskozár	62 535	73400	17,37
Hegyhátmaróc	73 197	75686	3,40
Kárász	79 611	96531	21,25
Köblény	59 748	64660	8,22
Liget	51 372	68660	33,65
Magyaregregy	57 431	82823	44,21
Magyarhertelend	125 126	82473	-34,09
Magyarszék	89 147	86906	2,51
Mánfa	79 612	90233	13,34
Máza	54 841	66090	20,51
Mecsekpölöske	66 042	65411	0,95
Oroszló	40 032	47302	18,16
Szalatnak	38 786	59072	52,31
Szárász	20 175	58457	189,74
Szászvár	82 030	85280	3,96
Tófű	51 083	49648	-2,81
Vékény	30 453	60547	98,82
Magyarország	158 223	131 154	-17,11

4.3 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

Az IVS-ben meghatározott városi célok elérésének vizsgálata

Témakörök	Adott témakörbe tartozó cél	Adott témakörbe tartozó cél elérése	A cél elérésének hozzávetőleges értéke (%)	Adott témakörben megvalósuló érdemi projektek, melyek nem illeszkedtek az IVS célokhoz (zárójelben a nem illeszkedés okának megfogalmazása)
Elérhetőség, közlekedési kapcsolatrendszer javítása	a periférikus közlekedési helyzet csökkentése	☹	0	
A vállalkozások működéséhez közvetlenül kapcsolódó („üzleti”) infrastruktúra fejlesztése	a tőkevonzó képesség javítása	☺	50	
Vállalkozások közvetlen fejlesztése, vállalkozások versenyképességének javítása, munkahelyek létrehozásának ösztönzése a versenyszférában	a gazdasági versenyképesség növelése	☺	30	
A környezet- és természet védelme, környezeti infrastruktúra bővítése	a természeti területek védelme, a környezeti ártalmak csökkentése, a barnamezős területek rehabilitálása,	☺	50	
Foglalkoztathatóság javítása, emberi erőforrások fejlesztése	magas színvonalú oktatási rendszer kialakítása	☺	50	
Humán közszolgáltatások elérhetősége, minőségének javítása	szolgáltatások fejlesztésének elősegítése, közszolgáltatások	☺	30	

	színvonalának emelése			
Városi környezet minőségének javítása, közterület-rehabilitáció	városközpont funkcióbővítő rehabilitációja	☺	50	
Természeti és kulturális örökség turisztikai hasznosítása	a turisztikai kínálat és infrastruktúra fejlesztése	☺	30	
Intézményfejlesztés, kapacitásépítés	a város kulturális intézményhálózatának és programkínálatának fejlesztése	☺	90	

A településen megvalósult (funkcióbővítő és szociális célú) városrehabilitációs projektek hatásainak értékelése

	Funkcióbővítő városrehabilitáció	Szociális városrehabilitáció	Egyéb
Projekt neve	Városközpont funkcióbővítő rehabilitációja	Sportvölgy antiszegregációs program	
Várható hatások a városi környezet minőségére – különös tekintettel a közlekedésből eredő zaj- és légszennyezés alakulására	+		
A fejlesztések lakossági elfogadottsága , a keletkezett terek, létesítmények tényleges használatával összefüggő megállapítások	☺	☺	
Városi gazdaság bővülésére gyakorolt várható hatások	+		
A magánszféra városfejlesztési tevékenységekbe történő bevonásának elősegítése	+		
A városi társadalmi különbségekre gyakorolt várható hatások	0	+	

A hatások rövid szöveges összefoglalása	a parkolási helyzet és a közterületek minőségének javulása		

Jelmagyarázat:

++ jelentős pozitív hatás,

+ kisebb mértékű pozitív hatás,

O nincs hatás, elhanyagolható mértékű használat

– negatív hatás,

– – jelentős negatív hatás

☺ gyakori, rendszeres használat, széles körű elfogadottság,

☹ nem rendeltetésszerű használat

4.4 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET

4.4-1. táblázat: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek katasztere

	Helynév	Régészeti örökség	Hrsz	Védettség
01	Komló-Mánfa, Kőlyuk	Paleolit barlanglakás	-	Természetvédelmi?
02	Komló, új köztemető É-Ny-i része 24804	Késő bronzkori halomsíros kultúra telepe	8303 (EOV X96161 Y588841)	-
03	Komló-Mecsekjánosi, Közüzemi völgy 20396	Római villa	0199/49-65, 2815/6, 2818/1, 2819 Védőövezet: 0129, 0199/66, 2806/4-6, 2809, 2810/4, 2811, 2818/2-3 (EOV X96506 Y588499)	Minisztériumi rendelettel védett régészeti lelőhely
04	Komló-Mecsekfalva, Szopoki rét 24806	Római villa	1520, 1521/29-30 (EOV X94108 Y587162)	-
05	Komló-Dávidföld, Zengő u. 14. 24808	Késő római téglasír	1521/30	-
06	Komló-Mecsekjánosi puszta	Jánosi alsó és felsőfalva feltételezett helye	0172/11	-
07	Komló-Mánfa	Középkori Mánfa (Málfalva faluhelye)	-	-
08	Komló-Monaj	Elpusztult középkori falva (Monachy) feltételezett helye	-	-
09	Komló	Középkori Komló (Cumplow) falva helye	-	-
10	Komló-Kisbattyán	Római villa	681/1, 682/12, 687, 1162/29	-
11	Komló-Mecsekfalva (Szopok)	Középkori Szopok falva helye	020/10, 023/4,8,9, 023/11,29, 1595/1-2, 1596/1-2, 1597-1603, 1631-1640, 1641/1-2, 1643-1645	-
12	Komló-Kökönyös	Középkori Kökényös (Kwkenyes) falva feltételezett helye	2338-39, 2352-55, 2419-20	-
13	Komló, Hasmányhegy 73039	XV. századi templomrom és valószínűsíthető temető	943/1, 959, 960/2 (EOV X93916 X590092)	Műemléki
14	Komló	Keményfalva (Kemefalva)	0128-21-22	

		falú feltételezett helye		-
15	Komló-Mecsekjánosi	A középkori Csépán falú helye	0105/1-7, 0106/1-7	-
16	Komló-Zobákpuszta	A középkori Zobák (Zabaguy) falú helye	0276, 5823, 5824/1-2, 5825, 5826/1-2, 5827/1 5827/4-8	-
17	Komló-Sikonda	A középkori Sikonda (Sicund) falú helye	-	-
18	Komló-Mánfa templom	Árpádkori templom	-	Műemléki
19	Komló-Mánfa	Középkori Peterde falú helye	-	-
20	Komló-Budafa	Rácok falujának helye	-	-
21	Komló-Újfalú	Középkori Nova Villa település feltételezett helye	-	-
22	Komló-Pécs-Budafa	Középkori Budafa falú helye	-	-
23	Komló (Mánfa vagy Kishajmás mellett)	Elpusztult középkori Szent Imre falú feltételezett helye	-	-
24	Komló-Gadánypuszta	Középkori Gadány (Gadan) falú feltételezett helye	-	-
25	Komló, Szögehegy 52352		0248, 0249 (EOV X95681 Y591541)	
26	Mézes-rét		0268/6 (EOV X95170 Y592427)	
27	Mézes-rét II		0268/6 (EOV X95342 Y592289)	

Megjegyzés: A Komló jelenlegi közigazgatási határán kívüli régészeti emlékek kurzív, a nyilvántartott régészeti lelőhelyek vastag szedéssel jelzettek

ORSZÁGOSAN VÉDETT MŰEMLÉKEK

4.4-2. táblázat: Országosan védett műemlékek

	utca/tér/hátszám	hrs	védendő érték	védelem
1	Régi temető: Majális tér 6.	959 Műemléki környezet:	Templomrom, gótikus, 13-15. század	M III 198 1311/

EGYEDI ÉRTÉKVÉDELEM

KOMLÓ – KISBATTYÁN

	utca/tér/házsám	hrsz	védendő érték	védelem
1	Fő u. 3	5641	gazdasági épület	H-2
2	Fő u. 4.	5642/1	lakóház, gazdasági épület	H-2
3	Fő u. 16.	5654	lakóház	H-2
4	Fő u. 33.	5620	lakóház, gazdasági épület, utcai kerítés	H-2
5	Fő u.	5615	Templom	H-1
6	Fő u.	5615	Feszület	H-1
7	Fő u.	5602	Feszület	H-1

KOMLÓ - MECSEKJÁNOSI

	utca/tér/házsám	hrsz	védendő érték	védelem
1	Fő u. 54.	2770	lakóház, gazdasági épület	H-2
2	Fő u. 60.	2767/1,2	lakóház	H-2
3	Fő u. 66.	2764	lakóház	H-2
4	Iskola u.29.	2542	lakóház	H-2
5	Iskola u.37.	2548	gazdasági épület	H-2
6	Iskola u.51.	2557	kovácsoltvas kapu	H-2
7	Iskola u.46.	2579	volt postaépület	H-2
8	Iskola u.35.	2545	rk. templom	
9	Iskola u.61.	2639/1	feszület	H-1
10		2802	feszület	H-1
11		2546	kálvária	H-1

KOMLÓ - ZOBÁKPUSZTA

	utca/tér/házsám	hrsz	védendő érték	védelem
1	Zobákpuszt	5827/1	lakóház	H-2

KOMLÓ - MECSEKFALU

	utca/tér/házsám	hrsz	védendő érték	védelem
1	Mecsekfalu 16.	1615	gazdasági épületek	H-2
2	Mecsekfalu 20.	1613	kovácsoltvas kerítés	H-2
3	Mecsekfalu 22.	1612	lakóház	H-2
4	Mecsekfalu 23d.	1610	gazdasági épület	H-2
5	Mecsekfalu 28.	1609	lakóház	H-2
6	Mecsekfalu 31.	1567	lakóház, gazdasági épület	H-2
7	Mecsekfalu 33.	1568/1	lakóház	H-2
8	Mecsekfalu 38.	1604	kovácsoltvas kerítés	H-2
9	Mecsekfalu 40.	1603	kovácsoltvas kerítés	H-2
10	Mecsekfalu 41.	1571	kovácsoltvas kerítés	H-2
11	Mecsekfalu 45.	1574	lakóház, gazdasági épület	H-2
12	Mecsekfalu 49.	1576	lakóház	H-2
13	Mecsekfalu 53.	1579	lakóház	H-2
14	Mecsekfalu 54.	1592	gazdasági épület, kútház	H-2
15	Mecsekfalu 55.	1580	gazdasági épület	H-2
16	Mecsekfalu 59.	1582	lakóház	H-2
17	Mecsekfalu 61.	1584	gazdasági épület	H-2
18	volt szőlőhegy	1648, 1649, 1652, 1653,	présházak	H-2

19		8001/3	feszület	H-1
20		1667	feszület	H-1

KOMLÓ - MECSEKJÁNOSI

	utca/tér/hátszám	hrsz	védendő érték	védelem
1	Fő u. 54.	2770	lakóház, gazdasági épület	H-2
2	Fő u. 60.	2767/1,2	lakóház	H-2
3	Fő u. 66.	2764	lakóház	H-2
4	Iskola u.29.	2542	lakóház	H-2
5	Iskola u.37.	2548	gazdasági épület	H-2
6	Iskola u.51.	2557	kovácsoltvas kapu	H-2
7	Iskola u.46.	2579	volt postaépület	H-2
8	Iskola u.35.	2545	rk. templom	
9	Iskola u.61.	2639/1	feszület	H-1
10		2802	feszület	H-1
11		2546	kálvária	H-1

4.5 KOMLÓ ALAPTÉRKÉP

4.5-1. ábra: Komló alaptérképe